
HERNANI 2007 / 08

ALKATEAREN AGURRA

Urteroko argitalpena zena aurten azken bi urtekoak jasotzera datorkigu, hasieratik urtean behin kalean izateko asmoari heltzen diogula argi utzi nahi dugun arren, baina batzutan gauzak honela suertatzen dira.

Edonola ere, urtebeteko hutsuneak esku artean hartu, masiatu eta bertan aurki daitezkeen artikulu zein baino zein interesgarriagoak etxeratzeko gogoa bizirik mantendu edota areagotuko zuela pentsatu nahi dut. Hala ez izanda ere, *HERNANI 2007/08 Urtekarian* behin esku artean interesa pizteko moduko kontuak aurkituko dituzue bertan. Orrialdeetan barrena hasi orduko ohartuko zarete orain arteko bideari uko egin ez eta garai bateko zein gaur gaurko kontuetan murgilduko zaituztela argitalpen honen irakurketak, natura, musika, arte, kirolak, kultura eta beste hainbat esparru ukituz.

Denak ere zuen intereseko izango direla espero dut, asmo horrekin aritu dira lanean urtekarian artikuluak idatzi dituztenak. Guztiei eskerrik beroenak, eta zuei atsegina izan dakizuela.

Niretzat aukera ezin hobea da Hernani berezia eta bizitoki ezin hobea egiten duten esparru ezberdinetan sakondu eta ikasten jarraitzeko, zuentzat ere hori bezain asegarria izatea espero dut.

SALUDO DE LA ALCALDESA

Lo que venía siendo una publicación anual recopila en la presente edición la de los dos últimos años, ya que, aunque queremos dejar claro que mantenemos el propósito inicial de continuar con su periodicidad anual, en ocasiones, las cosas vienen así.

De cualquier manera, quiero pensar que su no publicación en la pasada edición habrá contribuido a mantener vivo e incluso incrementado ese deseo de tener entre manos esta publicación y de leer los artículos, cada cual más interesante, que en ella se presentan. Así, encontraréis en el *Anuario HERNANI 2007/08* diferentes relatos y testimonios que a buen seguro os interesarán. Su lectura os sumergirá desde las primeras páginas en historias de ayer y de hoy, tal y como venía haciéndolo hasta ahora, tratando temas como naturaleza, música, arte, deporte, cultura y otros tantos.

Confío en que todos ellos sean de vuestro interés; este ha sido el propósito de aquellos y aquellas que han preparado los artículos. Mi más sincero agradecimiento a todos ellos y ellas, y espero que también sean de vuestro agrado.

Es para mi una ocasión inmejorable para profundizar y seguir conociendo diferentes aspectos que hacen de Hernani un lugar especial e inmejorable para vivir. Espero que para vosotros y vosotras también lo sea.

Marian Beitialarrangoitia

HERNANI 2007 / 08

HERNANI 2007 / 08

Kultura Batzordea • Artxibo Zerbitzua
Hernaniko Udala
15. urtekaria 2007 / 08

Comisión de Cultura • Servicio de Archivo
Ayuntamiento de Hernani
XV Anuario 2007 /08

Koordinazioa eta aholkularitza • Coordinación y asesoramiento
Jesús Mari Gómez
Inaxio Sanz

Diseinu orokorra • Diseño general
Jorge Ullate Diseño gráfico

Azala • Portada
Alberto Elosegi

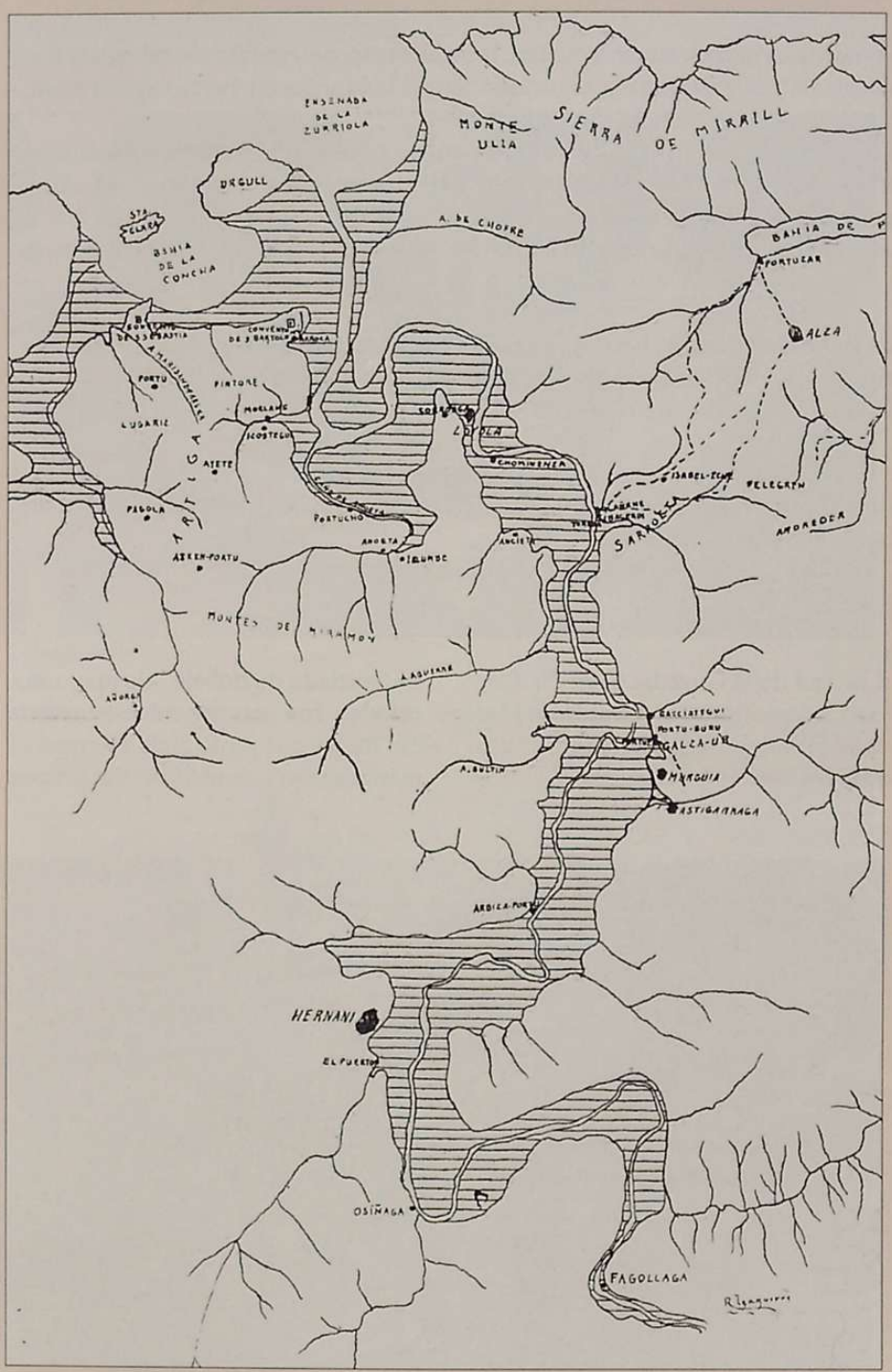
Inprimategia • Impresión
Michelena artes gráficas

Lege gordailua • Deposito legal
SS-403-1993

Artikuluetan azaltzen diren iritzien erantzule idazlea bera da osoki.
Las opiniones expresadas en los artículos publicados son responsabilidad exclusiva de sus autores.

1958-2008. 50 AÑOS DEL NACIMIENTO DE LA PLAZA DE IBARROLABURU (BARRIO DEL PUERTO).

Amagoia Etxeberria, Miren Garcia eta Alfredo Moraza

Cauce del Urumea navegable en la antigüedad con los distintos embarcaderos señalados.

Portuaren historia.

Gaur egun Portu auzoa Ibarrolaburu Plaza inguruko etxaldearekin lotzen da. Hala ere, haren jatorria askoz zaharragoa da eta haren izenak berak dioskunez, Urumea ibaiaren ibilguan zehar salerosgaien garraioa behinola errazten zuen ontziraleku zahar batekin dago erlazionaturik. Ibaiek denbora zaharretan funtsezko zeregina bete zuten Gipuzkoako lurraldeko merkataritzasarean, horien nabigagarritasuna nahiko mugatua bazen ere. Urumea ez da arau honen salbuespena; areago, XVIII. mendean Fagollaga inguruetaraino zen nabigagarria. Lehorreko halamoduzko bide-sarea eta ibai-bideak elkarrekin harremanetan jarri eta, gure kasu zehatzean, Donostia hiriburuarekin (edota alderantziz) komunikatzeko bide–sistemarik arinen eta azkarrena bilakatu zen. Garai bateko trafiko arin horren oroitzapen ugari geratu zaizkigu inguruetako toponimian bertan: *Itsaspuru* (itsasaldiaren punturik gorena), *Karabele* (karabelak edo belaontziak igarotzen diren lekua), zirrindolak zeinetatik ontziak amarratzen baitziren eta orain dela asko ez dela hainbat baserritan (*Aldagaia* edo *Piper-Enea* baserrietan, kasu) zintzilik ikus zitezkeenak edo *Lonja* etxea bera, zeinaren izenak oso aztarna argia ematen baitigu bere jatorriari buruz.

Historikoki hainbat izango dira Urumea ibaiak bere ibilbidean zehar edukiko dituen ontziralekuak, esaterako, Osiñaga, Fagollaga, Arbizu-Portu edo Karapoten ditugunak, Hernanialdekoak bakarrik aipatzeagatik. Baina horietako batek bereziki bideratuko du inguruko trafikoa, denborak lagun izena hortik hartuko zuen auzunean dagoenak, hain zuzen.

Ibai-portu hau Lonja baserritik hurbil kokatuko da, bertako ontziralekura mota guztietako salerosgaiez zamaturiko txalupak iristen zirelarik (arraina, laboreak, ardoa, jaki gazituak, e.a.) eta ibarreko burdinoletan manufakturatutako burdinarekin urari beheiti itzultzen ziren. Zalantzarik gabe, etxe lonja edo errenteria horietako baten aurrean gaude, non hainbat produktu biltegiratzen baitziren, geroago ontziratuak edo gurdizain eta mandazainen bidez euren azken destinora igorriak ziren arte. Lonja hauetan zerga ederren nahitaezko kobrantza egiteari ere ekiten zioten, eta horregatik askotan probintziako agintariek kontrolaturik egoten ziren, edo Hernaniren kasuan bezala, Udalak berak kontrolatzen zituen eta. Udalak aldian behin portu-lonja honen kudeaketa errentan jartzen zuen partikularren batentzat, zeina arduratzen baitzen salerosgaien garraioagatiko zerga horiek kobratzeaz, kontzeptu horren pean diru-zenbateko jakin bat udal kutxei entregatu behar ziolarik. Ekandu horretaz jasota dagoen albisterik zaharrena 1580. urtekoa da, joan den XIX. mendea ondo aurreratuta egon arte indarrean iraun zuelarik.

Lan hori aurrera eramateko azpiegitura oinarrizko batzuk izaten zituzten, besteak beste, ontziralekuak, biltegiak, e.a. Salgaiak kargatu eta deskargatzeko lanak egiaztatzea, pisatzea eta zegozkien zergen kobrantza ere bertan egiten ziren.

Urumean nabigatuz tamaina handiko ontziak ikusi nahi izan dituztenen amets poetikoen gainetik, errealitatea askoz biribilagoa da, merkataritza-trafiko guzti hori "ala" txiki batzuen bidez eramaten baitzen aurrera. Alak hondo laueko gabarra antzekoak ziren, oso zabalak, eta sakonera txikiko uretan nabigatzeko egokienak ziren, hondoa jotzeko beldurrik ez baitzegoen. Ibaian gora edo behera ibiltzeko giza indarraz edo, gizakirik ezean, zamari eta idien laguntzaz baliatuz.

Mendeak igarotzearekin, ibaibidea jalkin naturalez (lohiak, hareak, errekarriak) betetzen joan zen, ibilgua gero eta gehiago itxiz eta nabigaziorako erabilezin geratuz. XIX. mendearen erdi aldera, bai ibilgailu-zirkulaziorako bai trenbiderako komunikabide-sare arinago bat garatu zutenean, ibai bidezko komunikazio-sistema tradizional honek bere zentzua galdu zuen.

Ibai-merkataritza handi bati buruzko istorio hauek bizi gareneko etxeek betetzen dituzten 50 urteek baino nortasun eta aberastasun askoz handiago batez hornitzen dute Portu auzoa.

El 22 de agosto de 1958 se procedía a inaugurar oficialmente el grupo de casas conocido con el nombre de "*San Juan Bautista*", grupo que conformaría el núcleo principal de la actual Ibarrolaburu plaza y del barrio del Puerto. Al acto, celebrado a las 12 del mediodía, acudieron las principales autoridades del régimen franquista del momento, entre los que se encontraban el Gobernador Civil de Gipuzkoa y Jefe Provincial del Movimiento (Sr. del Moral), el Vicesecretario General del Movimiento (Alfredo Jiménez Millas), el Director General de Vivienda y Jefe Nacional de la Obra Sindical (Luis Matos), el Obispo de la Diócesis (Doctor Font Andreu), el Delegado Provincial de Trabajo (Sr. Gandasegui), el Jefe Provincial del Sindicato de la Construcción (Sr. Sagarzazu), el Coronel Jefe de la Frontera Norte (Sr. Ortega), el Coronel de la Guardia Civil (Sr. García Lasierra) junto al Alcalde de Hernani (Tiburcio Aguirre) y otras autoridades locales y policiales.

La "jornada de trabajo" de esas autoridades fue sumamente estresante ese día ya que junto al de Hernani se inauguraron asimismo otros grupos

Entrada de las autoridades el día de la inauguración, el 22 de agosto de 1958.

Bendición del Grupo, por D. José Elgarresta.

Entrega de llaves.

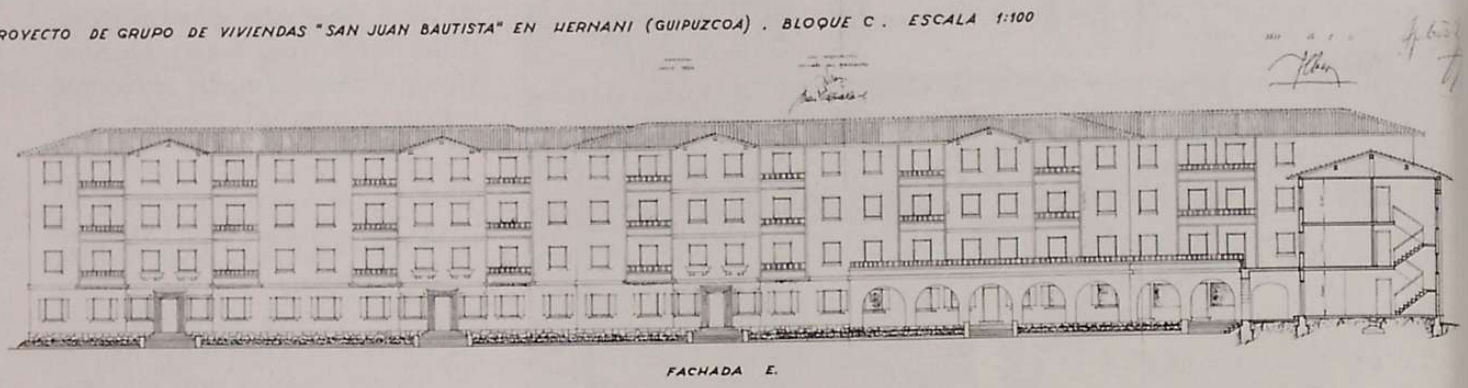

Imagen del barrio antes de la construcción del Grupo.

de casas semejantes en otras localidades como Irun, Tolosa, Elgoibar, Orio y Arrasate. En total se hicieron entrega de unas 520 viviendas en todo Gipuzkoa.

La historia del Grupo San Juan Bautista de Hernani se había iniciado unos tres de años antes cuando en julio de 1954 la "*Constructora Asistencial Nuestra Señora de Aranzazu*" presentó ante el Ayuntamiento hernaniarra una solicitud para proceder a la construcción de un grupo de casas protegido en el barrio del Puerto. El proyecto estará firmado por los arquitectos Isidro Setien Alberro y Juan Miguel Rezola Azpiazu, y contemplaba la edificación de un total de 71 viviendas y 7 locales comerciales sobre una parcela de unos 6.000 metros cuadrados. Esta parcela había sido recientemente adquirida con ese fin en una zona anteriormente ocupada por huertas. En la zona apenas si existían una serie de pequeñas casas y caseríos, muchos de los cuales aún se conservan (Aldagaia, Egañaenea, Sutegi Zahar, Lonja o Portuetxe entre otros) y otros ya desaparecidos.

Esta promoción, al igual que las llevadas a cabo en esas otras poblaciones, estará auspiciada por las autoridades franquistas con el objeto de favorecer la construcción de viviendas y mejorar las condiciones de habitabilidad en aquellas localidades que presentaban un amplio desarrollo industrial, intentando con ello paliar el creciente problema de la falta de vivienda. La promoción se acogió a la Ley de Viviendas Protegidas de 1939, teniendo una gran acogida entre los vecinos de la zona, y de localidades más alejadas. Ante la gran demanda se procedió al sorteo de las viviendas, debiendo de adelantar cada uno de los beneficiarios cantidades periódicas de dinero para poder llevar a cabo primero, la compra de la parcela y posteriormente, la propia construcción de las viviendas. Las rentas de amortización rondaron entre las 268 y 296 pesetas según cada caso específico.

Obtenidas todas las autorizaciones preceptivas (de la Diputación Provincial, de las Delegaciones nacionales de Vivienda y Sanidad, etc.) el Ayuntamiento otorgó finalmente en pleno celebrado el 11 de agosto de 1955 la autorización para comenzar las obras, con lo que ese mismo año dio comienzo la construcción de los bloques de viviendas. De esta labor se encargó la empresa constructora de origen catalán Compañía Constructora, S.A. (E.C.I.S.A), siendo precisamente éste su primer trabajo realizado en Gipuzkoa. El presupuesto final de la obra ascendió a 6.320.000 pesetas, de las de la época. El proceso de obra fue lento y muy costoso, experimentando a lo largo del mismo numerosos parones, con la lógica desesperación de aquellos que habían invertido sus ahorros en esas casas. Finalmente, el propio Ayuntamiento hubo de contribuir económicamente para poder concluir la obra, gracias a la donación efectuada por la viuda de Javier Ibarrolaburu. Este tolosarra vino a residir de pequeño a Hernani, y tras su fallecimiento en 1954 su viuda, María Cruz Lasheras, hizo entrega al Ayuntamiento de una cantidad de unas 50.000 pesetas *"para la construcción o mejora de un pabellón que sirva para duchas y algún baño de servicios económicos en beneficio de la clase trabajadora. Si este servicio ya estaría establecido, dicha donación podría aplicarse como ayuda a la construcción de viviendas económicas para obreros"*. La Corporación, en reunión celebrada el 1 de diciembre de 1954, acordó destinar esa cantidad a la nueva promoción que se iba a llevar a cabo en la zona del Puerto, dando el nombre del difunto a la nueva plaza.

En esta fase se edificaron un total de tres bloques diferenciados, adoptando una disposición específica para garantizar la protección del viento (estos bloques se corresponden con los actuales Ibarrolaburu plaza nº 1 a 11). En el espacio central se generará lo que actualmente se conoce precisamente como Javier Ibarrolaburu plaza, mientras el resto del espacio permanece ajardinado. El acceso a este grupo de viviendas se hará directamente a través de la carretera que bajaba del Casco, habiendo previamente de expropiar y derribar una pequeña tejavana anexa a la casería Aldagaia.

Las casas a construir, según el proyecto, dispondrían inicialmente de cocina-comedor, aseo y tres habitaciones, con plantas de entre 68 y 86 m². En las crónicas de la época se decía de estas casas que "*las fachadas y la urbanización son sumamente acertadas y atractivas. Las viviendas, aparte de otros detalles, poseen agua caliente y fría*"; un aspecto éste último que suponía una gran novedad y avance en la época. Fue tal el deseo por ocupar aquellas casas que muchas de las familias beneficiarias entraron ya a vivir en las casas con unos simples colchones en el suelo y aún sin disponer ni de agua ni electricidad; éstas llegarían días después. En los bajos fueron abriéndose diferentes negocios (droguería, tienda de ultramarinos, carnicería, pescadería, taberna,...), algunos de los cuales aún siguen en funcionamiento.

Pero, la bonita realidad dibujada por las crónicas parece ser no fue sino otra muy distinta. Detrás de aquellas grandes palabras pronto empezaron a aflorar los problemas. Al poco de ser inauguradas las viviendas comenzaron las quejas ya que los acabados no eran "tan excelentes". Las viviendas se entregaron en unas condiciones muy deficientes (sucias), se caían los azulejos de las cocinas y baños, en las paredes aparecían grandes manchas de humedad, en un bloque llegó incluso a partirse una viga del portal, etc. Muchas de las familias, con el fin de disfrutar de unas condiciones mínimas de comodidad, hubieron de hacer obras de reforma al poco tiempo de entrar en ellas.

No obstante, el principal problema no vino dado tanto por las propias viviendas sino por la deficiente urbanización de la plaza resultante. Inicialmente esta obra había quedado a cargo del Ayuntamiento, si bien la zona presentaba una serie de problemas estructurales de muy difícil resolución. La instalación del alumbrado no se efectuó hasta la primavera de 1959, y la misma dejaba mucho que desear, al igual que el alcantarillado que solía estar frecuentemente atascado. Su ubicación en una zona baja de la ladera y junto a un pequeño riachuelo hacía que en períodos de fuerte precipitación la plaza quedase completamente anegada de agua como bien se acordarán muchos de los vecinos. Una situación que se agravará aún más por el continuo trasiego de camiones con destino a las obras de las otras casas que se encontraban en construcción.

Las quejas de los vecinos ante el Ayuntamiento fueron constantes, e incluso taxistas, médicos o practicantes se negaban a entrar en la plaza convertida en un gran cenagal, llegando en ocasiones a tener los propios vecinos que llevar a los enfermos en brazos por que no podía entrar la ambulancia hasta la misma. El malestar creado entre los vecinos llegó a oídos de una de las principales figuras políticas del momento, el Delegado Provincial de Sindicatos (Francisco J. Aguirre Telleria), quién tomó cartas en el asunto y se puso en contacto con las autoridades locales. En un escrito bastante contundente enviado por este Delegado en mayo de 1964 al alcalde Tiburcio Aguirre, el mismo que había inaugurado el Grupo, se señalaba textualmente que la plaza "*está hecha una verdadera porquería*", presionándole para que tomase las medidas necesarias para corregir el problema y hacer que el "*barrio sea limpio y adecuado para vivir personas, pues en la actualidad da que pensar si estará hecho para cuadrúpedos*". Las medidas parece que dieron efecto ya que inmediatamente se comenzó a elaborar el proyecto de reforma y mejora de la plaza, aprobado definitivamente en agosto de ese mismo año de 1964. Las obras consistieron básicamente en relevar la cota de la plaza unos 70 cm. y en la ejecución de un nuevo sistema de alcantarillado.

Un par de décadas después, con el grupo total de casas ya concluido, se volverá a reformar esa plaza cambiando los sentidos de aparcamiento, la ubicación del área de juego, etc. hasta alcanzar el aspecto que actualmente posee. Medidas que se completaron con la canalización de la problemática erreka que a partir de entones no ha vuelto a provocar nuevos daños.

La promoción llevada a cabo por las autoridades del Movimiento tuvo pronto su eco en la iniciativa privada, y a esas primeras casas se les fueron

A pesar del proyecto de mejora y reforma de la plaza, durante muchos años el barrio siguió inundándose (caso de agosto de 1983).

Imagen aérea del barrio en 1977.

uniendo casi inmediatamente otros nuevos bloques de viviendas hasta conformar la actual barriada. El proceso de ejecución de esos nuevos bloques chocará frontalmente con la oposición de la Delegación Provincial del Ministerio de Vivienda, quién una y otra vez reiterará al Ayuntamiento que antes de promover cualquier nueva construcción en la zona era necesario aprobar un Plan Parcial de Ordenación de la misma. El Plan General de Hernani había definido el desarrollo de la zona como una nueva *Ciudad-Jardín* pero la presión inmobiliaria terminó finalmente por ganar la partida y la zona se fue urbanizando un tanto caóticamente sin atender a planificación alguna.

Pocos meses antes de la inauguración oficial del Grupo, en junio de 1958, Alberto Mujika González y Alberto Fernández Lejarreta presentarán una propuesta para ejecutar una nueva casa en el espacio ubicado entre las casas del Grupo y la regata. A pesar de las primeras negativas municipales a su ejecución por las antes referidas presiones de la Delegación Provincial, finalmente se autorizó su ejecución, estando concluida para 1962; esta casa será el actual número 14 del Barrio del Puerto. Las siguientes construcciones vendrán a ocupar diferentes parcelas en ese mismo sector del barrio, siendo todas ellas obra del tándem formado por el promotor Francisco Apecechea Zubieta y el arquitecto Juan Miguel Rezola Azpiazu, el mismo que había diseñado el Grupo. En 1963 se inaugurarán los bloques correspondientes a los actuales números 13 (en mayo) y 12 (en octubre), y dos años después, en 1965, el bloque formado por los números 15 y 16. En la mayor parte de los casos el constructor fue severamente multado por iniciar las obras sin disponer de licencia alguna pero todas ellas fueron finalmente ejecutadas. Este proceso de construcción culminaría, en cierto modo, con la ejecución de los actuales números 5 y 6, sobre el solar de una pequeña construcción abandonada, siendo inaugurada la casa en 1972.

... En definitiva, han transcurrido ya 50 largos años de vida de un grupo de viviendas que dieron cuerpo a un barrio de larga historia. Además, esas casas tienen algo mucho más valioso que el "agua caliente y fría" de la época, los 250 vecinos que las habitan.

Pedro Aparicio (66 años).

Pedro Aparicio: "*...me llamaban algunas veces txurriano, pero yo les decía: ¡eh, si yo puedo ser más vasco que tú!*".

Pedro nació en Zazuar (Burgos) y le gusta decir que *¡mi pueblo tiene las mismas letras que Zarauz, pero con el orden cambiado!*

En la familia de Pedro eran cuatro, y fue el hermano mayor el primero en venir a Euskal Herria ya que aquí fue donde le tocó hacer el servicio militar (el hermano mayor de Pedro era el padre del que hoy lleva el bar Shangai). De Burgos a Hernani, luego fue su hermana quien vino, y finalmente Pedro y su madre, viuda dos años antes. Pedro tenía entonces 11 años y recuerda como en un principio vivieron en el caserío Aranburu, de

Urnieta. El caserío estaba dividido en varias viviendas y no trabajaron en sus labores ya que no tenían ganado... Después, durante dos años estudio en La Salle de Irún.

Cuando se realizó el sorteo de las viviendas del barrio, a ellos les tocó el segundo piso del bloque nº 10. El barrio no le era desconocido a Pedro: *"Vivíamos en Urnieta y cuando empezamos a trabajar, por no andar dando vueltas de Urnieta a Hernani y de Hernani a Urnieta, alquilamos dos habitaciones en casa de Adela: la madre dormía en una de ellas y los hermanos en la otra"*.

El piso que les tocó le pareció bueno a Pedro pero con el tiempo, tuvieron que hacer algunas reformas. Pedro tenía 16 años cuando vinieron a vivir al barrio, y no conocía a nadie. Aún así, de su edad ya había una cuadrilla pero poco tiempo le quedaba para la diversión ya que desde joven, como nos dice, comenzó a trabajar. *"Una de mis mayores aficiones era andar en bicicleta. Me gustaba mucho, a todos los sitios iba en bicicleta. Los jueves había baile en Hernani, los viernes en Lasarte pero yo iba también a otros sitios: a Goizueta, a Orio, a Zarauz. En el barrio también jugábamos. La plaza muchas veces estaba llena de barro y no se podía andar muy bien pero todavía recuerdo como jugábamos a pelota entre las paredes de la mercería"*.

A su mujer la conoció en Soria, durante un viaje que allí realizó. Su mujer tenía una hermana ya en Hernani y enseguida se animó a venir. Con el tiempo fueron formando la familia, tuvieron cuatro hijos, de los que dos fallecieron años atrás.

Mientras vivían en Urnieta algún que otro desprecio o... le tocó sufrir a Pedro por aquello de que era nacido en Burgos, pero como el dice esas situaciones fueron bastante puntuales. *"Me llamaban algunas veces txurriano, pero yo les decía: ¡eh, si yo puedo ser más vasco que tú... La rama originaría de mi apellido viene de las Encartaciones!"*.

En el barrio, sin embargo, situaciones como esas, dice, no le ha tocado vivir, y recuerda el buen ambiente que en él se vivía: bastantes niños, jóvenes también,... Además, es de la idea de que las numerosas inundaciones que ha padecido el barrio, ayudaron a crear un ambiente de solidaridad entre los vecinos. En una de esas, recuerda como salvó un SEAT 600; como el coche estaba casi totalmente cubierto por el agua. *"Me anime a arrancarlo, ¡hasta la ventana de la casa de los Etxeberria llegaba el agua que salía por el tubo de escape!"*.

Cuando le preguntamos por los problemas que en un primer momento presentaban las infraestructuras con las que contaba el barrio nos contesta que tenía 16 años y que entonces no reparaba mucho en ese tipo de cuestiones. En cambio, recuerda como se llevaron a cabo las obras que después se realizaron en la plaza: *"Cuando la plaza aún pertenecía a la Cooperativa, al Grupo San Juan Bautista, siempre estaba llena de barro. Colocamos dos pivotes para que los camiones no pudieran pasar y aparcar, y para que no dejaran todo hecho un cristo. Los niños parecían unos 'conguitos' cuando allí jugaban. Finalmente, se dio la plaza al Ayuntamiento, no daba más que gastos"*.

Se han hecho más de una obra en el barrio, entre todos: *"Lino nos ponía a todos a trabajar. Nosotros a sus órdenes. El nos dirigía cuando echamos hormigón a toda la vuelta de la plaza"*.

Rosario Goikoetxea, *Roxarito* (79 urte).

Roxarito Goikoetxea: *"Hasieran Joxe Marik eta biok koltxoia lurrean genuela lo egiten genuen, baino begira' ¡contigo pan y cebolla!' esan zidan eta egia esan, oso pozik bizi izan ginan elkarrekin"*.

Joxe dantzan ezagutu zuen. 20 eta 24 urte zituzten. Zikuñagako festetan dantzan aritu ondoren, bizikletako paseo bat baino gehiago egin zituzten elkarrekin. Bere aitak behin Errekaldeko inguruetan "harrapatu" zituen eta "Balantxako kaldereruen" semeak langile fama ona zuela eta, "onarpena" eman zion.

Irigoyenen parean zegoen "Txintxon" (Zintzotasuna zineman) ospatu zen etxeen zozketa gogoan du oraindik. "*Sorteoan juntatu ginen 72 bizilagunak. Horko izkinan bizi den Nievesek disgusto ederra hartu zuen bere alaba ttikienak papera atera zuenean eta bajua tokatu zitzaiola jakin zuenean. Neri 2. pisuan tokatu zitzaidan*".

Sindikatuan enteratu zen etxeak egingo zituztela. Baino oso luze egin zen etxeak eman-hartzeko denbora tartea: "*Zozketa eta gero, bagenekin zein etxe zen bakoitzarena baino giltzarik ez ziguten ematen. Ni bitartean kalean bizi behar izan nintzen kriston zoko-zuloan, Onyin pare horretan. Ni ohituta nengoen gurasoen etxean, Papelerako hartan, uraren kanala ondoan genuela, uraren soinua entzuten eta libre eta kalean eta han, herrian, zoko zulo hartan... Neretzat etxe hauetara etortzea gloria izan zen...*" "*Hau oasis baten modukoa zen...*". "*Ni amarengana joaten nintzen oinez egunero Zikuñagara eta hor ikusten nuen obra aurrea zihoala, eta ez zihoala... Ez zegoen dirurik eta, obrak geldituta egon ziren denbora askoan... Azkenean Udaletxeak jarri zuen dirua bukatzeko. Uste dut Setien eta Rezolak bukatu zituztela etxeak*".

Sindikatuak agintzen zuen zenbat diru eman behar zen kuota bakoitzean. Orain 3.000, orain 2.500, orain zorrak kitatzeko 40.000 gehiago... Erreziboak ere gordeta omen ditu nonbait. Pixkanaka pagatu zuten etxea: "*gizon ttiki bat etortzen zen hilero, uste det, Artes y Oficioseko konserjea zela gizon hau eta 300 pta. kobratzen ziguten hilero*".

"*Etxea hartu genuenean, giltzak eman zizkigutenean.. Jesus! A ze disgustoa! Dena zikin zikiña zegoen. Komuna zerri egina zegoen...*". Sukalde txikia tokatu omen zitzaien Joxe eta Roxaritori, baino ederki moldatu izan ziren denak bertan bizitzen. Alaba, ama eta ahizpa bat ere egon izan ziren etxean bizitzen. "*Apopilorik ez genuen, galerazia zegoelako, ez zuten uzten sindikatukoak eta...*". Maria Antonia alabatxoak 3 urte eta erdi zituen auzora bizitzera etorri zirenean. 3 logelakoa zen etxea eta sala, sukaldea eta bainua ere bazituen. "*Su aurrean azulejatuta eman ziguten baino buf... Nik gero obra egin behar izan nuen, dena irekita ez zitzaidalako gustatzen nola zegoen...*"

Roxaritok aitortzen du auzotar batzuek hartutako lanari esker lortu zutela azkenean etxeak eskrituratzeko eguna jartzea. Egun horretan anekdota kuriosoa gertatu zitzaion Roxaritori auzora etorri berriak ziren Guardia Zibilekin. "*Eskritura gabe denbora asko egon ginan, etxeak ez ziren erabat gureak, ez zitzaien interesatzen eta! Eskriturak ordaindu genituen egunean, etorri berriak ziren goiko kuartelera Guardia Zibilak eta herrian manifestazioa egon zen egun hartan. Garai gogorrak ziren eta manifestazioko mutil batzuei, baten batek, ateak ireki zizkien hor karrozeriko inguruan eta ezin guardiak mutilak bilatu... eta nik portalian topatu nituen guardiak....* "*¡Métase adentro señora!, ¡Métase a su casa! esaten zidaten armakin apuntatzen, eta Joxe Mari neri erritan barrura sartzeko eta ni ezin isildu eta* "*¡Claro que es mi casa! ¡Ya te digo yo que desde hoy sí que es mi casa!...*"

Guardia Zibilak noiz behinka jaisten omen ziren auzora, batez ere dendara eta festetan. Umeekin ere etortzen omen ziren noiz behinka jolastera... Festetan auzotar batzuek batzuetan kantatu egiten omen zieten: "*¡voló! ¡voló! eta trapua botatzen genun airian... eup!*"

Roxarito Kooperatibara igotzen omen zen normalean erosketak egitera baina auzoan hasieratik zeuden lokal mota guztiak oso ongi gogoratzen ditu: "*Drogeria, Pepe Goenagak hartu zuen. Denda, Petra Elizondok. Taberna, Jose Mari Quemadak, oraingo Juan Carlosen aitak. Harategia Martinek eta arrandegia Mª Jesusek. Merzeria ere bazen, ez pentsa: Errok hartu zuen. Gerora mertzeria hau tabernakoek erosi zuten eta handitu egin zuten taberna*".

Oso giro ederra sortu omen zen hasieratik auzoan. Roxaritok lehenagotik ere ezagutzen zituen gero bizilagunak izango zituen asko eta asko: Manoli Makazaga, Hachen ama, Ibarzabal... Bere alaba Maria Antonia txikia zen bizitzera etorri zirenean eta lagunik ez zuen faltako auzo berrian "*gazteak ginen denak eta haur asko zegon orduan barriyuan... gurea, Otxotorenana, Javi, Irenen haur zaharrena...*". Auzoan jaio zen lehenengo haurra askok dute gogoan "*Manolo Ayerbe izan zen, Manoli Makazagana*". Baino zoritxarrez, ume pare bat ere hil ziren hasiera hartan. Roxaritok ongi gogoratzen du oraindik Cristina izeneko neskatoa: "*Ama Birjinari jarritako kandillakin gonak sua hartuta hil zen gaxua. Komunioko arropekin dago oraindik Kanposantuan*".

Denbora pasarako telebistarik ez zegoen garai hartan auzoan. "*Lehenengo telebista Ramoni eta horien etxean zegoela uste dut. Hara joaten ziren gizonak boxeoa eta futbolak ikustera. Eta emakumeak umeak zaintzen egoten ginan, kalean lasai asko, leihoak irekita eta kafea hartzen*".

Roxarito oso emakume alaia da eta auzoaren 25 urteak ere gustura ospatu zituen. " *'Halfband' edo media orkesta hoietako bat gogoratzen dut, filarmonikakin ere ez dakit, dantzan ibili ginela bai... Paquita, Juanito Plomerona... Don Eusebio ere etorri zan festa hartara... Trukutrukun Shangai-eraino dantzan jun ginan... A ze juerga!... Kriston beroa egiten zun, hori bai! Janaria uste det ekarri egin zigutela... Kaballeteekin mahaiak montatu eta plazan ospatu genun bazkaria*".

Dudarik ez dut aurtengo 50 urteak ere dantzan eta lagun arteko jai giro ederrean ospatuko ditugula, besteak beste, Roxarito bezalako bizilagunek auzoari bizitza, argia eta patxada ematen diotelako. Bejondeizula, eta mila esker.

Martín Otamendi.

Martín Otamendi: *"¡Otamendi! ¡Has acertau!"*.

Betelun (Nafarroan) jaioa da Martin. Ofizioa etxetik zetorkion: aita tratantea zuen eta senide asko ziren etxean eta, gertatzen zen bezala, gaztetatik lan asko egitea tokatu zaio Martini. Gaztea zela Betelun bertan muntatu zuen lehenengo harategia eta ofizioa senide bati baino gehiagori erakutsi ondoren Betelu utzi eta Irunen hasi zen lanean.

Portu auzoko etxeak egingo zituztela enteratu zenean Irunen zebilen lanean beste harakin batentzat. Harakin hark traspasoa oso garesti jartzen zion eta kasualitatez, Betelura familia bisitatzera Tolosa alderako trena hartzera zihoan egun batean, Errenteriako gizon batek esan zion bere kabuz harategia jartzeko asmoa baldin bazuen, aukera polita zuela Hernanin etxe berriak egingo zituztelako. Gurasoei komentatu eta 23 urterekin 8.200 pta. jarri zituen harategiko lokalean sartzeko.

Etxea lortzea ez zen hain erreza izan Martinentzat. Harategiaren gainaldeko terrazadun etxea kalean bizi zen emakume bati tokatu zitzaion baino emakume honek ez zuenez hor bizi nahi, Martin akordio batera iritsi zen emakume honekin eta bera hasi zen etxe honen kuotak pagatzen. Hala ere, ez zuen sindikatuko baimena bertan bizitzeko baina azkar asko bilatu zuen modua Martinek: *"bizilagunen firmak biltzea okurritu zitzaidan eta halaxe egin nuen tabernan!"*.

Firmak bildu eta ostiral batean motorra hartu eta eguerdiko 12etan Donostiara joan zen firmak eskuan hartuta. Sr. Pro-ren aurrera joan (Sindikatuko idazkaria) eta bizilagunen artean jasotako firmak erakutsi zizkion. *"Astelehenean, ni dendan lanean nintzela, Sr. Pro agertu zitzaidan eta '¡Otamendi has acertau!' esan zidan"*. Giltzak eskutan zituen hortik gutxira. 1963a zen.

Martin beti izan da eskuzabala eta esker onekoa, eta nahiz eta ez oso argi izan Pro Jaunak operazioan norainoko eragina izan zuen, bada ezpada ere, *"bina gorringo zituzten pare bat dozena arrautza eta azpizuna bidali nizkion"*. Hainbeste desiratutako etxea azkenean lortu zuen *"Palacio de Miraflores"* iruditu omen zitzaion etxea Martini.

Lokalagatik hilero 380 pezeta pagatzen zituen eta pisuagatik 320 pezeta. Denbora gutxira amak arreba gaztea bidaliko zuen Martinekin bizitzera *"ofizioan zerbait erakutsiko diozu zuk"* esan omen zion amak. *"Arrebak Secretariado ikasi zuen monjetan eta hemen etxean bizi zen nirekin. Ordainetan etxea txukuntzen zidan arrebak. Karrera bukatu eta senargai jatorra bilatu zuen Iruñakoa eta Betelura bueltatu ziren"*.

Etxea ez zegoen oso txukun giltzak eman zizkietenean. Martinek gogoratzen du azulejoak ukitu gabe ere erori egiten zirela askotan. *"Su zahar horietako bat genuen sukaldean, gero logelak, eta komuna... ene... dutxa-platera hain zen zikina eta itsusia...!"*. Margarirekin ezkondu aurretik beraz Martinek ikaragarrizko erreforma egin omen zion etxeari, paretak botaz eta dena txukunduz: *"kalentadorea besterik ez zen gelditu"* gogoratzen du Martinek.

Harategiko lana asko gustatu izan zaio Martini. Negozioan boladak zeudela aitortzen du. Batzuetan lan gehiago egiten omen zuten besteetan baino. Jendea gora herrira ere igotzen omen zen erosketak egitera eta. *"Diru gutxi zenean zaldi haragia erosten zuen jendeak. Behikia oso garesti zegoen: 250 gramok 5 pezeta balio zuen eta ezin zen hura ordaindu, beraz zaldikia erosten zuten eta, gerora, kanpotarrekin, txerrikia eta oilaskoa sartu ziren. Ordura arte ez zen hemen txerrikia eta horrelakorik jaten. Arrautzak ere kanpokoak izaten ziren, hemengo baserrietan ez baitzeuden oilasko granjak oraindik"*.

"Etxean bezala, harategian ere obrak egin behar izan nituen urteetan eta azkeneko erreforma, jubilatu aurretik egindako obra handia izan zen. Harategi ondoan zegoen arrandegia Anibali 1.200.000 pezetatan erosi eta hor obradorea jarri nuen". Ordura arte obradorerik ez zuen Martinek eta granjan isilpean lan egiten zuen txorizoak etab. egiten. *"Arriatsuko granja izan aurretik, Elizatxo aldean Xamoraneko horretan, txabola pare batean txerriak hazten hasi nintzen. Behin izurrite batek ia pikutara bidali zidan dena. 4 zerri ama jarri nituen eta 60 txerrikume zituenean izurritea sartu eta dena galdu nuen. Animali guztiak lurperatu eta ukuilua uztekotan egon nintzen, baino aitak animuak eman zizkidan, dena ongi garbitzeko esan eta Oraien pentsuetakoekin nuen 20.000 pezetako zorra kitatzen lagundu zidan"*. Urte eta erdira aitarekin ere zorrak kitatuak zituen eta harategian fin lan egiten jarraitu zuen berak hazitako animalien haragiekin.

1968-1975 urteak onak izan zirela aitortzen du. Garai hartan Martinek Arriatsuko terrenoa erosi zuen bertan granja egiteko. Lursaila ez zuen merke erosi: 300.000 pezetatik gora ordaindu omen zuen. *"Katangan garai hartan bi pisu erosten ziren nik pagatutakoarekin"*. 34 txerrama eta 1.000tik gora oilo izatera iritsi zen momentu batzuetan granjan.

Harategian denetik saltzen zuten: berak egindako txorizoa, odolkia, fama handia zuten tripakiak, arrautzak... Soldata ateratzea ez zen erreza eta ordu asko egon beharra zegoela aitortzen du. *"Igandeetan ere irekitzen genuen askotan. Goizeko 6etarako mezetara joan eta 7etarako dendara. Haragi gehiena asteburuetan saltzen omen zuen. Astelehenetan etxe askotan saldarako hezurrekin konformatu beharra zegoen"*.

Askotan gainera *"¡apuntame!"* entzutea tokatu izan zaio Martini. Zerbait erosi eta momentuan ez ordaintzea ez zen hain gauza arraroa garai hartan. *"Batzuk momentuan pagatzen zizuten beste batzuk astero (Papelerakoak eta horiek ostiraletan kobratzen zuten) eta beste batzuk ba... badakizu, askotan gehien kritikatzen zuena, zor gehien zuena izaten zen"*.

Giro ederra gogoratzen du Martinek auzoan beti. Familiako giroa zegoela aitortzen du. Jendea erosketak egitera lasai joaten zen garaiak ekarri ditugu gogora. Martinen ama, Betelun lan eta lan egindako emakumea, auzora etortzen zenean harrituta gelditzen omen zen *"... amak esaten zidan askotan 'emakume hok bizi dittuk lasai portu hontan!' "*.

Giroa haurrek ere asko alaitzen zuten Martinen ustetan eta gogoratzen du nola egon ziren aste batzuk auzo honetan 5 ume jaio izan zirenak... *"Lehenengoa Manolo izan zen eta bigarrena Talaberana"*. Baina zoritxarrez, 14 urteko haurra obra batean nolatan hil zen ere gogoan du.

Martinen harategian txorizo eta odolkiez gain, telefonoa zegoen. Auzoan zegoen telefono bakarra zenez *"¡el alcahuete de todo!"* sentitzen omen zen askotan. *"Zuk pentsa, auzoan telefono bakarra eta hortxe, harategian, eta bizilagun bati familiakoek deitu eta haien etxera bila joatea ere tokatu izan zait, ez pentsa!"*. Beti bezala horrelako "faboreei" batzuk tamaina ezin hartu eta bati behin esan omen zion *"Aizu, nahikua dezu ya eh... ez dakit zenbat denbora daramazun hitz egiten.... haurra katarruakin dagoela eta hori dena beste batean kontatuko diozu eta benga, kolgatu ya eh..."*

Oso giro familiarra izan da beti auzo honetan bere ustez, Elizatxorekin konparatzen badugu. *"Han ez du ezerk funtzionatu: eskola, 3 taberna, dendak, arrandegia, harategia... dena zegoen, baina ez du ezerk aurrera egin. Hemen kanpoko jendea ere oso ondo integratu da. Goxo, familian. Rollo polita egon da beti. Hala ere politikak azken urteetan min asko egin dio auzoko giroari. Nire ustez auzoa maitatu egin behar da eta hori politikaren gainetik dago... dijuala politika popatik hartzera!"*.

SUCEDIÓ EN HERNANI EL 1º DE ABRIL DE 1918[1]

Felicisima Gómez

A primeras horas de la mañana empezo (sic) *a circular rumores que en Lasarte había unos casos de viruela y el Gobernador de San Sebastián entonces Conde de Piñofiel* (sic) *ordeno* (sic) *su traslado á la Beneficencia de esta; lo que el pueblo en masa se opuso ya que años antes hubo una epidemia de Tifus, dejando húellas* (sic) *de dolor en muchos hogares por perder a sus seres queridos.*

Se hizo una reunión en el Ayuntamiento acordando no admitir á dichos enfermos se mandaría si preciso fuera unos obreros para construir barracones y axislarlos (sic) *en Lasarte; exponiendo esto una comisión al Sr Gobernador, he* (sic) *hirían* (sic) *las monjas de Caridad á cuidarlos. Dicho Sr dio la orden terminante que los trasladasen á Hernani; se acordo* (sic) *de nuevo una reunión tratando lo siguiente,*

1º Desde la torre de la Iglesia se vigilaría la venida de coches por la carretera de Lasarte, y al toque de campanas los obreros abandonarían sus puestos de trabajo para formar barricadas en las entradas de dichas carreteras y salir el vecindario a la calle; a las 10 de la mañana del 2 de Abril sonaron las campanas y sirenas, salieron los obreros y el vecindario para hacer frente a los coches, y Guardia Civiles de a caballo, en Cincoenea.

Los maestros y niños con la bandera Nacional se colocaron en primera fila seguidos del pueblo en masa que gritaban que los lleven al Casino no queremos más epidemia, mientras las mujeres más valientes se lanzaban a las riendas de los caballos y dar vueta (sic) *á los coches hacia Lasarte.*

Mientras en la Plaza Mayor se veían Guardias de a pie que hiban (sic) *y venían al Telefono* (sic)*; así como la Madre Superiora Sor Patocinio* (sic) *para ponerse al habla con su Majestad la Reina Mª Cristina; las campanas no cesaban de tocar, hera* (sic) *una angustia y nerviosismo terrible por el que el pueblo atravesaba; se sacaron los enfermos a casas particulares, y el Santísimo a la Parroquia para dar fuego al hospital ya que el pueblo estaba dispuesto á construir otro antes que consentir entrada á dichos enfermos.*

A las tres horas el pueblo venció por su unión y el buen corazón de su Majestad la Reina que dio orden al Gobernador de no trasladar á los enfermos á esta; a las dos de la tarde volvio (sic) *la calma y tranquilidad para un pueblo que lucho bien unido; los hombres volvieron a sus puestos de trabajo como si nada hubiera ocurrido.*

A las 7 de la tarde marcharon los hobreros (sic) *y monjas a Lasarte, siendo despedidos por el pueblo en masa; al cabo de mes y medio regresaron, hubo una preciosa procesión con la Milagrosa y un Tedeum en la Parroquia en acción de gracias.*

Al domingo siguiente hubo festejos y banquete en el Paseo de los Tilos así como bersolaris (sic) *así como una Sra que canto unos bersos* (sic) *preciosos siendo muy aplaudida dicha Sra hera* (sic) *Dna Josefa de Ortiz*[2].

Todo termino felizmente lo que podía haber sido un día de luto para Hernani

Se coloco (sic) *una placa en Cincoenea ¡Avenida del 2 de abril!*

(Hernani 2-2-1977) F. G.

---

[1] "Famoso fue el grave incidente que provocó el 2 de Abril de 1.918 el traslado de unos enfermos variolosos desde Lasarte hacia Hernani, lo que provocó la repulsa del pueblo, que unido salió al encuentro de la caravana e hizo retroceder a los enfermos, provocando una alteración de orden público que le costo el cargo al Gobernador. Para conmemorar el hecho de la llamemosle heroica defensa de la salud de Hernani, se colocó una placa conmemorativa en la carretera que arranca desde el convento de las Agustinas hacia el barrio de las Villas" (BLAS ZULETA, Luis. *Hernani entre dos guerras 1872 – 1936. Medio siglo de la vida en Hernani.* Hernaniko Udala, 1985; pag. 28). Ver también: HUA / AMH // A-14-5/1. Viruela. Documentos relativos al desarrollo de esta epidemia... Contiene además, documentación relativa al incidente ocurrido a propósito de la hospitalización de varios casos presentados en Lasarte.

[2] GOROSPE PASCUAL, Begoña. *Orduan eta orian* en Hernani 1993 urtekaria. Hernaniko Udala, 1983; pag. 53-58.

ELUR TXORI ELKARTEA 1957-2007, 50. URTEURRENA

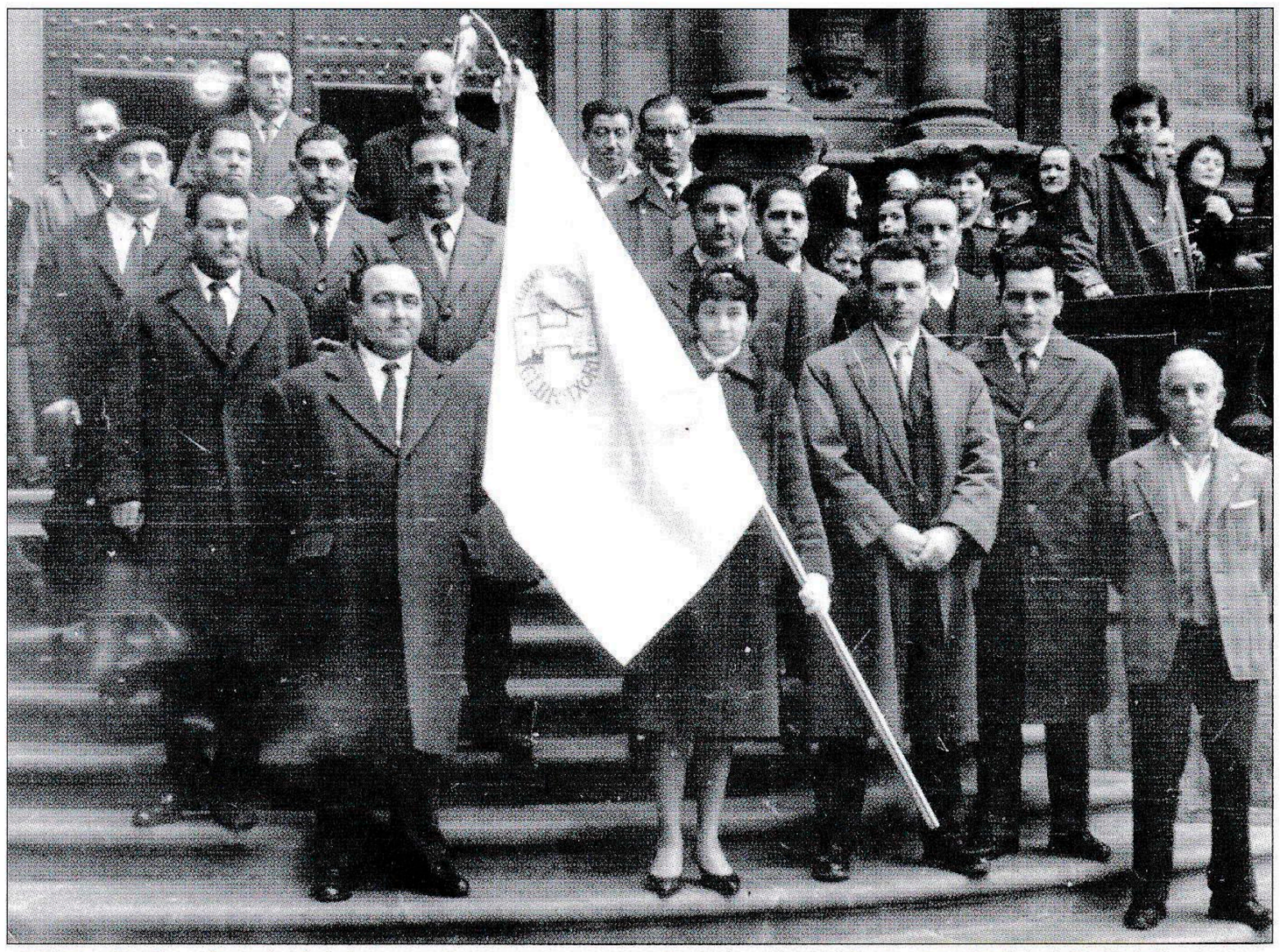
Inaxio Sanz

1957. urtea zen eta Gerra Zibileko unerik gogorrenak paseak ziren dagoeneko. Hernanin industriaren ugalketa puri-purian zegoen eta herriko biztanle kopurua pixkanaka gora zetorren. Bizimoduaren aldaketaren ondorioz, jendearen aisialdirako guneen beharrak hainbat elkarteren sorrera ekarri zuen, horien artean Elur Txori Aisialdiko Elkartea.

Elur Txori Elkartearen sorrerako dokumentazio faltak zaildu egiten du elkartea osatu ondoren egin ziren lehenengo urteen berri jakitea. Informazio hau lortzeko asmotan elkartearen sortzaile taldeko hainbat kiderengana jo dugu, dokumentuetan ez datorrena eurek argituko digutenaren esperantzarekin.

Garai haietan bazen dagoeneko elkarterik Hernanin, Santa Barbara Elkartea hain zuzen. Hau ikusirik herritar talde bat Elur Txori Elkartea sortzera animatu zen. Sortu aurretik bilerak non egin ez zutenez, Andrekaleko Bodega tabernan elkartzen ziren. Ondoren ordea Oarso kaleko 1 zenbakiko lokalaren erdia erostea lortu zuten eta hura atontzeari ekin zioten. Lan askoren ostean, 1957ko azaroaren 30ean Elur Txori Elkartean estatutuak legeztatu ziren.

1958ko urtarrilaren 4an lehen zuzendaritza batzordea aukeratu zen: lehendakari postuan Joxe Elizegi jarri zen; lehendakariorde, Joxe Mari Irastorza; idazkari, Pepe Martinez; diruzain Juan Ayerbe izan zen eta batzordeko kideak Satur Urbialde, Andres Arruti, Antonio Fernandez, Rafael Rekalde eta Juan Otamendi izan ziren. 1958ko otsailaren 2an ireki zituzten lehenengo aldiz lokal berriak. Urte horretan bertan Tolosan ospaturiko Gipuzkoako Abesbatzen txapelketan Hernaniko Elur Txori eta Udaberria abesbatzek hartu zuten parte, 2. eta 3. postuak lortu zituztelarik hurrenez hurren. Elur Txoriko abeslariak Schola Cantorum-eko partaideak ziren.

Elkarteko bandera bedeinkatu egin zen egunean. Hainbat bazkide artean Joakini Zubeldia, bandera eramaten duena.

Elur Txori Elkartea oso loturik egon zen hasieratik Hernaniko herriarekin eta herriko gainontzeko elkarteekin, hainbat ekintzetan parte hartu duelarik hasieratik. 1959an, adibidez, Luis Otaño txirrindulariari Elur Txorin egin zitzaion omenaldian, herrian elkarte berri bat sortzekotan zeuden taldetxo bat bildu zen eta omenaldi horretan bertan egun Peña Otaño Elkartea dena sortzeko aurreneko pausuak eman zituzten.

1969an Orbegozo Burnigintzako langileek egin zuten greba babesteagatik eta poliziaren jarrera gogorra gaitzetsiz elkarteak aurkeztu zuen kexagatik, hiru hilabetez itxi zuten. 1971tik 1978ra bitartean, aldiz, Hernani Arraun Elkarteko kideek biltzeko lekurik ez zutela eta, Elur Txorik bere lokalak utzi zizkien bilerak egiteko. Urte tarte horretan, herrian egiten zen kultur hamabostaldia zela eta, Barcelona Futbol Taldeko jokalariak eta ordezkari batzuk (Kubala famatua tartean zela) Hernanin egon ziren. Gauean Elur Txorin ospatu zuten afaria, oraindik ere Elkarteko paretan haiek eskainitako oroigarria ikus daitekeelarik. 1979an, aldiz, Hernani mailan egindako Lehenengo Bertso Txapelketa ospatu zen, hain zuzen, Elur Txori Elkartean, garaile "*Aterpe*" izan zelarik. DYAren alde dirua biltzeko ere egin izan dira ekintzak urte askotan zehar, urtezahar egunean hain zuzen, Santa Barbara eta Elur Txori Elkarteen arteko futbol partida jokatzen zen Txantxillan jende asko inguratzen zelarik hura ikustera.

Urte zahar egunean (1981) jokatzen zen Santa Barbara eta Elur Txori arteko futbol partidua.

1958	Joxe Elizegi	**1983**	Martin Zabalegui
1959	Joxe Elizegi	**1984**	Batis Larburu
1960	Juan Ayerbe	**1985**	Batis Larburu
1961	Joxe Elizegi	**1986**	Javi Del Valle
1962	Teodoro Setien	**1987**	Javi Del Valle
1963	Atanasio Lapazaran	**1988**	Joxe Ezeiza
1964	Joxe Pineda	**1989**	Alfonso Loran
1965	Joxe Elizegi	**1990**	Alfonso Loran
1966	Joxe Elizegi	**1991**	Joxe Joakin Esnal
1967	Joxe Larrañaga	**1992**	Agustin Kerejeta
1968	Joxe Ezeiza	**1993**	Agustin Kerejeta
1969	Joxe Laburu	**1994**	Joxan Olano
1970	Joxe Elizegi	**1995**	Joxan Olano
1971	Joxe Elizegi	**1996**	Mikel Aierdi
1972	Joxe Elizegi	**1997**	Mikel Aierdi
1973	Joxe Elizegi	**1998**	Peli Goya
1974	Joxe Elizegi	**1999**	Peli Goya
1975	Joxe Angel Zarra	**2000**	Koldo Monge
1976	Joxe Angel Zarra	**2001**	Koldo Monge
1977	Ramon Imaz	**2002**	Mikel Armendariz
1978	Agustin Arrieta	**2003**	Mikel Armendariz
1979	Agustin Arrieta	**2004**	Pedro Elizondo
1980	Iñaki Apezetxea	**2005**	Pedro Elizondo
1981	Iñaki Apezetxea	**2006**	Casiano Garcia
1982	Julian Rodriguez	**2007**	Casiano Garcia

1989ko urtarrilaren 15ean, eztabaida askoren ostean, emakumezkoei asteburuetan ateak zabaltzea erabaki zen. Urte batzuk beranduago, asteburuetako muga kendu eta edozein egunetan sartzeko aukera izango zuten. Azkenik 2007ko urtarrilaren 14an emakumezkoei bazkide izateko eskubidea onartu zitzaien.

Elur Txori Elkartearen 50 urteko historia honetan pertsona asko izan da zuzendari lanetan. Hauek dira 1958tik hasi eta gaur arte izan direnak[1].

Elur Txori elkarteak 50 urte hauetan hainbat ekintza eta ospakizun burutu ditu. Besteak beste hauek dira azpimarragarrienak:

Urteurreneko bazkaria.

Otsailean ospatzen da urtero elkarteak ateak ireki zituela ospatzeko. Egun honetan hildako bazkideen alde meza egiten da. Garai batean Errukietxean bazkaria ematen zen (egun Ongintza Patronatuaren Zaharren Egoitza dena). Berezitasun bezala 1982an Errukietxera eramandako bazkariaren osagaiak dituzue hemen: oilo salda,

[1] Gaur, 2008. urtean Fernando Quijera da zuzendaria (lehendakaria).

oilaskoak eta paella egiteko pusketak, txorizoa (2 Kg.), arkumea egosteko (12 Kg.), alkatxofak (7 pote), ilarrak (7 pote), arroza (3 Kg.), sagarrak (10,6 Kg.), laranjak (12,5 Kg.), gozokiak (42 poltsa), zigarro puruak eta zigarroak, sagardoa (12 botila), ardoa (30 botila), koinaka eta anisa. Postrean Zuzendaritza Batzordeko batzuk joaten ziren.

Kaldereroak.

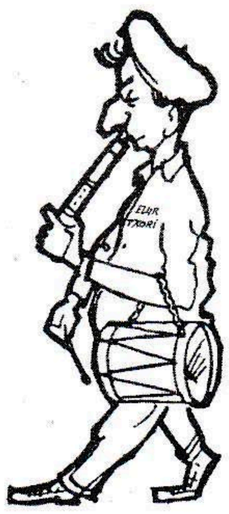
Elur Txori Elkarteak 1961az geroztik antolatzen du konpartsa hau. Antolakuntzan herritar askok eman du laguntza eta hauen artean badira batzuk aipatu gabe ezin ditugunak utzi.

Elur Txori elkarteko hainbat bazkide 1982ko Kaldereroetan.

Etxeberria ijitoek, euren flota osoa uzten zuten konpartsaren antolakuntzarako: zaldiak, karroak... *Mallus baserriko Luzianok* ere zaldia ekartzen zuen. *Epele jatetxeko nagusiak Luis Lizeagak* karruaje zoragarria uzten zigun, *Joakin Arregik "Kapote"* zaldi eta karroa uzten zituen, *Joxe Mari Balerdik* ere zaldia, *Etxenikek "Ezkerra"* zaldia eta karroak, *Txoko baserrikoek* traktorea eta *Joxe Inazio Otxotorenak* todoterrenoa. Azpimarratzekoa da ere urteetan zehar *Gregorio Mitxelenak* karroen muntaian eman duen laguntza eta zer esanik ez, *Karmen Clementeren* lana, urtez urte Kaldereroetako erreginak jantzi eta margotzeaz arduratzen baita. Hauek guztiak egin izan dute Kaldereroen konpartsa urteetan zehar hain koloretsu eta alaia, eta parte hartu duten herritar guztien laguntzarik gabe, ez litzateke posible izango antolakuntza aurrera eramatea.

Elkarteko Zuzendaritza Batzordeak gogor lan egiten zuen egun horretan dena ondo atera zedin. Goiz hasten ziren dena prestatzen: afaria presta-

1990 KO EKAINA'REN 27'AN HERNANI'N

EUSKAL JAIALDIA

ELUR-TXORI ELKARTEAK antolatua

UDALETXEAK babestua

HERNANI, 27 DE JUNIO DE 1990

GRAN FESTIVAL VASCO

ORGANIZADO POR LA
SOCIEDAD ELUR-TXORI
Y
PATROCINADO POR
EL ILUSTRE AYUNTAMIENTO

1990eko Euskal Jaialdiaren programaren azala.

Kalejira:trikitilariak ZUNZUNEGI ANAIAK.

Eguardiko 12,30 etan:

TILOSETAKO IBILTOKIAN

Jose Mari Arrieta gai jartzaile delarik

XABIER EGUZKITZE - ION SARASUA - LAZKAO TXIKI

bertsolariek parte hartuko dute.

Arratsaldeko 5 etan:

KALEJIRA

Arratsaldeko 5,30 etan:

ATXEGINDEGI FUTBOL ZELAIAN

1 — Bertsolarien saioarekin jaialdiari hasiera emango zaio.

2 — **IÑAKI PERURENA** eta **MIKEL SARALEGI.**
Leitzatar harrijasotsaileen saioa izango da, beraiei ospea eman dienetariko harri batzuekin.

3 — Ahari talka.

4 — Haizkolarien desapio-exibizioa

MINDEGIA - OLASAGASTI
kana erdiko 12 enborrekin lana egingo dute. **AGITEK** 6 metro altuera duen enbor bati korteak eman australiar erara.

5 — TXINGA lasterketa, sari ederrez horniturik.

1.º	8.000 pta.	2.º	6.000 pta.	3.º	4.000 pta.
4.º	3.000 pta.	5.º	2.000 pta.	6.º	2.000 pta.

6 — Amaiera, bertsolarien saioak azken agurra jaialdiari.

7 — Albokak, dultzaineroak eta trikitisak izango dituzue atsedenaldietan.

1990eko Euskal Jaialdiaren edukia.

17. Hernani – Leiza (1976). Ibilaldia oinez egin zuen taldea.

tu, karroak eta plataformak atondu etab. Bestalde, *Sabino Azurmendik* bere ingudea eta forja ekartzen zituen eta Zuzendaritzakoei laguntzen zien kalderero gauari bukaera ematen dion plazako akanpada prestatzen, beranduago lan hau *Carlos Landa*ren esku geratu zen. Azken urte hauetan, aldiz, talde bat sortu da (*Josu Lopez, Koldo Monge, Joxe Kruz Gainzerain…*) Elur Txoriko Zuzendaritza Batzordearen laguntzarekin kalderoen antolaketaz arduratzen dena.

Baserritarren eguna.

1968an hasi zen antolatzen. San Juan jaien barruan eguerdian Tilosetako kioskoan bertso saioa eta arratsaldez herri kirolak egiten ziren. Azken hauek hasiera batean Txantxillako futbol zelaian egiten ziren, ondoren Atsegindegin eta azkenik pilotalekura pasa ziren. Azken urteetan bertsolariak egun batean jarri ohi dira eta hurrengo egunean herri kirolak egiten dira.

Urtez urte Elur Txori Elkartea bertsolaririk onenak, harri-jasotzaileak, aizkolariak, orga-jokoa, txingak eta abar ekartzeaz arduratu izan da.

Hernani-Leitza ibilaldia.

Ibilaldia lehenengo aldiz 1960an egin zen. Joxe Elizegiren apustu pertsonala izan zen, izan ere, berak lanaren bidez Leitzarekin eta herriko jendearekin zuen harremana lotu nahi izan baitzuen.

Irteera goizeko 5etan izaten da eta Leitzara eguerdiko ordu bata aldera iristen da. Bidean, Aitzolako iturrian xerra ogitartekoa jaten da. Egun 4x4 batean ematen diren arren urte askoan motxila baten barruan igotzen zen eltze batean (nire bizkarrari galdetu bestela, gazteak ginela eta oparia urtero eramaten genuen eta…). Hurrengo geldialdia Leitzalarrean izaten da, hemen salda eta haragi egosia jaten dira. Beraz, goseak jota behintzat ez gara iristen.

Hasiera batean Leitzatik Hernanirako buelta kotxez egiten zenez, autoetan bertan ematen zen aldatzeko arropa. Egun aldiz, autobusez egiten da buelta. Dutxak hasierako urte askoan Joxe Elizegiren ezagunen etxean eta beste batzuk errekan hartzen genituen. Geroago pilotalekuko dutxetan, beranduago Eskolan eta egun, kiroldegian.

Bazkaltzeko leku ezberdinak aukeratu diren arren, gehientsuenetan Berastegiko Kakon edo Leitzako Basakabin egin dira, baina izan dira ere urteak Leitzalarrean bertan egin direnak, Elkartetik bazkaria eraman eta Joxe Elizegik kamioi bat material eta langileak eramaten zituen mahaiak eta montatzeko.

Gerora antolakuntzaren ardura Migel Elizegik hartu zuen eta urte askoan gogoz lan egin ere. Hemendik aurrera Zuzendaritza Batzordearen ardurapean geratuko da antolakuntza. Joaten direnen kontrol zehatza 1982tik aurrera egiten da eta 2007ra arte esan dezakegu 427 pertsona ezberdin joan direla, hauetariko askok, urtez urte errepikatzen dutelarik. Urtero bataz beste 70 bat lagun inguru joaten da.

Sagardo Txapelketa Herritarra.

Hernanik sagardotegiekin eta, batez ere, sagardoaren kulturarekin duen erlazioa ikusita eta herrian txapelketarik ez zegoela jakinda, momentu hartan Zuzendaritza Batzordean ginenoi bat antolatzea bururatu zitzaigun.

Martin Zabalegik Beasainen ezagutzen zuen txapelketa bat eta oso ezberdina izan arren ideiak hartzeko asmotan hara joan ziren Martin bera, *Migel Burugain* eta *Inaxio Gaztañaga*. Handik ekarri zituzten ideiekin niri egokitu zitzaidan botilen eta mahaien banaketaz arduratzea. Argi genuen gure hornitzaileak ziren sagardogileekin

1983	Rufino	**1991**	Alberro	**1999**	Iparragirre
1984	Oiarbide	**1992**	Elutxeta	**2000**	Rufino
1985	Altzueta	**1993**	Rufino	**2001**	Altzueta
1986	Astiazaran	**1994**	Rufino	**2002**	Rufino
1987	Astiazaran	**1995**	Altzueta	**2003**	Rufino
1988	Iparragirre	**1996**	Altzueta	**2004**	Zelaia
1989	Rufino	**1997**	Rufino	**2005**	Elorrabi
1990	Oiarbide	**1998**	Altzueta	**2006**	Setien

25. urteurreneko argazkia: bazkideak beste elkarteetako, udaleko eta prentsako ordezkariekin.

egingo genuela. Honela, afaltzera joaten ziren guztiek puntuatu eta momentu guztietan mahai guztiek sagardo ezberdina edango zuten. Baldintza horiek beteta, 1983ko azaroaren 5ean egin zen Elur Txoriko Lehen Sagardo Txapelketa, beraz 2007an 25. urteurrena ospatu zuen txapelketa honek. Aurrenekotik egun arte antolaturiko txapelketa guztietan *Carlos Martinez* eta biok eraman dugu antolakuntza batzordearekin batera.

Hauek izan dira urtez urte atera diren txapeldunak[2]:

Aipatzekoa da bitxikeria bezala, Hernani inguruko herrietaz gain, gogoratzen ditut Iparraldetik, Peñiscola eta Madriletik etorritako sagardozaleren batzuk ere.

Bolari taldea.

Claudio Esnaola eta beste hainbat bolarik C.D. Hernanirekin jokatzen zuten eta Felix Gastonek eskatuta Elur Txorirekin botatzen hasi ziren. Honela sortu zen 1968an ekipoa. Txapelketa ofizialetako arauek 16 bolatoki estali ezberdinetan botatzea eskatzen dute, Legazpin hasi eta Ategorrietaraino.

Hauek dira lortu dituzten txapelketak:

Gipuzkoako Talde Txapelketa 8 aldiz irabazi dute. Taldekako txapelketan Elur Txoriren izenean parte hartu zuen lehenengo taldea (1968an) pertsona hauetaz zegoen osatua: *Miguel Burugain, Claudio Esnaola, Joxe Furundarena, Fernando Galarraga, Joxe Ugalde, Eusebio Zabalegi* eta *Joxe Mari Zelarain*.

Gipuzkoako Binakako Txapelketa 2 aldiz irabazi dute. Hauek izan dira talde irabazleak: *Joxe Furundarena - Claudio Esnaola* eta *Migel Burugain - Joxe Ugalde*.

Gipuzkoako Banakako Txapelketa 2 aldiz, irabazleak *Migel Burugain* eta *Joxe Mari Zelarain* izan zirelarik.

Gipuzkoako Emakumeen Banakako Txapelketa 2 aldiz irabazi du *Rosa Mari Santosek*.

Elur Txori Elkartea, hernaniarrentzako aisialdi eta lagunarterako leku aproposa izateaz gain, herriarekin harreman estua eduki duen elkartea izan da bere historian zehar. Etorkizunean ere, bere bazkideen laguntzaz, beste hainbat ekintzetan parte hartzeko gogorik ez zaio falta.

[2] 2007. urteko Sagardo Txapelketa Elorrabik irabazi zuen.

ORIENTING

Rafa Romero

No voy a andarme por las ramas. Conocí la orientación de casualidad. Mientras me orientaba, nunca mejor dicho, en una feria sobre montañismo en Ficoba (Irún) mis hijos acudieron a mí para que les guiara en una actividad organizada por el Club Irungo Mendizaleak. Estaban realizando una demostración práctica de orientación. Interesante pasatiempo. Tras jugar, al ir a entregar la tarjeta de participación les pregunté, *"¿en qué consiste realmente la orientación?"* Las explicaciones despertaron mi curiosidad y así comenzó mi relación con ésta modalidad deportiva.

Al cabo de un mes acudí a una carrera de orientación que se disputó en la sierra de Entzia (Araba). Decidí ir con la lección aprendida y así, antes de acudir, leí un libro sobre orientación que me aportó algunos aspectos específicos. Pero, fue realmente la carrera la que verdaderamente me orientó. Amaneció un día de niebla muy cerrada. Apenas se veía nada. Al comienzo no anduve nada fino, más bien perdido, luego poco a poco fui orientándome, llegando a los puntos establecidos y, terminé la prueba. Tras aquella primera experiencia, al mes, participé con mi familia en otra que se celebró en Peñas de Aya. Allí me enganché por completo a la orientación. Era a finales del año 2006.

Desde entonces, competición tras competición, carrera tras carrera, he participado en muy distintas pruebas. De entre las más recientes, entre los días 27 de junio y 6 de julio de 2008, en el Mundial Master de Orientación en Portugal. En los alrededores de las ciudades lusas de Nazaret y Leiria, a 120 kilómetros de Lisboa, participé en las modalidades de 'Sprint' (carrera corta pero rápida de 2-3 kilómetros) y 'Distancia larga' (10 kilómetros). Se dieron cita hasta 39 selecciones, cada una de ellas con un número ilimitado de participantes. Por su gran tradición, los países que más representantes desplazaron fueron los nórdicos. Noruega, por ejemplo, con 686 corredores. Los finlandeses, rusos... también acudieron en gran número.

El Mundial Master de 2009 se celebrará en Sydney, y el de 2010, en Suiza.

Paso a paso.

Aunque sigue siendo un deporte bastante desconocido, en pocos años el atractivo de la orientación enganchará a más de uno. Día a día, los deportes de aventura cuentan con más seguidores y en la medida en que se vaya popularizando, la gente mostrará más interés por los muchos atractivos que ofrece.

La orientación no es un deporte extremo. Tampoco es una carrera de montaña. Es una modalidad en la que se combina aventura, ejercicio físico y agilidad mental (es importante tener dotes para interpretar debidamente los mapas). Es convivir y superarse en constante armonía con la naturaleza.

Rafa Romero es campeón de la Liga y Campeonato Vasco-Navarro de orientación 2007, en la categoría H35. También ha participado en el Mundial Master 2008, celebrado en Portugal.

He conocido entre los participantes en las distintas pruebas, a personas de 70, 80 e incluso más de 90 años, que además de tener unas buenas condiciones físicas, contaban con una lucidez increíble y sabían desenvolverse perfectamente en el bosque.

Para disfrutar de ella no es necesario irse muy lejos. Cualquier monte cercano puede ser un perfecto escenario. Para los más pequeños además, olvidándonos de la competición, es sumamente atractivo ya que enseña a superarse disfrutando con el medio ambiente.

Puede practicarse individualmente, por parejas o en familia; de mil maneras: compitiendo, paseando, corriendo, en bicicleta, a caballo, esquiando... incluso minusválidos en sillas de ruedas la practican. Aunque hay competiciones reservadas a corredores federados, cualquier persona puede participar en la gran variedad de carreras que se organizan.

En marcha.

Pese a que la orientación es un deporte relativamente nuevo, en el norte de Europa es muy conocido. Está completamente consolidado. Su origen se remonta a finales del siglo XIX. En los países escandinavos, con la llegada de los primeros planos topográficos modernos, se organizaron competiciones militares con el fin de pasar mensajes a través de bosques helados.

Como modalidad deportiva, la orientación se introdujo en la península hace cuatro décadas. En 1971, el profesor de esgrima del INEF de Madrid, Martin Harald Kronlund, decidió incluirla en sus clases como un contenido más para trabajar la preparación física desde un punto de vista recreativo.

Su llegada al País Vasco es mucho más reciente. IMOS Irungo Mendizaleak Orientazio Saila, club pionero en Gipuzkoa, nació hace escasamente tres años, y desde entonces organiza con cierta asiduidad, cursillos para todos los que deseen iniciarse en este deporte (www.irungomendizaleak.com/orient).

Son pocos los club vascos de orientación, o los de montaña que tengan secciones de orientación, pero entre ellos existe una gran coordinación a la hora de organizar pruebas o carreras. La Liga Vasco Navarra, compuesta por ocho carreras que se disputan en Araba, Bizkaia, Nafarroa y Gipuzkoa, es viva muestra de ello. Existe también una Liga Norte, así como una Nacional.

Competición.

Entre las competiciones que se organizan se da un gran abanico de modalidades. Así, las diferentes especialidades de carrera de orientación serían: sprint, micro–sprint, media y larga distancia, relevos, nocturno... También se organizan competiciones o carreras urbanas (el casco antiguo de Hondarribia fue el escenario en 2005 de la primera que se celebró en Gipuzkoa) y también se suelen dar carreras de orientación a caballo como la organizada en la primavera de 2007 en Asteasu.

Lo más normal es que estas competiciones o carreras se celebren en terrenos boscosos, localizándose los puntos de partida y llegada en lugares diferentes, y, según la categoría, más o menos distanciados. Al no estipularse un tiempo determinado para finalizar la prueba, no existen los fueras de control.

Las carreras

"Corralito". Dirigida a los más jóvenes. En esta carrera en vez de números se clican dibujos. A veces, los puntos de control suelen estar unidos con cuerdas para que los niños se guíen mejor y vayan conociendo las balizas.

Carrera de iniciación. La persona que no posea amplios conocimientos sobre orientación cuenta con esta modalidad de pruebas que se acoplan a su perfil. Las balizas suelen estas ubicadas en senderos o caminos.

Categoría open. La practican personas que no conocen todos los pormenores de la orientación pero tienen ciertos conocimientos. La distancia que se recorre es de 2-5 kilómetros y se permite elegir diferentes rutas para llegar a las balizas.

Categoría federados. La carrera ronda los 5-8 kilómetros y su duración aproximada es de una hora y media. Todos los participantes compiten corriendo.

Categoría elite. La distancia de la carrera es de unos 10 kilómetros.

Los tres pilares

Trabajar la *condición física e intelectual* es la base de la orientación. Aunque en orientación la condición física es importante, no es fundamental. La clave es saber interpretar bien el mapa: de no hacerlo correctamente, un participante puede pasar mucho tiempo corriendo. Además, lo ideal es correr al ritmo más adecuado para cada participante y no *calentarse* ni picarse.

La condición mental. La concentración es el elemento básico para saber guiarse en/con el mapa.

Las condiciones atmosféricas. Tienen gran importancia en la motivación del corredor. En un día nublado, el participante debe de tener un *buen olfato*. Guiándose con una brújula e interpretando correctamente el mapa, no debe de tener ningún problema para finalizar la carrera.

¿Te oriento?

Camiseta. Las carreras transcurren normalmente por entornos naturales donde abunda la vegetación (zarzas...). Para evitar rasguños o heridas, es aconsejable utilizar camisetas holgadas y de manga larga.

Pantalón. Largo y un poco ancho.

Calcetines. Altos. Es aconsejable el uso de polainas especiales, generalmente reforzadas a la altura del empeine (la tibia) para que cualquier choque (con ramas o...) no produzca ninguna lesión.

Zapatillas. Ligeras y con suela alta. Existen zapatillas específicas para orientación que, a modo de las zapatillas de los atletas, cuentan en la planta con unos pequeños clavos para fijarse más adecuadamente al terreno.

Diccionario de orientación

Baliza. Estaca metálica compuesta por un triangulo de tela, mitad naranja mitad blanca, de unos 30 x 30 centímetros. Los participantes deben de pasar por todas las señaladas en el mapa de forma correlativa: de la primera baliza el corredor debe de ir obligatoriamente a la segunda, luego a la tercera…

Brújula. Hay muchos tipos pero las más utilizadas son las de placa o las de dedo. Éste último tipo se engancha a un dedo de una mano y no es nada difícil guiarse con él (los números uno de los campeonatos de orientación a nivel mundial llegan incluso a correr sin brújula).

Chip electrónico. Elemento de control del corredor. Al igual que la brújula suele ir enganchado a un dedo de una mano.

Desnivel. Varía según la categoría pero generalmente, no suelen ser muy pronunciados. Los que compiten en las categorías más exigentes se enfrentan, a lo sumo, a pendientes que rondan los 500 metros de desnivel. Los que se inician, en cambio, a más accesibles (50 metros).

Entrenamiento. La faceta atlética se ejercita al igual que un corredor de atletismo. La interpretación de mapas, en cambio, se trabaja utilizando los de carreras ya disputadas.

Mapa. Al comienzo de la prueba, la organización proporciona uno a cada participante. En él aparecen indicados los puntos de control situados a lo largo del recorrido por los que el corredor tiene que pasar obligatoriamente. Si el control es electrónico, con la ayuda del chip electrónico, se conoce el momento de paso. Si es manual, el corredor, poseedor de una tarjeta debe de clicar encima de cada baliza antes de llegar a meta.

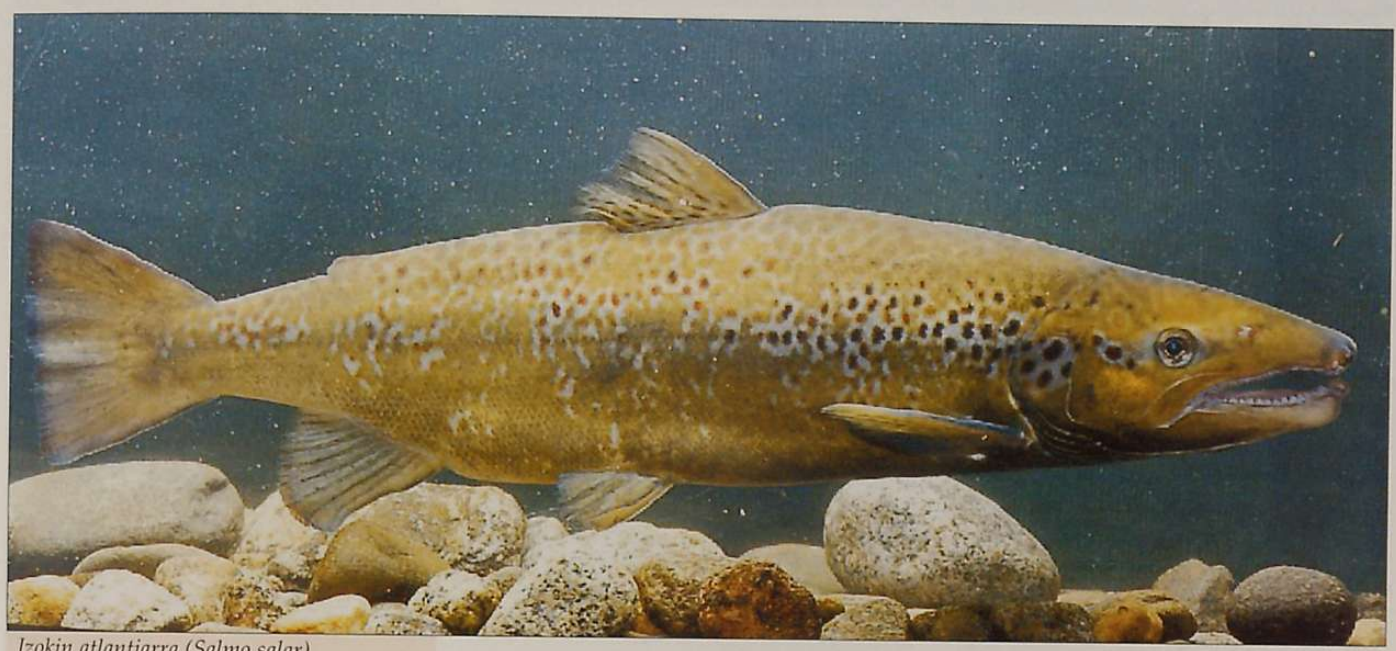
Salida. Suele estar situada a unos 100 o 200 metros del lugar en el que se recibe la información. El inicio de la carrera se realiza de manera escalonada (cada ciertos minutos…) para evitar que el participante no se guíe del corredor que le precede sino de su perspicacia y orientación.

IZOKIN ATLANTIARRA URUMEA IBAIAN

Iñaki Sanz-Azkue

*Izokin atlantiarra (**Salmo salar**) salmonidoen familiako arraina da. Arrain migratzailea izanik, bere bizi-zikloa ibaia eta itsasoaren artean burutzen du, ibaira ugaltzera jotzen duelarik. Historian zehar milaka izokinek aukeratu dute Urumea ibaia euren arrautzak jartzeko. Hau dela eta, industrializazio garaia iritsi aurretik hernaniar askoren bizimoduan garrantzi handia izan zuen, hainbat familia izokinaren arrantzatik bizi izan baitzen. 1942tik aurrera, aldiz, Urumeak jasandako eraldaketa kaltegarriak eta kutsadura direla eta, izokina Hernaniko uretatik desagertu zen, 80ko hamarkadan, ibaiaren uren kalitatearen hobekuntzari esker, berriro ere azaldu zelarik.*

Izokin atlantiarra (Salmo salar).

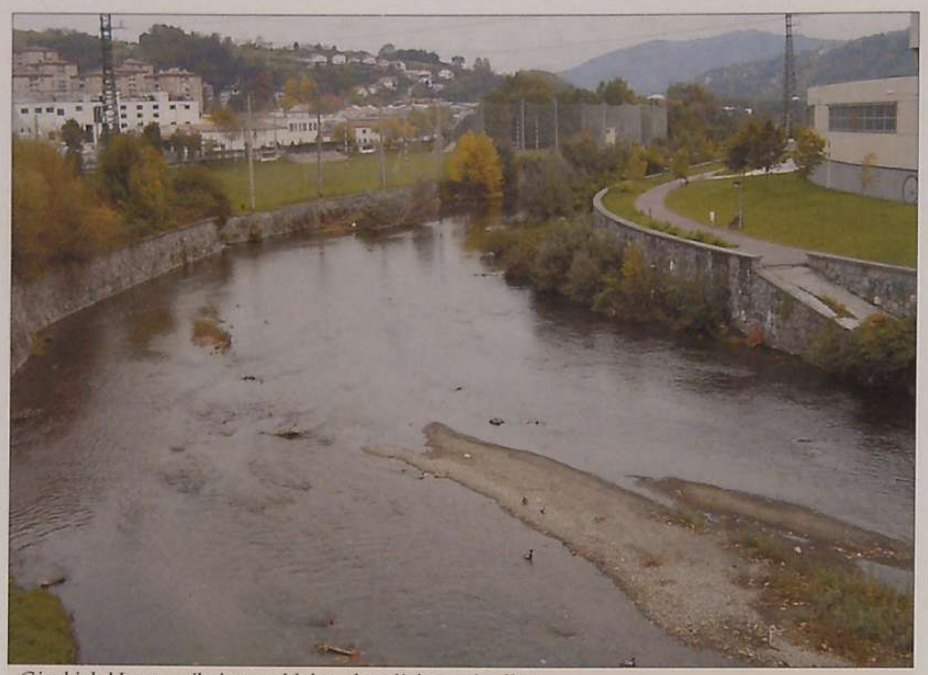
Izokinaren bizi-zikloa eta migrazioan zehar aurkitzen diuen oztopoak.

Itsasotik Urumeara sartu ostean, izokina azarotik urtarrilera artean ugaltzen da. Errutegiak jartzeko tamaina txikiko harriz osaturiko gune legartsuak aukeratzen ditu, sakonera askorik gabekoak eta ur-korronte jakin batekoak, jarriko dituen arrautzak ondo oxigenatuak eta era berean, babestuak egon daitezen. Erruteko leku apropos bat aukeratu ostean, emeak arrautzak askatu eta arrak haziarekin estaltzen ditu. Hemendik sortuko diren arrainkumeak harri artean biziko dira udaberri hasiera arte eta urte bete edo bi urte ibaian igaro ondoren itsasora joko dute martxoapirila inguruan ibaiaren korronteak lagunduta.

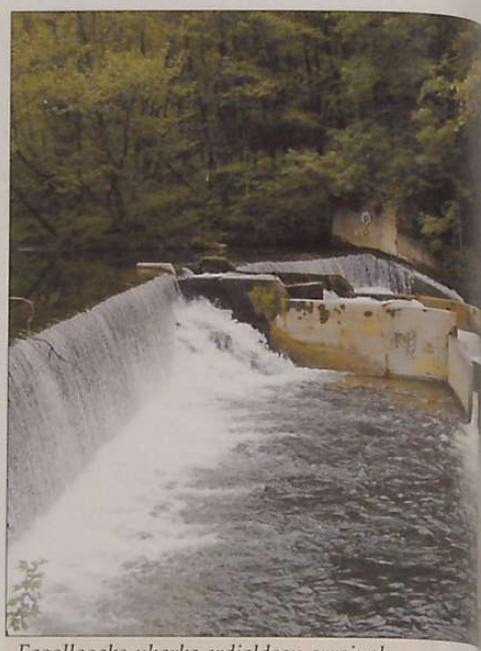
1950. urtetik hona egindako hainbat ikerketek adierazten duten bezala, Estatu Batuak, Kanada eta Europako zenbait herrialdeetako ibaietatik elikatzera itsasora joandako izokin gehienak (Urumeakoak barne) Groenlandiako ur hotzetara joaten dira[1]. Bertan, negu bat, bi edo hiru iragan ondoren berriro ere ibaira bueltatzen dira ugaltzera. Itsasoan 2-3 urte pasaturikoak 3,5 - 8 kg. arteko pisua izan ohi dute eta Urumea ibaian udaberrian zehar sartzen dira normalean. Urte bakarra igaro duten izokinak, aldiz, 2 - 3 kg artekoak izaten dira eta ekainean eta negu hasiera artean sartu ohi dira.

Itsasotik ibairako bidai honetan izokinek energia asko xahutzen dute. Izan ere, Groenlandiatik Urumeararainoko bide luzea egin ostean, ibaian gora egiten dute, korrontearen aur-

[1] Elosegi, A & Garin, I. 1999. *Basabizitzaren kudeaketa.* Udako Euskal Unibertsitatea. Bilbo.

Gizakiak Urumea ibaian eraldaketa handiak eragin ditu.

Fagollagako uharka erdialdean arrainak igotzeko eskala duelarik.

ka, ahalik eta ugaltzeko lekurik hoberena aurkitzeko asmoarekin. Ernalketaren ondoren izokin gehienak, nekearen nekez, hil egiten dira ibaian bertan. Indar apur bat geratzen zaienek, aldiz, berriro ere Groenlandiara bidea hartzen dute eta ibaian behera jotzen dute itsasoaren bila.

Burutzen dituen migrazio luze hauetan zehar izokina oztopo askorekin aurkitzen da, hauetariko gehientsuenak gizakiak sorturikoak. Hernaniko herriak jasan zuen industrializazio prozesuak Urumea ibaian eragin zuzena izan zuen. Honela uraren indarra produkziorako aprobetxatzearren, ibaian zehar presak edo uharkak eraiki ziren. Horrez gain, ibai ertzak ere eraldaketa sakona jasan du, industriaguneak sortu dira ibai-arroa guztiz eraldatuz, eta egun uraren kalitateak hobera egin duen arren, Hernanitik itsasoratzen den gunera, hau da, Donostiara, ibaiak ez du garai batean zuen egoera berreskuratu.

Ondorioz, Urumeatik itsasora doazen izokinkumeek, beste hainbat ibaietan gertatzen den bezala, oztopo asko aurkitzen dituzte bidean. Itsasorako migrazioan, uraren korrontea jarraitzen dutenez ibaian behera egiteko, korronteak berak kanaletara eramaten ditu zentraletako turbinetaraino iritsi daitezkeelarik eta bertan hiltzeko arrisku handiarekin aurkitzen direlarik[2]. Groenlandiara iristen direnek, bertan arrantza dute etsai nagusitzat, arrantzaleen sareetan erortzen baitira[3].

Ibaira bueltan, aldiz, oztopoak areagotu egiten dira. Hauetariko asko historian zehar salatuak izan dira. 1879an, adibidez, Urumeako bokalean, Donostian, sareak erabiliaz arrantza egiten zutela eta, Hernaniko herritar batzuk euren kexa aurkeztu zioten Marinako Koronel Komandanteari. Koronelak bokaleko arrantza debekatzen zuen legea idatziz erantzun zuelarik Hernaniko Udalera:

"Desde 1º de Mayo hasta la misma fecha de Octubre queda prohibido el uso de toda clase de redes dentro de los puertos e inmediaciones de las embocaduras de los ríos. Hernani, Abril 9 de 1879"[4].

Hau da, legeak, izokin asko Urumeara igotzen diren hilabeteetan bokalean arrantzatzea debekatzen zuen, arrain migratzaile hauek ibaian gora igotzea ez galarazteko.

Baina hau ez da izokinak historian zehar jasan duen oztopo bakarra. 1905. urtean Hernaniko arrantzale talde batek honako eskaera luzatu zion Hernaniko Udalari:

"Que por no llenar las presas construidas en el río Urumea, para los diferentes aprovechamientos de aguas, las condiciones reglamentarias, impiden el acceso del salmón á los criaderos donde desova dicho pescado, el cual al verse inposibilitado de pasar aguas arriba á los criaderos, torna al mar, sin duda para ir á otros ríos, con lo cual de día en día, disminuye del Urumea, desapareciendo una riqueza considerable con la falta en sus aguas de tan sobrado pez. 28 Junio de 1905"[5].

Idatzi honetan ikusten den moduan, duela mende bat presak oztopo garrantzitsua ziren izokinaren migraziorako. Egun, nahiz eta Urumean izokinen pasorako eraikitako eska-

[2] Ekolur & Ikaur. 2006a. *Bases para la elaboración de las directrices sobre el uso sostenible del agua en Gipuzkoa. Producción Hidroeléctrica en Gipuzkoa.* Gipuzkoako Foru Aldundia, Garapen Eramangarrirako Departamentua, Obra Hidraulikoetako Zuzendaritza Nagusia.

[3] Elosegi, A & Garin, I. 1999. *Basabizitzaren kudeaketa.* Udako Euskal Unibertsitatea. Bilbo.

[4] HUA-AMH. A-8-II-1/3. Administración municipal. Policía municipal.Policía rural. Pesca fluvial. Policía de ríos, aprovechamientos de aguas, repoblaciones piscícolas, reglamentación del ejercicio de la pesca, etc. 1769-1919.

[5] Idem.

lak direla eta, hein handi batean arazo hau konpondurik dagoen, Gipuzkoako ibai askotan arazo garrantzitsua jarraitzen du izaten[6].

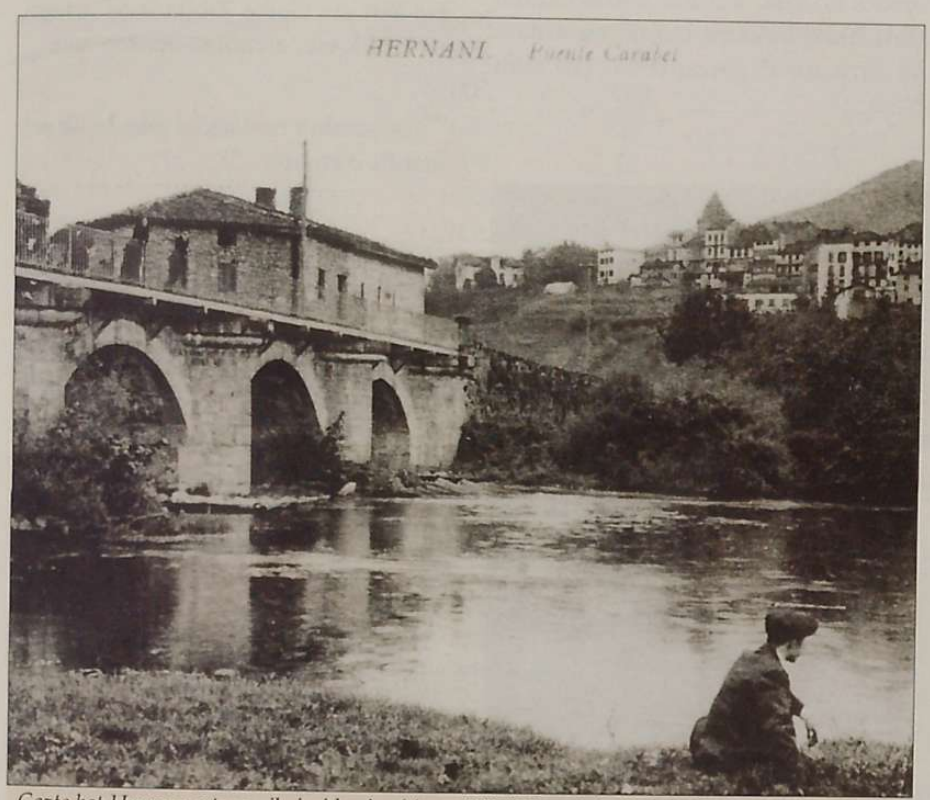
Baina oztopo fisikoak ez ezik, badira beste hainbat faktore izokinaren bizi-zikloan eragin zuzena dutenak. Egungo nekazaritzarako eta basogintzarako teknika berri askoren hedapenak, baita egurra ateratzeko pisten etengabeko eraikuntzak, erosioa sortzen du ibai ertzetako lurretan, buztina eta harea ibaira jauzten direlarik errutegiak estaliz eta arrainkumeek hain beharrezko dituzten errutegietako legar arteko gune oxigenatuak tapatuz eta suntsituz[7]. Eta zer esanik ez, industriek ibaira botatzen dituzten hondakin kimikoek kutsadura sortzen dute, izokinaren presentzia erabat deusezatuz.

Izonika eta hernaniarren arteko harreman estua.

Izokinak historian zehar garrantzi handia izan du Hernaniko herriarentzat. Hainbat familiarentzat eta herriko ekonomiarentzat ere diru-iturri garrantzitsua izan da. Arrazoi hauek direla eta, izokinaren arrantzak istilu eta salaketa asko sortu zituen garai batean Hernaniko herritarren artean, baina batez ere Donostia, Astigarraga, Hernani eta kasuren batean, Goizuetakoen artean izan ziren liskar handienak.

Urumea ibaia ezaguna izan da urteetan zehar izan duen aberastasunagatik:

"Es río de muy regaladas truchas, salmones en abundancia, salmonetes, que llamamos ' izokisemes', albures, platuzas y algunos otros"[8].

Gazte bat Urumea ertzean ibaiari begira (Arg.: HUA Hernaniko Udal Artxiboa).

Hau dela eta, izokinen arrantzarako ibai aproposa zen eta 1933tik 1936ra arte oraindik ere izokin asko harrapatzen zen:

"Puede afirmarse que el promedio de salmón capturado en estos cuatro años no bajó de 2000 kilos por año, con una cifra aproximada de 200 piezas, llegando a unas 300 los años buenos. Se recuerda como cifra de peso máximo, un ejemplar de 33 libras (15 kilos y medio)"[9].

Ibaia izokinetan aberatsa izanik ere, XVI. mendean bizi izan ziren hernaniarrek ez zuten izokinaren arrantzaz gozatzeko aukerarik eduki, izan ere, Donostiatik eta Hernanitik mugak jarri zituzten 1531 eta 1548ko dokumentuetan ikusten den bezalaxe:

"...los Concejos de San Sebastián y de Hernani arrendaban en público remate la exclusiva de la pesca de salmones en el río Urumea; no obstante, en 1564 se dio licencia para que, en el término de seis años siguientes, pudiese pescar cualquier vecino, plazo que se presume fue prorrogado indefinidamente"[10].

Aukera hau ikusirik familia askok izokinaren arrantzaz bizitzea erabaki zuen. 1880an Auzitegiko lehendakariak Hernaniko alkateari bidalitako eskutitz batean hala zioen:

"Me consta que el único elemento de vida para proporcionar recursos en numerosísimas familias particularmente la de Olloquiegui es el de la pesca de salmón...San Sebastián, 12 Julio 1880"[11].

Eta turismoa ere erakartzen zuen herrira 1900. urte inguruan:

"Que el Urumea era río famoso, que atraía pescadores y turistas, es conocido (Munibe, 1950)".

---

[6] Ekolur & Ikaur. 2006b. *La fauna acuática en Gipuzkoa.* Gipuzkoako Foru Aldundia, Garapen Eramangarrirako Departamentua, Obra Hidraulikoetako Zuzendaritza Nagusia.

[7] Elosegi, A & Garin, I. 1999. *Basabizitzaren kudeaketa.* Udako Euskal Unibertsitatea. Bilbo.

[8] Sección de Ictiología y Piscicultura. 1949. *Algo de historia sobre los ríos guipuzcoanos.* Edit. Munibe.

[9] Sección de Ictiología y Piscicultura. 1950. *Siguiendo la historia de nuestros ríos.* Edit. Munibe.10

[10] HUA-AMH. A-8-II-1/1. Administración municipal. Policía municipal. Policía rural. Pesca. Documentos relativos a la pesca de salmones en el río Urumea... 1548-1824.

[11] HUA-AMH. A-8-II-1/3. Administración municipal. Policía municipal. Policía rural. Pesca fluvial. Policía de ríos, aprovechamientos de aguas, repoblaciones piscícolas, reglamentación del ejercicio de la pesca, etc. 1769-1919.

Beraz, urteetan zehar izokinak garrantzi ekonomiko handia izan zuen Hernanin eta Urumeak zeharkatzen zituen herri guztietan, eta horrek era guztietako haserreak eta istiluak sortu zituen euren artean. 1900. urtean, adibidez, Hernaniko hainbat herritarrek salaketa jarri zuten Udalean Urumea ibaia jasaten ari zen gehiegikeriengatik:

"Los abusos que en el río Urumea se vienen cometiendo este año, con más intensidad si cabe que en los precedentes apelando al desdichado y reprobado medio del empleo de la cal y de otras sustancias que destruyen no solo la pesca sino también la cría y acaso el germen que algun dia habrá de enriquecer el rio...destruyen la riqueza que contiene el rio Urumea. 13 Julio de 1900"[12].

Dokumentu askok ere Hernaniarrek Astigarraga eta Donostiako herritar batzuen aurka jarritako salaketak aipatzen dituzte. Kexatzen dira, sare bidez Urumea ibaia ixten zutela izokinen Hernanirako migrazioa galeraziz:

"...han intentado de hacer salmoneras y nasas acotando y cerrando con ellas toda la madre del río, y si a lo tal se hubiera dado y se diere lugar adelante, a la dicha villa e a los vecinos de ella se seguirá mucho daño"[13].

Baina agian harrigarriagoa da 1879an arrantzale batzuk Donostiako Sta. Katalina zubian zuten jarrera zela eta, herritar batzuk jarri zuten salaketa:

"...parece práctica constante entre aquellos pescadores el asustar los salmones arrojando piedras, operación que se hace á la vista de todo el público que se estaciona en el puente..."[14].

Aurreko dokumentuek erakusten duten bezala, izokina oso espezie garrantzitsua izan da hernaniarrentzat, Urumea ibaiaren dibertsitatearen eredu ez ezik, familia askorentzako diru iturri bakarra eta herriarentzako diru iturri garrantzitsu ere izan baita.

Izokinek ur-kalitate altuko errekak aukeratu ohi dituzte erruteko. (Arg: Joxe Zuza).

Izokinaren egungo egoera Urumea ibaian.

Bere bizi-zikloa betetzeko izokinak ur-kalitate oneko ibaiak behar ditu, urtsuak, gune legartsuak eta putzuak tartekatuko dituenak, arroa kontserbazio egoera onean mantentzen dutenak eta euren errunlekuetara iristeko oztoporik edukiko ez dutenak. Hau dela eta, izokina ibaiaren egoeraren adierazle ona dela esan ohi da eta gure ibaien biodibertsitate aldetik duen garrantzia dela eta, interes komunitarioko espezie moduan dago katalogaturik. Beraz, izokinak bere bizi-zikloa ixteko ezaugarriak betetzen dituen ibaia, neurri batean, egoera onean dagoen ibaia dela esan daiteke.

XX. mendeko hasiera arte Urumea ibaiak hein handi batean bere ezaugarri naturalak mantentzen zituen. Ordura arte, ibaia izokinetan aberatsa zen eta Gerra Zibila iritsi artean, oraindik ere, arrantza oparoa zen:

"...se sacaban cantidades grandes de salmonete o esguín..."[15].

Berrogeiko hamarkadan Urumea ertzean eraiki ziren paper-fabrikek ibaia erabiltzen zuten euren hondakin guztiak isurtzeko. Horrela, ibaiaren ur-kalitateak nabarmen egin zuen behera, izokina Urumeako uretatik desagertu zelarik. Garai hartan Gipuzkoako errekei buruz egindako lan batek dioenez, ordutik aurrera asko jota izokin bakarren bat ikusten zen urtean:

"El año 1946, algún salmón, o mejor una pareja de salmones, debió efectuar su freza en el río Urumea...Es incomprensible como llegaron a aquel lugar...En fecha posterior han sido 'cazados' algunos ejemplares aislados, pero ya puede considerarse el salmón totalmente extinguido"[16].

[12] Idem.
[13] Murugarren, L. 1970. *HERNANI su historia e instituciones.* Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián.
[14] HUA-AMH. A-8-II-1/3. Administración municipal. Policía municipal. Policía rural. Pesca fluvial. Policía de ríos, aprovechamientos de aguas, repoblaciones piscícolas, reglamentación del ejercicio de la pesca, etc. 1769-1919.
[15] Sección de Ictiología de Aranzadi. 1958. Situación actual de los ríos de Guipuzcoa, Vizcaya y Alava en 1958. *Esquema de la situación actual de los ríos de la región: Guipúzcoa.* Edit. Munibe.
[16] Sección de Ictiología y Piscicultura. 1950. *Siguiendo la historia de nuestros ríos.* Edit. Munibe.

Laurogeiko hamarkadaren amaieran ibaiaren ur-kalitatearen hobekuntzan eta arrainak iragaiteko presetako eskalen eraikuntzan egindako lanak aurrerapen handia izan ziren garai batean amuarrain, izokin, platuxa, aingira eta beste hainbat espezieetan aberatsa izan zen ibaiaren berreskurapenean. Bestalde, Gipuzkoako Foru Aldundiak izokinaren alorrean egindako ikerketa eta lanek Urumeako populazioaren ezagutza maila handiagoa ekarri dute. Besteak beste, 1993tik aurrera izokin birpopulaketak burutzen dira urtero. Honela, populazio naturalari laguntza ematearren 20.000 izokinkume askatzen da ibaian. Maiatza - ekaina aldera 5 zm-ko alebinak askatzen dira. Otsaila - martxotik aurrera, aldiz, 12 bat zm-koak. Birpopulatzen diren izokinkume guztiak Urumeako izokinen arrautzetatik sorturikoak dira eta Bidasoako Ehiztarien eta Arrantzaleen Elkarteko piszifaktorian haztzen dira.

Urtez urte, Gipuzkoako Foru Aldundiak Urumeako izokinaren egoera aztertzen du, ibaian sartzen den kopurua, sex ratioa eta biometria kontuan izanik. Hurrengo taulan, 1993tik aurrera Urumean sartu diren izokin kopurua erakusten da (1 I.M: itsasoan urte bakarra egon direnak. 2 I.M: itsasoan bi urte pasa dutenak).

URTEA	1 I.M	2 I.M	GUZTIRA
1993	3	0	3
1994	17	1	18
1995	25	2	27
1996	71	11	82
1997	42	5	47
1998	61	5	66
1999	29	4	33
2000	81	6	87
2001	53	7	60
2002	165	19	184
2003	22	3	25
2004	51	13	64
2005	154	5	159
2006	39	17	56
2007	47	13	60
GUZTIRA	**860**	**111**	**971**

Urumea ibaian sarturiko izokin atlantiar helduen kopurua (Gipuzkoako Foru Aldundiaren datuak).

Urumeako izokin populazioaren egoera asko hobetu den arren, ibaiak azken mendean jasan dituen erasoak oraindik ere nabariak dira eta eragin zuzena dute izokinaren bizi–zikloan. Hernaniko herriarentzako industriaren garrantzia ukaezina dela eta, Urumea ibaiak eta bere inguruneak osatzen duten ekosistemaren hobekuntza eta Hernaniko industri-garapena uztartuko dituen gestio edo kudeaketa lerro bat jarraitzea ezinbestekoa da. Hau eginez gero, oraindik ere posible izango litzateke Urumeako izokinarekin egiten diren azterketek duten helburua betetzea: urtero, Urumea ibaiak, bere bizi-zikloa gizakiaren laguntzarik gabe aurrera eramango duen izokin-populazio iraunkorra edukitzea.

HACE CUATRO DÉCADAS HERNANI TEMBLÓ CON FUERZA

José Mari Martínez

El pánico llevó a muchos hernaniarras a abandonar precipitadamente sus hogares, algunos, incluso, en paños menores. Dos movimientos sísmicos consecutivos encendieron la alarma. Eran poco más de las 11 de la noche del 13 de agosto de 1967. Hace ya cuarenta y un años.

A las 23 horas 8 minutos y 50 segundos del día 13 el Observatorio Central Geofísico de Toledo registró un terremoto con una magnitud de 5,5 en la escala Ritcher[1], con su epicentro en la zona de Oloroe (Oloron, Pirineos Atlánticos), en el Bearne, muy cerca de Zuberoa. A un suave temblor le siguió inmediatamente otro que según el observatorio toledano (en aquella época el más próximo al epicentro) fue el que alcanzó la mayor magnitud.

Los daños más importantes se registraron en la villa de Arette. Allí se derrumbó parcialmente la torre de la iglesia cayendo la campana sobre una casa y destruyéndola. En esa localidad pirenaica, destruida en un treinta por ciento, falleció una anciana de ochenta años al quedar sepultada bajo los escombros de su vivienda. Otros municipios de aquel entorno también sufrieron las consecuencias del seísmo.

A este lado de los Pirineos el balance fue menos grave, y los pocos heridos por caídas y contusiones fueron consecuencia de la precipitación al abandonar los edificios en un estado de nerviosismo que rayaba, en algunos casos, la histeria.

Era el domingo que daba inicio a la Semana Grande donostiarra. Muchos hernaniarras se encontraban de vacaciones, o ya placidamente en sus casas cuando notaron que todo se movía. Inicialmente fue un temblor suave de los muchos que se hacen patentes con relativa frecuencia en esta zona, pero inmediatamente el movimiento se hizo más evidente. Muchos vecinos, algo atenazados por el temor, decidieron salir precipitadamente a la calle, en la creencia de que allí estarían más seguros, aunque, como contrasentido, algunos no dudaron en utilizar ascensores, sin pararse a pensar que la lógica recomienda no utilizarlos en esos casos. De cualquier modo, pocos ascensores había todavía en Hernani hace cuarenta años, aunque ya comenzaba a llenarse el paisaje urbano con edificaciones que superaban las cuatro alturas.

El barrio de Lizarraga acababa de construirse y en él dos edificios de planta baja y ocho pisos más, todas ellas dedicadas a viviendas, ostentaban el liderazgo de altura, junto al edificio central de Orcolaga kalea con planta baja comercial y siete más de viviendas. Auténticos edificios torre para la época, igualados años más tarde por las diez torres de Etxeberri.

[1] Esta escala, la escala Ritcher, mide la intensidad de los terremotos de en hasta nueve grados.

Fueron precisamente los pisos más altos y los edificios asentados sobre suelos menos firmes en los que con más intensidad se acusó el seísmo y en donde más se alarmó la población. Solo hacia un mes que habían sido estrenadas las viviendas de Orkolaga y el seísmo provocó la lógica preocupación entre los nuevos inquilinos que en un primer instante pudieron poner en duda la fiabilidad de la construcción, dudas que se disiparon cuando comprobaron que vecinos de todos los edificios habían bajado precipitadamente a la calle. Victoriano Florindo había trabajado con la empresa constructora Ijurco en las obras de edificación de esa torre y ocupaba uno de los pisos. Quizá por ello no dudó de la fiabilidad de la construcción. *"Salimos a la calle como todos, pero el movimiento en ningún momento lo achaque a un posible fallo en la estructura o cimentación del edificio"*. Los Mitxelena vivían en el sexto piso de esa torre de Orkolaga y recuerdan que la oscilación fue tan acusada que el sofá resbaló por la sala, lo que llevó a toda la familia a salir de la vivienda y descender por las escaleras hasta la calle. Situaciones similares se dieron en otros pisos de ese edificio y en otras zonas. En pocos minutos las áreas más despejadas de todos los barrios de la localidad se llenaron de vecinos, muchos en pijama o camisón y no pocos descalzos. El susto y tensión inicial dieron paso a comentarios más distendidos y bromas.

El suceso afortunadamente no tuvo consecuencias pero dio pie a la propagación durante los días siguientes de anécdotas de todo tipo, aunque muchas de ellas sin visos de ser reales, como la de quien, se decía, había cargado al hombro un frigorífico antes de abandonar la vivienda en su afán de proteger su patrimonio familiar.

Prensa donostiarra.

La prensa que se editaba entonces en la capital donostiarra se hizo eco del suceso llevándolo a sus portadas como noticia más destacada. *Unidad*, que se autodefinía como "diario de combate nacional sindicalista", daba cuenta al día siguiente, lunes por la tarde, del fenómeno con un titular a toda pagina en su portada, *"El seísmo de anoche tuvo su epicentro en la región francesa de Olorón"*, que completaba con un subtitulo *"Alarma en distintas poblaciones guipuzcoanas y en la capital, especialmente en Amara"*. En paginas interiores el vespertino aportaba mas información señalando que por los efectos percibidos del seísmo, el área en que se sintió era muy extensa y su foco más profundo de lo normal. Lo cierto es que el temblor se hizo patente con claridad en todo Euskal Herria y en localidades de La Rioja y Aragón, al sur de los Pirineos y en todo el Bearne, sobre todo en su parte alta.

El Diario Vasco, dos días después del movimiento sísmico (al día siguiente del suceso, lunes, no se editaba en aquella época) abría su primera pagina con el titular *"Violento terremoto en el sudoeste de Francia"*. Ya en paginas interiores se hacia eco de su incidencia en Donostia y la provincia, y refiriéndose a Hernani señalaba que en los barrios de Lizarraga, Florida y Villas fueron también muchos los vecinos que *"salieron pitando"* (sic) de sus hogares.

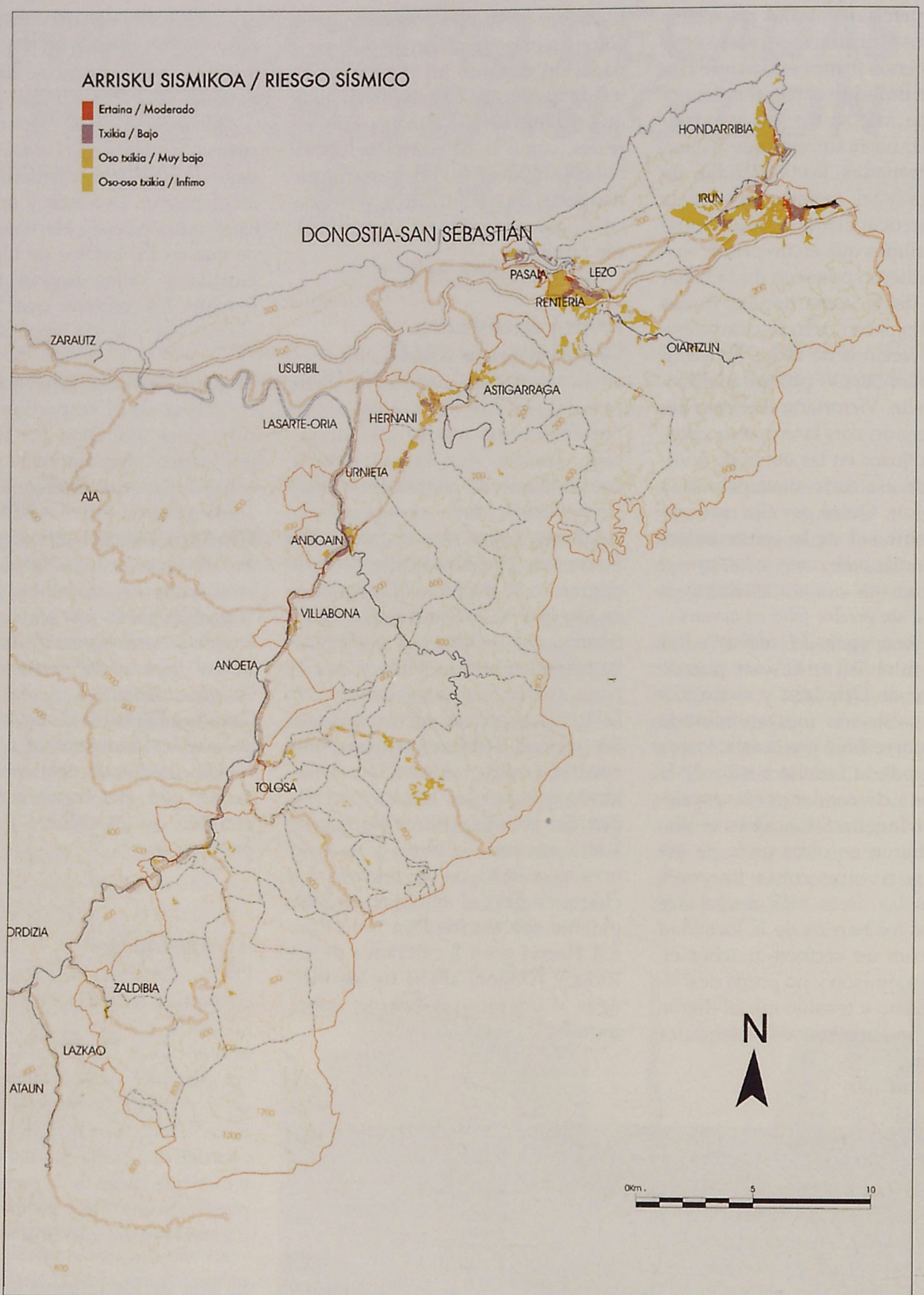
El diario *La Voz de España*, fundado en 1936 como el vespertino *Unidad*, cuyo lema "Por Dios, por España y por Franco" figuraba en su portada, era el órgano de Falange Española Tradicionalista y de las JONS. Titulaba *"San Sebastián entró en la Semana Grande entre temblores de tierra"*, señalando en un subtitulo que *"Cundió el pánico y la gente se lanzó a la calle precipitadamente"*. La coincidencia horaria del seísmo con los Fuegos Artificiales de la Semana Grande en la bahía de la Concha hizo que los asistentes al festejo no fueran conscientes del temblor. Pensarían que era consecuencia del estallido de los cohetes y bombas pirotécnicas.

Área de riesgo.

Los movimientos sísmicos son frecuentes en todo Euskal Herria Las zonas de más riesgo en la Península Ibérica son los Pirineos, Andalucía Oriental, especialmente Granada y Almería, y Murcia. Hay dos focos sísmicos principales: uno que procede de la falla Azores-Gibraltar y otro que surge de la presión de la placa africana y que afecta especialmente a todo el sur de la Península.

El área de los Pirineos conoce numerosos episodios sísmicos a lo largo del año, tanto al norte, sobre todo, como al sur de esta cordillera montañosa. Una sismicidad de la que ahora estamos permanentemente informados por su peligrosa incidencia en el pantano de Itoiz, donde se producen movimientos continuamente.

Históricamente la sismicidad de la Comunidad Autónoma Vasca se puede considerar baja, según los datos reflejados en el *Plan de emergencia ante el riesgo sísmico* elaborado recientemente por el Departamento de Interior del Gobierno de Lakua.

Otro nivel de riesgo, más alto, corresponde a Nafarroa y los territorios de Iparralde.

Según el citado estudio, dentro de la Comunidad Autónoma Vasca, la zona de mayor peligrosidad sísmica deducida a partir de la aplicación de un método posibilista que tiene en cuenta las características de las zonas sismotectónicas, la localización y longitud de las fallas que afectan a materiales recientes, las leyes de Gutenberg y Ritcher y la

ley de atenuación propuesta por el Instituto Geográfico Nacional, es la situada al noreste de Gipuzkoa, en la franja limítrofe con Nafarroa. Esa zona se ve afectada en su limite meridional por la falla de Leitza, prolongación de la falla norpirenaica, y por la falla de Hendaia, zonas donde se ha detectado una relativamente notable actividad sísmica.

Uno de los terremotos más potentes de los que se tiene constancia en Gipuzkoa tuvo lugar el 23 de septiembre de 1978. Alcanzó los 3,6 grados de magnitud y su epicentro se localizó en Antzuola. Un año después Errezil, el 1 de abril, y Zestoa, el 30 de agosto de 1997, conocieron seísmos de similar magnitud, pero en ningún caso produjeron incidencias de gravedad.

En 2007 se registraron un total de 43 movimientos sísmicos de baja intensidad en Gipuzkoa, la mayor actividad registrada en la historia. Entre esos temblores está el detectado en la madrugada del 2 de noviembre en Astigarraga con 1,2 grados de magnitud en la escala Ritcher, en definitiva, imperceptible para los vecinos de la localidad. Esa mayor actividad registrada no significa que aumente la actividad sísmica, sino que, probablemente, los sistemas de detección de movimientos de tierra son cada vez mejores, más sensibles.

Con todo, aunque en la CAV no existen municipios obligados a realizar un Plan de Emergencia Sísmico, los que alcanzan un cierto nivel de peligrosidad, es decir, los situados en la franja geográfica antes citada, desde Hondarribia a Enirio Aralar (entre ellos Hernani), "*estarían en la necesidad de realizar estudios más detallados, tales como vulnerabilidad o catalogación de edificios singulares o de especial importancia*", a juicio del citado *Plan de Emergencia ante el Riesgo Sísmico*. Ese documento señala a modo de conclusión que en la Comunidad Autónoma Vasca "*se generan relativamente pocos terremotos, generalmente de muy baja o baja intensidad, y que es improbable que tenga lugar un movimiento sísmico de carácter destructivo*".

ESCALA RITCHER

Se entiende por terremoto o seismo a la "liberación súbita y brusca de energía elástica acumulada por la deformación lenta en la superficie de la tierra, que se propaga en forma de ondas sísmicas. Los terremotos son sacudidas de corta duración, pero de gran intensidad, que se producen en la corteza terrestre".

La escala Ritcher es hasta ahora la más utilizada para evaluar y comparar la intensidad de los seísmos. Mide la energía del terremoto en el hipocentro o foco, es decir, en el punto donde se inicia el terremoto, y sigue una escala de intensidades que aumenta exponencialmente de un valor al siguiente. Cada grado representa una liberación de energía diez veces superior a la anterior. El epicentro, sin embargo, es el punto de la superficie situado en la vertical del hipocentro o foco.

La escala sismológica de Ritcher, denominada así por haber sido desarrollada por el estadounidense Charles Ritcher (1900-1985) con la colaboración de Beno Gutenberg en 1935, investigadores del Instituto de Etnología de California, es ineficaz para relacionarla con las características físicas del origen del terremoto y, además, para magnitudes cercanas a 8,3-8,5 produce estimaciones similares para sucesos, sin embargo, diferentes.

Actualmente, la mayoría de los sismólogos consideran obsoletas las escalas de magnitudes tradicionales, entre ellas la de Ritcher, y consideran más adecuado para relacionar los parámetros físicos y la energía liberada por el terremoto otra medida que denominan momento sísmico.

Una magnitud de 4,5 en la escala de Ritcher es la que produce un tornado de tipo medio, y 5 grados, por ejemplo, la de un terremoto que tuvo su epicentro en Albolote (Granada) en 1956, que dejó un saldo de11 victimas mortales. Por tanto, la de 5,5 de 1967 que se sintió en Hernani es un magnitud nada desdeñable y fue similar al terremoto de Little Skull Mountain, Nevada (Estados Unidos) de 1992.

Más conocido por haber sido recreado en el cine es el terremoto de San Francisco en 1906, inmortalizado en una película de Clark Gable y que causó 700 muertos, la mayoría por los incendios que se declararon tras el seísmo. Aunque para mortífero el de Shansi (China) que causo la muerte de 830.000 personas en 1556. China es el país que ha conocido cinco de los ocho seísmos más importantes de la historia. En la Península Ibérica el ranking lo encabeza el que tuvo su epicentro en la zona de Lisboa en 1755, destruyó la capital portuguesa y provocó 60.000 víctimas. Se estima que tuvo una magnitud de 8,5 grados y llegó a Cádiz en forma de tsu-nami de casi 15 metros de altura. Afectó al norte de África y a buena parte de Europa occidental.

La mayor liberación de energía que ha podido ser medida ocurrió durante el terremoto ocurrido en la ciudad de Valdivia (Chile) el 22 de mayo de 1960 que alcanzó una magnitud de momento (MW) de 9,6 y mató a 5.700 personas. Produjo una ruptura de falla de alrededor de 1.000 kilómetros.

La intensidad, como se ve, no va en proporción directa a los efectos porque, en opinión de los sismólogos, no matan los terremotos, matan las construcciones al derrumbarse. De ahí que los temblores causen más victimas en zonas subdesarrolladas, con alta densidad de población y edificaciones endebles, que en otras donde están mejor preparados para hacer frente a los efectos de estos seísmos (California, Japón,...).

URTEURRENAK 2007

IKURRINAK, 30 URTE

1977ko urtarrilaren 19an, ezohiko plenoa egin ondoren, urteetan "ez-kutatuta" izan eta gero, hernani-arrek udaleko balkoian *IKURRINA* ikusteko parada izan zuten.

KARDABERAZEN BESOA EDO ERLIKIA PREZIATU BATEN IBILBIDEA

Urko Apaolaza

1908ko maiatzaren 2a egun handia izan zen hernaniarrentzat. Herriko seme kuttun aita Kardaberazen (1703-1770)[1] arrastoak Euskal Herrira itzuli ziren anai artean deskantsatzeko. Jakin badakigu, pertsona bat desagertzen denean, haren hezurrak ezin ikus ditzakegunean eta non negar egin ez dagoenean, senide eta lagunen artean sortzen den ezinegon samina. Halako zerbait behar zuten izan Agustin Kardaberazen miresleek eta horregatik poztu ziren hainbeste jesuitaren gorpuzkinak aberriratu zituztenean, duela mende bat hain justu.

Italiako Bolonian aurkitu zuten elizgizonaren gorpu galdua, Castel San Giovanni izeneko herriko eliza batean. Nola bukatu zuten Kardaberazen hezurrek mediterraneoko parte horretan? Historia jakina da: 1766an ez zen giro Euskal Herrian, hainbat matxinada izan ziren lehengaien prezioen gorakadagatik –egun, munduko txoko askotan gertatzen ari diren bezalakoxeak– eta, horrez gain, Jesuiten ordenaren kontrako haizeak zebiltzan Europa osoan. Carlos III. erregeak ez zuen denborarik galdu eta jesuitak bere erreinutik kanporatzeko agindua eman zuen. Horrela, 1767an Kardaberaz preso hartu zuten beste hainbat jesuitekin. Itsasontzi batean sartu eta Civitavecchiara, Erroma ondoko portura, bidali zituzten. Aita Santuak bizkarra eman zien eta azkenean Bolonian bukatu zuen hernaniarrak, jadanik zaharturik. 1770ean hil zen gaixotasun baten ondorioz eta anonimatu gordinenean eroriko zen baten bati ez balitzaio okurritu hilobiratu zuten lekuan larruzko pergamino bat lurperatzea kaxa batean sartuta; bertan, elizgizonaren izen-abizenen ondoan, *Obiit cum fama sanctitatis* jartzen zuen. Gorpua gordetzen zuen hilkutxaren bi giltza zeuden, bata Gaztelako Jesuiten arduraduna zen Lorenzo Uriarteri eman zioten eta bestea Ludovico Gundi eliza hartako artzapezak jaso zuen. Urte batzuk beranduago Kardaberazen ilobak hezurrak leku horretatik atera eta Xabierko San Frantziskoren aldare azpian lurperatu zituen berriro, tenplu berean, han egokiago zeudelakoan. Geroztik, hautsaren pilatze etengabeak eta denbo-

[1] Agustin Kardaberaz jesuita eta idazle hernaniarraren bizitzaz gehiago jakiteko ikusi, besteak beste, honako lan hauek: FONSECA, Julián: *Compendio de la vida del P. Agustín Cardaberaz*, Imprenta Tejado, Madril, 1862; eta honen aldaera: Ezezaguna ("Apaiz batec"): *Aita Agustin Cardaberaz jaincoaren serbitzari andiaren berri laburrac apaiz batec eusqueraz jarriac*, Florentino Elosuaren moldiztegia, Durango, 1908. GONZALEZ, Gaspar: *Ardores de un serafín: el p. Agustín de Cardaberaz*, Rafael I. Aldecoa moldiztegia, Madril, 1924. PÉREZ, Elixabete; ZULSIKA, Esther (ed.): *Agustin Kardaberaz. Hirugarren Mendeurrena. 1703-2003*, Deustuko Unibertsitatea, Donostia, 2004. ONAINDIA, Santi: *Euskal Literatura I*, Etor, Bilbo 1972. MUJIKA, Gregorio: *Ernaniar ospetsuak: Iturriaga, Kardaberaz, Urbieta*, Baroja eta semearen moldiztegia, Donostia, 1910.

raren joanak erabat lurperatu zuten idazle handiaren gorpua, ez ordea haren memoria.

Agustin Kardaberazen gorpuzkinak aurkitu eta Euskal Herriratzea ez zen erraza izan, diplomazia eta elkarlanaren adibide garbia dugu, traba ugari gainditu behar izan baitzituzten horretaz arduratu zirenek. Seguruena, ezinezkoa litzateke horrelakorik egitea Loiolako jesuiten laguntzarik gabe. Ordena erlijiosoak Italian barrena zuen sare trinkoari esker eman zuten fruitua egindako peskiza eta gestioek, haiengatik topatu zituzten gorpuzkinak. Hernaniarraren kondarrak aurkitu eta aberriratzeko asmoa 1903an hasi zen, bere jaiotzaren bigarren mendeurrena ospatzeko egindako ekitaldietan.

Mendeurrenaren haizeak aprobetxatuz.

1903ko abenduaren 28an, Inozente egunez, Txirritaren ahots tinbrea Kardaberazen omenez aritu zen kantari. Ezkiaga pasealekuko Birebendarren etxean festa handia antolatu zuten Agustin Kardaberazen jaiotzaren bigarren mendeurrena ospatzeko eta postrea iritsi zenerako bertsolarien ateraldiek ekitaldia girotu zuten. Aurretik, goiz partean, ehunka lagun izan ziren jesuita maitatuaren aldeko mezan.

Izan ere, hernaniarrek oso gogoan zuten aita Kardaberazen irudia, urte gutxi zituela familiarekin Donostiara aldatu zen arren, Hernanirekin lotura sendoa mantendu baitzuen. Valladolid eta Palencian Filosofia eta Teologia ikasketak bukatu ondoren, askotan izan zen gurean idazle handia; osasun kaxkarra zuen eta medikuak atsedena agindu zion, horregatik, denboraldi luzeak pasatu zituen bere osaba apaizaren Hernaniko etxean.

Agustin Kardaberaz bere idazlanengatik da gaur egun ezagun euskaltzaleen artean, euskara erabiltzen zuelako erlijioa zabaltzeko tresna moduan. Baina egiaz, duela mende bat, obra ebanjelizatzaile ikaragarria eta kristau bizitza eredugarria ere aitortzen zitzaion. Ez da harritzekoa sasoi hartako medioek elizgizonaren kanonizazioa behin eta berriz aldarrikatzea; horrela zioen egunkari ezagun batek ospakizunaren egunean: "*Gure esku egongo balitz, gestioak egingo genituzke bere beatifikazio eta kanonizazioari hasiera emateko; eta ez dugu zalantzarik egiten Gipuzkoan, eta batez ere bere sorterria den Hernanin, poztasun handiz hartuko liratekeela gure Diputazio agurgarriak bide horretan egindako ahaleginak*"[2]. Eta zer hobeto, kanonizazioa bultzatzeko, santu-gaiaren gorputza erreskatatzea baino?

"*¡Gora Kardaberaz! deitu zuen alkateak, eta ozteak bat-batean ¡Gora! erantzun zuan*"[3]. Gregorio Mujika kronista donostiarraren hitzak arrunt esanguratsuak dira sasoi hartan Hernaniko jesuitaren aldeko giroa nolakoa zen ikusteko. Zalantzarik gabe, bigarren mendeurrenaren ospakizun hura izan zen Kardaberaz aberriratzeko gogoa haizatu zuen hauspoa.

Jesusen lagun detektibeak.

Udalean batzorde berezi bat osatu zen Kardaberaz sorterrira ekartzeko lanen jarraipena egiteko. Negoziazioak bi aldetara egin ziren: Hernaniko Udala alde batetik eta Loiolako jesuitak bestetik. Bien artean adostu zuten gorpuzkinak Loiolan hilobiratuko zirela, baina eskubiko besoa, idazteko erabiltzen zuena, Hernaniko San Joan Bataiatzailearen elizan gordeko zen. Hala ere, lehenik eta behin gorputza non zegoen jakin beharra zegoen, hainbeste urteren ondoren ez baitzegoen haren arrastorik eta zalantza ugari zeuden horren inguruan. Ikerketa eta gestio horiek jesuiten esku utzi zituen Udalak eta hainbat urte behar izan ziren lehenengo emaitzak jakiteko.

1907an, bi erakundeen artean zubi lanak egin zituen Hernaniko bikarioak, Alfontso Zabalak, Loiolako errektorearen gutuna jaso zuen. Cesareo Iberok gutun horretan bikarioari jakinarazi zion Kardaberazen kondarrak aurkitu zituztela eta Hernaniko Udalaren erantzuna bizkor behar zuela aukera hori ez galtzeko[4]. Badirudi udaleko ordezkariak ezus-

[2] *La Constancia. Diario Íntegro Fuerista*, 1903ko abenduaren 29a.
[3] MUJIKA, Ibid., 52 or.

tean harrapatu zituela albisteak; izan ere, oraindik ez zuten aurkitu San Joan elizan Kardaberazen besoaren kondarrak jartzeko lekurik eta Loiolako errektore Iberori bidalitako erantzunean azaltzen zutenez denbora beharko zen horretarako. Horregatik, gorpuzkinak zuzenean Loiolako Santutegira eramateko baimena eman zieten jesuitei.

Dena den, oraindik beste urtebete igaro zen Agustin Kardaberazen kondarrak Euskal Herrira ekarri arte. 1908an jakinarazi zuen notizia Zabala bikarioak, Aita Kardaberazen kondarrak bidean ziren[5].

Kardaberaz, kristau eta idazle beneratua.

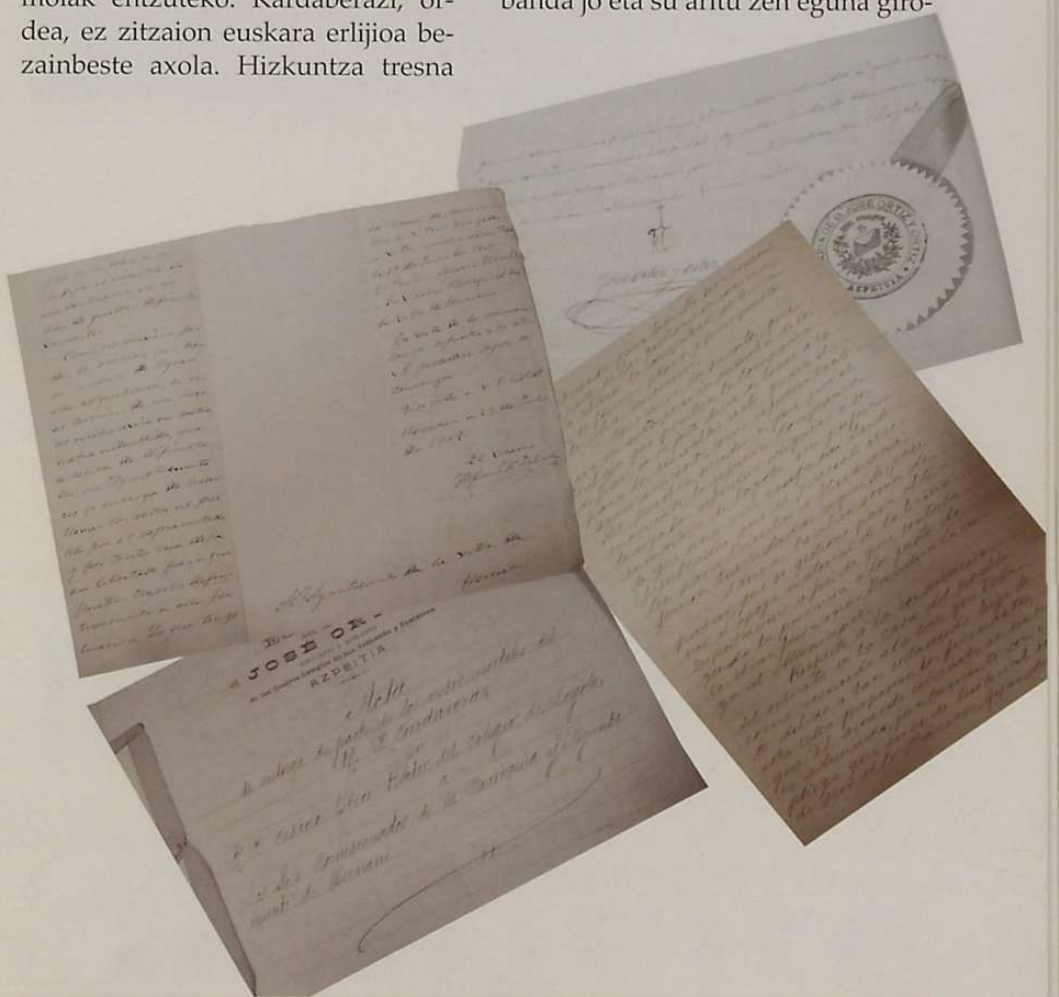
Kardaberazek bere bizitzako azken urteetan idatzi zituen lanik sonatuenak. Ordurako ezagunak zituen Mendiburu eta Larramendi, Loiolako eskolan egonak baitziren hirurak. Hain zuzen, azkeneko hori izan zen Kardaberazen maisu hurbilekoena. Hernaniarrak bere idatziak bidaltzen zizkion Manuel Larramendiri eta hark zorrotz zuzentzen zizkion, hain zorrotz, ezen bi adiskideen arte hika mika ugari izaten zituzten. B hin, Larramendiren zorroztasun gc gorrarekin gogaiturik, honela idatzi zion Kardaberazek idazle andoaindarrari: "Hain gauza miragarriak idatzi ditu berorrek eta hainbeste liburu bascuenceari buruz edo bascuenceaz, bat bera ere ez duela idatzi bascuencez! Oxala sermoi asko eta asko idatzi balitu eta oraindik doktrina gehiago! Guztioi fabore handia egingo liguke eta hitz egiten eta idazten erakutsiko liguke guztiz" (euskaratua)[6].

Dena den, Kardaberazen idazkeraz asko hitz egin da. Gaztelan urte mordoa egin zuen misioak emanez eta askori harrigarria egiten zaio ama hizkuntza hain ondo gorde eta menperatzea. Hala ere, batzuen ustez erabiltzen zuen euskara ez zen hain egokia, horra zer zioen *Orixek*: "*Euskera ez du garbia, erderakeri asko, ta idaztankera ez euskaldunak geienaz. Oso gizon Jainkotia zen eta Santutzat zedukatena. Bere burubide ta burutapenak oso erderaz ernatzen zituen eta euskeraz ezin esan*"[7]. Kardaberazek idatzitako lan guztiek erlijioaz hitz egiten zuten, batek izan ezik, *Euskararen Berri Onac*, bere lanik onena askoren aburuz.

Duela bost urte Euskaltzaindiak antolatutako *Kardaberaz Urtean* hernaniarraren alderdi erretorikoa sakon aztertu zuten. Izan ere, jesuitaren erretorikarako gaitasuna izugarria zen, ez idatziz bakarrik, misioetan ere izugarria omen zen erabiltzen zuen elokuentzia eta askotan eliza barruetan jendea ez zen kabitzen bere sermoiak entzuteko. Kardaberazi, ordea, ez zitzaion euskara erlijioa bezainbeste axola. Hizkuntza tresna bat zen beretzako, ebanjelioa zabaltzeko tresna besterik ez. Fededuna baitzen oso, 12 urterekin lehenengo "agerpenak" izan omen zituen bere biografoen arabera eta penitentzia gogorrak jartzen zizkion bere buruari (zilizioa, baraualdiak...)[8]. Ez da harritzekoa askoren ustez santu izateko jaioa izatea.

Hernanira bidean.

1908ko maiatzaren 2an Probintziako egunkari nagusienek notizia azalean kaleratu zuten: "*Kardaberaz Aitaren kondarrei harrera egingo zaie gaur*". Loiolako Santutegian guztia prest zegoen eta agintari politiko nahiz erlijioso gorenak gonbidatu zituzten momenturako. Lantegiek ateak itxi zituzten herritarrak harrera ekitaldira joan zitezen eta Azkoitiko udal banda jo eta su aritu zen eguna giro-

Kardaberazi buruzko artxiboetan kontsultatuko hainbat dokumentu.

[4] Hernaniko Udal Artxiboa (HUA), *Kardaberaz espedientea*, Alfontso Zabala bikarioaren gutuna, 1907ko uztailaren 17an idatzia.
[5] Ibid. 1908ko gutuna.
[6] ALTUNA, Patxi: "Aita Agustin Kardaberaz Elgorriagaren bizitza", *in* PÈREZ, E.; ZULSIKA, E. (ed.), ibid., 38 or.
[7] ORMAETXEA, Nikolas *Orixe*, "Euskal literaturaren atze edo edesti laburra. Kardaberaz", *Euskal-Esnalea*, 1927.
[8] ALTUNA, Belen, *Euskaldun fededun. Euskaldun ona izateko modu baten historia*, Alberdania, Irun, 2003, 101-102 orr.

tzen. Gorpuzkinak trenez iritsi ziren Zumarragara, handik autoz garraiatu zituzten Loiolaraino. Arratsaldeko sei eta erdietan iritsi zen kotxe funebrea; ordurako Santutegia lepo zegoen. Elizkizunen ondoren Italiatik etorritako María Purísima superiorak Kardaberazen kondarrak eman zizkion Aita Cesareori. Hurrengo egunean, igandea, kutxa ireki eta kondarrak atera zituzten bertatik, metalezko kaxa batean eta oihaletan bildutako errautsak. Adostu bezala, Loiolako eskolako errektoreak errautsen zati bat eman zion Hernaniko alkate Felipe Minerri, zilarrezko kutxatxo batean sartuta; hura zen Kardaberazen "besoa". Gero, egun osoko festa izan zen, bazkari eta guzti, eta arratsaldez bueltatu ziren Hernaniko agintariak herrira[9].

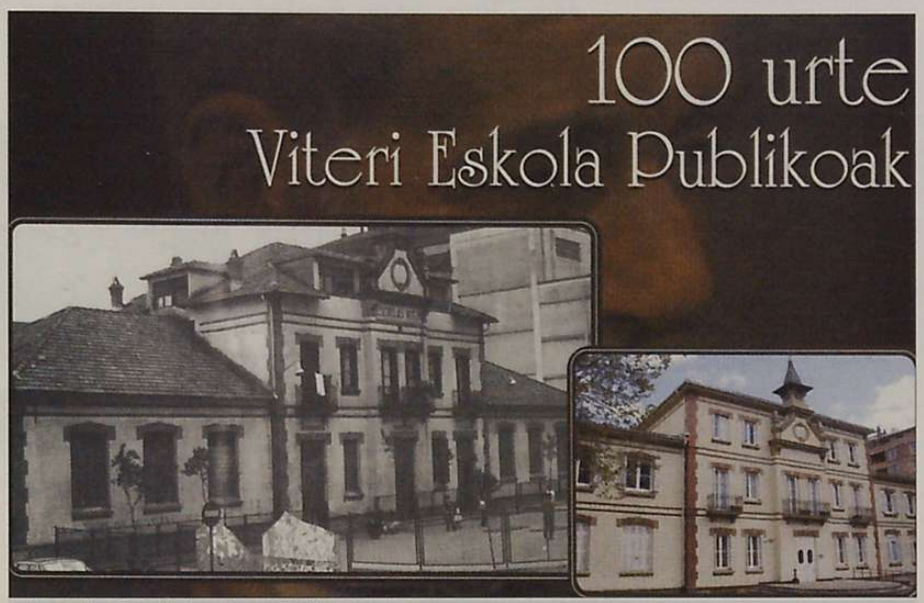

Maiatzaren 4an, Hernaniko elizan elkartu ziren berriz ere, alkate, kontzejal, elizgizon, epaile, diputatu eta beste hainbat eta hainbat herritar. Mezaren ondoren notarioak guztiaren berri eman zuen: "*Aurretik adostu bezala, Aita Agustin Kardaberazen gorpuzkinen zati bat gorde nahi dute Eliza Santu honetan horretarako bideraturiko lekuan, bertan kontserbatu daitezen bere oroitzapen beneratu bezala, eta betirako gera dadin gizon preziatu baten izen gloriosoa*"[10]. Kondarrak uzteko lekua egina zegoen jadanik, aldare nagusiaren aldameneko horman zulo bat egokitu baitzuten. Aurreko egunean emandako erlikia-ontzia marmol zurizko kutxa batean sartu zuten eta kutxa hori elizako hobi horretan. Eta hor segitzen du, gaur arte, idazle handi baten erlikiak, Kardaberazen besoak.

[9] *El Correo de Guipúzcoa. Órgano vascongado del tradicionalismo*, 1908ko maiatzaren 4a.
[10] HUA, ibid., Lopez de Zubiria notarioaren akta.

URTEURRENAK 2007
ESCUELAS VITERI

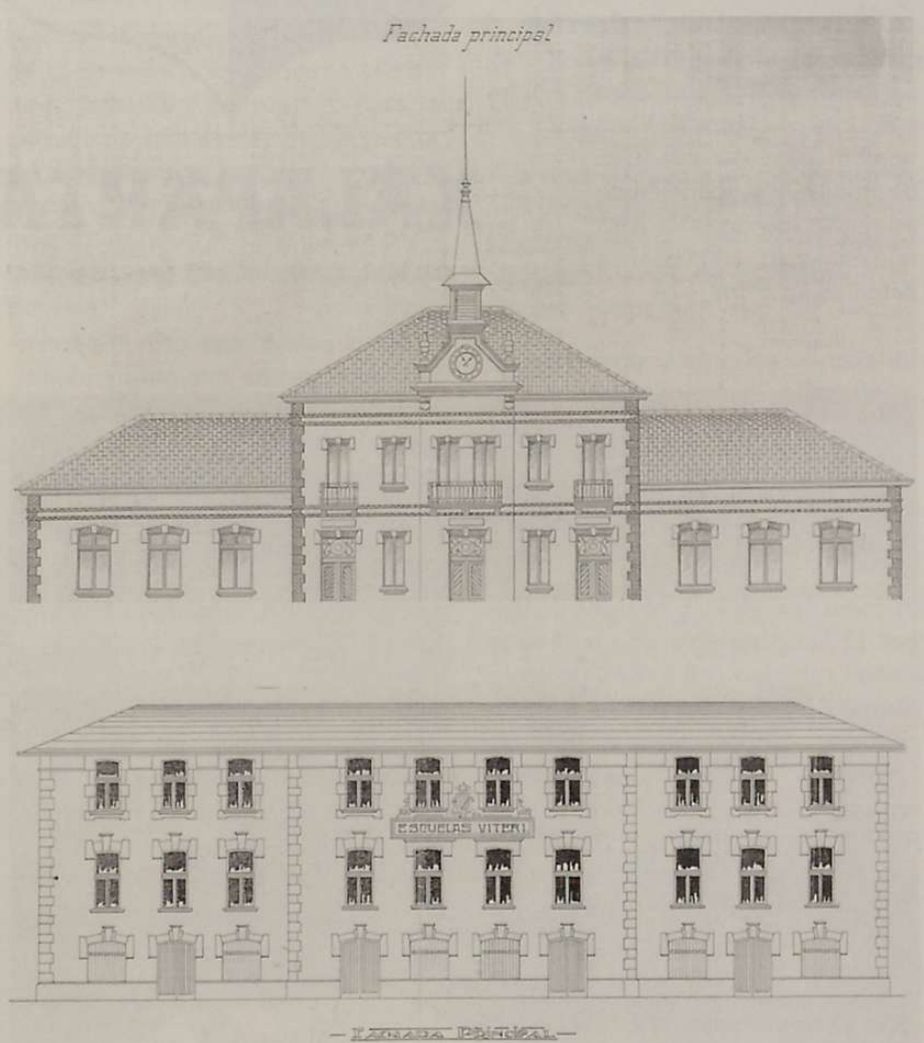

Argazkia: Eulali Aranburu Urkizu.

El *"meritísimo patricio bascongado"* ***PEDRO VITERI Y ARANA*** (1833-1908) invirtió parte de su herencia en *"... impulsar el* ***fomento de la instrucción popular****, base de la prosperidad, agente principal de la moralidad y ennoblecimiento, condición necesaria de la educación social..."*. Para ello dotó de bienes fundacionales a gran número de escuelas, erigiendo algunas de ellas, en diversas localidades guipuzcoanas. Su primera generosa aportación y donación se hizo efectiva en 1902, en su localidad natal, en Mondragón; posteriormente se beneficiarían localidades como Fuenterrabia, Rentería, Pasajes, Irún, San Sebastián... y, también, Hernani.

Las ***Escuelas Viteri***, centro escolar que marcó la vida educacional de gran cantidad de hernaniarras hasta 1979, fueron inauguradas el 2 de diciembre de 1907.

25 AÑOS DE LA SOCIEDAD XALAPARTA (1982 – 2007)

Mikel Ruiz (socio fundador de la Sociedad Xalaparta)

Antes de comenzar a relatar la historia de estos 25 años de existencia de la *Sociedad Xalaparta*, es obligado hacer un preámbulo de cómo fueron los orígenes de lo que hoy es *XALAPARTA Kultur, Kirol eta Jolas Lagunartea.*

Un grupo de jóvenes pasábamos mucho tiempo, divirtiéndonos y disfrutando jugando a fútbol, a pelota, etc., en el entorno de la fábrica *Carrero*, hoy desaparecida. Cierto día cayó en nuestras manos un sello de caucho en el que rezaba: *Sociedad Xalaparta*. Para entonces ya buscábamos nombre para esa cuadrilla de amigos, y la aparición de este sello fue decisiva para que este grupo comenzara a llamarse *Xalaparta*.

Indagando sobre la procedencia de aquel sello llegamos a saber que entre los años 1927 y 1936, existió en Hernani una sociedad llamada *Xalaparta*, que con la llegada de la guerra civil desapareció.

...

Primero vinieron los **equipos de fútbol**. El *Xalaparta* ganó un importante torneo celebrado en el desaparecido campo de Txantxilla, en el que participaban equipos de cuadrillas de Hernani y de localidades cercanas; era el año 1959. Luego vinieron los torneos de Atsegindegi, donde los equipos de *Xalaparta* en las décadas de los 60, 70 y 80, hicieron historia.

XALAPARTA

KULTUR, KIROL, JOLAS LAGUNARTEA

Una vez pasada esta primera juventud, de mano de este emprendedor, inquieto y activo grupo de amigos se organizaron los famosos desfiles y carrozas que recorrieron la localidad durante las Fiestas de San Juan de los años 1.963 - 1965 y 1971.

Luego, en 1966, la primera **txaranga** (en 2.007[1] ha cumplido 41 años de su participación en las Fiestas de San Juan). Desde esos primeros años de "txarangeo" fuimos madurando la idea de crear una sociedad como tantas otras que existían en Euskal Herria. Las muchas personas que a lo largo de aquellos años de fútbol en Atsegindegi habían defendido los colores del *Xalaparta*, a las que **fundar una sociedad** les parecía muy buena idea, eran nuestro más importante valor. Otras muchas, también estaban dispuestas a sumarse a la idea. De la puesta en marcha del proyecto se encargo el equipo formado por: Joxan Ruiz, Agustín Peña, Juanjo Zelaieta (†), Javier Doval, Mikel Ruiz, Iñaki Apezetxea, Iñaki Zabala, Luis Mª Arratibel, José Joakin Etxarri, Mañel Olano (†), Juanjo Larrea, Martín Etxeberria, Antonio Martin, Juan Miguel Eizmendi, José I. Manrike, Joxe Ramón Sanz, entre otros (algunos de ellos ya estaban "enrollados" en otras sociedades de Hernani).

Estos, con el objetivo de dar forma a aquella idea, llevaron a cabo numerosos contactos y realizaron numerosas reuniones (según acta que se conserva, la primera de ellas se celebró el 14 de noviembre de 1.980). En ellas se hablaba de la necesidad de contar con un local, del tipo de sociedad (cultural, deportiva o gastronómica,) de la posibilidad de participación de mujeres o de permitir su entrada... Lo que hoy día es un hecho normal, hace 25 años fue un motivo de fuerte polémica y controversia. Entonces a las sociedades (con la salvedad de la Sociedad Etxeberri[2], en la que las mujeres podían ser socias de pleno derecho) únicamente entraban las mujeres en días muy señalados, uno o dos días al año. *Xalaparta* fue la pri-

[1] Artículo realizado durante el verano de 2007.

[2] Esta sociedad se creó como un centro social al amparo de la cooperativa de viviendas que constituyó el barrio, Etxeberri auzoa, aunque su funcionamiento siempre ha sido como el de una sociedad tradicional.

mera sociedad en Hernani en que las mujeres tuvieron libre acceso.

Igual que hace 25 años fuimos pioneros al adaptarnos a los cambios que se vislumbraba en cuanto a la presencia de la mujer en la sociedad (y en este caso, en el mundo de las sociedades populares gastronómicas), desde hace unos años en *Xalaparta* la mujer se ha incorporado como socia con plenos derechos. La primera socia fue la bertsolari Maialen Lujanbio, en el año 2.001. Hoy son siete las mujeres socias.

Después de ojear varios locales se nos presentó la oportunidad del local ubicado en Portaletxoko (Fueraportales), en Elizatxo auzoa, 2 (la antigua panadería propiedad de Bautista Zabala). El local era céntrico, amplio y muy adecuado para las necesidades que demandábamos. Situado en uno de los lugares mas pintorescos y entrañables de Hernani, al comienzo de las escaleras de bajada al Barrio del Puerto, al lado de la ermita del Santo Cristo del Humilladero y cercano al lavadero de Leoka. Reuniones, proyectos, asambleas, peregrinaciones a entidades bancarias en solicitud de préstamos, etc. fueron el "Pan Nuestro" de aquellos días, hasta que conseguimos la concesión de aquel préstamo –con firma de avales a título personal, y la definitiva compra del local por aproximadamente, 4.400.000 pts.

El domingo 7 de febrero de 1.982 se convocó a todos los interesados a una reunión informativa donde se dieron a conocer las gestiones realizadas, donde se constituyó oficialmente la Sociedad y donde se decidió dar comienzo inmediatamente a las obras. Se acordó el compromiso de que cada persona interesada aportara 100.000 pts.

El 25 de abril de 1982 se formó la primera Junta Directiva. Joxan Ruiz fue elegido presidente; Agustín Peña, vicepresidente; Juanjo Zelaieta, secretario; Antonio Martín, tesorero... y el resto de miembros de la misma.

El proyecto de habilitación del local y dirección de obra corrió a cargo del arquitecto técnico Luis Carlos Martín Zarko, con la colaboración de Pedro Aguilar Iturrino, ambos miembros de la Sociedad. Se extrajo la piedra de la fachada, y se recuperó para la entrada principal una notable puerta de piedra que se encontraba oculta, formada por unas sólidas jambas que soportan un arco de medio punto compuesto por diez magnificas dovelas

En el tiempo record de cuatro meses se ejecutaron las obras, contando con la colaboración desinteresada de muchos socios ya que era intención acortar el tiempo de las mismas. El resultado: una magnifica sociedad, perfectamente equipada, funcional, con un comedor para 150 personas (en algunas ocasiones se ha superado ampliamente esta cifra), cocina con dos asadores y despensa en la planta principal. En la planta baja, sala de cultura, servicios, oficina y almacén general.

Se pensó inicialmente que el número de socios fuera de 110. Así fue. Después, con el tiempo, y con las sucesivas ampliaciones llevadas a cabo, se ha llegado a 131. ¿Por qué esa un poco extraña cifra de 131 componentes? La anécdota viene de que hubo dos socios con el mismo nombre y apellido, y de que los dos fueron aceptados pensando que eran la misma persona.

El **19 de junio de 1.982**, siendo primer Presidente Joxan Ruiz Ortiz, se inauguró la Sociedad *Xalaparta*. Fue bendecida por D. José Eusebio de Iraola (†), Párroco de Hernani.

A la cena de inauguración asistieron más de 200 personas entre socios, autoridades locales, representantes de otras sociedades, etc. La exquisita cena fue preparada por los socios

Inauguración 1982.

Un muy especial recuerdo para nuestro inolvidable amigo Juan Mª Aurtenetxe (†) miembro de esta cuadrilla y uno de los propulsores de la Sociedad; lamentablemente falleció en trágico accidente de mar el 25 de julio de 1.980, y no pudo ver hecho realidad este proyecto. En la entrada de la Sociedad hay una placa en su recuerdo que dice: "Nik kapitan pilotu honek ez nuen inoiz abandonatu hondatzen zen ontzia. Eta orain etxe zaharraren teillatuaren azpian irauten dut...".

Agustín Peña, José Ignacio Manrike, José Manuel Rekalde y Txomin Peña. Entre otros invitados, asistieron los *Socios Honorarios*, supervivientes de la primitiva *Xalaparta*: Fernando López de Zubiria Etxebarria (†), Marcelo Ruiz Goikoetxea (†), Julio Ruiz Lizarrága (†) y Mª Angeles Legarreta, viuda del también Socio Honorario, Juan Mª Aurtenetxe. La cena estuvo amenizada por la Banda de Txistularis de Hernani, dirigida por Patxi Apezetxea.

Los colores de la bandera de la Sociedad son azul y blanco, como continuación de los colores *txuri-urdin* de la camiseta de los equipos de fútbol de nuestros comienzos. En el escudo, creado por Mikel Ruiz, figuran sobre cuadros azul y blanco en forma ajedrezada, dos clásicos txalapartaris, un eguzkilore (símbolo gastronómico), un balón de fútbol como símbolo del deporte y de las primeras andaduras de *Xalaparta*, y una lira por la vocación cultural de esta sociedad.

La Sociedad tiene himno. Este himno se adoptó del que tuvo la primitiva *Xalaparta*, compuesto hacia 1.929 por el maestro hernaniarra Ramón Muguruza, con letra de José Antonio Goñi *Maldaburu*.

Actividades.

Han sido múltiples las actividades desarrolladas a lo largo de estos últimos 25 años. Como decíamos, la planta baja del local se destinó a sala de Cultura y se realizaron en ella numerosas actividades en promoción del arte (y la cultura) tanto a nivel local como provincial, e incluso internacional. Con la organización de todas ellas se intentó llenar el vacío que existía en Hernani...

Así, durante años se organizaron en aquellos locales varios **campeonatos de ajedrez**. El primer vencedor fue el difunto Gerardo Plaza (en su recuerdo, en las pasadas fiestas de San Juan 2007 se ha celebrado el I Memorial de Ajedrez que lleva su nombre). También disputó varias partidas del Campeonato de Guipúzcoa, el Club *Xake* de Hernani.

Aprovechando el arco de piedra que se encuentra al lado de la entrada de la Sociedad, en la Navidad de 1982 se recreó y ambientó un **nacimiento viviente**, salvando la figura del Niño Jesús. El personaje de San José fue escenificado por Francisco Flores *Patxi Loreak*, el de la Virgen por Zikuñaga Ruiz, y hasta la vaca y el burro eran reales, del caserío Xarobe. Sobra añadir que la representación, a pesar del frío, fue todo un acontecimiento.

Durante catorce años se organizaron interesantes **exposiciones** de pintura, escultura, cerámica, artesanía (vasca, paraguaya, etc.) así como **concursos de pintura** de nivel provincial y **concursos de dibujo y pintura infantil-juvenil**. Se programaron exposiciones de la pintora argentina Victoria Montolivo, de la ceramista inglesa Lyn Wait, del escultor Koldo Azpiazu, de los pintores Angel Azkue, Jose Manuel Andreu, Xatur Idarreta, de los orfebres cubanos Luis Alberto Franqui y José Ramón Rivera, de Axun Almandoz, de Conchita Olagibel, de Luis Telleria, de Julian Gómez, de Helena Sotelo, de Mª Cruz Quijera, de Sindy Santiago, de Enrique Olazábal, de Juan Antonio Gabilondo, de Daniel Santiago, del Colectivo de Presos, de artesanía paraguaya, de González Mayo, de Johanna, de Karmele Sarasola, de Egoki Taldea (artesanía vasca), etc.

El escultor Mikel Cristti donó a la Sociedad su obra *Txalaparta*, escultura de gran tamaño (2,10 x 0,60 x 0,82) y realizada en roble. De común acuerdo con Cristti, se creó a menor escala y con carácter exclusivo para la Sociedad, una replica fundida en bronce. Esta sería el símbolo y máximo galardón que en adelante otorgaría la Sociedad. Se acordó entregar esta escultura a los ganadores de los concursos provinciales de pintura y años después al *Hernaniar Bikaina*, distinción que se creó en el año 1988, como más adelante se detallará.

El Concurso Provincial de Pintura de *Xalaparta* adquirió gran prestigio, llegando a tomar parte en él, a lo largo de los años en que organizó, más de 500 artistas provenientes de toda Guipúzcoa (inicialmente se organizaba incluido en el programa de las fiestas de San Juan). El primer ganador fue el hernaniarra Angel Azkue al que siguieron Javier Blanco, José Manuel Andreu, Javi Calvo, Félix Rincón, Matxin Labaien, María

Angel Azkue, ganador del I Concurso Provincial de Pintura.

Rincón, Matxin Labaien, María Amutxastegi, Fernando Arenaza, Merce Rodal, Arantza Gil, Mª Jesús López Luis Toca, Mila Artola, Begoña Ortiz Agirre…

En los concursos de dibujo y pintura infantil-juvenil, en los que se establecieron tres categorías, participaron a lo largo de los años más de 3.000 jóvenes. De ellos, muchos continuaron en esta disciplina y algunos llegaron a realizar estudios de Bellas Artes. Destacados jóvenes artistas tuvieron la oportunidad de exponer sus obras, como Josema López (después destacado jugador de fútbol en equipos como el C.D. Hernani, Althetic de Bilbao, Osasuna, Celta, etc.), Iñigo Eguren, Oscar Baro, Javier Huici, Mikel Garaiar, Arturo Fernández Errazkin, Nekane Flamarike, Aitor Parrondo, Iñigo Etxezarreta, Lur López Alvarez, Julen Hernandorena, Sergio Carbajo, etc. (la mayoría de ellos alumnos del reconocido pintor y escultor hernaniarra Luis Tellería).

Los jurados para ambos concursos estaban formados por personas de reconocida trayectoria que colaboraban desinteresadamente. Eran asiduos, Iñaki Ruiz de Egino (prestigioso crítico de arte y comisario de importantes exposiciones), la destacada pintora Victoria Montolivo, el famoso acuarelista de las orillas del Bidasoa Javier Sagarzazu, el pintor Carlos Añibarro, la galerista Pepi Makazaga, el artista vidriero irunés José Luis Alonso, el pintor dibujante Eladio Jimeno, el escultor Mikel Cristti, la pintora francesa Jeanne Devoyon, el pintor filipino Tony de Pájaro, los pintores Angel Azkue y Félix Rincón (después de ser ganadores del concurso) y otros.

Las exposiciones eran muy visitadas. Además del público interesado, al encontrarse la sala de exposiciones en la planta baja del local, las personas que iban a la Sociedad a comer o cenar, aprovechaban la estancia para visitar las exposiciones allí programadas.

En las paredes de la Sociedad cuelgan relevantes obras de arte donadas de forma altruista por artistas que expusieron o simpatizaron con *Xalaparta*. Como desagradable anécdota mencionar que en marzo de 1990 fue sustraído el cuadro pintado al óleo *Bodegón*, donado por la artista Axun Almandoz. Este robo se denunció en prensa y radio, así como en estancias jurídicas. Al día de hoy seguimos sin tener noticias de su paradero.

De igual manera, de la mano de Andoni y Martín Zugasti, socios y grandes aficionados a la música, *Xalaparta* organizó selectos **conciertos** de alto nivel, como el ofrecido por el Coro Easo Txiki, coro cantera del prestigioso Coro Easo, compuesto por cuarenta voces y, entonces, dirigido por José Luis Aramburu. Eran los años 1.992-1993.

Entrega de premios del XIII Concurso Provincial de Pintura, 1994.

Destacar, entre otras, también, la brillante **proyección de diapositivas** realizada por el famoso fotógrafo ya desaparecido, Sufrido Koch.

Con la puesta en funcionamiento de Biteri Kultur etxea, la programación cultural de *Xalaparta* comenzó a decaer; se puede decir que Biteri tomó el testigo de las actividades que la Sociedad organizaba.

Como antes se ha comentado, en 1988 se acordó instituir la distinción ***Hernaniar Bikaina*** para distinguir a aquellos hernaniarras nativos o de adopción, entidades deportivas, culturales, sociales, profesionales,… que hubieran destacado y como reconocimiento a los singulares méritos contraídos, y que hubieran dejado constancia de su amor y cariño por Hernani. Al hernaniarra designado, previamente aprobado por la asamblea de la Sociedad, se le homenajea en el transcurso de la fiesta de aniversario, y se le hace entrega del galardón, de la replica en bronce y a menor escala de la escultura *Txalaparta*, como se ha señalado anteriormente.

De 1988 a 1997 la distinción fue anual, a partir de ese año, de 1997, pasó a ser bianual. Han sido nombrados *Hernaniar bikaina*: el atleta Joxe Mª Garin; el productor y cineasta Elías Querejeta; el CD. Hernani (en sus bodas de oro); el conquistador del Everest Martín Zabaleta; el ingeniero e investigador Antxon Idarreta (†); el escritor e historiador Blas Zuleta (†); el exatleta y organizador de grandes eventos Pruden Aierra (†); el exatleta olímpico Juan Bautista Adarraga (†); el exalcalde y también organizador de diversas actividades Ignacio Iruin; el músico y Director de la Banda de Hernani Manolo Sagarna; el deportista, campeón de boxeo y educador deportivo Jacinto Santín; el mítico futbolista y deportista ejemplar Fermín Cuesta; el misionero Angel Olaran que lleva más de 30 años desarrollando labores humanitarias en Africa Central; el matrimo-

Martín Zabaleta, Hernaniar bikaina en 1991.

Martxa a Berastegi (1994).

Equipo de la Sociedad Xalaparta en el torneo de fútbol sala, temporada 83/84.

nio formado por Inés Sarasua y Alfredo Azkue (más de 40 años organizando actividades sociales) y en este año 2007 (25 aniversario de la Sociedad) José Mª Setien Alberro, Obispo emérito, intelectual, escritor, teólogo, etc. hernaniarra.

En 1984, *Xalaparta*, junto con la cuadrilla *Txinparta*, máximos rivales en los primeros **torneos de fútbol de Atsegindegi**, con motivo de las 25 ediciones del torneo, tributaron un homenaje a sus primeros *alma mater* (D. Juan José Arregi, Luis Fernandez, Luis Salillas, etc.). Se celebró un partido de fútbol en el "Estadio de Atsegindegi" entre las "viejas glorias" de ambos equipos y como colofón, comida en *Xalaparta*.

Siguiendo con el fútbol, en los años 1984-1986, *Xalaparta* participó activamente en el torneo de fútbol sala comarcal, que se celebraba con gran éxito en Atsegindegi. Equipos formados por José Joakin Etxarri, Isidro Sardón, Agustín Peña, Mikel Ruiz, Miguel Urdangarin *Amancio*, Juanmi, los hermanos Flores, Juan Bautista Biurrarena, J. Pedro Arozena, Antxon Iradi, Antxonio Almadoz, Iñaki y Esteban Apezetxea, bajo las órdenes del mister Juanjo Zelaieta (†), disputaron con dignidad estos campeonatos.

Las **travesías de montaña** son otras de las actividades que anualmente se organizan. En un principio, a Artikutza, luego a Berastegi y desde hace unos años, a la vecina localidad navarra de Arano. El ambiente suele ser extraordinario y después de la típica comida popular nunca falta el disputado campeonato de toka, con trofeos incluidos.

Desde la puesta en marcha de la Sociedad, anualmente se celebra el **Campeonato Social de Mus**. Sabido es que el mus levanta pasiones y así, conseguir las codiciadas txapelas es origen de una sana rivalidad entre los participantes. Parejas "txapeldunak" que consiguieron inscribir su nombre en el palmarés del campeonato entre otras, fueron: José Ignacio Manrike-Santi Caballero (primeros

I Campeonato de Mus de la Sociedad Xalaparta. José Ignacio Manrique y Santi Caballero se llevaron las txapelas (1982).

Txaranga Xalaparta, 2007.

Txaranga Xalaparta, 1983.

campeones), Joaquín Aroca-Miguel Urdangarin (†), Agustín Peña-Xabier Peñagarikano, Peli Goia-Ramón Apaolaza, Teo-Galdós, Juanjo Urkiola-Tomás Iparragirre (†), Joxe Mari Aristimuño-Mari Mendiola, Juanjo Zelaieta-Joaquín Rada, Miguel Urdangarin (†)-Gerri, Julio Gonzalez-Jexus (†) Mª Alcelai, José Erdocia-Xanti Uzkudun, Antxonio Almandoz-Rafa Allen, Luis Gorrotxategi-Jesús R. de la Fuente, Txema-Goyo Mitxelena, Juanjo Arka-Joxan Imaz, Iñaki Zabala-Joxan Mujika… así como otros muslaris destacados que suelen estar rondando el podium como Martín Etxeberria, Goñi, Manix Zuza, Ekaitz y Mañel Ruiz, Justo Pastor (padre e hijo) y un largo etc. (lamentamos no disponer de todo el historial completo).

Xalaparta ha sido sede de varios torneos de mus intersociedades de Hernani.

La salida en las fiestas de San Juan de la **Txaranga *Xalaparta*** es otra de las actividades destacadas, el día de San Juan, el 24 de junio, a la noche. Directores de ésta han sido: Agustín Peña, Joxan Ruiz, Juanjo Zelaieta, Mikel Ruiz, Javier Doval, Iñaki Apezetxea, Antonio Martin, etc.

El presente año de 2007, en los 25 años de la Sociedad y en los 41 de la txaranga, Agustín Peña *Titín*, primer director de la txaranga, al igual que en 1966, retomó la batuta y vestido impecablemente con un inmaculado frac blanco con solapas azules y sombrero de copa, dirigió al variopinto grupo musical uniformado con reestrenadas blusas azules y blancas moda "opart", recordando nuestra primera puesta de largo. Los componentes de esta formación en el 2007 han sido: Agustín Peña (director), Joxan Ruiz, Antonio Martín y Julio Rubio, Boni Agirresarobe y Miguel Montero (trompetas), Eugenio Martínez y Mikel Ruiz (bombos), Iñaki Apezetxea (percusión), Jon Flamarike (vocalista),… y las promesas: Mikel Fernandez Ruiz y Xavier e Ixone Aiestaran. Se ha contado con el soporte del talde musical Neka-Ezinak, al mando de Jesús Mª Zalakain *Pipas*.

Pedro Subijana impartiendo un curso de cocina en la Sociedad, en diciembre de 1983.

Además, en este 2007, la *Sociedad Xalaparta*, por estos 25 años de existencia, junto a la Sociedad *Elur Txori*, que cumple 50, hemos sido elegidos por la Comisión de Fiestas para participar en los actos de izada y arriada de las banderas durante las fiestas de San Juan. Esta designación ha sido para nosotros un gran honor.

Durante varios años se colaboró con la sociedad Elur Txori en la organización de la **Comparsa de Caldereros**. Eran años en que esta popular fiesta zíngara fue decayendo y ante el peligro de desparecer y con el fin de imprimirle mayor auge, se organizó conjuntamente hasta que se consiguió reactivarla de nuevo.

Como en todas las sociedades o txokos, la **gastronomía** es fundamental, y sobre ella gira su actividad principal. Si la gastronomía es la mas tradicional de las "artes", en *Xalaparta* hay muy buenos "artistas" en los fogones, artistas que hacen gala de sus excelentes e imaginarias cualidades culinarias para alegría y deleite de los paladares mas exigentes.

Hay extraordinarios "chefs" y en cada cuadrilla siempre hay a quien le toca ejercitarse y mostrar sus habilidades, como Agustín Peña que creó la "Sopa infarto", José I. Manrike, Fernando Ortega, Juan M. Otermin, Luis *Gorrotxa*, Justo Pastor, Agustín Fraile, Txomin Peña, Félix Rama, Txema Mitxelena, Jexus Oiaga, los recordados Juanjo Zelaieta (†) y Miguel Urdangarin *Amancio* (†), etc.

El **concurso de sidras** es otra actividad que se viene desarrollando desde el año 1994. Es de todos/as conocida la afición que se tiene por la sidra en nuestro entorno. Las cenas que por tal motivo se organizan suele ser muy concurridas y de gran ambiente, y suelen estar amenizadas por los bertsolaris locales *Aterpe* y *Olegario*, con ayuda de algún "espontáneo" más. Son asiduas en estos concursos las sidrerías Altzueta, Alberro, Akarregi, Eizmendi (hoy Olaizola), Eula, Elutxeta, Elorrabi, Rufino, Zelaia, etc.

En estos 25 años la Sociedad ha tenido una gran **función social**, colaborando con las diferentes entidades del pueblo que solicitaban utilizar nuestra sociedad en momentos puntuales, como cuando se organizaban las Jornadas Internacionales de Teatro, Korrika, Kilometroak, Cofradía de la Sidra *Tolare*, Berriak, Gure-Etxola, movimientos sociales, etc. También **demostraciones gastronómicas** con renombrados cocineros como Pedro Subijana, Isaac Salaberria, o con alumnos de la Escuela Superior de cocina.

Hubo también **mesas redondas** sobre fútbol y ciclismo. En estas, tuvimos la presencia de jugadores de la Real Sociedad como Zamora, Joxe Mª Bakero, Gorriz, Otxotorena, Zubillaga, Biurrun, Sukia y el recordado entrenador Alberto Ormaetxea (†). En la mesa redonda sobre ciclismo, intervinieron el Director deportivo hernaniarra Patxi Miner, Txomin Perurena, Peio Ruiz Cabestany, I. Mayora, Jokin Mujika, etc. En ambas mesas redondas actuó de presentador el conocido periodista hernaniarra Tito Irazusta.

En 1983 se editó la revista ***Xalaparta 1958-1983***, como resumen de los 25 años de existencia de la cuadrilla *Xalaparta*. Hoy día esta publicación sigue siendo referencia para conocer parte de la historia de la Sociedad.

Los Presidentes que han dirigido esta Sociedad en estos 25 años han sido:

Joxan Ruiz	1982 - 1983
Peio Elorza (†)	1984 - 1985
Iñaki Apezetxea	1986 - 1987
Daniel Peña	1988 - 1989
Agustín Peña	1990 - 1991
Joaquín Aroca	1992 - 1993
Gerardo Plaza (†)	1994 - 1996
Esteban Apezetxea	1997 - 1998
Joxan Ruiz	1999 - 2000
Miguel Urdangarin (†)	2001 - 2002
Joxe Mª Belegain	2003 - 2004
Beñi Agirre	2005 - 2006
Julio Rubio	2007 - 2008

Esta es, más o menos, la historia de la *Sociedad Xalaparta* en estos 25 años.

Un recuerdo muy especial para los socios fallecidos y también para aquellos que formaron parte de este colectivo y que por diversas circunstancias dejaron de pertenecer a él. Nuestro agradecimiento y reconocimiento a **Dolores Zubizarreta**, que desde los primeros años y hasta su reciente jubilación, mantuvo las instalaciones extremadamente pulcras, como "los chorros del oro", y siempre dispuesta a ayudar a cualquier socio que necesitara su colaboración.

Como en todo, se empieza a percibir un cambio generacional. Con todo, deseamos larga vida a la *Sociedad Xalaparta* y que siga manteniendo los valores con los que se fundó, que no eran otros que *respeto, amistad, sana alegría y compromiso para con nuestro pueblo*. Haciendo un símil con un conocido tango, "*25 años no son nada...*", pero hemos comenzado a formar parte de la rica historia de nuestro querido HERNANI.

Agradecemos también, su dedicación y esfuerzo a todas aquellas personas que han formado las Directivas durante estos años y que se han sacrificado y trabajado duramente en el mantenimiento, conservación, innovación y buena marcha de la Sociedad.

Y aprovechamos estas líneas para enviar un afectuoso saludo al resto de Sociedades hernaniarras.

Para terminar agradecer a las personas que me han ayudado en la realización de este escrito y pedir disculpas por los lapsus o errores que se han podido cometer en la redacción del mismo que han sido del todo involuntarios.

BERTSO PAPERAK
HERNANIKO RUGBY TALDEARI

Juan Mari Genua

(1)
Berri politak etortzen dira
tarteka egunkarian
ta horietako bat agertua da
gaur goizez uste gabian
kirol aldetik sendo gaudela
gure herri mardulian
ekaitzikan ez ta giro ona
dago rugby elkartian

(2)
Mila bederatziehun hirurogeita
bostean hasitakoa
harez geroztik eman diguzu
maila izugarrizkoa
onenen mailan ibili zera
hau emaitza urrezkoa
gaur taldea goraipatzea
degu derrigorrezkoa

(3)
Askotan ez da arretik jartzen
edo ez gera oroitzen
kirol talde bat nondik hasten den
ta nola doan jarraitzen
erruzko lana egin behar da
asko ez dira aspertzen
eskerrak eman behar zaizkate
horrela jarrai dezaten

(4)
Errugbyrako egindakoa
izaten dute Landare
zelai ederra eta gozua
hor dabiltza bare bare
han jolas leike herriko seme
edo kanpotar izandare
hoiek dira gure fruituak
hoiek dira gure landare.

(5)
Mutil gogorrak izaten dira
lerdenak eta zailduak
doai sendo hauek izateak
dira derrigorrezkoak
aurkariari tinko egiteko
edo azkar pausoak
indarrez lerden eduki behar
gorputzan gihar guztiak

(6)
Kirol gozua dala horretan
ez dago zalantzarikan
baina halare zigor kolpeak
hor badatoz nonaitikan
golpe frankuak edo ta "touchak"
edo "aban" baizikan
laster txistua jokou "señorrek"
baldin badu aizerikan

(7)
Beida jarri ta zelebrea da
hau da jolasteko era
"toucha" atera eta hor dijoa
gizona saltoan gora
batzun artean mutila altxa
beak baloia albora
jokoak aurrera joan behar du
eta paseak atzera

(8)
Nekeak neke beste saio bat
badaukate oraindikan
elkarri hatzaparra luzatuz
badihoaz zelaitikan
ta bi taldeak alkarganatuz
lengo lanak ahazturikan
arrantxo ederra egingo dute
baldin bada zer janikan

VÍCTOR GOIKOETXEA, EL REALISMO EN SU MÁXIMA EXPRESIÓN

Juan F. Manjarrés

Víctor Goikoetxea a la entrada del ayuntamiento. En el interior podemos apreciar una de las últimas obras por él realizadas y que estuvo expuesta en las escaleras del Consistorio durante unos días. Era un encargo de una familia hernaniarra.

Subir por la escalera del Titanic, asomarse desde un mirador a una inmejorable vista de la Toscana italiana o mirar desde una ventana y disfrutar de los impresionantes rascacielos de Chicago no es un sueño para los vecinos de Hernani. Lo cierto es que para ello no ha hecho ni siquiera falta coger ningún avión, solamente dejarse llevar por algunos de los murales hiperrealistas realizados por el artista afincado en el municipio, Víctor Goikoetxea.

Los trabajos de este muralista, que trabaja con elementos en su tamaño real, dentro de una técnica denominada *trompe l'oi* se pueden disfrutar ya en rincones dispares. Por medio de distintas muestras los hernaniarras también han tenido ocasión de dar rienda suelta a la imaginación y adentrarse en un ambiente diferente, de la mano de las obras de este muralista de Urretxu, pero que lleva la mayor parte de su vida afincado en Hernani.

Si algo aportan las obras de Víctor Goikoetxea es un realismo llevado hasta su máxima expresión. Su forma de trabajar, muy poco habitual en todo el Estado hasta que Goikoetxea dio sus primeros pasos, permite al que observa su obra adentrarse en la misma, pero de forma literal. Vamos, que a uno le falta poco para no apoyarse en la varandilla del mirador que pinta o asomarse a una de las ventanas. Si a uno no se le avisa dudaría mucho que se trata de un trabajo realizado con pintura.

Unas de las características del trabajo de Víctor Goikoetxea es la utilización de los grandes tamaños. Mura-

les de una anchura y altura importante que, ya de por sí, llaman de manera especial la atención del que observa. Pero por encima de su trabajo se encuentra la historia de un autor que cuenta con una trayectoria cuando menos llamativa.

Víctor Goikoetxea es uno de esos casos en los que una decisión cambia una vida de arriba abajo. Tanto como que el mismo autor que hoy realiza murales que son admirados en distintos puntos del mundo comenzó como pintor de brocha gorda. Sí, han leído bien. Antes de convertirse en un muralista de referencia incluso fuera de nuestras fronteras, Goikoetxea se dedicaba a tirar de rodillo y, la verdad, no le iba nada mal. Pero su vocación tardía le llevó a dar carpetazo a su actividad, dejar a un lado la empresa que había creado y acudir a los mejores centros del realismo del *trompe l'oi*, en París primero y la Bretaña francesa después, para convertirse en lo que es hoy en día: un muralista de gran prestigio, que ha estado presente recientemente en un encuentro internacional en Chicago, al que acuden sólo unos pocos elegidos.

Fue tal el empeño que tuvo Goikoetxea, que tal y como el mismo reconoce, acudió en distintas ocasiones a París para que, aún sin saber francés, le permitiesen estudiar en un centro especializado. Lo hizo, pero donde más aprendió fue en la Bretaña francesa. Lo debió de hacer bien, ya que los conocimientos adquiridos le permitieron convertirse en una referencia en España. "*La verdad es que cuando yo comencé prácticamente no se hacía nada en pintura mural realista. Eso tuvo su lado positivo, pero también el negativo. No había referencias, pero también tu trabajo contaba con el elemento sorpresa*", afirma el propio Víctor Goikoetxea.

Hasta los casi 30 años Víctor no había dibujado nada. Antes de acudir a Francia para ser cautivado por el hiperralismo muralista, participó en un curso del centro Gure Etxola, de Hernani. Aunque no fue largo, sí fue importante para él. Sobre todo por que allí conoció al profesor Félix Rincón Arce, que fue de vital importancia en sus primeros pasos. Hasta el punto de que cuando todavía compaginaba la brocha gorda con su faceta más artística, colaboró con él en sus primeros trabajos.

Fue el caso del primer gran mural elaborado por Goikoetxea, que además ha sido seguramente el más visitado de todos los que ha hecho. Desde la exposición sobre el hundimiento del Titanic se pusieron en contacto con él para que pintase un mural que reprodujese en tamaño natural la escalera del famoso transatlántico que acabó en el fondo del océano. Como reconoce Víctor, "*aunque con muchas dudas*", dijo sí y esta obra fue la que marcó el futuro de este artista. "*Si tengo que elegir una obra me quedó con ésa. Con ella me demostré a mí mismo que podía hacerlo, que era capaz. Ha sido, sin duda alguna, la más importante en mi trayectoria*".

Desde entonces han sido ya muchos los murales que Víctor Goikoetxea ha realizado, de todos los tipos y colores. Prácticamente todos ellos han

"Chicago".

Víctor Goikoetxea ante su obra "Titanic".

sido por encargo, que es uno de los elementos que marcan su obra, la relación directa entre el artista y el receptor final de la obra. Su manera de trabajar subraya esta afirmación. Cuando el artista de Hernani realiza un mural para un cliente no se encierra en su mundo y lo lleva a cabo sin referencia alguna, sino que se reúne con el futuro receptor para conocer qué es lo que éste quiere. *"La verdad es que así como en los primeros años lo más complicado era coger la técnica necesaria para llegar a ese hiperrealismo, ahora lo es el captar la idea de manera adecuada. Es una parte fundamental del trabajo. Del tiempo que dedico a hacer una obra, la mitad se me va sentado delante de la misma decidiendo cada uno de los pasos de debo dar. Al fin y al cabo, lo que haces con la mano no es más que una prolongación de las ideas que uno tiene en la mente".*

Esa manera de trabajar le ha llevado a realizar trabajos en Suiza, Italia, Galicia, Cataluña o Madrid, además de participar en el ya mencionado encuentro de artistas muralistas en Chicago. Pero no todo su trabajo se ha podido disfrutar sólo en el exterior. Víctor ha tenido la buena costumbre de mostrar en Biteri, antes de entregarlo al cliente, algunos de los trabajos que ha realizado. Pero además fue él quién dio color a la escalera principal de la Casa Consistorial.

Aunque hoy en día es un cotizado muralista, al que no le ha faltado trabajo desde que dio sus primeros pasos, reconoce que cuando comenzó esta nueva andadura no pensó que el arte le llegaría a dar de comer.

"Hernani" esta instalada en la casa particular de una familia de origen hernaniarra, en Hendaia.

"Cuando yo di el paso de dedicarme a esto lo cierto es que tenía una ventaja. Yo ya tenía un oficio, el de pintor, por lo que si me salía mal siempre tenía tiempo de volver a mi trabajo anterior", indica Víctor, que afirma que muchos no entendían en ese momento el paso que estaba dando.

No es difícil adivinar que la apuesta le dio muy buen resultado y que cuenta en la actualidad con un total reconocimiento como uno de los muralistas referencia a nivel internacional. Encuentros internacionales, trabajos en todos los rincones y la impartición de cursos a futuros muralistas así lo constatan. Y eso que el propio Víctor tiene claro cual es la principal virtud de ese reconocimiento. *"Para mí lo más importante es que no me falten encargos por hacer, que siempre haya proyectos encima de la mesa. Eso es algo que, por suerte, he conseguido"*.

Proyectos ni le han faltado en el pasado ni le faltan en estos momentos. Entre ellos recuerda de manera especial, por lo llamativo del mismo, el llevado a cabo en Suiza en la vivienda de un multimillonario árabe. Personas de distintas nacionalidades trabajaron para adecuar la mansión a lo que quería finalmente su dueño.

Las obras de gran tamaño de Goikoetxea, algunas han llegado a medir 3x9 metros, cuentan con un importante trabajo detrás. Así, las más simples suponen un mes de labor del artista hernaniarra, que elabora su trabajo en el local ubicado en el edificio de la antigua Papelera del Norte, aunque algunos de sus trabajos le pueden llevar 4 meses. El proceso es claro. Además de reunirse con el cliente para captar la idea de lo que éste quiere, sin coste alguno elabora un boceto, con un tamaño diez veces inferior a la obra final. Cuando el mismo es aceptado, llega el momento de que Víctor trabaje en tamaño real en su local. Luego ya sólo queda llevarlo al lugar elegido, bien para pegarlo o bien para que Goikoetxea lo pinte directamente. Un proceso que siempre es igual, pero cuyo resultado es único. Tal y como dice el propio autor no hay dos obras suyas iguales. *"Hay que tener en cuenta que al trabajar por encargo es de esa reunión inicial con el cliente de la que sale la idea de lo que se va a hacer. Por ello, el cliente tiene claro que el mural que tiene en su casa o establecimiento es único"*.

Ello no quiere decir que el trabajo del artista del municipio se centre en copiar una imagen que quiera el cliente. *"Lo que se hace es, tras recabar una gran cantidad de información, hacer una composición de lo que se va a pintar tomando distintos elementos"*. Un ejemplo de ello ha sido uno de los últimos trabajos realizados por Goikoetxea: un mural para el centro extremeño de Zarautz. Evidente, las referencias a la tierra extremeña era de obligado cumplimiento, pero para una persona que nunca ha estado allí no era empresa fácil. *"Se hace una labor de documentación previa. Por medio de Internet, de folletos turísticos o de revistas especializadas se consiguen fotografías de la zona, que son vitales a la hora de hacer luego la composición"*.

Lo cierto es que los que hemos podido disfrutar de algunos de los trabajos anteriores de Víctor esperamos ya al próximo. Una excelente oportunidad para dejar atrás problemas del día a día y adentrarse en otro mundo. Cuál será el siguiente…

LETE LIBURU-DENDA

Kontxi Begiristain

Enrike Lizasoain eta Joxean Zarraga.

Aurtengo urtekarirako elkarrizketa egiteko ez gara kale Nagusitik atera. Izan ere, Lete liburu-dendako Enrike Lizasoain eta Joxean Zarragarekin luze hitz egiteko aukera izan dugu. Lete liburu-denda ezagutu dugunontzat bi hauek ezagunak egingo zaizkigu, urteak eta urteak eman baitituzte zerbitzu hori eskaintzen, Enrikek urte asko eta Joxeanek gutxixeago, baina biak buru-belarri zetorren bezeroari ahalik eta zerbitzu onena eskaintzeko asmotan. Beraiek diotenez, bukatu dute lan harekin, baina memoria pixka bat freskatuko dutela esan digute bukatutzat emandako lanak berriz gogora ekartzeko. Hona hemen bada gure galderei erantzunez sortutako elkarrizketa.

Enrike eta Joxean konta iezaguzue, gogoan duzuen neurrian, Lete liburu-dendaren bizitza, noiz ireki zituen ateak, zeinek, non…

Jada 48 urte dira, 48 bai, 50 izateko bi falta, Pilar Lete nire amak –Enrikeren amak eta Joxeanen amaginarrebak– ireki zizkion ateak bere abizena zeraman liburu-dendari, 1960. urtean. Hasiera Kardaberaz kaleko bosgarren zenbakian izan zuen, eta hiru seme-alabok, gaztetxoak oraindik, han aritzen ginen eguneroko eginbeharretan laguntzen. Eta horrela eguna joan eta eguna etorri. Urteak aurrera eta Pilarrek erretiroa hartu zuenean, 1985ean, Enrikek eta Joxeanek hartu genuen sozio eta hortik aurrera Pilarrek markatutako bideari jarraitu eta ahal genuen heinean indartu eta zerbitzua hobetzen ahalegindu ginen. 1989an pasa ginen Kale Nagusiko lokalera eta han jardun dugu aurtengo urtarrilaren bukaera arte.

Beraz, urtarrilaren bukaeran zuen bukaera ere izan da.

Bueno gure bukaera bai, baina ahalegindu gara gure mailako zerbitzuari eutsiko dion batzuen eskuetan uzten. Herria profesional sendo batzuen eskuetan uzten, hainbeste urtetan eskaini dugun zerbitzuak jarraipena izan dezan. Gu gara lan horri utzi diogunak, liburu-dendak hor jarraitzen du, orain Elkar liburu-denda baldin bada ere.

Batek pentsa dezake negozioa uztearen arrazoia komertzio txikiaren gainbeherarekin lotuta egon daitekeela, baina besteek jarraitzen badute…

Bai, halaxe da, komertzio txiki asko ixten ari dira arrazoi hori dela eta. Denok dakigu gaur egun saltoki handiek duten eragina. Jende askoren erosketak egiteko ohiturak aldatu egin dira eta horrek komertzio txikiari kalte handia egin dio. Eta, jakina, horrekin batera herri bateko eguneroko bizitzari ere bai. Esan behar dugu, guri ere horrek ez zigula mesede handirik egiten, baina urte askoren esperientziak lagundu digu aurrera jarraitzen. Harreman ugari eta zuzenak izan ditu-

Kardaberaz kaleko 5. zenbakian zegoen Lete liburu-denda.

gu argitaletxe, banatzaile eta irakurleekin. Argitaletxeetatik zuzenean ere bidaltzen zizkiguten liburuak. Esan bezala, esperientzia eta gertutasuna izan da gure oinarria eta beti aurrera begiratuz aritu izan gara gure eguneroko jardunean. Uste dugu horri esker mantendu dugula hainbeste urtetan gure eskaintza.

Baina urteak pasa ahala –dio Enrikek– aurrera begira irtenbideren bat aurkitu beharrean geunden. Joxeanek bakarrik jarraitzeko... lan handia da pertsona bakarrarentzat. Horregatik, inolako presarik gabe, Elkarrekoei proposamena egitea pentsatu genuen eta haiei egokia iruditu zitzaien. Beraz, adostasun batera iritsi eta aurrera egin genuen. Eta horixe...

Zuen laneko ibilbidean zein liburu mota izan da gure herrian gehien saldu duzuena?

Galdera horren erantzuna ez da batere erraza. Ez da erraza, zeren adinaren eta garaiaren arabera, halako liburu mota. Nagusiki gehien-gehiena esan beharko bagenu, alde batetik, testu liburuak eta, bestetik, literatura liburuak esan beharko genuke. Baina horrez gain, bidaia liburuak ere asko saldu izan ditugu. Badakizue, bidaiatzea oso modan dago gaur egun...

Eta irakurle aldetik, zein irakurle mota dago gure herrian?

Irakurleak ere askotarikoak dira. Hor izan ditugu irakurle txikiak, irakurketaren magia deskubritzen dutenean liburuan zer aurkituko irrikaz daudenak. Gero gaztetxoak datoz, ikastolan agindutako edo gomendatutako irakurgaiak irakurtzen dituzten horiek. Eta helduen munduan sartzen bagara, berriz, denetik daukagu. Durangoko azokarako argitaratutako liburuek, sona handia ematen zaienez, badute irteera. Orain, baita ere, best-sellerrak asko saltzen dira; hau da, kanpotik etorritako liburuek marketing handia baitute. Esate baterako, Harry Potterren liburuak, Ken Folletenak... Baina liburu bereziak ere ateratzen dira.

Irakurle mota zabala izan dugu, gure liburu-dendan inguruko herrietako jendea ere hor izan dugulako. Bai Goizuetatik, Aranotik, Urnietatik, Astigarragatik... eta baita Donostiatik ere. Egia da dendan liburu asko izan arren, askotan eskatutako liburua ez genuela bertan izaten, baina ahalegintzen ginen ahalik eta azkarren gurera iritsi zedin, bezeroaren eskuetan jartzeko. Behin baino gehiagotan gertatu izan zaigu, hainbeste liburu aurrean eta eskatutakoa falta. Baina eskatu, eta aurrera... aurretik jakin izan bagenu jendeak zer nahi zuen...

Liburuez gain beste zenbait material ere saldu izan duzue liburu-dendan...

Bai, papertegiko material ugari genuen salgai. Liburu hutsera ezin zara mugatu herri batean. Gurera mota askotako jendea hurbiltzen zen, arotzak arkatz lodiaren bila, bildumagile edo kolezionistak sailkatzaileen bila, esku-lanetarako paper berezien bila... bazen jendea propio gurera etortzen zena beste inon aurkitu ez zuelako. Eta urtetan gure bezeroak izan dira. Hori oso pozgarria da, jendeak asko eskertzen baitizu...

Ba horrelaxe, zuek zuena egin duzue eta orain besteek egin dezatela eurena.

Ba, bai. Halaxe da, guk lan horrekin bukatu dugu eta orain besteen eskuetan dago. Elkarrekoek ere urte askotako esperientzia dute eta herriarekin asmatuko dutela esango genuke.

Elkarrizketa bukatu baino lehen, guk gure aldetik, eskerrak eman nahi dizkizuegu gurekin gogoratu zaretelako, eta bide batez aprobetxatu nahi dugu gure inguruan ibili diren guztiei bihotz-bihotzez eskerrik beroena emateko.

Egin diguzuen harreragatik eskerrik asko zuei ere.

Kale Nagusiko 28. zenbakiko Lete liburu-denda "zaharra".

Hauxe da Joxean eta Enrikerekin, Lete liburu-dendako jabeekin, egin dugun berriketaldia. Oso gustura entzun ditugu kontatu dizkigutenak eta liburu-dendara joateari utzi ziotenean, hasiera batean gogorra egin zitzaiela esan badigute ere, orain bizitza lasaiagora ohituta lasaiago bizi direla esan digute.

NIRE HERNANI

Uxue Apaolaza

Hernani herri bat da, baina ez hainbeste, haziz-haziz joan da hogei mila inguru begirada biltzeraino, baina ez da hiri izatera ere iristen. Dena baino, dela uste duguna, bakoitzaren Hernani, eta izatea nahi genukeena. Nik nahi nuke adibidez Zinkoenearaino igo behar dudan aldapa elektrikoa izatea, eta baita plazarainokoa ere ahal balitz (Gasteizko alde zaharreko ranpak inportagarriak iruditzen zaizkit) kotxerik gabeko herri batean. Ez genuke Eroskira sartzera itxoin beharko eskailera elektrikoen plazera sentitzeko.

Denbora luzez ibili gabeko bideak izanik ere, ume ginenean ezagutuak begiratu gabe zeharka ditzakegu, haurtzaroan burmuineko GPSren bat elikatuko bagenu bezala, horregatik denda berriek, etxe eraiki berriek, Agustinetako plaza berrituak baizik ez ditut bereizten.

Inertziaz atera zait "*Iepa*". Ez dakit ez ote dudan ezustean harrapatu, bekainak altxatzeko baino denbora eman ez dionez. Ez dakit zergatik ezaguna egin zaidan bere aurpegia; beharbada ezagutzen ez dudan aurpegi ezagun bat besterik ez da, Hernani bezalako herrietan hain ohikoak, Thailandian topatuz gero baizik agurtu behar ez diren horiek, eguneko tabernan topatu arren.

Plaza Berriko kafetegi honetan turistatzat sentitzen naiz, miradore tankera du; eguzkiak jotzen dit aurpegian sonbrilaren itzala mahaitik urrun geratzen denez, haurren algarak eta gurasoen zurrumurrua entzuten da, plaza baino parkea bailitzan; ur hotsa baizik ez da falta.

Nola ezagutu nuen gogoratzen ez dudan neska bat dago pare bat lagunekin, garai hartan ere lagun zituen berberak. Begiratu egin nau; "*ezagutzen zaitut eta horregatik begiratzen zaitut normala baino apur bat luzeago, ume batekin zaudelako ere bai, eta zuk ere normala baino luzeago begiratu ez baninduzu ez zintuzkedalako ezagutuko; lodiago zaude, eta a ze titi puskak*". Hori guztia irakurri uste izan dut bere begietan kafesneari azukrea katiluari begiratu gabe botatzen diodan bitartean.

Begira ari zitzaidan beste neska bat ere, nire soarekin berea topatu denean bekainak altxatu dituena irribarrea ote zen ez dakidan keinuaz, ez dakit harriduraz edo sinpatia sutilez. Maja zen, eta konta dezaket hori frogatzeko anekdota pare bat, estetikoak, "saber estar" eta horrelako espresioez.

Gorroto begiradaren bat ere irakurri nahiko nuke, baina ezta hori ere. Gogait keinuren bat irakurri dut mutil baten begietan, batzuk ez digute inoiz barkatuko koadrilako itsusiei galdu arazi genien denbora.

Haurrak jolasean dabiltza, gurasoak oparotasun aurpegiz, irribarre eta kezka oparoak, kioskoa besoak zabalik, eta paper artean egunkaria eskatzetik baino ezagutzen ez dudan begirada dagoeneko etxekotua. Ura falta zaio plaza honi esan bezala, ur musika pixka bat, iturri handi bat, ura edateko balio ez duten horietakoa, ikusteko bakarrik. Txorien doinua entzuten da, eta kanpaiena noizean behin, haurrena, eta mahai eta bankuetatik marmarrak. Berria denak ez ditu ikusten aulkitik aulkira, bizkarren artetik dabiltzan gorrotoak.

Kioskoaren atzetik pasa zara zu, miopea naiz eta hala ere lehen behakoan ezagutu zaitut, ibileragatik, argala izateko daukazun modu horregatik, kamiseta zuri eta galtza motz bakeroez. Nire alaba berriak ez zaitu ezagutuko, eta ez ditu sumatuko amak eta gizon argalak elkarri eskaini dizkioten begiradak, inoiz gurutzatu gabe.

Tilosetan igo behar den aldapan ere jarriko nuke ranpa bat, beti pentsatu dut, baina orain haurraren karrotxoarekin, are gehiago. Hemen mahaiak ilunetik eguzkitara doaz plaza nagusira hurbildu ahala; ni terraza batetara eguzkiagandik ihesi joaten direnen aldean jarri naiz. Umeak dabiltza hemen ere, eta gurasoak beraz, hogeita hamar urtetara iritsi eta denak haurdun geratuz joan gara, adin kontua balitz bezala, zimurrak bezala, haurdun geratzearena.

Ostras, ez nintzen berarekin gogoratu ere egiten, begirada berdinarekin jarraitzen du. Orduan miopia edo izango zela uste nuen, kalean ondo ondotik pasa eta ezagutzen ez zintuelako, baina ez da hori, paso egiten du, burbuila batean bizi da opio dosi batzuk tarteko, begietan orduan identifikatzen ez nuen hezetasunaz, eta ninien diametroa zabal-zabalik, keinuen kadentzia. Alabak lo jarraitzen du, baina ez geratzea erabaki dut azkenean; bakarrik etortzeko bai, baina hotz dago itzalgune hau eta esnatu egingo zait azkenean.

Nik musika kioskoaren eta terrazen artean dauden zuhaitzak moztu eta sonbrilak jarriko nituzke. Eta jazz talde bat kioskoan, erreformatu ondoren noski. Ez nintzateke proposamen hori serio egitera ausartuko alkatea izanik ere.

Amaren nagusiaren semea dator aldapan behera umearekin; begirada informatibo edo elkarrizketa sortzailea gurutzatu dugu irribarre batez; nik etxean bera ikusi dudala esan dezadan, berak lantokian nire amari ikusi nauela esan diezaion.

Zu eguzkiaren aldean ikusi zaitut, baina niri asko kostatzen zait haraino joatea. Etxera noa, umea amarekin uztera, gaua niretzat izan dadin.

Etxerako bidea aldapan behera baldin bada ere, eskertuko nuke oinez ez ibili beharra, gau bakartian edaniko zerbezek belaunak ahultzen baitizkidate. Tabernako euforiaren ondoren malenkoniatsuak dira bakardadean ibiltzen diren itzulerak. Belarrien parea, buru barruan, gainkargatua sentitzen dut, gaua hantxe pilatu balitzait bezala, baina gauza zehatzenak orden narratiborik gabe etortzen zaizkit, flash eran. Begiradak batez ere, nik nire erara irakurri ditudanak errealitatearekin zer ikusi handirik gabe ziurrenik. Politikaz eztabaidaren bat, ez, ez dakit erantzun diodan, ezetz uste dut, baina erantzun gabe utzitako guztiak bezala luzeago geratuko zait buruan, batez ere politikari buruzko eztabaidak oso gutxi bilakatu direnaren sentsazioa, nire lehengo argudioak orain nire aurka erabiltzen direla konprobatzea. Seme alabak, gurasoen lagunen seme alabekin oheratzen dira. Ni ez naiz betiko tabernatik mugitzen hainbeste urteren ondoren. Eta zergatik itzultzen da bat herrira? Haurrak izan ondoren batez ere; horregatik beharbada, herriak egokiagoak dira umeentzat, eta guri ere amaren altzoaren mirak gehiegi pisatzen digu munduan zehar galdurik ibiltzeko. Jaioterria ama bat bezalakoa da, horregatik ez digu aldatzen uzten, jaioterriarentzat beti gara bere alabatxoak, errieta egiten digu, zaplaztekoren bat eman noizean behin, inorenak baino mingarriagoak, baina haserretzen bagaitu, betiko saiatuko gara bakeak egiten (pertsona batzuk betirako galdu edo gustu handiz bide bazterrean utzi arren). Eta guri Hernani tokatu zaigu. Onak edo txarrak, gauza ezagunak gustatzen zaizkigu, urtetik urtera gutxi aldatzen direnak.

Ez da hala ere nik bizi dudan herria nire gurasoek bizi zutena, antza dute, baina ezberdinak dira, beraiek nirea ia ez ezagutzeraino. Eta nire alaba nirea ez den Hernani batean biziko da; mendetako herentziaren kargak pisua galtzen duen segundoan (a ez, ez zen horrela).

Baina gaur batez ere zu ikusi zaitut tabernatik irtetean, eta irribarre egin didazu, eta inor ohartu gabe eskua ukitu. Eta hori da dena.

URTEURRENAK 2008
LUTO EN LOS SANJUANES DE 1978

Se han cumplido 30 años del trágico accidente ocurrido el 25 de junio de 1978. Durante la celebración de una regata de bateles se vino abajo, al romperse uno de los cables que sustentaba su estructura, el puente colgante de Elorrabi. Fallecieron 6 personas: Mª Pilar Arrieta Iraola, Fernando Estrada Coito, José Ignacio Zuloaga Azkune, Sebastián Sagardia Olano y los hermanos Bautista y Karmelo Izeta Pagola.

MAITASUNEZ SORTZEN DEN MUSIKA...[1]

Axun Larburu

Zortzi urte zituela ekin zion Maite Larburu Garmendiak biolina jotzen ikasteari, gure herriko Musika Eskolan. Eta Donostiako Musika Kontserbatorioan amaitu zituen Goi mailakoak, 20 urte zituenean. Ikasteko grinak eraman zuen 2002an Maite Holandara, eta beso zabalik hartu zuen Herbeheretako Amsterdam hiri kosmopolitak. Orduz geroztik, bertako Kontserbatorioan aritu da ikasten, eta Europako zenbait herri eta hiritan kontzertuak eskaintzen. 2007ko udaberrian amaitu berri du bere tesia, antzinako eta egungo biolinen arteko aldeak azaltzera datorrena. Lehenaldiari eta etorkizunari begira baino, unean unekoari erreparatzea maite du Maitek. Eta biolinaren sokak maitasunez laztantzen ditu, guk musika hain hurbil eta hain sakon izan dezagun.

"Kantatu, aita, kantatu!" eskatzen zenion aitari txiki-txikitan, gogoratzen al zara?

Ez naiz ba gogoratuko! Batez ere etxekoek kontatu didazuenagatik... Kantatu, asko kantatu dugu beti familia artean. Kantuak eraman ninduen musikarantz, biolinerantz...

Kantu eta dantza amaitzen dira batzuetan-eta etxeko ospakizunak...

Egia da hori. Askotan galdetzen didate gure familian musikaririk ba ote den, eta ezetz esaten dudan arren, ez dakit ba, musikarekin modu batera edo bestera oso loturik gaudela iruditzen zait...

Klasikoa ez zen musika entzuten zenuen etxean batik bat txikitan, ezta? Nolakoa?

Lehendabizi, gurasoen gustuko musika. Zenbat aldiz entzun ote dut Antonio Machin-en cassette bera kotxean, hara eta hona genbiltzala! Eta anai-arreba zaharragoen musika ere

[1] Elkarrizketa 2007ko udaberrian egin zen.

entzuten nuen... Beatles-ak, Rolling Stones-ak, Simon and Garfunkel, La polla records, The Smiths, The Clash, Tom Waits, Itoiz, Ruper Ordorika... Halere, zenbait musika klasikoko disko ere bazeuden etxean, Bach, Vivaldi, Mozart... xeoxe.

Klasikoa deitzen zaion musika hori nola definituko zenuke?
A zer nolako galdera zaila... Europar tradizioko gizarte klase altuko musika da musika klasikoa, folklore eta musika herrikoitik bereizten dena...

Eta klasikoan barroko garaikoa hautatu duzu, zergatik? Nolakoa da?
Tira, Barroko garaikoa bakarrik ez dut hautatu. Esan dezagun antzinako musika instrumentu orijinalekin interpretatzea hautatu dudala. Errenazimendu, Barroko, Klasiko, Erromantizismo garaiko musika orduan erabiltzen zen biolin motarekin jotzea aukeratu dut. Halere, musika garaikidea jotzen dudanean, gaur egungo biolin "modernoa" erabiltzen dut...

Anaia musikari lotua, baita gure amona ere...
Bai, biek gauza hagitz ezberdinak egiten. Anaia soinu teknikari bezala eta amona berriz Urte Zaharrero ezpainetako harmonika astinduz... Amonarengandik lotsagabekeria nahi nuke eta anaiarengandik, musika entzuteko duen belarri fina...

Zergatik biolina?
Galdera honi ezin diot argi erantzun eta askotan galdetu didate. Uste dut, amari oparitu zioten Vivaldiren Lau Urtaroen cassette zahar baten eraginez izan zela... Halere, hor zeundeten anaia eta zeu ere, amak akordeoia jo nezan nahi zuela esaten zuenean, zuek biak ezetz...

Zein da biolinaren lekua Euskal Herrian?
Leku txikia, nahiz eta oso instrumentu folklorikoa izan. Ez dago biolina ikasteko ohitura handiegirik...

Isiltasunaren eta soinuaren arteko zure harreman perfektua, zein da?
Oso gutxitan entzuten dut musika, egunean jotzen dudanaz gain, gutxi.

Maiteri bidaiatzeko garaia heldu zitzaion, beti biolina bizkarrean hartuta.

Isiltasuna asko maite dut, musika entzuteak esfortzu berezia eskatzen dit.

Hernaniko Musika Eskolako Eduardo Lassalettak harri bitxia zinela esaten zion amari, zer izan zen bera zuretzat?
Bihotz handiko gizona, musika asko maite zuena. Musika maitasunez jotzen erakutsi zidan eta hori, orain arteko ikasgairik garrantzitsuena izan da...

Eta Donostiako Kontserbatoriotik ateratako ikaspena?
Musika instituzio bat baina askoz gehiago dela...

Jendaurreko zure lehenengo emanaldia?
Hernaniko Udaletxean, zortzi urte nituela.

Eta azkena?
Stockholmen...

Gogoangarriena?
Bartzelonan, Palau de la Musican, gutxitan jo dut halako zoriontasunarekin...

Musika ikasketak eta lagunartea uztartu ezinak al dira?
Ez. Baina pittin bat bereziak gara musikariok, bakarrik ordu asko pasatzen ditugu. Lagun ez musikariak beste klasekideekin dauden bitartean, gu geure instrumentuarekin izaten gara...

Noiz ikasten da biolina jotzen ikasten?
Urte askoren buruan. Oraindik horretan nabil... Nola denbora tarte gutxienari etekin gehiena atera...

Maite, orain dela urte batzuk, Nikanor Zabaleta saria irabazi zuenean.

Maite, zutik, Hernaniko Kultur etxean, 2006ko abenduan, emandako kontzertuan.

Nikanor Zabaleta saria entzutean zer datorkizu gogora?
Poza batez ere. Horrez gain, beste urtebetez ikasi ahal izatea eskaini zidan eta, bestetik, biolin hobea erosteko aukera.

Bost urte Amsterdamen, nola hartu zaitu hiriak?
Besoak zabalik... Ez nau inoiz ito nahi izan, baina ezta besarkatu ere...Hiria sekulakoa da, hain irekia, hainbeste aukera, musika bizitza hain zabala... Soziala ez hainbeste igual...

Zer dago han hemen falta dena?
Kulturarekiko harremana.

Zer dago hemen han falta dena?
Etxea, maiteak, mendiak, janaria...

Nola ikusten da atzerritik Euskal Herria?
Polita, menditsua eta urrun...

Nola ikusten dute atzerrian Euskal Herria?
Indartsu.

2006ko abenduan Hernaniko Kultur Etxean jo zenuen Alea Ensamble taldearekin, zer moduz?
Oso ongi... Pena, jende gehiegi etorri ez izana, baina etorri zirenak kontentu sumatu nituen.

Tesia amaituta aldaketa urtea datorkizula dirudi: Stockholm, Bartzelona, Zaragoza, Frantzia...liburuak itxi eta bidaiatzeko garaia heldu al zaizu?
Hala dirudi. Beti bidaian biolina bizkarrean hartuta,... bere gauza on eta txarrekin.

Noiz entzun ahal izango dugu Maite Larburu ostera ere gure herrian?
Hernanin ez dakit... Euskal Herrirako izan ditut eskaintzak baina ezinezkoak izan dira... Bilbon halere, urtarrilean, "Al ayre espagnol" taldearekin egongo naiz.

URTEURRENAK 2008

CENTENARIO DEL NACIMIENTO DE JOSÉ MARÍA GONZÁLEZ BASTIDA, DIRECTOR DE LA BANDA DE MÚSICA DE HERNANI ENTRE 1931 Y 1944.[1]

MUSIKASTE, en su edición de 2008, ha programado en recuerdo del que fuera entre 1931 y 1944 director de la Banda de Música municipal de Hernani, **JOSE MARIA GONZALEZ BASTIDA**, un concierto de txistu con varias de las piezas por él creadas. Se celebraba el centenario de su nacimiento[2].

Nació en Bergara el 10 de septiembre de 1908. Es en su localidad natal donde comienza sus estudios musicales, de la mano de su padre, director de la Banda de la localidad. Pronto, a los 8 años, ya forma parte, como flautín, de esa agrupación musical. Poco a poco va ampliando sus estudios de armonía y composición, y... suple a su padre como organista en la iglesia parroquial de esa localidad del alto Deba.

En 1931 obtiene la plaza, por oposición, de director de la Banda municipal de Música de Hernani. En ella permanece hasta 1944, cuando es nombrado director de la Banda Municipal de Vitoria. Durante estos años, más concretamente en 1935, gana el primer premio en el Concurso de obras vascas organizado por el Orfeón Donostiarra con su obra *Gabon gabean errondari*, y se estrenarán sus obras *Misa en Fa, Miserere* y *Christus factus est.*

En 1958, asume la dirección del Coro Easo con el que consigue grandes éxitos.

En su currículum, repleto de premios de composición caben destacar obras como: la *Suite Vasca del Sol* y *Tríptico Vasco* para orquesta; el poema sinfónico *Etsai larre;* el sinfónico-coral *Iñigo de Loyola;* las zarzuelas *La novia del mar* y *La Virgen de Piedra; Miserere mei Deus* para coros y orquesta y gran cantidad de obras corales para voces mixtas e iguales. Es importante igualmente, su obra para txistu (durante muchos años fue director de los alardes de txistularis celebrados en San Sebastián, Bilbao, Pamplona, etc.).

Falleció en San Sebastián el 27 de septiembre de 1997.

José María González Bastida durante un acto celebrado en el Paseo de los Tilos.

Banda de Música de Hernani, fotografía de 1931.

[1] Documentación e información facilitada por ERESBIL Musikaren Euskal Artxiboa.

[2] Casualmente, en 2008, se han cumplido 25 años del fallecimiento, a los 54 años de edad, del que también fuera director de la Banda hernaniarra, José Antonio Ruiz - Bona.

TXABOLATEGI BERTSOLARIA, ANTZINAKO BERTSO DESAFIO HANDIENEN PROTAGONISTA

Unai Agirre

Urumea erreka bertsolarien kabi izan dela esaten duena ez da oso oker ibiliko, historiari begira zerrenda oparoa osatuko baitu. Errio horrek zenbat bertso ez ote du eraman?

Baina eraman ez ezik geratu ere egin dira batzuk, eta guganaino iritsi den aipamenik zaharrena da Jose Joakin Erroizenea Intxauspe *Txabolategi* bertsolariarena.

Orduko kroniken arabera Gipuzkoako bertsolaririk onenen artean zegoen Txabolategi, Fernando Amezketarra, Amezketa bertako Zabala, Tolosako Altamira eta abarren artean. Fernando eta bien arteko desafio-bertso hauek famatuak dira, bederatzi puntuko motzean, Txabolategi eta Hernaniko beste bertsolari bat Lekunberrin beste bi bertsolarirekin aritu eta egun gutxira boteak (entzuleen artean omen zen Ametza bertsolaria, minduta, Txabolategik Amezketarrak goratu zituela eta).

Txabolategik:
Fernando ta Zabala
Herri batekoak
Badakit zeratela
Koplari bapoak
Ez izanagatikan
Zuek hainakoak
Gu ere egin ginduzen
Zerbait Jaungoikoak
Lehengo apustukoak
Napar herrikoak
Lekunberrikoak
Ziraden pijoak
Askoz hobeak gaituk
Hernanikoak.

Fernandok:
Ametza omen dago
Gizon harritue
Itxuraren kontrako
Entenditue
Honetxek jartzen digu
Kontu luzitue
Gu gehiago garela
Ezin sufritue
Kantuzko pleitue
Behartzen gaitue
Galduko zaitue
Jarri nahi gaitue
Amezketak zedukak
Kantuz kreditue.

Hariari tiraka.

1769ko martxoaren 2an jaio zen Jose Joakin Erroizenea, Ereñotzuko Txabolategi baserrian. Hil zeneko data garbirik ez dago, baina jakinekoa da nola hil zen, aurrerago azalduko dugun moduan. Bestalde, Tolosan hil zela diotenak ere badira, gaizkitu zenean senideren batengana joanda edo, baina datu hau baieztatzen duen agiririk ez da azaldu orain artean. Bere bizitzan hamaika bertso botea behar zuen eta gutxi batzuk ahoz aho iritsi dira ia gaur arte, harik eta Antonio Zabalak Auspoa saileko liburuetan (***Txabolategiri, Elkoro eta Leunda Bertsolariak***, 142 zenbakia; eta ***Pernando Amezketa bertsolaria***; 54 zenbakia) eta Juanito Dorronsorok Gipuzkoako Ikastolen Elkarteko ***Bertsotan*** liburuan argitaratu zituzten arte. Sail horiek izan dira artikulu honen iturri eta gehiago nahi duenak bertara jo dezake.

Ereñotzuko Txabolategi baserri zaharra. Hemen jaio zen bertsolaria.

Aipatu bezala, Txabolategi baserrian jaio zen bertsolaria eta beste hiru senide ere bazituen: Maria Esteban 1763ko abuztuaren 3an jaioa, Juan Bautista 1765eko uztailaren 7an jaioa eta Migel Jose 1771eko uztailaren 18an jaioa. Gurasoak berriz Frantzisko Erroizenea eta Sebastiana Intxauspe. Datu hauek Antonio Zabalak egindako lanari zor dizkiogu, antzinako bertsolari honen arrastoak ezkutatu samarturik baitaude dagoeneko.

Denborak ehundutako oihal trinkoa saretze aldera, liburuetan begiratu eta galdezka aritu gara Txabolategi baserrian gaur egun bizi den Telesforo Oiarbideri, gaur egun Elkano kalean bizi den Alkatxuingo Fernando Erroizeneari eta Bortuluene-Bordan bizi den Jose Maria Pagolari. Zenbait argibide lortu ditugu: Txabolategi ezkondu eta Oindi azpira joan zen, Osiñagako Bortuluene Bordara. Ondorenean ere familiako jendea bizitu izan zen Txabolategin, harik eta Ramon Izagirre Erroizenea eta Maria Oiarbide Zuaznabar senar emazteak eta Martina eta Mariano seme–alabak Ubarrotora bizitzera joan ziren arte. 1914an erosi zuten ordurako hutsik zegoen Txabolategi baserria sei mila pezetan, Larre Gaingo Antonio Oiarbide eta Etxola Berriko Maria Zabaleta senar emazteek; 5 senide bertan jaio ziren, tartean gaur egun bertan bizi den Telesforo Oiarbide bera. Orain lau urte Txabolategi berria egin zuten aldamenean eta zaharra bota.

Telesforo Oiarbide Ereñotzuko Txabolategi zaharreko pareta zen tokian, Txabolategi berria atzean duela.

Osiñagako Txabolategi baserria, bertsolariaren bizileku izandakoa.

Jose Joakin Erroizenea ezkondu zenean Oindi azpiko Bortuluene–Bordara joan ziren bizitzera, Osiñaga bailarara, eta hargatik deitzen zaio gaur egun Txabolategi baserri horri ere, bertsolariak eramandako izena hartu baitzuen. Gaur egun bertan bizi dira Jose Maria Pagola Alberdi Erroizenea eta Mirari Pagola aita-alabak, Txabolategi bertsolariaren ondorengoak. Jose Mariak zenbait azalpen eman dizkigu, besteak beste Bortuluene-Borda izena kanpoan idatzia izan duela baserriak, baina izen horrekin inork ezagutzen ez, eta Txabolategi letreroa dauka jarria gaur egun fatxadan. Jose Maria Pagolak gogoan du nola burdinazko ohe bat bazen baserrian gurpil eta guztikoa, eta aitak nola esaten zion: *"hau bertsolariarena huan"*. Etxean, arbaso bertsolariaren kontuak askotan entzun izan dituzte, baina gutxi dira gaur egunera iritsi direnak. Hori bai, azken hatsetan Txabolategik botatako bertsoa ederki kantatzen du Jose Maria Pagolak, soka erabat eten ez denaren seinale.

Jaiotetxea Txabolategi bada ere, garai hartako zenbait idatzitan Txabalategi izenarekin azaltzen da bertsolari handia, izenak izan lezakeen bilakaeraren lekuko.

Desafioa, lau mila lagunen aurrean.

Txabolategik eta Amezketako Zabalak badute bertso desafio famatu bat, 1801ean Billabonako plazan jokatua. Ikusmin izugarria sortu zuen desafio honek, txapelketa guztien sorburu izan litekeenak, eta Billabonako plazan lau mila lagunetik gora elkartu ziren. Epaile lanetan ere izen handiko adituak zituzten: Fernando Amezketarra, Zabala bertsolariak eramana; Aizarnazabalgo sakristaua, Txabolategik eramana; eta D. Jose Mendizabal Tolosako apaiza, Billabonako alkateak aukeratua. Bertso desafio honek gaur egungo herri kirol apustu kutsua zuen, bi lagun elkarren kontra eta bosna ontza urre botata jokatu baitzen. 1824an Iztuetak honela idazten du *Gipuzkoa'ko dantza gogoangarriak* liburuan:

"Datorren otsailean izango dira 22 urte, Billabonako plazan jokatu zutela bertso-

Jose Maria Pagola Alberdi Erroizenea eta Mirari Pagola aita-alabak.

tan bosna ontza urre, lehendanaz apustu eginik, Zabala amezketarrak eta Txabalategi Hernanikoak; zeinean izandu nintzen juezetarako Zabalak bilatua: baina egun batzuek aurretik eritasun txiki batek hartu ninduelako, ez nuen zerbitu, eta nere ordez, bere herritar Fernando eraman zuen. Baita Txabalategik ere Aizarnazabalgo elizaina. Eta Billabonako alkate jaunak erabakitzaile D. Jose Mendizabal apez sonatu hura ipinirik, lau mila eta gehiago pertsonaren aurrean kantatu zuten bi orduz jokalariek, apostua egin zuten bezala; batak besteari asmatu ahal zitzakeen hitz–gairik nekezenak irikiaz, nondik eta nola nahaspilatuko zuten ahaleginik haundiena egiten zituztela.

Guztiaz ere, hain zuzen eta egoki eman omen zituen nork bere hitz–neurtuak, non apustuko bi orduak betetzean, juezak elkarrengana batu baino lehenago altxatu omen zen plazako jende guztia, deiadarrez esaten zutela, jokalari biek kantatu zutela guztiz ongi eta hutsaldirik gabe... orduan irten omen ziren juezak plazaren erdira eta bertso hauek kantatu omen zituzten..."

Aizarnazabalgo sakristauak:
Txabalategi eta
Zabala gaztia,
askok desio zuten
kantuz ikustia.
Atsegin haundietan
geldi da jendia;
bata adinbat egin
behar degu bestia

Fernandok:
Ezin gentzake bada
beste gauzik egin;
nik gogoan neukana
zuk dezu hitzegin.
Utzi behar ditugu
biak berdin berdin,
Gipuzkoa guztiak
har dezan atsegin.

D. Jose Mendizabalek:
Jaunak, mintzo zerate
grina txarrik gabe,
pozkidatu nauzute
txit asko, halere:
egia esateko
ipiniak gaude
Bata bezain bestea
Kantari onak daude.

Galtzailerik gabeko desafioa izan zen beraz Billabonakoa, edo bi irabazlekoa, denboraren joanak erakutsi duenez.

Baina, aurrerago beste desafio bat ere jokatu zuten Tolosan, Inauterietako azken arratsaldean, orduan bi bitara: Txabolategi eta Tolosako Altamira batetik, eta Fernando Amezketarra eta Zabala bestetik. Plaza zaharreko baranda banatara igota kantatu omen zuten arratsalde osoan, ilundu artean. Badirudi orduko hartan ere berdinean bukatu eta jendea txoratzen utzi zutela. Horiek dira gaur arte iritsi diren Txabolategiren desafioak, baina gehiago ere izango ziren seguruenera.

Otso ehiztariei kantatuak.

Antonio Zabalak idatziriko liburuak biltzen ditu Ereñotzuko Jose Oiarbide zenaren ahotik jasotako Txabolategiren bertsoak. Dirudienez, Aranoko mendietan otsoren batek ardiak hiltzen zituen, eta ehiztari mordo bat bildu eta otso ehizara irten zuten mendira. Tartean bi apaiz ere ba omen ziren, besteek baino eskopeta dotoreagoekin. Bidean Txabolategirekin topo egin zuten nonbait eta bi bertso dotore hauek bota omen zizkien:

(1)
Aranoko ehiztariak
urumiatarrak,
kolore biñakuak
zenituzten armak:
zarrallak beltxak eta
kañoiak nabarrak
ederragua zeukak
Belaundia jaunak
dezente egon bihar dik
hola joango danak.

(2)
Miel Domingo jauna
Don Bitor apaiza,
otsua harrapatzen
duda gabe gaitz-ta;
artzai hoiengandikan
Errenkura maiz-ta:
ardia edo bildotsa
Jan diela aixa;
dituenari beti
galdu biha zaizka.

Pastor Izuelari zirika.

Agustin Arruti Larragoien Pastor *Izuela* garai hartako beste bertsolari handietako bat zen, Aiarra. Behin Hernanira etorrita bertso hauek kantatu omen zizkioten elkarri Txabolategik eta biak, beste askoren artean seguru asko. Zenbait kontakizunek diote, Hernaniko aberats batek prestatu zuela bi bertsolarien arteko desafioa, Txabolategi Izuela baino hobea zela iritzita. Baina aldi honetan ere onena zein zen erabaki ezinda geratu omen ziren. Berez gaur arte iritsi diren bertsoetan izenak aldatuta agertzen dira, baina hemen zuzenduta daude, lanak errazte aldera. Hauek dira gorderik dauden bertsoetatik bost (guztiak ez dira elkarren segidakoak), hiru puntuko handian:

Felipe Erroizenea eta Pakita Miranda senar-emazteak, Pello Erroizenea ilobarekin.

(1)
Txabolategik:
Aizu Agustin Izuelako
ahuspez lurrean jarririk,
bizkarra ere makurtu zazu
bakartasunez beterik,
admiraturik aurkitutzen naiz
ez dezulako andrerik.

(2)
Izuelak:
Jose Joakin, zer egingo det
baldin modurik ez bada?
Lan horregatik korritu ditut
Bizkaia eta Araba,
zure esperantzan egongo naiz ta
hazi zaidazu alaba.

(3)
Txabolategik:
Nere alabai suerte onen bat
Ein al baneza munduan,
Egingo diyot enkargu hori
Etxera nuan orduan:
Ia ezkontzeko pentsamendurik
Ote dadukan buruan.

(4)
Izuelarena:
Hiru osaba Parisen dauzkat
Bonaparteri serbitzen,
haien umiak, zazpi lehengusu,
gobernadore Cadizen,
donzellatasun hau zertaño dan
nik ez diyot entenditzen.

(5)
Txabolategik:
Gure etxian lau ollo dira,
hiruk daukate kiyua,
oilarra berriz haien ondoren
tantaian gora iyua,
adios jaunak beste bat arte
pasa da dibersiyua.

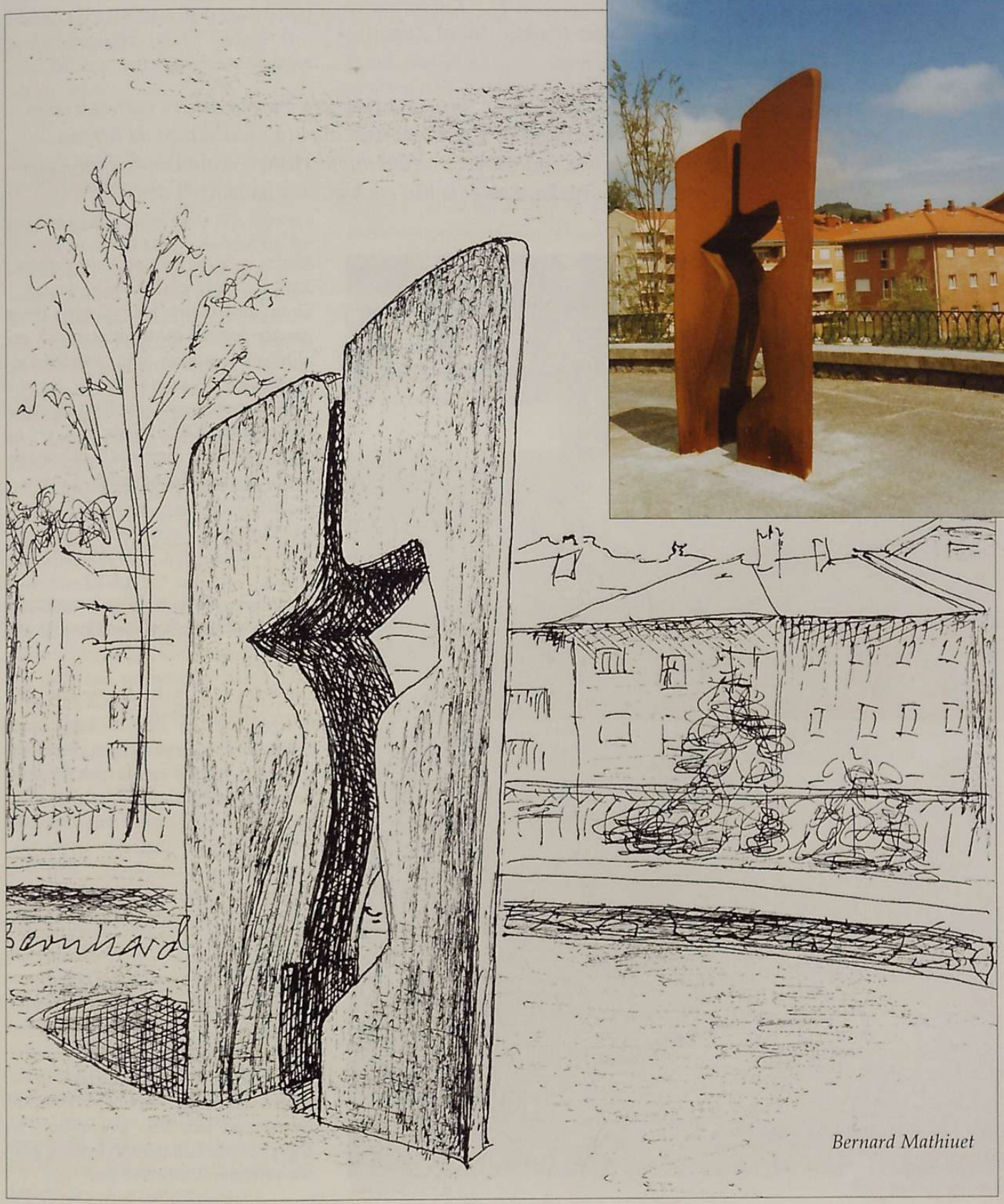
Heriotza.

Bertsotan bizi eta bertsotan hil, halaxe egin zuen Txabolategi handiak. Harrobian lan egiten omen zuen, baina ez zen etxetik oso aparte ariko, bazkaria alabak eramaten baitzion otarrean. Otarrean botila esne omen zeramakien alabak gainerako jakien artean eta erori eta muturretik hautsi omen zitzaion. Aitak botila hartatik esnea edandakoan kristal izpiren bat ere tragatu egin zuen, nonbait, eta horretatik hil zen. Hil aurrean bertso famatu hau kantatu zuen:

(1)
Espezia txarren bat
sartu zait barrenen,
bildur naiz nere bila
etorri ote den;
San Pedrok sar nazala
portalian arren.
Hala izan dadila,
biba Jesus amen.

HERNANIKO PRINTZAK

HERNANIKO IKUSPEGI ARTISTIKOA. ESKULTURAK: *GIZONA*

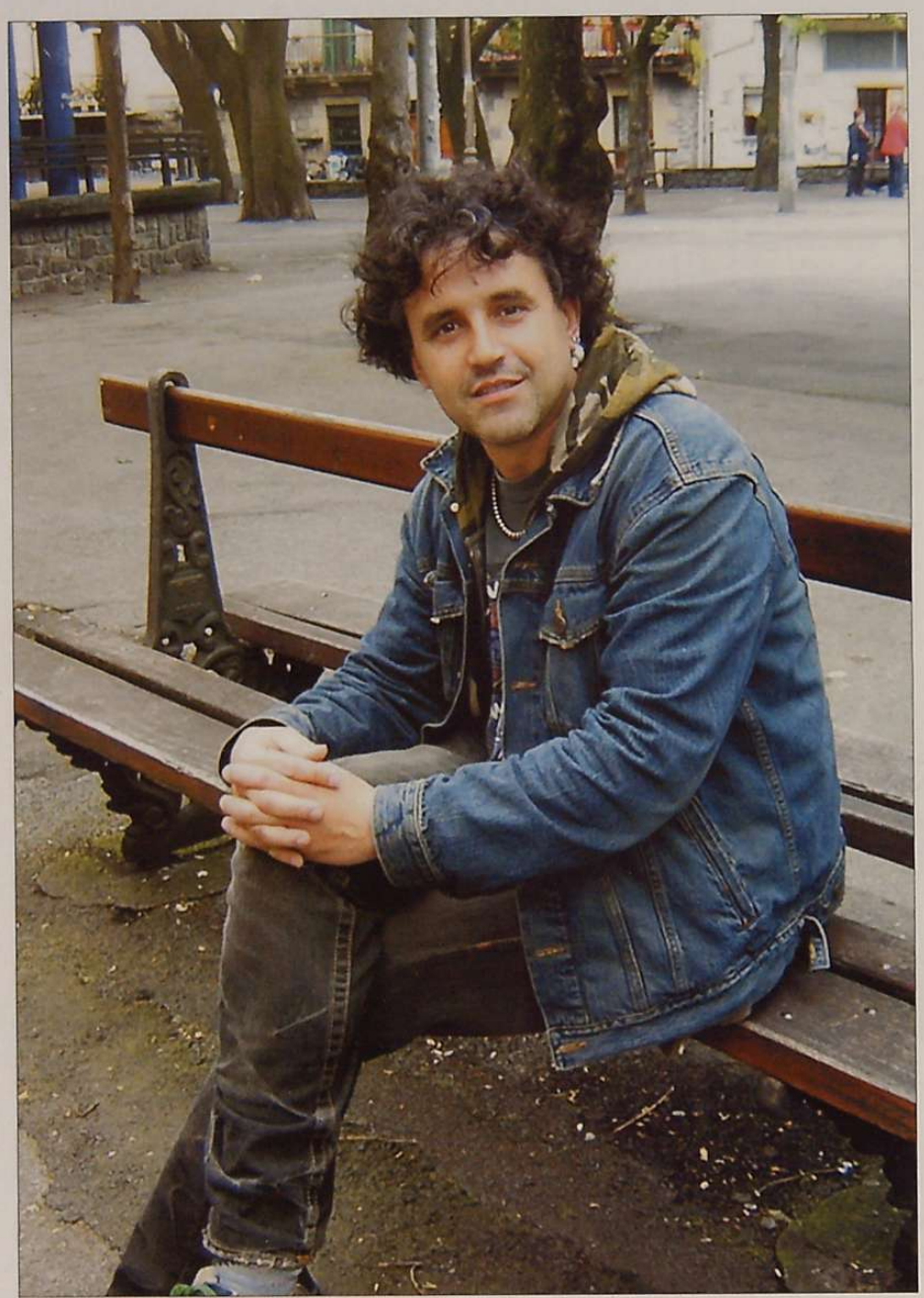

Etorkinen omenez **Gizona** *eskultura (Miguel Ángel Oribe) Urbieta kalean.*

IÑAKI BAKEDANO, HERNANIAR BAT NEW YORKEN

Amaia Iraola – Mikel Zugasti

Iñaki Bakedano 42 urteko hernaniarra dugu. Estatu Batuetara bizitzera joateko aukera sortu zitzaion orain dela 16 urte, New Yorkera. Hernani ez du ahaztu eta ahal duenean hurbiltzen da herrira. Horietako batean topatu eta elkarrizketa hau egiteko aukera izan dugu. Hemen azalduko dizkigu hango bizimodua, hiri erraldoiari buruzko zenbait kontu eta han nola moldatzen den.

Iñaki Bakedano.

Iñaki, noiz joan zinen New Yorkera? Zerk bultzatu zintuen hara joatera?

Orain dela 16 urte joan nintzen. Beste gauzen artean, gaztea nintzelako, eta aldatzeko aukera ona suertatu zitzaidalako. Gainera, neska laguna amerikarra da eta... nahiko babestuta joan nintzen. Ordura arte inoiz ere ez nuen pentsatu hemendik ateratzea. Baina gauzak aldatu egiten dira eta…

Ezagutzen al zenuen hiria joan baino lehen?

Aurretik ez nuen hiria ezagutzen; topikoetatik, pelikuletan ikusitakoa.

Ingelesez hitz egiten al zenuen? Beharrezkoa da jakitea?

Ingelesik batere ez nekien. Beharbada lana egiteko ez da beharrezkoa baina jendearekin eta hiriarekin harremanak izateko bai. Mundu guztiko jendea bizi da: afrikarrak, kanadarrak, frantsesak, e.a. eta beraiekin harremanak izateko beharrezkoa da, ez bakarrik amerikarrekin hitz egiteko.

Non edo zertan egiten zenuen lan?

Lehenbiziko lana mezulari moduan egin nuen bizikletan *"bike messenger"*. Oso gustura, baina arriskutsua; gaztea izanik arrisku horietaz ez nintzen batere jabetzen. Izan nituen istripu batzuk baina, esan bezala, gaztea zarenean... *altxa eta segi*!

Sukaldaritza munduan lan egin zenuen. Pentsatu al zenuen euskal jatetxeren bat irekitzea?

Edozein tokiko jatetxeak daude, janari ona prestatzen dutenak, eta euskalduna bakarra euskal janaria ez ezik jendea paella eta horrelako gauzak jatera ere joaten dena. Garai batean begiratzen egon nintzen baina, oso garestia... diru asko behar zen horretarako. New Yorken diru asko behar duzu horrelako negozio bat jartzeko.

Euskal Etxea badago, maiz joaten zara? Zer egiten duzue han?

Bai, eta joaten naiz. Hala ere, egungo Euskal Etxea aldatu egin da. Lehen etorkinak biltzeko toki bat zen; gaur Euskal Kultur etxe bat nahi dugu ireki. Lokala oso ona dugu eta hemendik, Euskal Herritik, badoa jendea zerbait egiteko gogoarekin, kafe antzoki baten modura edo, hitzaldiak, kontzertuak... antolatzeko ideiarekin. Kepa Junkera etorri da, eta albokari, txistulari eta gitarra jole talde bat,... azken hauei nik prestatu nien afaria eta bertan aritu ginen abesten eta parrandan. Gainera, Gernikaren bonbardaketaren urteurrena gogoratzeko ekitaldi bat antolatu genuen, babarrun janak ere antolatzen ditugu, mus txapelketak... Gauzak antolatzen ditugu eta ideiak badaude ildo horretan jarraitzeko baina lana egiteko jende gutxi. Gaur egun joaten diren euskaldunak ez dira gehiegi inplikatzen proiektuan; nire ustez euskalduna bazara Euskal Etxea aurrera eramaten lagundu beharko zenukeen baina...

Nongoa da Euskal Etxera joaten den jendea?

Hernanikoa ni bakarra naiz baina noizbait herriko batzuk azaldu dira, ezagutzen ez nituenak. Bat Washintongen zegoen neska lagunarekin bizitzen baina, nire kasu antzekoan zeuden. Nire emaztea minessotarra da eta niri hiri hark ez ninduen batere erakartzen. Bagenekien New Yorken beste bizimodu eta aukerak izango genituela. Horiek ere nahiago zuten New York antzeko hiri batean bizi, errazago egingo zitzaielakoan.

Festak (San Joanak, San Sebastian eguna...) ospatzen al dituzu han zaudenean?

Beno, ni azken urte hauetan Sanjoanetan Hernanira etortzen saiatu naiz, udan Euskal Etxea itxi egiten dugula aprobetxatuz.

Joan zinenez geroztik saiatu zara Hernanira Sanjoanetan etortzen. Faltan botatzen al duzu herria?

Hainbestetan ez naiz etorri, baina saiatzen naiz. Bai faltan botatzen dut herria, familia, giroa, jendearekiko harremanak... Horregatik etortzen naiz ahal dudanean.

Sagardotegiei buruz saiatu al zara inoiz hango lagunei nolakoak diren azaltzen?

Bai, saiatu bai, baina oso zaila da, ikusi gabe, sagardotegi bat zer den ulertzea. Hala ere, sagardoa hara eramateko gogoa badugu, ea modu bat egiteko lortzen dugun! Bestalde, etortzen naizenean, nik beti eramaten dut.

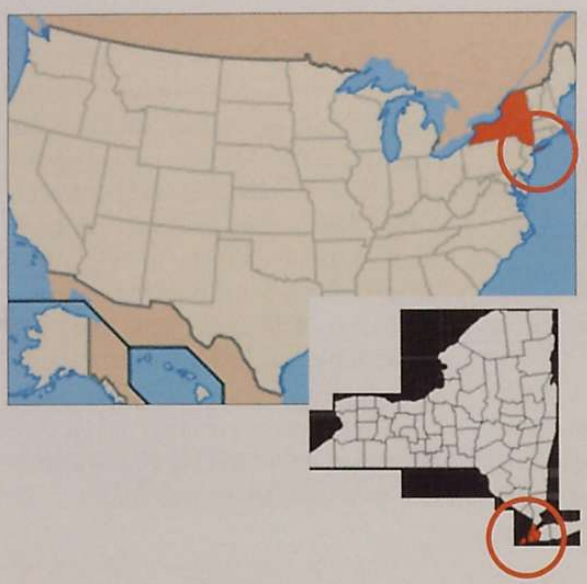
Nolakoak dira amerikarrak harreman aldetik? Zer nolako harremana daukazu hango jendearekin?

Desberdindu egiten dut New York eta Estatu Batuak. Mundu osoko jendea dago: kolore, ohitura... desberdinetakoak. New Yorkek ez dauka zerikusirik beste estatuekin eta hiriekin. Amerikarrak beraiek ere horretaz konturatzen dira. Adibidez ibaia pasa eta New Jerseyra joaten bazara beste mundu desberdina dela ikusten duzu. New York oso hiri liberala da. Ni handik ateratzen naizen bakoitzean harritu egiten naiz, *oh my god*!

Harremanak bai, baina ez dute gu bezalako ohiturarik: kalean geratu, zerbait edan... hau da, lana egin eta etxera.

Ez, ez dituzte ohitura berdinak. Gehienetan etxera joaten dira. Toki batzuetan gureak bezalako etxe arruntak daude baina gehienak etxe handiak dira, eta han, etxean, elkartzen dira. Desberdinak dira baina denetatik dago, ezin da orokortu.

Astean zehar nolakoa da zure bizimodua? Eta aste bukaeratan?

Gaur egun astean zehar etxeko gauzak egin ondoren estudiora joaten naiz 6–8 ordu. Argazkigintza munduan mugitzen naiz, lan egiten dut, eta... gustatuko litzaidake nire lanaren erakusketa bat egitea eta horretan ari naiz lanean.

Noizean behin kanpora irteten naiz argazkiak ateratzera. Jendearekin ere geratzen naiz. Aste bukaeran Euskal Etxera joaten naiz zerbait antolatuta badago. Hala ere hango kirol nagusia "*shopping*" egitea da. Hemen tragotxo bat hartzera geratzen zaren bezala han "*let's go shopping*" esan eta erosketak egitera joaten zara. Eguraldiaren arabera ere batzuetan mendira joaten naiz, Harriman deritzon eta izugarrizko basoa duen leku menditsu batera; etxetik gertu dago, kotxez ordu batean han zaude.

Irailaren 11ko atentatuak gertatu zirenean, New Yorken bertan zinen, nola bizitu zenuen egun hura eta ondorengoak?

Beno, gaizki. Bizi ginen inguruko kaleak aste osoa itxi egin zituzten, bakarrik bertan bizi ginenok sartzen ginen, besterik ez zegoen. Jendeak desagertutako argazkiarekin kartelak jartzen zituen kalean, bertan bizi eta desagertu zen jendearenak... Gogorra izan zen, kalera atera egoera eta giroa nola zegoen ikustea oso gogorra zen.

Nola ikusi zenuen zuk eta nola beraiek Madrilen martxoaren 11n gertaturiko atentatuak?

Alde batetik oso gaizki. Hasieran guztia publizitatea zen: euskaldunak izan dira, zuek izan zarete. Topo egin nuen hango bulego batean lana egiten zuen espainiar batekin eta berak zioen oso egun kaskarrak pasa zituela jendeak berarekiko zuen jarrerarengatik. Zein izan zen atentatuen egilea hara iristea kosta egin zen. Badakit epaiketa egin dela, baina hori ez da behar zuen moduan hara iritsi.

Ba al dute Estatu Batuarrek Euskal Herriaren berririk? Hemengo zerbait ezagutzen al dute San Ferminetako entzierroaz aparte?

Amerikarrek, uste dut, jakintsuak direla. Nongoa naizen esatean ezaguna egiten zaie baina kontuan izan behar dugu gu oso herri txikia garela. Gauza bera gertatuko zaizu hemengo norbaiti galdetzen badiozu ea non dagoen Montana, jendeak ez du jakingo.

Biolentziari buruz iristen zaizkigun berriak, kaleetan, eskoletan edo unibertsitatetan gertatutakoak adibidez, oso alarmagarriak direnak. Nola bizitzen dute armak hain errez lortzea?

Kalean badaude betidanik eztabaida batzuk: abortua, armak... baina ez dute ezer egiten. New Yorken adibidez oso-oso zaila da legalki arma baten jabe izatea, zuk han legalki ezin duzu pistola bat eduki. Baina, joaten zara ondoko estatu batera eta oso erraz erosi dezakezu. Azkenean arma horiek merkatu beltzaren bidez New Yorken bukatzen dute. Oso zaila da hori moztea. Beharbada konpondu daiteke, baina dirua eta boto asko mugitzen da horren inguruan.

Pentsatu al duzu inoiz Hernanira bueltatzea? Ez zaizu lasaiegia irudituko?

Bai, hemen nago ez?

Bai, baina bizitzera?

Pentsatu? Oraingoz ez dut ezer pentsatu, agian aurrerago bai. Pisu bat erostea gustukoa izango nuke baina oso garestiak omen dira, ezta?

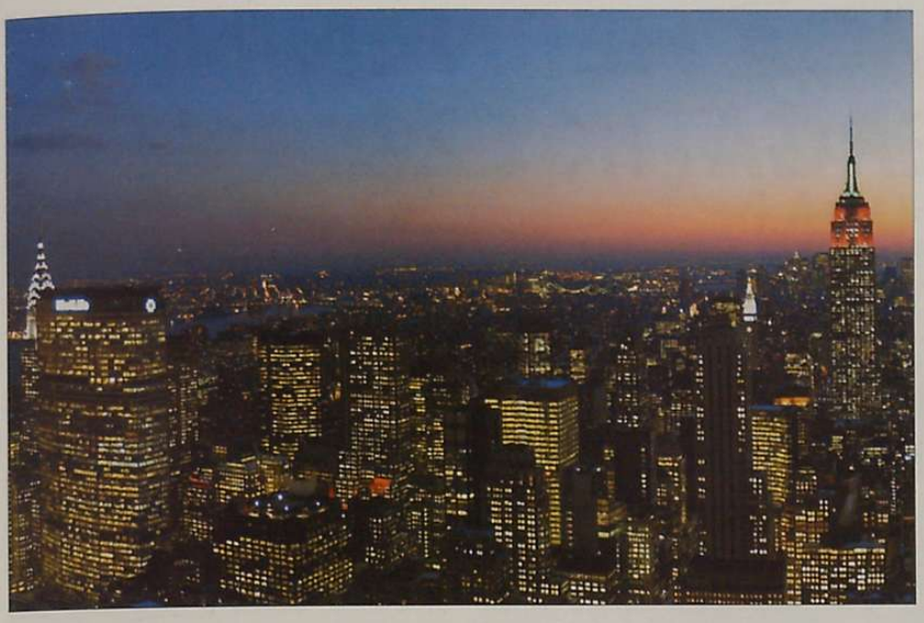
Ez al zaizu hau lasaiegia irudituko?

Ez dut uste. Azkenean New York "herritxo" desberdin bat da. Uste dut baietz, etorriko naizela.

Joan zinenetik orain arte aldaketa asko ikusi al dituzu Hernanin?

Bai, autobia, errepideak, toki guztietan daude. Auzoak ere aldatu dira,

lehen Karrero aldera joatea urrutira joatea zen. Gainera nik ez dut denbora luze bat pasa etorri gabe eta aldaketa guztiak pixkanaka ikusi ahal izan ditut. Ikusten ditudan aldaketak desberdinak dira, adibidez janarietan. Badira produktu asko Ameriketan ezagutu ondoren orain hemen ikusten ditudanak. Jendeak orain hemen badaki zer den kebah bat, freeky, loft... gauza hauetan nabaritu dut aldaketa gehien.

Azkenean hona bizitzera etortzen bazara, zer botako duzu faltan?

Ez dakit, beharbada han dauden aukerak. Adibidez, oso gustukoak ditut teknologia berrietako produktuak. Orain hemen hasi dira denda espezializatuak baina, gaur egun internetekin aukera handia izan arren, han aukera askoz handiagoa duzu. Hala ere, gaur Urbil, Garbera eta horrelako tokitara joaten bazara, jende asko dabilela ikusten duzu. Non sartzen zen lehen jende hori guztia?

Mila esker eta ea Hernanin zure lana ikusteko aukera dugun.

Ziur laster ere berriro egingo dugula topo Iñakirekin Hernaniko kaleetan.

TURISMOA HERNANIN? ZERGATIK EZ?

Gurutze Amigorena (Udal Turismo teknikaria)

Egungo egoeran, krisi ekonomikoa gora krisi ekonomikoa behera gabiltzan honetan, turismoaz gogoeta egiteko une egokia ote den pentsatuko du hainbatek. Batez ere, Hernanik, historian zehar Gipuzkoa osoa lurralde industriala izanik herri askoren antzera, turismo jarduera garatu ez duenean.

Dena dela, kontuan izanik azken urte hauetan antzematen ari dela turismo sektorearen garrantzia Euskal Herriko ekonomia alorrean; eta gainera, ehun urte dirauen gaitzik ez dagoenez; udalerriaren garapena eta bertako biztanleriaren ongizatea helburu nagusitzat hartuta, Hernaniko Udalak turismoaren aldeko apustu sendoa egitea erabaki du.

Erabakia hartu aurretik ordea, arlo berri honen bideragarritasuna neurtzeko asmoz, urrats batzuk eman ziren 2003 eta 2004 urteetan. Horretarako, udalerriaren ahalmen turistikoaren analisi sakona egin zen, eta ikerketa horren ondorioetako bat Hernanik garrantzi ezberdineko baliabide turistiko anitz dituela baieztatzea izan zen: sagardotegiak, Urumea ibaiaren ertza, Santa Barbara, Chillida-Leku, Aiako Harria, multzo megalitikoak, San Agustin komentua...

Aurten, Udalak kapitulu berri bati ekin dio turismoaren alorrean. Batetik, turismoa suspertzeko, bestetik

merkaturatzen hasteko, zenbait egitasmo gauzatzen hasi da.

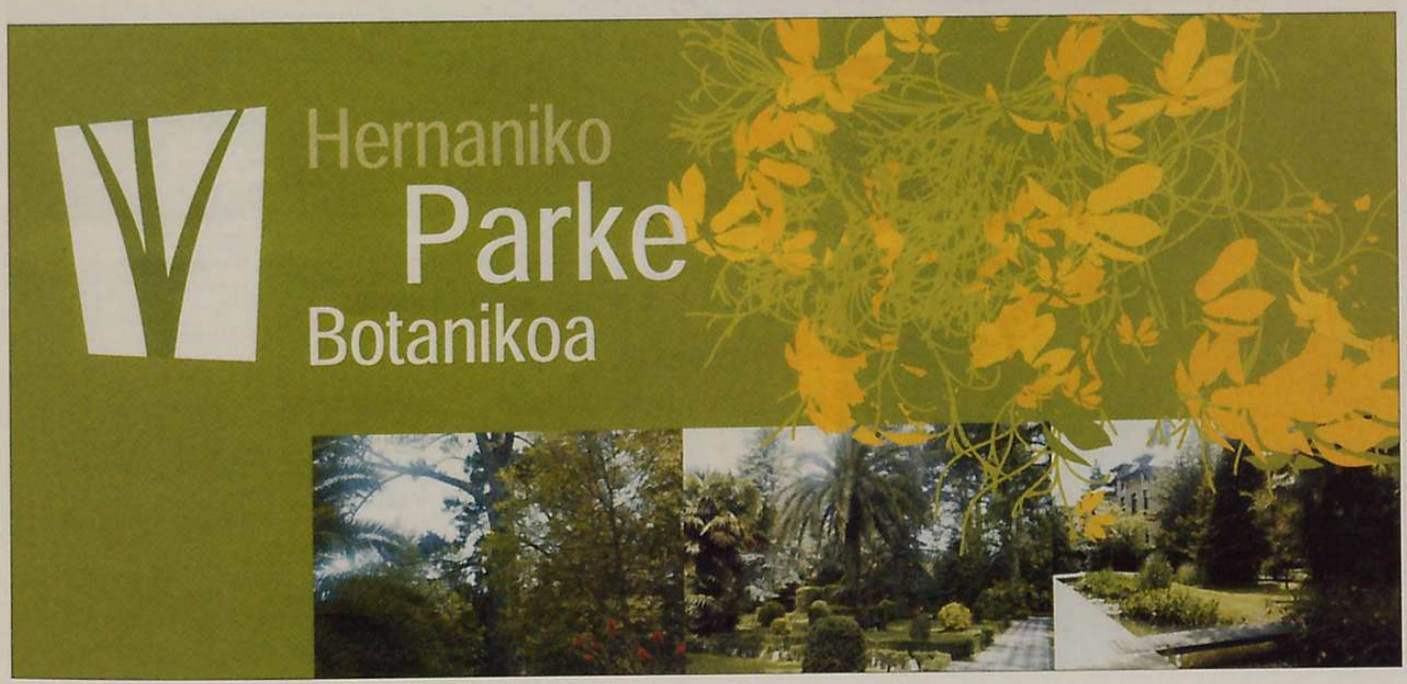
Horietako bat "Ongi etorri" panelak dira. Udalak bost sarrera natural izan arren, aurten, Errekaldetik Hernanirantz datorren errepidean eta Astigarragatik Hernanirantz datorrenean kokatu dira. Panel hauek udalerrira sartzen diren guztiei ongi etorria emateaz gain, Hernaniren aurkezpen txiki bat egiten die, herriaren adierazgarri diren argazkiekin apainduta baitaude.

Era berean, interes anitz sortu duten hiru diptiko argitaratu ditu Udal Turismo Arloak:

- Hernaniko plano turistikoa
- Nere Borda Parke Botanikoa.
- Hernani hirigune historikoa eta Monumentuak.

Ezin ahaztu ordea, sagardotegiak gure herriaren kanpo proiekziorik handienetakoa duten elementuak direla. Hori dela medio, "*Sagardoa Hernanin*" izeneko liburuxka plazaratu da. Bertan, Hernanik antzinatik sagardoarekin duen lotura azpimarratzeaz gain, edari identifikagarri honen inguruko zenbait bitxikeria irakur daitezke. Baina liburuxkaren helburu nagusia irakurleengan jakinguraren arra piztea da.

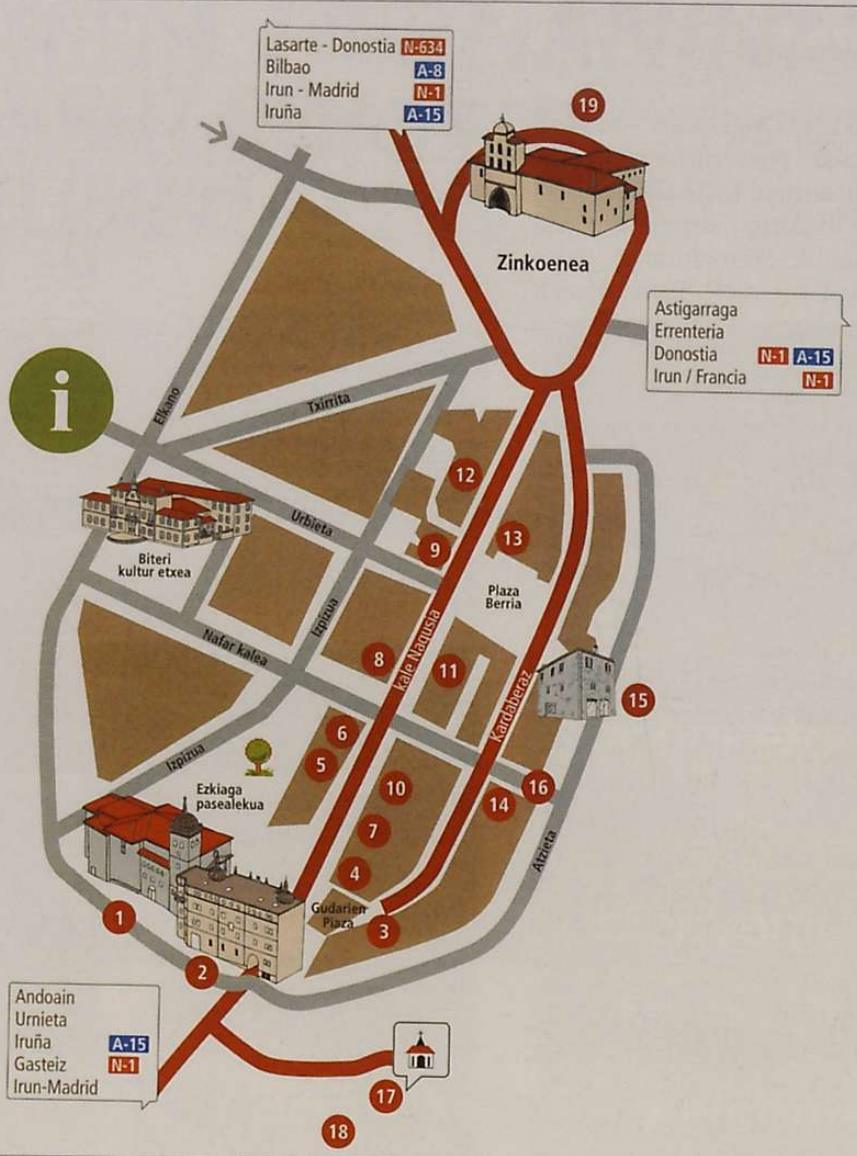
HERNANI

HIRIGUNE HISTORIKOA, MONUMENTUAK

EUSKADI atsegin handiz con mucho gusto

EUSKO JAURLARITZA GOBIERNO VASCO

Hernaniko Udala

Argitalpen hauen ildotik, "udako proiektu" baten lekuko izan gara herritar guztiok: Urbieta kalean informazio turistikorako jarritako etxola. Batik bat bisitariei zuzendutako proiektua izan arren, biztanleriak bere udalerria ikuspuntu turistikotik begiratzen hasteko bideetako bat izan daiteke. Gainera, bisitariei ez ezik herriko jendeari ere gune horretan eskainitako zenbait informazio ezezagun gerta dakioke eta, era berean, interesgarri.

Taulan islatzen ez diren bi datu:

•Donejakue Bideko erromes talde batek abuztuko gau bat igaro zuengureherrian.
•Jatorri euskalduneko argentinar batek Hernaniko txokoen argazki ugari, eta udalerriaren oihalezko bandera eraman zituen bere anaiak Argentinan duen jatetxea apaintzeko.

Datorren urteari begira, Udalak, homologazioa lortzen duten ibilbideekin egingo duen argitalpena. Oraingoz, Hernaniko Ibilbide sarearen diseinua prestaketa prozesuan dago, baina bost bat homologatuko dira ziurrenez. Erakargarria benetan hernaniar askorentzat!

Turismo informazio guneko erabiltzaileen datuak.

Jatorria	Uztailean	Abuztuan	Bi hilabeteetan
Hernani	177	49	226
Gipuzkoa	4	33	37
Bizkaia	2	6	8
Araba	0	5	5
Nafarroa	5	3	8
Galizia	0	2	2
Madril	15	7	22
Katalunia	18	92	110
Murtzia	0	2	2
Extremadura	1	0	1
Andaluzia	0	1	1
Aragoi	4	0	4
Valentziako Erk.	2	9	11
Kanariak	2	0	2
Ingalaterra	7	0	7
Italia	1	3	4
Txekia	0	5	5
Frantzia	0	4	4
Argentina	3	0	3
Kuba	0	2	2
Peru	0	1	1
Sahara	0	5	5
GUZTIRA	**241**	**229**	**470**

Orduan? Turismoa Hernanin? Zergatik ez?

URTEURRENAK 2008
25 AÑOS DE LAS INUNDACIONES DE 1983

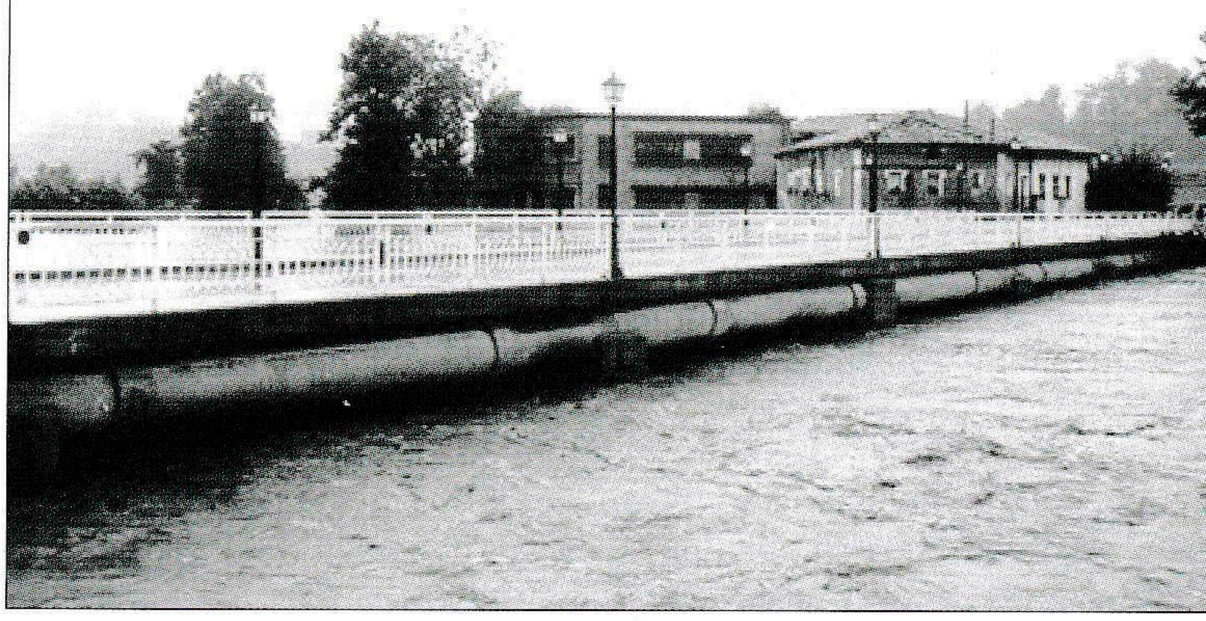
La mayor catástrofe del siglo pasado ocurrió en 1983. Las sucesivas trombas de agua registradas sobre todo los días 26 y 27 de agosto originaron las más graves inundaciones que se recuerdan en Euskal Herria...

...El Urumea se desbordó a su paso por Hernani provocando... Ereñotzu quedó aislado y en los barrios del Puerto y Karabel el agua generó situaciones de temor e incertidumbre entre los vecinos. En Karabel algunos vecinos temieron el derrumbe de sus pisos...

En el Puerto, los vecinos, muy acostumbrados a situaciones similares, se afanaron en tareas de achique y limpieza. Los polígonos industriales también se vieron afectados...[1].

[1] MARTINEZ MATA, José Mari. *Hernani convive con las inundaciones* en Hernani 2003 Urtekaria; pag. 102-109.

50 AÑOS DEL TORNEO "ATSEGINDEGI"

Ex-organizadores del Torneo "Atsegindegi" (José Mª Aldasoro)

Miembros de la Juventud parroquial de "Luises" que organizaron el primer torneo de Atsegindegi.

Aunque en terrenos del desaparecido Parador San Antonio, dos años antes ya venían celebrándose torneos informales, es en el año 1958 cuando se celebra el I Torneo "Atsegindegi" de Fútbol Infantil.

Fue la Juventud Parroquial de "Luises" la que organizó aquel primer torneo. Hemos de recordar al sacerdote D. Juan José Arregui, y a Eduardo Loyarte, Antxon Garín, Juan Miguel Polo, José Mari Brel, Norberto Uranga... y a los árbitros Luis Fernández *Perrete* y Luís Salillas.

Antes de que el balón comenzara a rodar hubo que localizar (y habilitar) un terreno de juego ya que el del Parador, utilizado inicialmente de forma provisional, iba a ser destinado a otros proyectos. Finalmente, se decidió que la zona de "Atsegindegi" era la más apropiada. Era un terreno de huerta y escombrera, y hubo que realizar algunos rellenos para acondicionarlo. Para ello se contó con la ayuda (la mano de obra) de alumnos de la EPO (Escuela Profesional Obrera), a los que se les obsequiaba con bocadillos de anchoas y sardinas. La herramienta se obtuvo del Merendero "Buxkando".

El primer vestuario fue un local de las Escuelas Viteri, siendo la ducha, un bidón de agua fría. Con el tiempo, poco a poco, se fue acondicionando.

El fin último de la organización no era sino que la juventud hernaniarra practicara deporte, y a pesar de ello hemos de recordar que en estos primeros momentos no se contaba con colaboración oficial alguna.

Internamente se elaboró un reglamento, y se "estableció" con el C.D. Hernani una especie de "preacuerdo" por el que aquellos jugadores que llegaran a la edad de 16 años (el torneo se organizaba para equipos de chavales de entre 13 y 16 años) pasaran al Club. Aún así, siempre los había que tenían otras aspiraciones y "ofertas", y "fichaban" por otros equipos de mayor categoría; aquel "preacuerdo" no era más que un acto de buena voluntad de la organización y entrenadores para con el CD Hernani, no existía nada oficial que obligara a "pasar" a los equipos juveniles del Club.

En la primera edición participaron seis equipos: Viteri, Batxiller, Txinparta, La Salle, EPO-A y EPO-B. El primer campeón de Liga y Copa fue el "Viteri"; el subcampeón de Liga el "Txinparta", y el de Copa el "Batxiller".

Viteri 58/59, campeón de liga y copa.

Tximparta 58/59, subcampeón de liga.

Batxiller 58/59, subcampeón de copa.

En 1966 el Ayuntamiento decide construir una pista de balonmano en el mismo campo de fútbol, en el centro del campo de fútbol (el terreno era municipal). La celebración del torneo quedo en suspenso durante algún tiempo, y muchos chavales comenzaron a jugar en el Torneo "playero" de la Concha de San Sebastián.

En la temporada 1967/68, con la pista de balonmano en el centro del campo, se pone de nuevo en marcha el torneo, pero en adelante habría que coordinarse con el balonmano, que tenía prioridad, a la hora de celebrar los partidos. Los partidos del torneo de fútbol se celebrarían a partir de entonces, los sábados a la tarde.

En 1969 cambió la directiva de la Juventud de "Luises", del "Arriburni", y consecuentemente, después de 11 años de trabajo, cambió la organización del torneo. Con esta nueva "junta directiva" se produjeron una serie de cambios en la organización del torneo, desde estos momentos aquellos miembros que asumieron la organización del mismo, también desempeñarían las labores de árbitro. Así, hasta el año 1982.

Otro de los cambios que introdujo esta nueva organización fue federar y asegurar a todos los jugadores, decisión tomada, sin duda, tras la lesión sufrida por un jugador la anterior temporada y de la que nadie se responsabilizó ya que no existía seguro alguno. Con esta nueva reglamentación vía "Federación", además, se tuvo que modificar la edad de los chavales que tomaban parte en el torneo: en adelante debían de contra entre 12 y 15 años.

En cuanto al número de participantes se refiere, el torneo de Hernani, de "Atsegindegi", era el más importante de Gipuzkoa, tras los torneos infantiles de la Concha y Zarautz. Además, el campeón de Atsegindegi participaba en el campeonato provincial.

El año 1979 dos jóvenes comenzaron a organizar un torneo alevín, sin federar, en el patio de las Escuelas Viteri. En 1982 la organización de este pasó a manos del C.D Hernani. Con esta nueva estructuración y esta asunción del torneo alevín por parte de C.D. Hernani estos jugadores también son federados y pasan a jugar, también, a Atsegindegi. Los alevines jugaban los sábados a la mañana y los infantiles a la tarde.

En este momento, la organización, el C.D Hernani, cuenta con la colaboración de los "arbitros" que ya llevaban 12 años en esa labor, y con la ayuda de otros nuevos.

En 1988 el Torneo de Atsegindegi, pasa a Karabel, a un campo de dimensiones más reducidas, y en el que no se contaba con vestuarios. Por ello, hasta 1991, año en que se inauguraron las instalaciones de Zubipe, se han de utilizar los del polideportivo.

Hacia 1994, la Diputación Foral de Gipuzkoa comienza a intervenir en materia deportiva, reglamentando el deporte escolar. Desaparecen los equipos de barrio como eran el Elizatxo, C.A.D. Puerto, San Juan Txiki, Florida Berriak, Buenos Aires, Lizeaga, etc. y los de las sociedades (Xalaparta, Gure Txoko...), y también los de los pueblos cercanos: de Tolosa, Villabona, Urnieta Astigarraga, Ergobia, Andoain, Martutene, y por supuesto, el Danena (de Zizurkil) que tantos jugadores dio al C.D. Hernani. Otros equipos que habían participado durante muchos años eran los de las Escuelas Viteri, Ikastolas Uru-

Dos de los equipos de tomaron parte en la temporada 67/68.

mea, Elizatxo y Langile, y los del Colegio La Inmaculada.

Hoy, persiste un "torneo" de fútbol, siguiendo las directrices de Diputación, bajo la reglamentación de deporte escolar, que desde hace unos años además, es mixto. Pero... ya no es el Torneo de Atsegindegi.

Destacar, para finalizar, sin intención de olvidarnos de nadie, de jugadores que tras dar sus primeras patadas en el Torneo de Atsegindegi, llegaron a jugar en 1ª División. Como porteros: Juan Luis Irazusta, José Manuel Otxotorena, Pedro Mª Quemada Ochotorena. Jugadores de campo: Iturritxa, Arrieta, Corcuera, Oyarzabal, Arano, Luis Pérez, Zabala...

Partido, celebrado en 1984, conmemorativo de los 25 años del torneo entre los equipos Txinparta y Xalaparta.

Algunas fotografías de los equipos de la década de1970.

CAD Puerto, temporada 72/73.

Buenos Aires, temporada 74/75.

Hernani - Orbegozo, temporada 74/75.

Elizatxo, temporada 74/75.

Florida Berriak, temporada 77/78.

Santa Barbara, temporada 77/78.

ESKOPETEROAK SANTA BARBARAN, 1964

Eulali Aramburu Urkizu

Hernaniarrok ongi dakigu Santa Barbarako ermitan uztailaren 31n San Inazio egunez festa ospatzen dela.

1964ko uztailaren 31n Txantxangorri Ehiza, Arrantza eta Tiro Elkarteak ekintza berexi bat egokitu zuen, Sandalio Landaribar eta José Sagarna bazkideen ardurapean.

Festa ekintzen barne Meza Nagusia izaten zen (izaten da) "eskopeteroak" apain–apain jantzita, eskopetak eskuetan zituztela, ermitaren ezkereskuinean jartzen ziren. Meza erdian, Kontsagrazioaren momentua iristen zenean, denak batera, bi tiro airean boteaz agurtzen zuten Jauna.

Ensaio handirik behar ez duen ekintza zenez gutxitan bildu omen ziren. Gertakizun hau urte batean edo... bi urtez bakarrik... izan ote zen... diote.

Argazki honek agertzen digun ekintza, asko izango dira jakingo ez dutenak ere holakorik izan zenik.

Hara hemen argazkian daudenak. Zutik: Nemesio Esnal Ceberio, José Gabriel Elizondo Camio, José Ramón Huici Almandoz, Juan Luis Zabaleta Elosegi, Andres Erice Agirresarobe, Jesús Mª Casado Laburu, Miguel Angel Larretxea Goñi, Jesús Mª Martínez Polo eta Julen Eguren Goia. Eserita: José Javier Zabaleta Elosegi, José Ignacio Zabala Luloaga, Enrike Lizasoain Lete, Luis Mª Gorrotxategi Cigaran, Juan Antonio Azpiazu Goñi eta José Mª Soto Tolosa.

PULTSUA: HERNANIKO KIROL ONDAREA

Jon Odriozola

Gerra eta gerraosteak ez dira batere samurrak. Gerra Zibilaren (1936-1939) ondorengo urteak, adibidez, latzak izan ziren hernaniarrentzat. *"Herria asko atsekabetu zen"*, zioen Imanol Larretxeak. Halere, pizgarri modua, hernaniarren artean, tarteka norgehiagokak antolatzen ziren. *"Adibidez, harri kozkorrak hartu eta ea nork urrunago bidali aritzen ginen"*. Zein baino zein apustu bitxiagoak.

"Esaterako, Santa Barbaratik korrika nor lehenago jaitsi... Harrobia txikia zen orduan, eta maldan behera nor arinago lasterkan heltzea izaten zen helburua. Baita pertika modukoekin ere", gogoratzen zuen Larretxeak. *"Makila luze samar bat hartu, lurrean sartu eta bere laguntzaz saltoak eginez aldapan behera jaisten ziren. Behin Adarra mendira nindoala, puntatik Fagollagaraino nor lehenago iritsi apustua ikusi nuen. Pertsona bat biren aurka lehiatu zen. Bikoteak irabazi zuten. Salto ikusgarriak eman zituzten"*.

Zentsura.

Lehiengandik oso urrun izaten ez diren apustuek, nahitaezko goibelaldia ezagutu zuten Primo de Riveraren diktaduraren garaian (1923-1930). Euskaraz hitz egiteagatik isunak jarri ziren bezala, aizkora apustuak ere galaraziak izan ziren. Hizkuntza, bandera eta armarrien 1926ko martxoaren 17ko Erregedekretuaren lehen artikuluaren arabera, *"aginduak betetzen ez dituztenei 25.000 pezetako* –150 euro inguru– *isuna jarri ahal izango diete gobernadore zibilek"* argitaratu zuen 1926an *La Voz de Guipuzcoa* egunkariak.

Garai hartan, Gipuzkoako Gobernadore Zibilak, Enrique Chaconek, zirkular bat kaleratu zuen, *"aizkora saio gehiegizko eta kaltegarriak ugaritu ez zitezen"*. Ez zen batere kamuts aritu. Aizkora, sega eta pisu-jasotzaileen ikuskizunak bertan behera geratzeko agindua eman baitzuen. Arau-urratzaileei "neurri zorrotzak" ezarriko zitzaizkiela ohartarazi zien. *"Euskal Herrian oso aspaldikoa den aurrezte izaera eta herritar nekazarien laztasun eta lan ohiturak aldatu eta kalte larria eragiten dizkie"* adierazi zuen Chaconek herri-kiroletan egiten ziren apustuen harian.

Pultsulariak.

Hernanin gerra-aurretik, bati bat, kirol lehiaren batek oihartzunik izan bazuen, pultsua izan zen. Pultsua, egungo halterofiliaren moduko kiro-

la zen. Itxuraz oso berdintsua baina zamak altxatzeko orduan oso teknika berezia behar zuena. Egungo estiloarekin alderatuz, ezohikoa eta ezberdina.

"Zaletasun handia zegoen herrian pultsuan aritzeko", zioen Larretxeak. *"Hernanik oso pultsulari onak eman ditu gainera. Lehia bat jokatzen zen bakoitzean biltzen zen jendetza ere ikusgarria izaten zen. Eta noski, norgehiagoka bakoitzean apustuak izaten ziren"*.

Alberro sagardotegiaren hurrengo etxean bizi ziren *'Potrokillotarrak'* oso onak ziren. Baita Florida auzoko Zelaraindarrak ere. Herriko lau pultsulari onenak Joxe Zapiain *'Enporru'*, Argindegi baserriko Joxe Iradi, Carmelo Arbide *'Potrokillo'* eta Pedro Oruezabala *'Lejias'* izan ziren.

Habian.

Egun 91 urte dituen Antonio Goikoetxea, gaztetan pultsuan ibili zen bere baserriaren ingurumarian. *"Altzuetan bizi nintzela, gero Añarregi baserrian bizitzen jarri ziren Errazkindarrekin aritu nintzen pultsuan. Orduan, beste norbaitekin lehian aritzeko zaletasuna ohikoa zen. Nik 13 bat urte izango nituen pultsularitzari ekin nionean. Ez nintzen inoiz plazan aritu. Ezta Errazkindarrak ere, nahiz eta oso indartsuak eta iaioak izan. Gure baserri inguruan zegoen ukuilu zahar baten atzean aritzen ginen; lizar zuhaitz batzuen itzalean"*.

Herrian jokatu zen lehen apustua, Tilosetan, Pedro Oruezabalak *'Lejias'* eta Florida aldeko Beskisa baserriko Joxe Mari Zelarainek izan daitekeela uste du Goikoetxeak.

"Egungo halterofilia egiten dutenak golpe handi bat emanez bular aldera ematen dute pisua. Ondoren atseden pixka bat hartu eta azken kolpe batekin buru gainetik jasotzen dute. Pultsuak beste arau batzuk zituen. Adibidez, hasierako altxatzekolpea bularreraino ematen bazen ere, ezin zen bularra ukitu. Airean mantendu behar zen. Eta handik azken kolpe bat emanaz, gaur egun bezala buruz gain altxatzen zituzten pisu ezberdinak. Ondoren, laguntzaileekin batera lurreratzen zuten zama".

"Ardatza edo barraren ezker-eskuinean ipintzen ziren platera moduko plakak berunezko pisu ezberdinekoak izaten ziren. Nahiz eta ardatzak biribilak izan, heldu-lekuak karratuak izaten ziren" dio Goikoetxeak. *"Ardatz bat baino gehiago Portuko Txato errementariak egiten zituen"*.

"Enporru" garaile.

Lehiak arreta handiz prestatzen ziren. *"Pultsulari bakoitzak bere koadrila izaten zuen"*, gogoratzen du Goikoetxeak. *"Hau da, apustu bat antolatzeko zenbait pertsonak diru kopuru bat biltzeaz gain, pultsulariaren entrenamendu eta mantenuaz ere arduratzen ziren: prestaketan laguntzeko, jaten ematen..."*.

Tilosetan jokatutako apustu bat (1935).

Herrian jokatu zen apustu entzutetsu bat, Joxe Zapiain *'Enporruk'* eta Argindegiko Joxe Iradik, gerra aurretik jokatu zutena izan zen. *"Garai hartan, jendeak, 'Argindegik' 'Enporruk' baino gehiago jasotzen zuela esaten zuen, baina 'Argindegi' urduri jarri eta 'Enporruk' irabazi zion"* gogoratzen zuen Imanol Larretxeak.

Garaipenaren gakoa lehiaren prestakuntzan egon zela uste du Antonio Goikoetxeak. *"Primeran prestatu zen. Mediku batek gidatu zuen bere prestakuntza. Ondo elikatu zen 'Enporru'. Adibidez, barazkiak jaten aritu zen besteak beste. Gimnasia ere egin zuen. Hau da, mila atarramentu. 'Argindegik', ordea, kontrakoa egin zuen. Atseden hartu eta denetarik jan: txuletak... Azken batean, apustua, 'Argindegik' galdu zuen"*.

Giroa.

Pultsularien lehiak, batik bat, Tilosetan jokatzen ziren eta sasoi hartan jendeak diru askorik izango ez bazuen ere, apusturik ez zen falta izaten. *"Ziurrenik, asko jota zortzi eta hamar pezeta ingurukoak"*, aipatzen du Paco Iraolak. *"Dirua garai hartan ez baitzegoen batere soberan. 1934an nire aitak bizikleta bat erosi zidan Donostiako Askatasunaren hiribideko Comet etxean. Ez zen karreretakoa, apal-apal bat baizik. Sei pezeta ordaindu zituen. Beraz, hortik kontuak atera"*.

Norgehiagokak beroak izaten ziren. *"Gogoan dut behin Tilosetan ospatu zen lehia batean, pultsuan erabili beharreko berunezko pisuak baskularen gainean jartzen ari zirela 'Potrokillo' pisuarekin tranpa egiten ahalegindu zela. Amarrugile fama zuten 'Potrokillotarrak'. Jendea ohartu orduko builaka hasi zen. Hura iskanbila!"*.

"Isidro Ollokiegi 'Eltzekondo' herritar indartsua ere oso iaioa zen pultsuan" aipatzen zuen Imanol Larretxeak. *"Horretarako espresuki jaioa"*, eransten du Antonio Goikoetxeak. *"Behin* –zioen Larretxeak– *Hernanitik kanpo ehunetik gora kilo, antza, 106 eta 108 kilo artean, jaso zituen. Jendea indarerakustaldiarekin gozatzen ari zenez, 'jarraitu jasotzen' esaten hasi zitzaion. Eskarien aurrean bai erantzun zuen hernaniarrak baina jasotzen zuen arroa*

(11,5 kilo) bakoitzarengatik ontza bat urre ematen bazioten. 'Eltzekondo' ez zen batere tontoa. Bada ez bada ere inork ez zuen indartsuaren proposamena aintzat hartu".

Jaso eta jaso.

'Eltzekondok' 1901eko urtarrilaren 1ean Andoainen egin zuen lanak zeresan handia eman zuen. Garai hartako *La Unión Vascongada* egunkariak "erakustaldi harrigarria" bezala laburbildu zuen ikuskizuna. Goizeko hamaiketan jende askoren aurrean probaren baldintzak egiaztatu zituzten. "Plazaren erdi-erdian kokatu zen Eltzekondo. Alde batean, berriz, baskula bat. Bestean, arauak betez altxatzen ote zuen ikuskatzeko tokiko aginpideak aukeraturiko Andoaingo Evaristo Barriola eta Astigarragako Saturnino Arrieta lekukoak".

Forma zilindrikozko berunezko pisu batzuk ertzetan zituen burdinazko 1,60 metroko ardatzaren aurrean jarri eta lanari ekin zion hernaniarrak. "Lehen proban, ezker eskuarekin 100 kilo erraztasun handiz altxa zituen; bigarrenean, bi eskuekin, 116 kilo; hirugarrenean, 119; laugarrenean, 125; bosgarrenean, 129 eta seigarren eta azkenekoan, 132,050 kilo. Altxaldi guztiak garbitasun eta trebetasun handiz egin ditu eta eginahala bakoitzean ez du ezta minutu bat bera ere galdu. Ez hori bakarrik, ahalegindu izan balitz, arroba bat gehiago altxatzeko gai zela uste osoa zuen ikuslego guztiak" argitaratu zuen egunkariak.

Egungo halterofiliaren antza apur bat duen pisuak altxatzeko kirolak "Andartza" izena hartu zuen Gipuzkoan. 'Eltzekondok' pultsuan izan zituen arerioa gogorrenak, Asteasuko Antonio Ondartzakoa –*"oso indartsua zen"* gogoratzen du Antonio Goikoetxeak– eta Zubietako Andres Beloki izan ziren. Ramon Garate *"Urrestillako Bidezaina"* ere ez ei zen pultsulari batere makala.

Gainbehera.

Hernanin 1943 urte inguruan jokatu zen azken pultsulari apustua. Bertan, Gurmendi baserriko Benitok eta Arrigorriaga deitura zuen bere lagun batek jokatu zuten Zinkoeneako tabernaren ondoan dagoen lorategian. *"Orduan gaurkoaren aldean handiagoa zen"* dio Goikotxeak.

Harri-jasotzea indar hartzen joan zen heinean, pultsua ahuldu egin zen. Halere, 1959an eta 1960an, Aginagan, Euskal Herriko pultsulari txapelketak jokatu ziren; bai halterofilia olinpiko eran eta bai era klasikoan ere.

Duela berrogeita hamar urte Antonio Zavala bertso adituak, Julio Bareño gernikarrak bidalitako ondorengo bertsoak jaso zituen. Azken honek, norbaiten ahotik entzundakoak zirela jakinarazi zion. *"Orain urte askotxo, Oleta, Amoroto aldean izan zen pultsulari-jokoaren bertsoak dira"* argibidea eman zion bizkaitarrak aita Zavalari.

Julian Berengua,
askok dakiguna,
pultsoan jokatzera
erbestera joana.

Ari kendu zioten
joko ezaguna,
baña ez indarrez da
egokitasunaz.

Geure defensoria
Jose Aldazabal,
ak ere errazoia
sustantziaz eman.

Obeto jasoteko
baleuko nai beza,
ori etzan gustatzen
Oleta'ko plazan.

Jokue doblatuta
beste plaza baten,
axe konbenentzia
nai dezuten urten.

Andiek emoteko
liberdi propiñe,
danak izan zituen
berdidu eziñe,
andia ona da baña
txikie obie.

ANTTON ZABALA, OSPE HANDIKO ESKALATZAILE HERNANIARRA

Andoni Arabaolaza

Antton Zabala Etxauriko eskalada eskolan hartutako irudi batean (argazkia: Ekaitz Maiz).

Txiki-txikitatik ezagutzen dugunok, aski ondo dakigu Antton Zabala betidanik oso kirolari trebea eta osoa izan dela. Berdin zion korrika egiten, bizikletan, futbolean... beti nabarmentzen zen. Hori dela eta, eskaladara salto egin zuenean, jakin bagenekien kirol horretan ondo baino hobeto murgilduko zela. Eta, jakina, bere aukeraketan asmatu egin du.

Nahiz eta arrokan maila oso altuan jarduten duen, Antton batez ere eskalada lehiaketetan ezaguna egin da. Gazte-gaztetik hasi zen lehiatzen, eta segituan emaitza bikainak erdietsi zituen. Bere curriculumari begiradatxo bat ematen badiogu ez gaitu harritzen lehiari esker fama handia hartu duela: 18 zein 20 urtez azpikoetan bina Euskal Herriko Txapelketa poltsikoratu ditu; 18 urtez azpikoen mailan Espainiako Kopan irabazi eta laugarren geratu da; 18 urtez azpikoen Espainiako Txapelketan bigarren eta laugarren sailkatu da; 20 urtez azpikoen Espainiako Kopan bigarren zein laugarren postuak eskuratu ditu; eta sailkapen berdinak 20 urtez azpikoen Espainiako Txapelketan egin ditu.

Hori guztia gazte mailei dagokienez, baina aurten eskalatzaile hernaniarrak nagusien edo seniorren mailara salto egin du; eta nola gainera! Aurtengo Euskal Herriko Bulderreko eta Eskaladako Txapelketetan bigarren eta hirugarren geratu da, hurrenez hurren. Eta hori gutxi izango balitz, Espainiako Kopako proba batean finalera pasa eta zazpigarren sailkatu da. Lehia ofizialez gain, hainbat Nazioarteko Irekietan podiumak sinatu eta hainbat txapelketa herrikoi irabazi ditu.

Baten bat harrituko da honako hau entzuterakoan: *"14 urterekin futbola utzi eta eskaladan sartu nintzen"*. Zergatik hautu hori?
Txiki-txikitatik futbolean ibili nintzen, baina, urteek aurrera egin ahala, aspertzen hasi nintzen. Osaba bat eskalatzaile daukat, eta hark behin arrokara eraman ninduen eta gustatu zitzaidan. Nire lehenbiziko urratsak gure herriko Hatzi Klimbers rokodromoan edo bulder aretoan eman nituen. Azkenean futbola utzi nuen, eskaladak gehiago betetzen ninduelako.

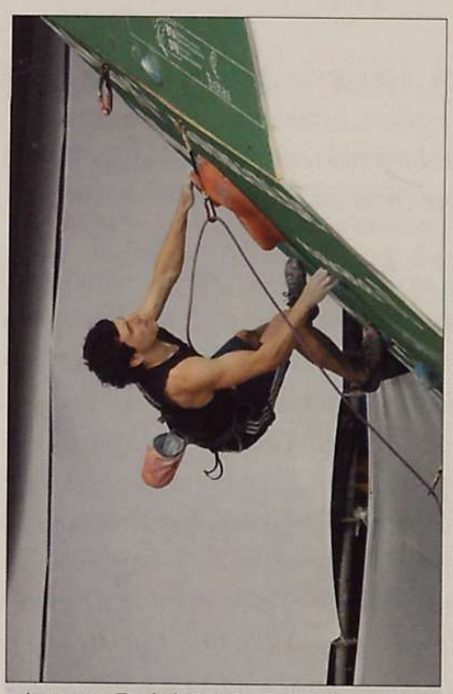
Urrats hori eman aurretik, astean zehar futboleko entrenamenduak zein partidak eta Hatzi Klimbersen saioak uztartzen zenituen. Astea bete-betea zeneukan!
Futbola denboraldiaren erdian ez uzteagatik, bada, amaiera arte segitzea erabaki nuen; baina, hori bai, eskalada utzi gabe. Futbolean hainbat tranpa egin (entrenamenduetara ez nintzen joaten) eta eskalatzera joaten nintzen. Aste osoa, zazpi egunak, kirola egiten pasatzen nuen, baina eskalada berria zenez eta harrapatu ninduenez, ez zitzaidan batere inporta aste osoa kirola egiten jardutea.

Nahiz eta gaztea izan eta sasoiko egon, pentsatzen dut leher eginda bukatuko zenuela.
Bai, baina, aurreratu dizudanez, oso gustura eta ondo pasatzen nuen.

Arestian Hatzi Klimbers eskalada aretoa aipatu dugu, Hernanin dugun bakarra. Lagungarri izan zaizu, ezta?
Behin joan eta hango sarean erori nintzen; niretzat magnetismoa izugarria izan zuen. Nahiz eta ordu batzuk han entrenatzen egon eta leher eginda bukatu, beti uzten nituen bide batzuk bukatu gabe; jakina, biharamunean berriro adarretatik hartzeko eta ahal nuen guztia eman gainditu ahal izateko. Ordu piloa sartzen nuen; nik uste dut ordu gehien sartzen zuen taldekidea nintzela. Pixkaka maila handiagoa hartzen joan nintzen, eta horrek oso oinarri ona eman zidan nire lehen lehiaketan parte hartzeko.

Hasieran ondo pasatzera joaten nintzen bakarrik, baina behin maila bat edukita nire asmoak beste batzuk ziren: ondo pasa baina entrenamendu gogorrak egiten. Bestalde, iaz egin genuen txapelketan ekipatzaile lanetan jardun nuen; parte-hartzaileei oso bloke interesgarriak jarri genizkien. Egun jarraitzen dut joaten, eta, inolako zalantzarik gabe, beti jarraituko dut. Rokodromoari esker, jende asko ezagutu dut eta aukera eman dit arrokara makina bat lagunekin joateko. Nire ibilbidean Hatzi Klimbers oso garrantzitsua izan da.

Jakin badakit, zure gurasoei ez zitzaiela gehiegi gustatu futbola uztearena eta eskaladan sartzearena. Nola eraman zenuen?
Gurasoek pentsatzen zuten futbola uzten banuen, kirola utziko nuela. Eta, jakina, erabat nahastu egin ziren. Bazirudien ez zutela nirekin inolako konfiantzarik. Jakin badakizu ere eskaladak arrisku mamu hori duela, eta horrek beldurtu egiten ditu gurasoak. Gurasoen presioa zela-eta, hasieran ez nuen batere ondo pasa, baina behin eskaladan buru belarri ikusi nindutenean eta lehiaketetan emaitza onak lortzen nituela, iritziz aldatu zuten. Egun, berriz, nirekin arro sentitzen dira.

Aurtengo Euskal Herriko Eskalada Txapelketan eskalatzen; hirugarren sailkatu zen (argazkia: Jon Balsera).

Esan bezala, 14 urterekin hasi zinen eskaladan. Nola izan ziren zure lehenbiziko esperientziak. Nora joaten zinen?
Arrokara lehen aldiz Pasaiara joan nintzen, eta hortik aurrera eskalada eskola ezberdinak ezagutzen joan nintzen. Ondoren, jakina, Santa Barbaran nire lehenbiziko urratsak eman nituen; astean hiruzpalau aldiz bertaratzen nintzen. Eta maila jakin bat hasi nintzenean hartzen, Euskal Herriko hainbat eta hainbat eskalada eskola ezagutzen joan nintzen.

Eskalada aipatzen ari gara, baina zehaztu edo argitu behar dugu eskaladaren modalitate bat aukeratu zenuela: kirol eskalada. Zergatik hori?
Gehien betetzen nauen modalitatea da. Kirol eskaladan zailtasunak du garrantzi handia, eta hori gainditu ahal izateko den-dena eman behar duzu. Niri hori, a tope estutzearena, gustatzen zait. Behin neure helburua betetzen dudanean, beste bat jartzen dut, eta hori berriro gainditzen saiatzen naiz. Ez da soilik zenbaki eta letra batzuen kasua; hori inportantea da, baina lehenik eta behin bidearen estetika gustatu behar zaizu.

Pareta handietan ere ibilia zara. Horrek ez al zaitu hainbeste erakarri?
Pareta luze batzuetan eskalada bakan batzuk egin ditut: Jentilbaratzan (Ataun), Aiztondon (Uharte Arakil), Bi Haizpetan (Irurtzun)... Ondo pasa nuen, gustatu ere bai, baina, lehen aipatu ditudan arrazoiengatik, kirol eskaladak gehiago betetzen nau.

Kirol eskaladan duzun bilakaera bikaina izaten ari da oso. 6 urteren buruan 8b gradura iritsi zara. Harritu al zaitu hain maila ona lortzea?
Ezustea edo ez, aitortu behar dut zailtasunean urrats garrantzitsuak eman ditudala oso denbora gutxian. Hala ere, oso gaztea naiz (20 urte ditut), eta uste dut oraindik arrokan askoz gehiago eman dezakedala.

Hatzi Klimbers eskalada aretoa mintzagai izan dugu, baina ezin dugu ahaztu arrokan, Hernanin, Eus-

kal Herria mailan eskalada eskola historikoa dugula: Santa Barbara. Zerk eman dizu?
Zorte handia izan dut etxetik gertu izateagatik. Han hasi nintzen, han bide asko eskalatu ditut eta han oso une politak bizi izan ditut. Oso eskola berezia izan da niretzat arlo guztietan. Bide zailenak egin ditut dagoeneko, baina, halere, egun Santa Barbara joaten jarraitzen dut: bide batzuk eskalatu, une eder batzuk lagunekin pasa... Uste dut Hernanin egundoko zortea dugula Santa Barbararekin.

Eskaladak leku ezberdinak ezagutzeko parada eman dizu. Zeintzuk dira gehien gustuko dituzun eskalada guneak?
Euskal Herrian dagoeneko asko ezagutzen ditut, eta batzuk aipatzekotan: Araotz, Eulate, Lezaia, Etxauri... Batez ere Nafarroakoak.

20 urterekin dagoeneko oso oinarri sendoa duzu. Nola ikusten duzu aurrerantzean zeure burua?
Lehenik eta behin oinarria sendotzen jarraitu behar dut, horrek etorkizuneko helburuentzat oso garrantzitsua baita. Erronka finko batzuk baditut, eta horiek gainditzen saiatuko naiz. Ez nau obsesionatzen egundoko balentriak egiteak; ni ez naiz profesionala eta beraz amateur bat bezala jarduten dut. Inportanteena da gustatzen zaidan kirol bat egiten jarraitzen dudala, asko betetzen nauen kirola, eta ahal dudan hobekien pasatzen saiatzen naiz.

Hernanin eskalatzaile talde majoa dago. Zer giro ikusten duzu?
Hatzi Klimbers rokodromoan, adibidez, oso giro polita dugu. Hasi dira gazte gehiago agertzen, eta denen artean oso une ederrak igarotzen ditugu. Han entrenatzeaz gain, ondo pasatzera joaten gara; oso pike onak izaten ditugu.

Arrokara ere batzuk elkarrekin joaten gara, baina egun batez ere maila handiagoa duten kanpoko jendearekin planak egiten ditut.

Kirol eskalada praktikatzeaz gain, blokea edo bulderra ere egiten duzu. Kirol eskaladan bezala, argi dago eskalada modalitate horretan ere ondo baino hobeto moldatzen zarela.
Hernaniko rokodromoa azken finean bulder areto bat da. Aretoan hainbeste ordu sartuta pasa ondoren, bada, indarra hartzen duzu, eta hori blokean ia garrantzitsuena da. Asko gustatzen zait bulderra eta asko praktikatzen saiatzen naiz, baina kirol eskaladari bezainbeste garrantziarik ez diot ematen. Horrekin esan nahi dizut kirol eskalada bulderra baino gehiago gustatzen zaidala.

Bulderra batez ere neguan egiten da. Aurten, adibidez, Jaizkibelen asko ikusi zaitugu.
Neguko zati handi bat bulderra egiten ibili naiz. Oso motibatua sentitzen nintzen, eta neguan askoz ere baldintza egokiagoak izaten dira. Batez ere Jaizkibelen ibili naiz, oso indartsu eta zailtasun handiko blokeak egiten. Gainera, etxetik oso gertu eta oso alderdi eder batean kokatuta dago. Blokea negurako oso alternatiba ona da.

Eskaladan sartu eta berehala lehiatzen hasi zinen. Nola izan zen. Zergatik?
Nire maila handitzen ari zenez, nire osabak eskalada proba batean parte hartzea proposatu zidan, eta nik baiezko erantzuna eman nion. Ez nekien zer ziren lehiaketak, eta probatzea interesgarria izango zela iruditu zitzaidan.

Pio Baroja Nazioarteko Irekia izan zen zure lehen lehia. 14 urte zenituen, eta, hara non, hirugarren sailkatu zinen. Nola gogoratzen duzu txapelketa hura?
Proba horrek sona handia zuen batez ere ingurumari honetan, besteak beste, eskalatzaile frantses asko bertaratzen zirelako. Aitortu behar dizut ez nengoela oso urduri, futbolean ere lehiatua nintzelako. Hori bai, bazirudien beste mundu batean nengoela. Gainera, finalera sailkatu nintzenez, goizez eta arratsaldez lehiatu behar izan nintzen. Ordu asko izan ziren, eta azkenean, ustekabean, hirugarren postua lortu nuen. Kristoren poza hartu nuen eta, jakina, beste proba batzuetan parte hartzeko gogoa piztu zitzaidan.

Lehiaketa horren ostean, Fortuna eskalada taldean sartzeko aukera izan zenuen. Talde horrek, entrenatzeaz gain, Espainiako Kopan zein Txapelketetan parte hartzeko bidea ireki zizun.
Zorte handia izan nuen talde horretan sartzea. Entrenamenduekin ba-

Antton, Etxauriko "En rebeldia" bidean (8a) eskalatzen (argazkia: Ekaitz Maiz).

Gazte-gaztetatik lehiaketetan nabarmentzen hasi zen; argazkian, 2005eko Euskal Herriko Eskalada Txapelketaren txapelarekin (argazkia: Jon Balsera).

tera eskalada oso serio hartu nuen, eta beste lehiaketa garrantzitsu batzuetan parte hartzeko aukera ezin hobea izan nuen. Bat-batean, eta espero gabe, Espainiako zirkuitu ofizialean egon nintzen, eta oso emaitza onak erdietsi nituen.

Urteen poderioz, esperientzia izugarria jaso zenuen, eta oso lehiaketa garrantzitsuak irabazi ere. Nolakoa izan da bilakaera hori?

Lehenbiziko urtean, adibidez, Euskal Herriko Txapelketa irabazi nuen, eta jubenilen maila utzi arte urte guztietan irabazi dut. Espainiako Kopan zein Txapelketan ere oso emaitza onak izan ditut, ia denboraldi guztietan irabazi edo podiumean egon naizelako. Badirudi lehiaketa eta ni ondo moldatu garela; bederen, emaitzek hori adierazten dute.

Eskalada lehiaketetatik, zer da gehien erakartzen zaituena?

Lehiaketak oso konplexuak dira, eta oso zehatza behar duzu izan. Akats tonto batekin lehiaketatik kanpo geratzen zara. Bestalde, urduritasuna ondo baino hobeto kontrolatu behar duzu eta aurrean duzun bidea ondo ikusi. Zailtasun guzti horiek bere bizitasuna dute, eta, une gogorrak pasatzen baditut ere, egoera zailak gainditzea gustatzen zait. Proba indibidualak dira eta ez taldekoak; beraz, irabazten dudanean edo postu on bat lortzen dudanean argi dago zuk zeuk lortu duzula. Gainera, ikusle ugari egoten da, eta haien animuek indartzen eta motibatzen naute. Egoera hori bizitzea oso polita da.

Espainia mailan lortutako emaitzei esker, 2005ean Pekinera (Txina) joan zinen Espainiako selekzioarekin Munduko Txapelketan parte hartzeko. Zer-nolako esperientzia izan zen?

Hasieratik ez nuen sinistu. Hain garrantzitsua den txapelketa horretara joateaz ez nintzen ia jabetu. Behin Hernanira itzuli nintzenean, ohartu nintzen Munduko Txapelketa batean parte hartu nuela. Munduko onenak han ziren, eta piloa flipatu nuen. Lehen nazioarteko lehia zen, eta, han bai, urduritasuna agertu zen eta ez nintzen nik nahi nuen bezala lehiatu. Hala ere, egundoko esperientzia izan zen, eta ez dut inoiz ahaztuko.

Nazioarte mailan beste lehiaketa batzuetan izan zara. Lehiek munduko bazter ezberdinak ezagutzeko parada eman dizute.

Bai. Hurrengo urtean Polonian izan nintzen Europako Kopako proba batean; berriro Espainiako selekzioarekin. Orduan ezberdina izan zen: esperientzi gehiago nuen eta askoz hobeto aritu nintzen. Urte berean Austrian izan nintzen, han jokatu zelako Munduko Txapelketa. Ondo sentitu nintzen, gero eta esperientzia handiagorekin gero eta hobeto lehiatzen zarelako. Hala ere, ez nintzen lehenengoen artean egon, oso maila handia baitzegoen. Alabaina, emaitzak baino gehiago esperientzia hartzea zen garrantzitsuagoa. Hemen nazioarteko beste herrialde batzuekin alderatuta, jubenilen lehiaketari ez zaio behar hainbat garrantzia ematen. Eta hori nazioartera joaten zarenean, ondo baino hobeto nabaritzen duzu.

Espainiako selekzioan izan zara, baina ezin dugu ahaztu ere euskal selekzioarekin lehiatu zarela.

Hala da. Euskal Mendizale Federazioak jubenila nintzela selekzioan parte hartzeko aukeratu ninduen. Talde horrekin Espainiako Kopan zein Txapelketan parte hartu dut. Ilusio handia eman zidan aukeratu ninduteneen. Aitortu behar dut oso talde kohesionatua izatea lortu dugula.

Anttonek ondo baino hobeto ezagutzen ditu podiumak; argazkian, aurtengo Euskal Herriko Eskalada Txapelketaren hirugarren saria altxatzen (argazkia: Jon Balsera).

Eskalatzaile hernaniarra 2008ko Euskal Herriko Bloke Txapelketan lehiatzen; bigarren postua eskuratu zuen (argazkia: Andoni Canellada).

Jubeniletako maila ezberdinetan Euskal Herrian nagusi eta Espainian lehenengoen artean ibili ondoren, aurten seniorren edo nagusien mailara salto egin duzu. Eta nola gainera!

Nire lehen seniorreko urtea izateko, erabat harrituta nago. Euskal Herriko bi txapelketa garrantzitsuenetan izan naiz: zailtasuna zein blokekoan. Eta izugarrizko emaitzak lortu ditut. Normalean jubeniletatik nagusietara pasatzen zarenean asko nabaritzen da, baina agian jubeniletan izan dudan esperientziak asko lagundu nau. Bulderreko Txapelketan bigarren geratu nintzen, eta han ziren hemengo espezialista onenak. Zailtasunean, berriz, hirugarren, eta han ere eskalatzaile oso indartsuak gainditu nituen. Emaitza horiekin konformatu baino gehiago egiten naiz. Ia sinestezina gertatu zait. Gainera, txapelketa horiek nire aurtengo helburu garrantzitsuak ziren. Espainiako proba ofizialak ezberdinak dira, eta hor bai maila aldaketa nabaritzen ari naiz. Hala ere, Oviedon jokatutako Espainiako Kopako proban zazpigarren sailkatu nintzen; nagusien final batera pasatzen nintzen lehen aldia zen. Poz handia hartu nuen, eta sailkapen horrek egun dudan motibazioa indartu du.

Lehiaketei dagokienez, aurrerantzean zein asmo dituzu?

Lehia oso gustuko dut, eta jarraitzeko gogo handiz nago. Lehiaketei garrantzia ematen diet baina ez izugarria. Niri, bederen, arrokan eskalatzea da gehien gustatzen zaidana. Lehiaketetan parte hartzen jarraituko dut, baina indar guztiak jarri gabe.

Andoni Martin, errekortadorea

"Ez ditut zezenak ikusten plazara salto egin aurretik, nerbioso jartzen naizelako"

Gorka Bereziartua

"Harrapatu behar diat deabru hori. Zer uste dik, salto eta salto, keinua egin, besoak jaso... Adarretik probatu beharko dik lasaitzeko". Burua makurtu du, lau hankak zabal hondarrean, lerdea luze ahotik zintzilik. *"Paretan josiko haut!"*. Animalia zena mugimendu beltza da orain, ehunka kilo haragi basati, odol egarriz trostan. Parean daukan mutilak besoak jaitsi gabe irribarre txikia egin du. 20 metro daude bien artean, 15... 10... 5... 4... 3... 2... 1. Eta adarrek haizea zauritu dute. Zezenaren begiek segundo erdian desagertzen ikusi dute Andoni Martin, orain korrika hesira igotzen ikusi duten bezain azkar. *"Beste batean, beste batean harrapatuko haut bai!"* dio zezenak. Badaki, noski, gezurra dela.

Plazan hesira igota zeunden. Eta batbatean jaitsi egin zinen; ez alde lasaienera, egia esateko. Noiz egin zenuen hori aurreneko aldiz?

Lagun bat neukan sokamuturrean ateratzen zena, eta hura ikustean animatu nintzen. Bakilla txikietan ateratzen hasi nintzen, handietan ez nintzen atrebitzen. Txikietan ere beldur dezente ematen zidan, baina ikusten nituenean emozionatu egiten nintzen. Eta horrela, behin lagunekin apustuak egiten hasi, ea zeinek lehenago adarrak ukituko... Hamabi urterekin-edo izan zen hori; hamahiru betetzerako bastante ibiltzen zen beste lagun batekin elkartua nintzen, animaliaren gainetik salto egin behar genuela, eta salto egin behar genuela.

Zenbat urte dituzu orain?

Hemezortzi.

Sei urte daramazkizu orduan!

Serio-serio lau bat, baina bai.

Esan egia, beldurra sentitzen duzu oraindik.

Bai. Zezenak oraindik atera ez direnean, kamioian daudenean, akojonatuta egoten naiz. Beste bi lagunekin ibiltzen naiz, ni bezala afizionatuak dira, baina horiei ez die hainbeste eragiten. Gero, plaza barruan zaudenean adrenalina hutsa da. Emozioa, ez dakit nola esplikatu, beldurra ez behintzat. Baina hasieran bai, oraindik harritu egiten naiz. Ez ditut zezenak ikusten sartu aurretik, nerbioso jartzen naizelako.

Badaezpada ezta? Piztia handiegia bada ere...

Berdin zait handiak edo txikiak izatea... Nahiago ez ikustea!

Bakillek ez didate beldurrik ematen; zezen-zezen horietako batek ordea...

Zezen-zezenekin, Iruñean Sanferminetan ateratzen dituzten horiekin-eta, ez gara ibiltzen. Hernanin uste dut 220 edo 320 kilo inguruan dagoela zezenak gehienez pisatu dezakeena. Nafarroan-eta bai, handiagoak ateratzen dituzte. Orduan, herrian suelto uzten dituztenean ateratzen naiz, baina errekorteak egitera ez.

Hernanin sokamuturra asko izango dugu, baina errekortearen artea gutxik dominatzen dute.

Ateratzen diren asko mozkortuta daude–eta... Sokamuturrean atera behar badut aurreko gauean goiz joaten naiz etxera eta ez dut edaten. Zezenekin ibiltzeko ohitura dugun hiru lagunok horrela ibiltzen gara. Besteak, igual edanarengatik-edo, festetan gehiago ausartzen dira. Hala ere esango nuke afizioa sortzen ari dela: lehen bi ibiltzen ginen, orain lau... Pixkanaka ari da zerbait sortzen.

Bota hondarra platerean, nahastu izerdi pixka batekin eta azken ukitua emateko jarri adar parea zure atzetik korrika... Errezetak "Susto handia" du izena. Zure menuan sartu al da noizbait?

Ia urtero... Aurten inportante samar bat izan dut. Urte hasieran Tolosan harrapatu ninduen eta horregatik nahiko lasai ibili naiz geroztik. Gutxi atera naiz urte guztian, Goizuetako festak arte. Han askoz hobeto ibili naiz, baina bestela aurten bastante beldurtuta.

Kontatu, kontatu Tolosako hori...

Normalean herrietan ez da zezen plazarik izaten, altura diferenteak dituzten hesiak egoten dira. Tolosan ez, han zezen plaza dago eta hesia gorri horietakoa da...

Gorriak pasarazteko!

...ez gaude ohituta hori igotzera. Bi pausotan egin behar da eta, bai nik baita beste denek ere, korrika goazela mantsotu egiten dugu salto egin aurretik. Zezena oso handia zen egia esan, oso azkar nindoan; frenatu nuen, zezenak harrapatu eta buruz joan nintzen hesiaren kontra. Goiko parte zuri horretan eman nion bizkarrarekin. Astebetez nahiko gaizki egon nintzen.

Ospitalean?

Ez, bestela: hanka bendatuta eta ezin ondo ibili. Ospitalera joateko moduko sustorik ez dut izan.

Entrenamenduren bat egiten al duzu?

Beroketak-eta bai, baina bestela ez dut entrenatzen. Festak ez dira oso segidan izaten: Hernani, Astigarraga eta Lasartekoak izan ezik besteak aste batzuen diferentziarekin izaten dira. Hasieran xuabe-xuabe, gutxi ateraz hasten zara; gero gehiago, berotzen joaten zara...

Tolosa, Astigarraga, Hernani, Goizueta... Zezen-turismoak nola funtzionatzen du? Deitu egiten dizuete ala zuek joaten zarete zuen kontutik?

Batzuei deitu egiten diete. Horiek elkarte batean daude, Euskal Herriko Errekortadoreak. Gu gure kontutik mugitzen gara.

Autonomoak zarete beraz. Ikasteko ere bai? Ze toreroek ere eskolak dituzte gaur egun...

Ez gara mugitu baina Euskal Herriko Errekortadoreak elkartekoekin harreman handia daukagu eta azaldu izan digute nola funtzionatzen duen kontuak: gaztetan errekorteekin nabarmentzen bazara ganaduzaleak deitzen dizu. Zezenak ateratzen dizkizute, ze beraiek ere jendea behar dute animalia probatzeko, zeintzuk balio duten eta zeintzuk ez. Errekortadore horiek ganadutegiaren kamisetarekin joaten dira, lehiaketak antolatzen dizkiete... Horietako lau edo bost Donostiako errekortadore txapelketan ateratzen dituzte. Entrenamenduak? Ez gara enteratu. Beti nahi izan dugu eta aurten herriren bateko festetako programan ikastaroren bat antolatu dutela uste dut. Lehenengo urtea izan da eta ez dakit nola funtzionatu duen.

Zaletasuna sortzen lagunduko luke agian...

Hemen ez dago hainbesteko afiziorik. Merezi du? Ez dakit. Pixkanaka joan behar da, herriko festetatik hasita.

Andaluzian berriz, seguru sei urteko umeek ere errekortatzen dutela!

Han ere ez! Errioxan bai, Nafarroan ere bai, eta Valentzian. Valentzian izango dira gehienak. Madrilen ere ikusten dira...

Joan zara horietara, nola egiten duten ikusteko?

Nafarroan eta Errioxan izan naiz, baina errekortadoreak ez, zezenak ikusi ditut kanpoan.

Eta zer iruditzen zezenketekin dagoen betiko eztabaida? Zuei ere tokatuko zitzaizuen "animalia gaixoa horrela mareatzen ibiltzea ere!" entzun beharra.

Aurten San Joanetan esan zidaten bai... Zezenketak ez zaizkit gustatzen, baina errekortatzea diferentea da, ez dituzu hiltzen.

Errekortadorea da zezenaren lagunik onena!

Ez da hori ere. Leku batzuetan heldu egiten diote, hortaz asko kexatzen naiz. Lurrera bota ere bai, batzuetan. Baina errekortatzen zezenak ez du hain gaizki pasatzen.

CRONICA 2006-2007ko KRONIKA

Mikel Zapiain (Hernaniko Udal Artxiboa)

CRONICA 2006ko KRONIKA

Urtarrila / Enero

•Tailerrak, jolasak, irteerak eta... martxan Gazte Txokoak antolatuta.
•SOS Arrazakeriaren *Ni ere pertsona* erakusketa ikusgai Biterin.
•Latsunbeberriko Aizpuru farmaziak egingo ditu gaueko guardiak 2006. urtean.
•Kimaketa lanetan hasita daude lorazainak.
•Masaje zerbitzua martxan Kiroldegian.
•Maitane Iruretagoyena Gipuzkoako Txapeldun pista estaliko 60 metroetan.
•Lau urte pasa ondoren Hernaniko arraunlariak berriro entrenatzen.
•Eski ikastaroak Mendiriz Mendik antolatuta.
•Zine Kluba berriro martxan.
•Zilegi Estola martxan.

Urtarrila 2 – 3 enero
•Jolasak umeentzat Kiroldegian.

Urtarrila 3 enero
•Ipui kontalariak Udal Liburutegian.

Urtarrila 4 enero
•*Betizuak Izar Artean* Sandiusterrin.

Urtarrila 5 – 6 enero
•Erregeak.

Urtarrila 8 enero
•*Las tortugas también vuelan* Natzako Errotan.

Urtarrila 10 enero
•Anorexia eta bulimiari buruzko hitzaldia Biterin (ACABE).

Urtarrila 11 – 13 enero
•Askagintzaren 14. Jardunaldiak. Erakusketa era Biterin (urtarrilak 9-13).

Urtarrila 12 enero
•Saharako egoera soziopolitikoari buruzko hitzaldia Biterin (Frente Polisario: Badadi Benamar).
•*Shakespeare in Chicago* antzerkia ingelesez Biterin.

Urtarrila 13 enero
•Ehiza Txapelketako sariak emateko afaria Txantxangorri elkartean.

Urtarrila 14 enero
•Bertso afaria Martindegiko Gurutzeta sagardotegian Irazu eta S. Lizaso bertsolarieekin.
•Kalez kale kantari.
•Pelota. Berria Txapelketa martxan.
•Puesto de Comercio Justo en Plaza Berria.

Urtarrila 15 enero
•Salida a Riezu y Trinidad de Iturgoien (Mendiriz Mendi).
•Ur jolasak Kiroldegian.
•*AHT gelditu!* Elkarlan-aren murala Tilosetan.

Urtarrila 17 enero
•Conferencia *Hacer deporte sin dañar la espalda* en Biteri Kultur etxea (Dr. Marmier).
•Incendio en el pabellón de AFEDE en Eziago poligonoa.

Urtarrila 17 – 31 enero
•Gotzon Huegun artelanak ikusgai Biterin. Una obra suya se instala en el nuevo espacio inaugurado en Zinkoenea (urtarrilak 18).

Urtarrila 19 enero
•Tabernetako bertso finala Garin tabernan.
•Un muerto y dos heridos al chocar dos coches, un camión y un autobús en la GI-131.

Urtarrila 21 enero
•*Kartoibiraka* (Markeline) antzerki obra haurrentzat Biterin.
•Sagarrondotik aurkezpen ekitaldian: Benito Lertxundiren kontzertua.
•Emakumeentzako autodefentsa ikastaroa (Berdintasun kontseilua).
•EHNA tramitatzeko deialdia.

Urtarrilla 21 – 22 enero
•Zazpi hernaniar Euskadiko Atletismoko Txapelketan Donostian.

Urtarrila 22 enero
•Txotx Eguna Gudarien plazan: Chillida familiak irekitzen du denboraldi berria.
•Urdaburu mendira irteera (Mendiriz Mendi).
•Atsegindegi plaza berria irekita.

Urtarrila 23 – 26 enero
•Sagar jaia ikasleentzat Atsegindegin.

Urtarrila 25 enero
•Grazi Morcillo atxilotuta Frantzian.

Urtarrilla 25 – 27 enero
•Etxeko ura aurrezten erakusteko autobusa Urbietan *Urik onena, alferrik galtzen ez dena* lemarekin.

Urtarrila 27 enero
•*Zuen seme alabek behar zaituztete guraso eta aiton-amonak. Osasun agente moduan* hitzaldia Biterin.
•Jon Garmendia *Txuria* Madrilera eramaten dute.

Urtarrila 28 enero
- BH Bildu Hernanik lokal berria inauguratzen du Kardaberaz kalean.
- Festa Triku tabernan: *Nazka, DJ Polain, DJ Water Parties,...*

Urtarrila 29 enero
- Sorginkeri tailerra Atsegindegin.
- *Aljerko bataila* filma Natzako lokalean.
- Trialsina Fagollagan.

Urtarrila 30 enero
- Lizarrako Gaiteroak Biterin.
- Imanol Etxeberria hernaniarrak irabazten du inauterietako kartel lehiaketa.
- Hernaniko Elizatxo, Langile eta Urumea ikastolak mugi kortasunaren gaia lantzen dute, Udalarekin akordioa sinatu eta gero (EsKola Agenda 21).

Urtarrila 31 enero
- Ipuin ordua Udal liburutegian Pello Añorgarekin.

Otsaila / Febrero

- Autobus zerbitzua martxan sagardotegietara joateko (eta bueltatzeko) ostegun, ostiral eta larunbatetan.
- *Apellidoak abizendu* izeneko kanpaina martxan.
- Semáforos en Martindegi para mejorar la seguridad de los peatones.
- Kale Nagusian botatako etxeetan jatorrizko fatxada jarri behar du promotorak, Udalak eskatuta.
- El área de Hernani dispondrá de sirenas para alertar de accidentes químicos.
- Eider Aldabe (bronce) y Maitane Iruretagoiena (quinta) en el Campeonato absoluto de Euskadi de atletismo en pista cubierta.
- Komunikazio kanpaina txotx denboraldian sortzen diren arazoak konpontzeko.
- Kontsumo Bulegoak dendetan araudia betetzen ote den ikuskatuko du.
- La Diputación de Gipuzkoa compromete la cantidad de 75.000 €. para financiar junto con el Gobierno Vasco y el Ayuntamiento de Hernani un monumento en memoria de las personas fusiladas en el municipio durante la guerra de 1936. El escultor Carlos López de Ceballos resulta ganador del concurso convocado con la obra *Argi-Horma*.
- Herriko zenbait arbola bota dituzte alergia arazoak sortzen zituztelako.
- Ibon Zabala se proclama campeón de Gipuzkoa de trinkete en mano individual.
- *Puzkarra Records* zigilu berria, Jon Ijurko eta Ibon Apezetxea hernaniarrek sortua.
- Contenedores de mayor capacidad para la recogida de basura.
- Actividades varias sobre riesgos de/en empresas químicas.

Otsaila 2 febrero
- Bilera etxebizitzaren inguruan Biterin (Ate Joka taldea).
- Bilera TAO-ren inguruan (Udalak deituta) Biterin.

Otsaila 2 – 16 febrero
- Exposición fotográfica sobre el Sahara en Biteri Kultur etxea.

Otsaila 3 febrero
- Inmobiliarien papera salatzeko mani-kalejira (Ate Joka elkartea).
- Miren Aintzane Egiluzek irabazten du Berdintasun Kontseiluko bigarren beka deialdia. Hernaniar emakumeen bizitza publikoa aztertuko du Aintzanek.

Otsaila 4 febrero
- Pop-rock kontzertua Plaza Berrian: *La Fonda*.
- Comparsa de Caldereros (Elur Txori).
- Santa Ageda bezpera.
- *Familiaren eguna* Atsegindegi plazan (Eroski).

Otsaila 5 febrero
- Santa Barbara elkarteko batzar nagusia: emakumeak bazki de izateari baiezkoa ematen dio.
- 400 atleta biltzen dira 43. Adarraga Memorialean alebin, infantil eta kadete mailan, Landaren.
- Ur ludoteka kiroldegian.
- Fernando Lopez de Zubiriak 100 urte betetzen ditu.

Otsaila 7 febrero
- Conferencia *¿Que nos preocupa del consumo de droga de los jóvenes?* en Biteri: Gabriel Roldán Intxusta, psicólogo clínico (Hernani Institutua).

Otsaila 8 febrero
- Eroskik ateak irekitzen ditu Agustindarren plazan.

Otsaila 9 febrero
- 18/98+ lan taldearen bilera Biteri Kultur etxean.
- Gau zeltiarra Kixkal tabernan.

Otsaila 10 febrero
- *Bob Marley gogoratuz* musika saioa Leoka tabernan.

Otsaila 11 febrero
- Bidezko merkataritza eta Behemendi azoka Plaza Berrian.
- Kalez kale kantari.

Otsaila 12 febrero
- *Hip-hop funky show* Atsegindegin.
- Salida a Peñas de Aia (Mendiriz Mendi).
- Concierto de la Banda de Música en los arkupes del ayun tamiento.
- *Garage Olimpo* filma NATZAko Errotan.
- Txirri, Mirri eta Txiribitonen Pailazokeriak Biterin.
- Esther Lopezek Kopa irabazten du hirugarren aldiz Tenerife Marichalar taldearekin.

Otsaila 14 febrero
- *Gestión informatizada y eficaz de almacenes* en Hernani Institutua (Karmelo Labaka).

Otsaila 15 – 16 febrero
- *Elur-jausietan ARVAk nola erabili* ikastaroa (Hatzi Klimbers eta Mendiriz Mendik).

Otsaila 16 febrero
- Charla sobre el racismo organizada por AMHER en Biteri.
- *Autoestima eta Autobalorazioa* hitzaldia Emakume zentroan: Inma Utrera psikologoa.

Otsaila 17 febrero
- Hernani Musika eskolako abesbatzak eta Musika bandak *Kaldereroak kontzertuan* saioa Sandiusterrin.
- *Amigos del Sur* taldearen kontzertua Goiz Eguzkin.

Otsaila 18 febrero
- Perkusioi taldea kalean.
- EHNA tramitatzeko aukera Biterin.

Otsaila 18 –19 febrero
- 32. Zuhaitz eguna Aparrainen: haritza, lizarra eta gereziak landatzen dira.

Otsaila 19 febrero
- Eskalada ikasteko ikastaroa (Hatzi Klimbers eta Mendiriz Mendi).
- Inude eta Artzainen konpartsa (Urumea Ikastola).
- Ixiar Urdangarinek irabazten du Euskadiko Kross Txapelketa Lasarten.
- Inauterien inguruko kontzertua udaletxeko arkupetan (Hernaniko Musika Banda).

Otsaila 20 - 22 febrero
- Antzerkia Biterin: *El tiempo herido* (Traspasos konpainia), *Ongi ibili* (Pok Produkzioak) eta *Erreleboa* (Txalo Teatroa konpainia).

Otsaila 20 febrero – Martxoa 8 marzo
- Iker Valleren margok ikusgai Biterin.

Otsaila 23 febrero
- Actuación del Coro y Orquesta de San Ignacio de Moxos (Bolivia) en la Parroquia San Juan Bautista.
- *Elkarri berriarekin bat egin* Biterin (Elkarri).
- Robo de 400 € en el Hogar del Jubilado.

Otsaila 24 febrero
- Bertso afari internazionalista Tripontzi tabernan (Askapena eta Gazte Asanblada).

Otsaila 24 – 28 febrero
- Inauteriak.

Otsaila 25 febrero
- Landareko aldageletan sartu eta sua ematen dute.

Otsaila 25 – 26 febrero
- Trabesiako eski ikastaroa Mendiriz Mendik antolatua.

Otsaila 26 febrero
- 53ko kintoak biltzen dira.

Otsaila 28 febrero
- Ipui kontalaria Udal Liburutegian.
- Igor Anguloren heriotza salatzeko mobilizazioak.

Martxoa / Marzo

- En marcha la grúa municipal.
- Ondea en el Ayuntamiento la bandera de la República Saharaui.
- *Bai eskolak euskalduntzeari* zinadura bilketa martxan da.
- Hernani reduce en un 5,69 % sus residuos urbanos.
- Aldabe, Iruretagoiena y Von Wichmann en el estatal de atletismo. Maitane Iruretagoiena onena 60 metroko lasterketan, kadete mailan. Record de Euskadi de Von Wichmann en 600 metros lisos.
- Tenisa: Maider Martín Euskadiko txapeldun, alebin mailan.
- Hernani Institutuko 7 ikasle Europan dira praktiketan.
- El billete único se comenzará a aplicar en los autobuses de Hernani.
- Eliminados los puntos ciegos de riesgo para los peatones.
- Unai Alvarez pelotari hernaniarra irabazle Kubako Capitan San Luis Txapelketan.
- AMR Refractarios lantegia Floridatik Ibaiondo poligonora eramango dute.
- Concurso de cartas *Díselo a quien maltrata* (Berdintasun kontseilua).
- Hizkuntza Eskubideen inguruan erakusketa Tripontzi tabernan (EHE).
- Las químicas de Hernani cuentan con el visto bueno de la UE en seguridad.

Martxoa 1 marzo
- Pentsamendu positiboari buruzko hitzaldia Emakumearen zentroan.

Martxoa 2 marzo
- Pentsamendu baikor eta ezkorraren inguruko hitzaldia Inma Utrera psokoloagoarekin, Elkano kaleko Emakumearen Zentroan.
- Charla *Aire de esperanzas para el pueblo boliviano* con el obispo D. Manuel Egiguren (Grupo de Cooperación local).

Martxoa 3 marzo
- Talleres sobre habilidades sociales en Urumea Ikastola (Asociación de Madres-Padres). Se repiten a lo largo del mes.
- Mobilizazio eguna (Askatasuna).
- Xabier Lareki atxilotuta Donibane Lohitzunen.

Martxoa 4 marzo
- Lodosako Musika bandaren kontzertua udaletxeko arkupetan.
- Exposición sobre alimentación saludable en Eroski.
- El hernaniarra Agustín Sánchez Berenguer fallece en el incendio de una pensión para indigentes en Bilbo.

Martxoa 5 marzo
- Zanpatzarrak kalean.
- El grupo de submarinismo Hegatz celebra su 25 aniversario.
- SagardoGuneak Chillida Lekun ospatuko den Sagar Eguna aurkezten du.
- Ur ludoteka igerilekuan.
- Pirritx eta Porrotx pailasuen emanaldia 18/98+ plataformari babesa emateko.

Martxoa 6 marzo – Apirila 6 abril
- Curso sobre técnicas de mecanizado en Hernani Institutua.

Martxoa 7 – 28 marzo
- Actividades diversas en torno al Día internacional de la mujer (Berdintasun kontseilua, Udala, Gazte Txokoa, HERNE eta Errapia): erakusketak, filmak, argazki rallya, kontzertuak,...

Martxoa 8 marzo
- Interneten nola saldu ikastaroa, KZgunean.
- Prekarietatearen aurkako furgobira Hernanin.

Martxoa 9 marzo
- Ezker Abertzaleak deituta greba eta mobilizaioa eguna.

Martxoa 9 – 10 marzo
- *Denda virtual bat sortzen* ikastaroa KZgunean.

Martxoa 11 marzo
- Mural pintaketa Tilosetan.
- Kontzertua Goiz Eguzkin: *Alma Navarra.*
- *Ametsen basoa* festa Plaza Berrian.
- Kalez Kale Kantari.
- Bidezko merkatarizako postua Plaza Berrian.
- Pelota. Kronika Txapelketa martxan.
- Txirrindularitza: alebin eta infantil probak Ibarluzen (JOCC Peña Otaño).
- Landare urez gainezka Urumea bere bidetik aterata.
- Nagore Zabala eta Ane Lizeaga Euskal Herriko Pala Txapelketako irabazleak.

Martxoa 12 marzo
- Ibilaldi neurtua gaztetxoentzat (Mendiriz Mendi).
- *Ikasgela Hegalaria* Biterin.
- *Kandahar* película Natza elkarteko lokalean.

Martxoa 13 marzo
- Conferencia sobre los modelos de aprendizaje de valores por la profesora de pedagogía Kontxi Medrano en Biteri (Hernani Institutua).

Martxoa 14 marzo
- Elikadura egokiari buruzko hitzaldia Gure Etxolan.
- Armendarizen *Escenario movil* Antziolan (Natza elkartea).
- Seme-alabekin komunikazioa hobetzeko hitzaldia Urumea Ikastolan.

Martxoa 15 marzo
- Bost film labur Biterin (Dobera Euskara elkartea).
- Juan Mari Olano espetxean.

Martxoa 16 marzo
- Jon Maiak *Riomundo* liburua aurkezten du Natzako lokalean.
- *Monique Thomas eta Bere Combo* jazz taldea, Sandiusterrin (Hernani Musika eskola).
- *Krisi eta aldaketen sendatzeko ahalmena* hitzaldia Inma Utrera psikologoarekin (Emakumearen zentroa).
- Turlach taldea Kixkal tabernan.

Martxoa 16 – 19 marzo
- Sagarrondotik.

Martxoa 17 marzo
- Jardunaldi kulturalak Hernani Institutuan.
- Festa irlandarra Tranbia tabernan.
- Juan Delibes nombrado Socio Honorario de Txantxangorri Elkartea.

Martxoa 18 marzo
- *Osakidetza euskalduntzea* manifestazioa (EHE Euskal Herrian Euskaraz).
- *Nazca eta Aluaren algara* taldeen kontzertua.

Martxoa 19 marzo
- *Tolarea* Gipuzkoako Sagardo Naturalaren Kofradiaren 11. kapitulua: Toti Martínez de Lezea, Andoni Egaña eta Parrokiko korua kofrade berriak izendatzen dituzte.
- Biduzeko iturburura eta Bohokortia tontorrera irteera (Mendiriz Mendi).
- Ur jolasak igerilekuan.
- EHNA tramitatzeko aukera.
- Ixiar Urdangarin korrikalariak Espainako Kross Txapelketan La Morgal-Llaneran.

Martxoa 20 marzo
- Bilera Elkano kaleko parrokiko lokalean: *Erlijioa ikastetxeetan.*

Martxoa 20 – 26 marzo
- Aldarrikapen Astea: *Eskubide sozialen alde* (Elkartzen).

Martxoa 21 marzo
- Empresa LOPDra egokitzeko ikastaroa KZgunean.
- Kontzertua Hernani Musika eskolak antolatuta, Biterin: *Hernasax* eta Ordiziako *Oroith.*

Martxoa 22 marzo
- San Joan konpartsak bilera antolatzen du kultur normatiba berriari buruz hitz egiteko, Biteri Kultur etxean (bilera berri bat martxoaren 29an).

Martxoa 22 marzo – apirila 5 abril
- Exposición *Ciento y... postalicas a Federico García Lorca (1.898–1.998)* en Biteri Kultur etxea.

Martxoa 23 marzo
- *Orain Herria Orain Bakea* proposamenaren aurkezpena Biteri Kultur etxean.

Martxoa 24 marzo
- Asamblea del Hogar del Jubilado. Benito Ruiz elegido nuevo presidente.
- *Haurrak ikastolara bakarrik eta oinez* (Eskola Agenda 21).
- Bertso jailadia Play-n.
- Familiako komunikazioari buruzko hitzaldia Urumea Ikastolan.

Martxoa 25 marzo
- Zezen mekanikoa Atsegindegin.
- Txirritaren bertso musikatuak Biterin.
- 1979an jaio eta Langilen ikastolako ikasle ohien afaria.

Martxoa 26 marzo
- Txistulari Bandaren kontzertua Milagrosan.
- Elur Txoriko Miguel Burugain eta Jose Ugalde txapeldunak Gipuzkoako binakako Bola Txapelketan.

Martxoa 27 marzo
- Maria Cherrez, Medicus Mundik gonbidatuta udaletxean.

Martxoa 28 marzo
- Zine Foruma: *Antonia´s Line* Biterin.
- *Gizarte arrazakeria* hitzaldia Carlos Ordoñezekin, Biterin (AMHER).

Martxoa 29 marzo
- Emakumen indigenen inguruan hitzaldia, Biterin (Mugen Gainetik).
- Lur Korta ipuin kontalaria Udal Liburutegian.
- Poesia errezitaldia, EHEk antolatua, AEK-ko lokalean.

Martxoa 30 marzo
- Umorea Kixkal tabernan.
- *Erakundeak inmigrazioaren aurrean* mahai ingurua Biterin (AMHER).
- Hasi dira Gay Mur-eko maisu etxeak hustutzen.

Martxoa 31 marzo
- GR-8 Bertsolari Txapelkta Tripontzi tabernan.

Apirila / Abril

- *Etxean zer ikusi, hura ikasi. Zeuk duzu giltza* kanpaina martxan (Buruntzaldeko Euskara Zerbitzuak).
- Amurraiak askatzen dituzte Urumean.
- Patxi Roldan hirugarrena judo kadete mailako Euskadiko Txapelketan.
- Karmelo Labaka Institutua dona 6 tornos para Guatemala.
- Ave Marian egingo den SagardoGunea-ren maketa ikusgai Biterin.
- Hernaniko arraunlariek bigarren postua lortzen dute Gipuzkoako batel ligan. Bosgarrena Gipuzkoako Txapelketan.
- Hernaniko 16 bertsolari gazteak bertso barnetegira, Askizura.
- Akolako bordaren ordez aterpe ireki bat eraikiko du Diputazioak.
- Langabezia gora (duela hiru urteko maila gainditzen du, % 9a).
- Tras 4 años en Araba, las monjas del Convento de San Agustín vuelven a casa.
- *Egizu euskaraz errenta aitorpena* kanpaina martxan.

Apirila 1 abril
- Jardunaldi gastronomikoa Gudarien plazan (AMHER).
- Txirri, Mirri eta Txiribiton junior Play-en.
- *Tetra Rip* kale antzerkia (Trapu Zaharra konpania).

Apirila 1 – 2 abril
- 14. Extremadurako Jardunaldiak.

Apirila 2 abril
- Kale antzerkia.
- Txurrukora irteera (Mendiriz Mendi).
- Berria Txapelketako finala, kiroldegian.
- Hernani Musika eskolako Txistularien kontzertua arkupetan.
- Eva Esnaola hernaniarra Espainako txapeldun, beterano mailan maratoi erdian.

Apirila 3 abril
- Se abre una sala de estudio para mayores de 16 años en la Biblioteca.

Apirila 4 abril
- Jornada divulgativa *El corazón: motor de la vida* en el Hogar del Jubilado.
- Epeleko Etxeberrik su hartzen du.

Apirila 5 abril
- Guatemalako Julio Perez eta Ignacio Langek bertako proiektuen berri ematen dute Biterin.

Apirila 6 abril
- *Ahulkiak* errezitaldi antzeztua Kixkal Tabernan (Dobera Euskara elkartea).
- Etxebizitza eskubidea aldarrikatzeko manifestazioa, Gay Mur-eko maisu etxetako okupek, Ate joka, eta Elkartzenek deituta.

Apirila 8 abril
- Gay Mur-eko maisu etxeak botatzen dituzte.
- Kalez kale kantari.
- Jose Antonio Olariaga Goirizelaia 100 urte betetzen ditu.

Apirila 9 abril
- Concierto de la Banda de Música en los arkupes.
- Asparren-Baigura irteera (Mendiriz Mendi).
- Ur ludoteka Kiroldegian.

Apirila 10 abril
- Garazi Jauregi, Leire Lucas eta Ane Lujanbio Dominikar Errepublikara Euskadiko Pelota selekzioarekin.

Apirila 11 - 17 abril
- *Energia bizi* erakusketa zabaltzen dute Bidebieta plazan.

Apirila 12 abril
- *Aritz Sound System* Leokan.

Apirila 12 -17 abril
- Aste Santua.

Apirila 13 abril
- *DJ Bifull* Anboto tabernan.

Apirila 13 – 21 abril
- Garbiñe Tijero Venezuelan, Euskal Komunitateen Nazioarteko Txapelketan.

Apirila 14 abril
- II. Errepublikaren 75. urteurrena gogoratuz, bandera erre publikarra hainbat tokitan.

Apirila 16 abril
- Udalbiltzak Aberri Eguna ospatzen du Hernanin.

Apirila 18 abril
- Ipuin ordua liburutegian Lur Kortarekin.

Apirila 21 abril – maiatza 19 mayo
- Azoka antolatzen dute liburutegian.

Apirila 22 abril
- 54ko kintoen bazkaria.
- EHNA tramitatzeko aukera Biterin.

Apirila 23 abril
- Comida anual de los quintos del 62.
- Txatarra koadrilako hildako lagunen aldeko meza.
- Se cierra la temporada de txotx.
- *Aritz Sound System* Tilosetan, Igandeko Sargorian.
- Ricardo Serrano txirrindulariak Errioxako itzulia irabazten du.
- Soziedade arteko Itsas Arrantza Txapelketa Donostian.

Apirila 25 abril
- *Enpatxuari aurre nola egin* ikasteko hitzaldia, Jubilatu Etxean (Maite Valín).
- *Senideen arteko jeloskortasuna* hitzaldia Jose Amiamarekin (Urumea Ikastola).
- Suhiltzaileak Kale Nagusiko etxe batean.

Apirila 26 abril
- Gaztetxeen alde martxa Hernanin.

Apirila 26 – 27 abril
- *Kastillako dorreak* antzerki musikatua Biterin (hainbat ema naldia hurrengo asteetan).

Apirila 28 abril
- *Trio Mozart taldea* Milagrosan (Hernani Musika eskola).
- Lan osasunaren nazioarteko eguna dela eta konzentrazioa Zinkoenean (LAB).

Apirila 28 abril – maiatza 5 mayo
•*Hitzak egiten gaitu ezer* erakusketa Biterin; erakusketak bertsoaren historia kontatzen du.

Apirila 29 abril
•Fiesta anual de los quintos del 52.
•Urpekaritzan hasteko ikastaroa igerilekuan.
•Bertso Eskolan ibilitakoen bazkaria Larregainen.
•Ander Iradi txirrindulariak lehen garaipena lortzen du Zegaman.

Apirila 29 – 30 abril
•2. Txistulari Jaialdi - Txapelketa (Hernani Musika eskolako Txistulari taldea).

Apirila 29 abril – Maiatza 1 mayo
•Maladetara irteera (Mendiriz Mendi).

Apirila 30 abril
•Juan María Uriarte Gotzaiak Agustinatako komentu berritua bedeinkatzen du.
•*Afoniaren* single berriaren aurkezpena Donostian.

Maiatza / Mayo

•Hiri eta errepideetan ibiltzen ikasteko programa martxan ikastetxeetan.
•Curso de recetas de bacalao en Txantxangorri elkartea.
•Erdiguneko kaleetan TAO jartzeko proposamena eztabaidan.
•Hernani Institutua consigue el tercer premio en las Jornadas de Experiencias de Innovación Educativa de Gipuzkoa.
•*Bostgarrena ere ez* lanarekin BHI Institutuak hirugarren saria lortzen du Bideo Digitalaren 2. lehiaketan.
•Josu Azpeitia gana el VI Gran Premio Hernani de Tiro al plato organizado por Txirta.
•Hernani repartirá bonos para sufragar la ayuda domiciliaria.
•Sofia Arostegiren kartelak irabazten du San Joanetako kartel lehiaketa.
•Haurtzaindegi berria prest.
•Jon Imanol Murua primer premio del Salón de Inventos por un tratamiento antideslizante para pavimentos.
•Enara Agirrezabala eta Ane Villaverde Gipuzkoako atletismoko txapeldunak infantil mailan.
•Mugikortasunari buruzko azterketa aurkezten diote Udala ri ikasleek.
•Eider Aldabe campeona provincial de 800 metros.

Maiatza 1 mayo
•Langileen Nazioarteko Eguna. Ospakizunak Jubilatu Etxean.
•Lierni Martiarenak eta Xabier Segurak Arabako Dantza Txapelketa irabazten dute.

Maiatza 2 mayo
•Hitzaldia zigorrei buruz Urumea Ikastolan.

Maiatza 3 mayo
•Hernani "antzerkizaletzeko" bilera irekia Biterin.

Maiatza 5 mayo
•Eskolarteko Bertsolari Txapelketa hasten da, idatzian eta bapatean.
•*Gurasoak seme-alaben arteko bitartekari* gaia lantzen duen hitzaldia Elizatxo ikastolan.

Maiatza 6 mayo
•Floridan bizi izandako emakumeen bazkaria.
•Concurso de pesca de truchas en el río Urumea (Txantxangorri elkartea).
•*Iñaxitoren ametsak* bertso antzerkia Biterin.

Maiatza 6 – 13 mayo
•11. Dantzari Festa.

Maiatza 7 – 14 mayo
•I. Reggae Astea.

Maiatza 8 mayo
•Osasun arloko profesionalentzako ikastaroa Udal Euskaltegian.
•Imanol Larretxea hil da.

Maiatza 8 – 12 mayo
•Mendiko Material azoka Mendiriz Mendik antolatuta.

Maiatza 9 mayo
•Xabier Lareki epaitzen dute Pauen.
•*Umeak eta elikadura* hitzaldia Urumea ikastolan: Jose Amiama.
•El indígena colombiano Luis Evelis Andrade en el ayuntamiento solicitando ayuda para cooperación.

Maiatza 10 mayo
•Oskar Matute parlamentario de Ezker Batua-Berdeak ofrece una charla en Biteri.
•Charla sobre *Desgaste en las articulaciones* en el Hogar del Jubilado: Joseba Muñoz.
•Isuri toxikoentzako alarmen inguruan hitzaldia enpresentzat udaletexean.

Maiatza 11 mayo
•*Gazteak eta autogesioa*ri buruzko hitzaldia Biterin (Gazte Asanblada).
•Saharako haurrak etxean hartu nahi dituzten familien bilera Biterin.
•Ozenki eta Kantuz abesbatzen kontzertua Agustinetan.

Maiatza 12 mayo
•Hernani-Lesaka GR-8 Txapelketaren barruan, Tripontzi tabernan.
•Txistu eta organo kontzertua Agustinetan.
• Cinco heridos tras una explosión de gas en Cintas Adhesivas Ubis.
•Curso de prevención para trabajadores de la construcción en Hernani Institutua.

Maiatza 13 mayo
•24 horas de oración continuada en la Iglesia Cristiana Evangélica de Hernani.
•Joxan Goikoetxearen kontzertua Agustindarren komentuan.
•Kalez kale kantari.
•Bidezko merkataritzako produktuekin postua Plaza Berrian.

Maiatza 14 mayo
•Dobera Euskara Elkarteak Herri Urratsera joateko autobusa antolatzen du.

Maiatza 15 mayo
•Baserritar Eguna. Bertsolariak eta pilota partiduak Tilosetan.

Maiatza 16 mayo
- Agurainera irteera Gure Etxolak antolatuta.

Maiatza 17 mayo
- *Modelo Klowntrapublicitaria* antzerki obra Virginia Imazekin (Berditasun kontseilua).
- Tabernariekin bilera txotx denboraldiaren balorazioa egiteko Biterin (Berriak elkartea).

Maiatza 17 mayo – Ekaina 18 junio
- Peio Goelloren margo eta collage-ak ikusgai Joxe Mari tabernan.

Maiatza 18 – 20 mayo
- 20. Txalaparta festa.

Maiatza 19 mayo
- Inmaculada Ikastetxeko abesbatza eta musikarien kontzertua.

Maiatza 20 mayo
- Salida micológica (Urretza Mikologi elkartea).
- Hinchables en Bidebieta plaza (Berriak).
- EHNA tramitatzeko aukera Bildu Hernani plataformaren lokalean.
- *Nazka eta Aluaren Algara* taldearen kontzertua Itxaski tabernan.

Maiatza 20 – 21 mayo
- Hernani eta Astigarragako AEKko kideek barnetegia egiten dute Elantxoben.

Maiatza 21 mayo
- Mendiriz Mendik eta Aurrerak irteera antolatzen dute.
- Musika jartzaileak Tilosetan.

Maiatza 23 mayo
- Jubilatuak Briviescara.
- Curso sobre *¿cómo gestionar tiempo y recursos en la empresa?* en Hernani Institutua.
- Hogar del Jubilado: proyección sobre excursiones realizadas.

Maiatza 23 – 26 mayo
- Eskulan erakusketa Biterin (Emakume zentroa).

Maiatza 23 – 30 mayo
- Nazioarteko gatazkez gogoeta egiteko hitzaldiko zikloa (Kooperazio Taldea).

Maiatza 24 mayo
- Kontzertua Biterin: *Pasaia Musikal Big-Band* (Hernani Musika eskola).

Maiatza 25 mayo
- Desayuno cardiosalusable en Elizatxo ikastola.

Maiatza 26 mayo
- Simulacro de urgencias por contaminación química.

Maiatza 26 – 27 mayo
- *Dezibelioen matxinada* Tilosetan.

Maiatza 27 mayo
- Concurso de murales y graffitis en el Certamen de Pintura Tamayo (Chillida Leku).
- Kantuz eguna Sandiusterrin (Kantuz Abesbatza).

Maiatza 28 mayo
- I Encuentro de Encajeras de Hernani.
- Ibantelli mendira irteera (Mendiriz Mendi).
- Mendi bizikleta irteera.
- Foso unibertsaleko tiraldia Santa Barbaran (Txantxangorri).
- *Igandeko Sargoria* Tilosetan Mr. *Dubbin*-ekin.

Maiatza 29 mayo – Ekaina 2 junio
- Exposición de educación medioambiental con trabajos realizados por alumnos del municipio en Biteri.

Maiatza 30 mayo
- Lorena Bertino argentinarrak etorkin familien eta beraien egoeraren inguruan hitz egiten du Biterin, inmigrazioari buruzko formazio modulu barruan.
- Ipuin ordua Biterin.
- Aqualiako langileen protesta Hernanin.

Ekaina / Junio

- San Markosek kanpaina jartzen du martxan zabor mota bakoitza non bota jakiteko.
- Iñaki Estarloa Gipuzkoako Kopako txapeldun plater tiroan.
- Jai Batzordeak salatzen du *"Kultura Batzordearen zentsura politikoa"* San Joanetako kartela aukeratzeko garaian.
- Motocross: Iker Lujanbio irabazle Bergaran.
- Biteriko tailerretan kurtsoan zehar egindako lanen erakusketa.
- Mikel de Diego txapeldun aulki mugikorrean Donostia Arraun Lagunak taldearekin.
- Sortuz eta sortuz herriko musikariak bultzatzeko ekimena (Dobera elkartea).
- Bola: Rosa Mari Santos Gipuzkoako txapeldun.
- Leokako labaderoa berrituko da.
- C.D. Hernaniko 18 atleta Gipuzkoako Txapelketan, Anoetan.
- Txantxangorri elkartea lanza su página web.
- Udalak ikerketa eskatu du erraustegiak ingurumenean izango lukeen eragina aztertzeko.

Ekaina 1 junio
- Oihane Bakedano epaitzen dute Madrilen.
- Holiday zirkoa Landaren.
- Inmaculadako ikasleak loreak aldatzen Atarrabiyo parkean.

Ekaina 2 junio
- Bertso eskolako hiru lagun Gipuzkoako Eskolarteko finalean.
- Mutrikuko Musika eskolako emanaldia Biterin (Hernani Musika eskola).
- *Osasuna, psicologia eta familia*ren inguruko hitzaldia Biterin (Sasoiko elkartea).

Ekaina 3 junio
- Sálida a San Donato (Karobi elkartea).
- Marcha anual a Goizueta de la cuadrilla Txinparta.
- Haragi eguna (Berriak).
- Langile ikastolako festa.
- Txakoli Eguna (Santa Barbara elkartea).
- José Luis Pérez Vacas txapeldun Gipuzkoako muestra txakur lehiaketan.

Ekaina 3 – 4 junio
- Osiñagako festak.

Ekaina 4 junio
- Arantzazura erromesaldia joateko autobusa antolatzen da.
- Hernanitik Leitzara 47. ibilaldia (Elur Txori elkartea).
- Lizarragatik Pilatos balkoira irteera (Mendiriz Mendi).
- Jornada de puertas abiertas con gimnasia, aerobic y baile en el Polideportivo.
- Hernani Musika eskolako txistularien emanaldia arkupeetan.

Ekaina 5 – 16 junio
- Interneta erabiltzeko ikastaroa KZgunean.

Ekaina 6 junio
- Mezu elektronikoak euskaraz idazteko gida aurkezten dute Urumea eta Langile ikastetxeetan.

Ekaina 7 junio
- Alfonso Cea presenta el libro *Los héroes malditos* en Biteri.

Ekaina 8 junio
- Excursión a Navarra del Hogar del Jubilado.
- *Atzerritartasun legea* hitzaldia Agustín Unzurrunzagarekin, inmigrazioari buruzko formazio modulu barruan.

Ekaina 9 – 14 junio
- San Antonio jaiak Ereñotzun.

Ekaina 10 junio
- Visita infantil al parque natural de Cabárceno (Txantxangorri).
- 2. Hip Hop eguna.
- Kalez kale kantari.
- Elizatxo Ikastolako festa.
- Bidezko Merkataritza postua Plaza Berrian.

Ekaina 10 – 11 junio
- Midi D´ossaura irteera (Mendiriz Mendi).

Ekaina 11 junio
- Urumea ikastolako jaia.

Ekaina 12 junio
- Proposamenak biltzeko batzarra Gazte Txabolan (Gazte Asanblada).
- Txirrita eskolako festa Ereñotzun.

Ekaina 14 junio
- Biteriko Dantza Garaikideko eta antzerkiko ikasleen emanaldia.
- Activadas las alertas para los accidentes químicos.

Ekaina 15 junio
- *Zertaz hitz egiten ari gara integrazioaz hitz egitean?*, Diógenes Sabanarekin, inmigrazioari buruzko formazio modulu barruan.
- Biteriko Saloi-dantza ikasten aritu diren ikasleen emanaldia.
- Irlandari buruzko hitzaldia Robert James Mcclenaghan-ekin Biterin (Askapena).

Ekaina 15 – 16 junio
- Bazkideen pintura eta eskulan erakusketa Gure Etxolan.

Ekaina 16 junio
- Festa Inmaculada ikastetxean.
- Kontzertua Milagrosan: Hernani Musika eskolako eta Gehitu abesbatzak.

Ekaina 17 junio
- Lurdes Etxeberria irakasleari omenaldia (Txirrita ikastetxea).
- Azeri Bila herri lasterketa: Ixiar Urdangarin eta David Martin azkarrenak.
- Preludioak Gudarien plazan.
- EHNA tramitatzeko aukera Bildu Hernani lokalean.
- 13. San Joan Waterpolo txapelketa kiroldegian.
- Kirol Patronatuak antolatutako 11. Pala txapelketako finala Lazkano anaiek irabazten dute.
- Kontrol soziala eta bijilantzia kamaren kontrako kontzentrazioa Gudarien plaza.
- Tirolina, zirko teknikak eta perkusio tailerrak Atsegindegi plazan.
- 26 hernaniarrek parte hartzen dute "Quebrantahuesos" bizikleta proban.

Ekaina 17 – 18 junio
- Eskalada ikastaroa (Mendiriz Mendi).

Ekaina 18 junio
- Atleta osoa eta 25. Palankarien froga Antziolako kirol pistan (Etxeberri elkartea).
- Gimnasia erritmiko erakustaldia kiroldegiko pista nagusian.
- Finales del campeonato de la Escuela de Pelota en el frontón del polideportivo.

Ekaina 19 junio
- Erraustegiaren kontra mobilizazioak antolatzeko bilera Ereñotzun.
- Akordeoi kontzertua Sandiusterrin (Hernani Musika eskola).
- Ate jokako kideek *"hutsik zegoen babes ofizialeko etxebizitza bat"* okupatzen dute Perkaiztegi kalean.

Ekaina 20 junio
- Udako Solstizioa Chillida Lekun.
- Piano kontzertua Sandiusterrin (Hernani Musika eskola).

Ekaina 21 junio
- Perkusio eta haizezko tresneen kontzertua Sandiusterrin (Hernani Musika eskola). .

Ekaina 22 junio
- Afari herrikoia eta bertso lizun saioa Gazte Txabolan (Gazte Asanblada).

Ekaina 23 – 27 junio
- Sanjoanak. Beti Egarriak txaranga omendua.

Ekaina 26 junio
- Gotzon Aranburu epaitzen dute Madrilen.

Ekaina 28 junio – Uztailla 4 julio
- Bandera del colectivo Egham en el balcon del ayuntamiento.

Ekaina 29 junio
- Erraustegiari buruzko hitzaldia (Arnasa plataforma) Txirrita eskolan.

Ekaina 30 junio
- Kronika pelota txapelketako finala Tilosetan.

Uztaila / Julio

•Joxe Felipe Auzmerndi txapeldun Hernaniko squash txapelketan.
•Primera experiencia de biblioteca al aire libre en Ezkiaga pasealekua.
•Hernani rechaza que se ubique la incineradora en Landarbaso.
•Séighan O´Draoi eskultore irlandarren obrak ikusgai Hernani Hizkuntzak akademian.
•Dantza. Xabier Segura eta Lierni Martiarena txapeldunak Asteasun.
•Julen Rodriguez hernaniarrak "Bardenas Extrem" proba irabazten du.
•Ezki zahar bat kentzen dute Tilosetan ihartua zegoelako.
•Servando Rivas hernaniarrak marka berria jartzen du mailu jaurtiketan.
•"Donosti Cup" Zubipen.
•Iraila bukatu arte ostiral gauetan ere gaueko zerbitzua eskainzten du Garayarrek.
•Jorge Pacheco Gustav Mahler Gazte Orkestran.
•TAO jartzeko proposamena ikusgai Biterin, ideiak eta iritziak jasotzeko.
•Hernaniko hiru atleta, kadete mailako Estatuko txapelketan Bartzelonan.
•1936 - 1940 urte arteko argazkiak biltzen ari da Natza elkartea, erakusketan jartzeko.
•4 niños saharauis pasan el verano en Hernani.
•Bide hezkuntza programan 1.200 ikaslek hartuko dute parte irailan hasiko den ikasturtean.

Uztaila 1 julio
•Herri arteko euskal jokoen finala Berrizen, Hernani tartean dela.

Uztaila 3 julio
•Udaleku irekiak hasten dira.
•Gazte Txabola botatzen du Udalak.

Uztaila 6 – 8 julio
•Ciclo de cine al aire libre en Atsegindegi: *Plan oculto, Ice Age 2* y *Misión imposible 3*.

Uztaila 7 julio
•*Israelekin harremanak eten. Herrientzat autodeterminazioa* lemapean kontzentrazioa.
•Gazte Txabola bota izana salatzeko 200 lagunetik gora biltzen dira.
•Cierre de la sala Play.

Uztaila 7 – 9 julio
•San Fermin jaiak Martindegin.

Uztaila 8 julio
•Kalez kale kantari.
•Bidezko merkataritza postua Plaza Berrian.
•Lau hernaniar Alpeetako "La Marmotte" frogan.

Uztaila 10 julio
•San Joan festen balorazio bilera Biteri Kultur etxean.
•Intervenidos 2,2 millones €. en cajetillas de tabaco en un almacen de Hernani.

Uztaila 11 julio
•Bilera deitzen du Gazte Asanbladak Gazte Txabolaz hitz egiteko Parador-ean.

Uztaila 14 julio
• Jokin Uranga eta Jexux Mari Irazu bertsotan Kixkal tabernan.

Uztaila 14 – 16 julio
•Jubilatuak Gijonera.

Uztaila 16 julio
•Karmen jaiak kaxkoan. Xanti Lujanbio Kaxkoko alkatea eta Agustinatako monjak omenduak.

Uztaila 19 julio
•*Urumea Bizirik* erraustegiaren kontrako taldearen aurkezpena Ereñotzun.
•*In this world* filma Karkabako plazan (Natza).

Uztaila 21 julio
•*La Fonda Pop Rock* taldearen emanaldia Tilosetan.
•Txu-txu trena herrian barrena (Berriak).

Uztaila 21 – 24 julio
•Madalena jaiak Zaharren egoitzan.

Uztaila 22 julio
•Carros de Foc-era irteera (Mendiriz Mendi).

Uztaila 25 julio
•*Oregon* taldearen kontzertua Chillida Lekun, Jazzaldiaren barruan.

Uztaila 26 julio
•Kiroldegiko langileen kaleratzearen aurkako firma bilketa.

Uztaila 27 julio
•Peregrinos del Camino de Santiago del interior en Hernani.
•Zaborra kudeatzeko alternatibei buruzko hitzaldia Biterin.

Uztaila 30 julio
•San Joan jaietan suspenditu ziren su artifizialak ikusi eta entzuteko aukera.
•Peru Alfaro eta Leire Gonzalez lehenengo bi hernaniarrak Getaria-Zarautz igeriketa proban.

Uztaila 31 julio
•San Inazio jaiak.

Abuztua

•Garikoitz Erroizenea Kanadan, Euskal selekzioarekin, munduko Handball Txapelketan. Txapelketa irabazten du.
•Conciertos de la Quincena Musical, todos los domingos de agosto en Chillida Leku. Diputación destina 120.000 €. para la promoción del museo.

Abuztua 4 agosto
•Imanol Miner preso hernaniarraren senitartekoen istripua. Protesta ante la sede de la Casa del Pueblo (abuztuak 11).

Abuztua 6 agosto
•Txantxangorri Sari Nagusia (Plater tiro Txapelketa) jokatzen da.

Abuztua 8 – 10 agosto
•Haurrentzako tailerra Chillida Lekun.

Abuztua 8 – 27 agosto
•Herri barruko autobusa oporretan.

Abuztua 9 – 13 agosto
•Bertso eskolako kideak Beirera doaz udalekutara, bertsoekin jolastera.

Abuztua 10 agosto
•*La pesadilla de Darwin* filmea Karkabako plazan (Natza).

Abuztua 12 agosto
•Kalez kale kantari.
•Javi Perez Vacas 5. Memoriala Zubipen.
•Peru Alfaro hirugarren Espainako "Aquathlon" txapelketan.

Abuztua 17 agosto
•Argazki proiekzioak Karboneran (Errapia).

Abuztua 19 agosto
•Amurrioko txapela irabazten dute Xabier Segurak eta Lierni Martiarenak dantza sueltoan.

Abuztua 23 agosto
•*Lorearen hitza* argazki proiekzioa Karboneran (Errapia).

Abuztua 24 agosto
•Sutea Kale Nagusiko Egino etxean. Ez dira kalte pertsonalik izan.

Abuztua 24 – 27 agosto
•Antton Zabala eskalatzaileak Eskaladako Munduko Txapelketan.

Abuztua 25 – 27 agosto
•Portuko jaiak.

Abuztua 27 agosto
•Aitor Gorrotxategi Antiguako finalean.

Abuztua 30 agosto
•Gorka Setienek idatzitako *Aparkaleku Felizidadia* liburuaren aurkezpena Karboneran.
•Un vecino de Hernani herido grave al chocar su coche contra un camión en la GI-2132 a la altura de Hernani.

Abuztua 31 agosto
•Tilosetako udako liburutegia ixten dute.
•San Sebastian eta Ojuel "31 de agosto" txapelketako finalean.

Iraila / Septiembre

•El Ayuntamiento de Hernani elabora un plan de inmigración local para los proximos 3 años.
•Afonia punk taldeak *Gure Belaunaldia* diska berria kaleratzen du.
•Iraileko ikastaroak AEKn.
•Maddi Iradi gana el primer premio de exposición de frutas en la Feria de Ordizia.
•Sagarrondotik Sagardoaren Lurraldeko Mus Txapelketa antolatzen da.
•*36/06: Frankismoa Hernanin* izenburupean hainbat ekintza izaten dira (Natza).
•Ereñotzu auzoa "Toki Entitate Txiki" gisa eratzeko espedienteari hasiera eman dio plenoak.
•Udalak Gas Hernani, S.A. enpresa Naturgas Energia, S.A.-ri saltzen dio.
•LABek *Hator gorrira* kanpaina aurkezten du hauteskunde sindikaletarako.
•David Pelaz hernaniarra Europako errugbi txapelketan ari da, Polonian.
•Unai Alvarez compite en el campeonato del mundo de pelota en México. Munduko azpitxapelduna.
•En marcha los cursos de euskara para inmigrantes dentro del programa AISA.
•Encarcelado un vecino de 22 años por robar tarjetas de crédito a jóvenes en una lonja de Irun.
•Jóvenes hernaniarras viajarán a Hungría dentro de un programa de intercambio cultural impulsado el Ayuntamiento, en colaboración con otros de la comarca.
•El hernaniarra Jon Insusti convocado con la selección española de rugby.
•Una asistenta visitará a los mayores de 65 años para informarles sobre los servicios sociales.
•2006/07 kurtsoa: 2.300 ikasle.

Iraila 1 septiembre
•Ur parkea inauguratzen dute Mendi Mendiyan.
•Hernaniko Udaleko Berdintasun sailak *Munduko emakumeen literatura / Literatura de mujeres en el mundo* ikastaroa antolatzen du.

Iraila 2 septiembre
•Bola joko ikastaroa haurrentzako Benta Berri bolatokian.
•Antton Zabala eskalatzailea garaile Iruñean.

Iraila 3 septiembre
•Joxe Manuel Errazkin *Otsua* aske.

Iraila 7 septiembre
•Juan Carlos Jiménez de Aberasturiren "*Askatasunaren bidea. Florentino Goikoetxea eta beste hernaniar batzuk nazismoaren aurkako borrokan II. Mundu Gerran*" liburua aurkezten du.
•*Rompiendo el cerco* proiekzioa Karboneran.

Iraila 8 septiembre
•Etxeratek deitutako eskualdeko kontzentrazioa Tilosetan.

Iraila 9 septiembre
•Kalez kale kantari.
•Auzoko eguna Latsunbeberri eta Marielutsen.
•Zikuñagako Jaiak.
•Puesto de comercio justo en Plaza Berria.
•Murua harakinari omenaldia jubilatu eta gero.

Iraila 12 septiembre
•Gazte Txokoak ateak irekitzen ditu oporrak ondoren.

Iraila 12 – 29 septiembre
•*Hernaniko berdeguneak* proiektu berria ikusgai dago Biterin.

Iraila 13 septiembre
•HHI –EPAn ikasturte berria hasten da.
•AHTaren inguruko proiekzioak Karboneran.
•Lastaolako Sete enpresako estrakzio sistemak su hartzen du.

Iraila 14 septiembre
•Frankismoari buruzko hitzaldia Iñaki Egaña eta Arantxa Arrutiren eskutik Biterin (Natza).

Iraila 14 – 17 septiembre
•Feria de la cerveza organizada por el Hernani Club de Rugby en Atsegindegi plaza.

Iraila 15 septiembre
•Txantxangorri elkarteko sagardo lehiketa. Bereziartuaren sagardoa txapeldun bigarren urtez jarraian.

Iraila 16 – 17 septiembre
•Palentziako Sierra Peña Labrara irteera (Mendiriz Mendi).

Iraila 17 septiembre
•Etiopiako umezurtzentzat dirua biltzeko elkartasun bazkaria Atsegindegi plazan.
•Osiñagako auzo elkartekoak Nafarrora eguna pasatzera.
•Sagarra eta Sagardoaren festa Gudarien plazan. 8. Trikitilari gazteen txapelketa Gudarien plazan (Kriskitina dantza taldea).

Iraila 18 septiembre
•Informatika ikastaroa Ereñotzun.
•Gimnasia eta aerobic kurtsoa hasten da Ereñotzun.
•Inauguración oficial de la nueva haureskola.

Iraila 20 septiembre – Urria 6 octubre
•Maider Kalonjeren egurrezko lanak ikusgai Joxe Marin.

Iraila 21 septiembre
•Mexikori buruzko emanaldia Karboneran.

Iraila 22 septiembre
•Haur parkea Atsegindegi plazan (Berriak).
•*Audientzia Nazional stop* lemapean manifestazioa (Askatasuna).
•Zaharren Egoitza zaharberritzeko Udalak eta Foru Aldundiak hitzarmena sinatzen dute.

Iraila 22 – 24 septiembre
•25. urteurrena ospatzeko Mujika Taldeak hainbat ekitaldi egiten du Hernanin.

Iraila 23 septiembre
•Karabelgo Belkara auzo elkarteak umeentzako festa antolatzen du.
•Errausketaren kontrako manifestazioa (Urumea Bizirik plataforma).
•*Aritz Sound System* Leokan.
•Bola Jokoko ikastaroa Floridan.

Iraila 23 – 24 septiembre
•13. Albokarien topaketa. Mariano Barrenetxea omendua.

Iraila 24 septiembre
•Salida a Ernio (Mendiriz Mendi).
•Amnistiaren aldeko futbol 7 txapelketa Zubipen (Askatasuna).
•Korrika 15eko materiala salgai.

Iraila 25 septiembre
•Mantenimendu gimnasia klaseak hasten dira Jubilati Etxean.

Iraila 26 septiembre
•Lur Korta ipuin kontatzen Biterin.
•Encuentro sobre la situación en Guatemala en Biteri con Feliciana Macario (Coordinadora Nacional de Viudas de Guatemala).

Iraila 27 septiembre
•AEK, Udal Euskaltegia, EPA-HHI, eta *Gure artean Euskaraz* ordezkariek Euskara ikasteko eskaintza zabala aurkezten dute.

Iraila 27 septiembre – urria 11 octubre
•Frakismoari buruzko argazki erakusketa Natza lokalean.

Iraila 28 septiembre
•*Masacre oculta eta Palestina hesien zirrikitutik* dokumentalak Karboneran.

Iraila 29 septiembre
•Parrokiarteko gazte taldeen bilerak hasten dira, Elkano kaleko Parrokiko lokaletan.

Iraila 30 septiembre
•Familientzako mendi irteera, Santa Barbaran barrena, Karobi elkarteak antolatuta.
•17. Mugarri Eguna.
•Herri kirolak gazteentzat Atsegindegi plazan.

Urria / Octubre

•Bidaiaren txokoa sortu nahi du bidaiari talde batek.
•Correoseko bulegoa arratsaldetan ere irekita.
•Asier Larrañagak "Zakila Bira" lasterketa irabazten du Zumaian.
•*Gasteak eta administrazioa* liburuxka argitaratzen dute Buruntzaldeko Udalek.
•Trainerua berriro itsasoratuko du Hernanik.
•Kooperazio proiektuetarako 166.960 €.ko dirulaguntza ematen du Udalak.
•Liburutegia eta ordenadore gela herritarren eskura, HHI-EPAn.
•Alzheimerra duten gaixoak zaintzen dituzten herritarrentzat hitzaldiak antolatzeko deia.
•Calabaza de 38 kilos cultivada por Alberto Marcos en la huerta de los frailes alemanes.
•El alcalde de Ocotal (Nicaragua) visita Hernani.
•Karabel auzoan parke eta aparkamendu berria.
•Alkoholiko anonimoen Santa Barbara elkarteaeren urteurrena.
•Mikel Peruarenak Irun Saria irabazten du, euskarazko poesia atalean.

Urria 1 octubre
•Ur parkeko denboraldia bukatuta.
•Igande musikatuen udazkeneko lehen saioa Tilosetan.

Urria 1 – 7 octubre
•Exposición sobre viajes y transportes en Biteri Kultur etxea.

Urria 2 octubre
•Vuelca un camión con 17.000 l. de clorato sódico.

Urria 2 – 6 octubre
•Kontsumoari buruzko erakusketa ibiltaria Biterin.

Urria 3 octubre
•Zubipeko futbol eskola martxan.

Urria 4 octubre
•Lurzoru buruzko hitzaldia Biterin, Javier Buron eta Ricardo Ortegarekin.

Urria 4 – 5 octubre
•Ikastaro teknikoa antolatzen du Molotoff Irratiak.

Urria 4 octubre – abendua 20 diciembre
•Hernaniko Udaleko Berdintasun sailak *Komunikazioa eta jendeaurrean hitz egiteko teknikak* ikastaroa antolatzen du.

Urria 5 octubre
•Zilegi Eskola berriro martxan, aurkezpena Biterin.
•*Gure eskubideak defenda ditzagun. Kontsumitzaileen eskubide eta eginkizunak* hitzaldia Biterin.
•*Kale borroka egunak* dokumentala, Karboneran.

Urria 6 octubre
•Akanpada plazan Iñaki de Juana presoaren egoera salatzeko (Askatasuna).

Urria 6 – 8 octubre
•Salida infantil a Artikutza (Mendiriz Mendi).

Urria 7 octubre
•Comida de exalumnos de Gay Mur nacidos entre los años 1965 - 1967 en Oianume.
•Concierto de Landarbaso abesbatza en la Milagrosa.
•Biterin garai batean ibilitako ikasleek bazkaria dute.

Urria 8 octubre
•Concierto de la Banda de Música en los arkupes.
•Igandeko sargoria Tilosetan: *Laiman* kanariarra.

Urria 9 octubre
•*Diarios de una motocicleta* pelikula Karboneran.

Urria 10 octubre
•Nikaraguari buruzko hitzaldia eta dokumentala Biterin (Kooperazio taldea).

Urria 12 octubre
•Arriatsu ikasle ohien bazkaria.
•Langile Ikastolako LIMA taldeak jai ez egitea erabakitzen du.
•*Kutsidazu bidea, Ixabel* filmarekin hasten dira Biteriko zine emanaldiak.

Urria 14 octubre
•Kalez kale kantari.
•Bidezko Merkataritzako postua Plaza Berrian.
•Haur jokoak Arriatsun.

Urria 14 octubre – abendua 16 diciembre
•Hernaniko Udaleko Berdintasun sailak *D.J. tailerra* ikastaroa antolatzen du.

Urria 15 octubre
•Autobusa Nafarroa Oinezera joateko (Dobera elkartea).

Urria 16 octubre
•Hernaniko kanpandorrea zikoinen atsedenleku.

Urria 16 – 22 octubre
•Perretxikoei buruzko argazki erakusketa Biterin (Urretxa mikologia elkartea).

Urria 17 octubre
•Hitzaldia Biterin (Askatasuna).
•Gazte Txabolari buruzko bilera Biterin (Gazte Asanblada).

Urria 17 – 31 octubre
•Euskal Herriko animazioaren erakusketa, Biterin.

Urria 18 – 20 octubre
•Ciclo de teatro en Biteri Kultur etxea: *El vendedor de tiempo* (Ados teatroa), *Larru haizetara* (Bikoteatroa) y *El avaro de Moliere* (Tabola Rassa).

Urria 19 octubre
•Hernaniko Udaleko Berdintasun sailak *Komunikabideak eta sexismoa* ikastaroa antolatzen du.
•Antton Melendezen hitzaldia Biterin (Urretxa mikologia elkartea).
•Zine xumea zikloko aurreneko filma (*Earthlings*) Karbonera gunean.
•*Turlach* taldearen irlandar musika entzungai Kixkal tabernan.
•Bide-hezkuntza zirkuitu iraunkorra inauguratzen da Mañe i Flaquer-en.

Urria 21 octubre
•Karbonerak festa antolatzen du.
•Joxe Manuel Errazkin *Otsua*ri ongi etorria.
•EHNA tramitatzeko aukera Bildu Hernani lokalean.
•Joaquin Ortegaren Canario "irailak 13" pasadoblea estreinatzen du Tolosako Bandak.

Urria 22 octubre
•Bildutako perretxikoen erakusketa eta dastaketa (Urretxa mikologia elkartea).
•Igandeko Sargoria, *Mombasa* musikariekin, Tilosetan.

Urria 23 octubre – azaroa 25 noviembre
•*Saski-Naski* liburu azoka liburutegian.

Urria 23 octubre – Abendua 18 diciembre
•Hernaniko Udaleko Berdintasun sailak *Emakumeak eta umorea* ikastaroa antolatzen du.

Urria 24 octubre
•Ipuin ordua Udal liburutegian Pello Añorgarekin.

Urria 24 – 29 octubre
•Ereñotzuko kultur astea.

Urria 25 octubre
•BHren lokalean eta Garinen sartzen da Ertzantza, Gorenak aginduta miaketak egitera.
•La cantante hernaniarra Garbiñe presenta su primer disco: *Ibilian*.

Urria 26 octubre
•Zine xumea zikloa (*Memoria del saqueo*) Karbonera gunean.

Urria 27 octubre
•Garagardo festa Karobi elkartean.

Urria 27 – 29 octubre
•Jubilatuak Huescara.

Urria 28 octubre
•Excursión a Navarra de la Sociedad Santa Barbara.
•*Zo Zomgo* taldearen perkusio emanaldia kaleetan zehar (Berriak).

Urria 29 octubre
•Aranora irteera (Xalaparta elkartea).

- Artzena mendizerrara irteera (Mendiriz Mendi).
- *Aritz Sound System* Igandeko Sargorian.

Azaroa / Noviembre

- *Gure artean euskaraz* egitasmoa martxan.
- Ubarretxena eta Galartza pelotariak Gipuzkoako txapelketako finalean.
- Udalak espedientea irekitzen dio empresa bati Urumean izandako isuriagatik.
- El hernaniarra Jhoni Porto campeón de Gipuzkoa de coctelería.
- Colocados paneles informativos sobre los comercios ubicados en el Casco.
- Juan Mari Beltrán premiado con la Alboka de Plata en el Festival Flok de Galdames.
- El Ayuntamiento retira todos los contenedores de recogida de ropa por su mal uso.
- Los jugadores de rugby Otxotorena, Casado, Mitxelena y Garmendia convocados con la selección de Euskadi.
- *Sortuz eta sortuz* ekimenean aukeratutako taldeek diskoa grabatzen dute.
- 25 urte Musika bandan eman eta gero Julio García Alonsok omenaldia jasotzen du.
- Gatazkei irtenbidea bilatzeko tailerrak gurasoentzat, Hernaniko Udalak antolatuta, Biterin.
- Bildu Hernanik antolatuta bilerak herritarrekin 2007ko aurrekontuak prestatzeko.

Azaroa 2 noviembre
- Islandiari buruzko bi projekzio Bidaiaren Txokoak antolatuta, Natza aretoan.
- *Munduko mendien herritarren eskutik*, Karboneran.

Azaroa 4 noviembre
- Comida de las nacidas en 1946.
- Sagardo Txapelketa, Elur Txorin. Setien Sagardotegia txalpendun.
- Tafallako Musika bandaren kontzertua udaletxeko arkupetan.
- Gaztetxearen inguruan hitz egiteko bilera Tilosetan (Gazte Asanblada).
- Hamabi ordu otoitzean, Hernaniko Kristau Eliza Ebanjelikoak antolatuta Florida dagoen Eliza Ebanjelikoan.
- Batukada religiosa por las calles del pueblo.
- *Emakumea pelotari* txapelketa hasten da.

Azaroa 5 noviembre
- 48ko kintokoen meza eta bazkaria.
- Igande musikatuak Tilosetan: *Mr.Dubbin* musika jartzailea.

Azaroa 6 noviembre
- Gerrari buruzko hitzaldia ikasleentzat Biterin (Udal Artxiboa).
- Comienza el Torneo Intersociedades de mus.
- Egungo hezkuntza aztertzen da Biterin (3. Nazio mintegia).
- Hexion enpresan (Bakeliten) larrialdi simulakroa.
- Batzar informatiboa Euskal Herriak Bere Eskolak antolatuta, Biterin.

Azaroa 7 noviembre
- GPS ikastaro teoriko-praktikoa (Mendiriz Mendi).

Azaroa 8 noviembre
- 36ko gerran Hernanin fusilatutakoak gogoratzeko hainbat ekitaldi Biterin, udaletxean, hilerrian eta Chillida Lekun (azaroak 11-12). Juan Jose Ibarretxe Lehendakariak fusilatuen omenezko monumentua inauguratzen du.

Azaroa 9 noviembre
- Medalla Milagrosa Taldeak urteroko bilkura zaintzaile eta familientzat, Inmaculada ikastetxean.
- *Fasinpat* film argentinarra, Karboneran.
- *Turlach* taldea Kixkal tabernan.
- Gizarte trebetasunari buruzko tailerra Garbiñe Arrizabalagarekin, Urumea Ikastolak antolatuta.

Azaroa 10 noviembre
- GR-8 bost talde neurtzen dira Tripontzi tabernan.

Azaroa 10 – 19 noviembre
- Mendizale astea.

Azaroa 11 noviembre
- Kalez kale kantari.
- Recogida de firmas del Consejo de Igualdad en Plaza Berria.
- Puesto de Comercio justo en Plaza Berria.
- Gaztetxearen aldeko festa, Gazte Asanbladak antolatuta.

Azaroa 12 noviembre
- Presoen eskubideen aldeko ekimen ibiltaria Hernanira iristen da.
- ETB1 emite el documental *Udazkena oraindik* producido por el Ayuntamiento y realizado por Aranzadi Zientzi Elkartea y Basque films, sobre los fusilamientos en Hernani durante la guerra de 1936.
- Astebeteko gose greba hasten dute Tilosetan *"presoen egoera larria salazteko"*.
- Asie Larrañaga eta Amaia Usarralde Hernaniko azkarrenak Behobia-Donostia lasterketan.

Azaroa 13 noviembre
- Isunak jartzen hasten dira TAO eremuan.
- Premio de 63.506 €. en un boleto de Bonoloto sellado en Hernani.

Azaroa 14 noviembre
- Informazio txarla Jubilatu etxean.

Azaroa 15 noviembre
- Hegoaldeko buruzko hitzaldia Sylla Lasina Costa Marfileko errefuxiatu politikoaren eskutik, Biterin (AMHER).
- Mahaingurua Biterin (Amnistiaren Aldeko Mugimendua).

Azaroa 16 noviembre
- *La revolución no será transmitida* documéntala (Natza elkartea).
- *Los Espigadores y la Espigadora* dokumentala, Karboneran.

Azaroa 17 noviembre
- Hernaniko Udaleko Berdintasun sailak *Autodefensa* ikastaroa antolatzen du.
- San Huberto eguneko afaria, Txantxangorrin.
- Barrikotea Peña Otaño elkartean.

Azaroa 18 noviembre
- Umeentzako jaialdia, Atsegindegi plazan (AMHER).
- Salida a las Landas organizada por Urretxa Mikologi elkartea.
- Hildako gudariei omenaldia Oialumen.

•Santa Zezilia eguna ospatzen dute txistulariek eta Kantuz abesbatzak Sandiusterrin.
•EHNA tramitatzeko aukera BH-ko lokalean.
•*Gaztetxearen oihuan beste auzoetara zabaldu* asmoz bizikleta martxa (Gazte Asanblada).
•Konfirmazio sakramentua gazte talde batek hartzen du San Jose Langilea Elizan.

Azaroa 19 noviembre
•Fiesta de los quintos del 50.
•Torreorgaz-ekoen bazkaria Jauregin.
•Krossa. Eider Aldabe irabazle Irunen.

Azaroa 20 noviembre
•H. Soto Castellanos eta I. Sánchez-en hitzaldia Biterin: *Egunon utopia* jardunaldien barruan (Natza eta ASKE).

Azaroa 21 noviembre
•Adinekoentzako bide hezkuntza saioa Udalak antolatzen du Goiz Eguzkin.
•Sare publikoko Hernaniko ikastetxek bat egiten dute greba deialdiarekin.
•*Rock & klik* Ikor Kotx-en liburuaren aurkezpena, Bodega Tabernan.

Azaroa 22 noviembre
•Urumea Bailara Bizirik plataformaren batzarra, Ereñotzuko eskolan.
•Santa Zezilia eguna. Hernani Musika Eskola Publikoko ikasleen kontzertua, Biterin.
•Zine Foruma, emakumearen kontrako indarkeriaren bueltan, Biteri Kultur Etxean.

Azaroa 23 noviembre
•*Aran* taldeak kontzertua ematen du Kixkal tabernan.

Azaroa 23 – 26 noviembre
•Hernasax zikloa: Pirineos Jazz Orkestra, Josetxo Silguero Gasteizko musika elektroakustika laborategia, Musika Bandaren kontzertua,...

Azaroa 25 noviembre
•Emakumeenganako Indarkeriaren Aurkako Nazioarteko Eguna. Haibat ekitaldi herrian zehar.
•Bigarren eskuko azoka Atsegindegi plazan, San Markosek antolatuta.
•Iratxera irteera, Goiz Eguzkik antolatuta.
•Autoinkulpazioak biltzeko eguna, *18/98+* lan taldeak antolatuta.
•Kiroldegiko garajetako jabeen protesta.
•Inauguradas las obras de rehabilitación de Elizatxo auzoa.

Azaroa 26 noviembre
•Asier Larrañaga mejor guipuzcoano en la maratón de Donostia.

Azaroa 27 noviembre
•*Bide bazterretan bila* Frankismoari buruzko dokumental zikloa martxan, Sandiusterrin (Karbonera eta Zine Txiro sarea).

Azaroa 28 noviembre
•Ipuin kontalaria, Udal liburutegian.

Azaroa 29 noviembre
•Saharako errefuxiatuen buruzko hitzaldia Txema Andarekin, Biterin.

Azaroa 30 noviembre
•Conferencia *Bernardo Atxaga: geografía y mitos de Obaba* con Iñaki Aldekoa, en Biteri Kultur etxea.
•Etxebizitza arazoaren alternatibei buruzko hitzaldia Nekane Jurado ekonomilariarekin, Biterin (Elkartzen).
•Txantxangorri y Gure Txoko juegan la final del torneo de mus intersociedades.

Abendua / Diciembre

•Euskal Herriko txapelketa eta Gazte liga, 20 urtez azpikoetan, irabazten ditu Antton Zabalak.
•Berriak txartelarekin % 5eko beherapena abenduan.
•Nere Bordan loreak aldatzen ari dira Lehen Hezkuntzako 5. mailako ikasleak.
•Iñigo Gorrotxategi 17 urteko hockey jokalariak 20 urtez azpiko mundiala jokatzen du, Rumanian.
•Urumea Bailara Bizirik plataformaren prentsaurrekoa: 3.600 sinadura baino gehiago errausketaren aurka.
•El billete único se implanta en los autobuses de/a Donostia.
•Ixiar Urdangarin bigarren eta Eider Aldabe eta Rosi Talavera hirugarren Gipuzkoako kross txapelketan.

Abendua 1 diciembre
•Javier Madrazok *Bizigune* hitzarmena sinatzen du udaletxean.
•Eskola Agenda 21 ekimenaren pleno berri bat udaletxean.

Abendua 2 diciembre
•Bertso bazkaria Agin Rezola eta Ander Lizarralde bertsolariekin, Landaren (Gazte Asanblada).

Abendua 3 diciembre
•Gaztetxoentzako Buruntzara irteera (Mendiriz Mendi).
•27. Artisau azoka, Atsegindegi plazan (GABILTZA Gipuzkoako Artisau Elkartea).
•12. Dantza txapelketa Plaza Berrian (Kriskitina).

Abendua 9 diciembre
•Bidezko merkataritza postua Plaza Berrian.
•Beñat Gaztelumendi bertsolariak irabazten du Hernandorena Saria.

Abendua 10 diciembre
•49ko kintoak biltzen dira.

Abendua 11 – 19 diciembre
•Hernaniko artisten lanak salgai Etopiarako dirua biltzeko.

Abendua 11 – 22 diciembre
•Jostailuak biltzen Perura bidaltzeko (Errege Kabalgatako komisioa).

Abendua 12 diciembre
•*Aviraneta, un conspirador guipuzcoano*, espectáculo audiovisual centrado en la figura de Baroja, en Biteri Kultur etxea.
•*Identitatea eta nerabezaroa* hitzaldia gurasoentzat, Hernani Instutuan.
•Zahartzeari buruzko hitzaldia, Goiz Eguzkin.

Abendua 13 diciembre
- *Alea esemble* taldea Biterin (Maite Larburu biolinjolea bere taldearekin).
- Saharako janari bilketa martxan Biterin.

Abendua 13 – 14 diciembre
- Argazki lehiaketako argazkien proiekzioa Biterin (Urretxa mikologia elkartea).
- Gabonetako sukaldaritza ikastaroa Gure Etxolan.

Abendua 14 diciembre
- *Belatrix. Bazen behin...*, opera musika emanaldia, Biterin.
- Gabon kanten jaialdia San Joan Bataiatzailearen parrokian.
- *Turlach* taldearen kontzertua Kixkal tabernan.
- *Negación punk en Euskal Herria* liburuaren aurkezpena Natza lokalean.

Abendua 15 diciembre
- Asian barrena egindako bidaia iruditan Bidaiaren Txokoak antolatuta, Biterin.
- Gaztetxearen aldeko manifestazioa (Gazte Asanblada).
- 8. Pintxo lehiaketa AEK-k antolatuta.
- Errapia festa girotzeko bideoak Karboneran.

Abendua 16 diciembre
- Haurrentzako antzerkia *Tirikikontu-kontari* obrarekin (Gorakada taldea) Biterin.
- Kalez kale kantari.
- 4. Errapia Festa, Zikuzulon (Zikuñagan).
- Naziotasun Eskubidearen eguna aldarriktzeko, ekitaldiak antolatzen ditu Udalbiltzak.
- Atarrabiyo parkean jaiotza jartzen du Iturritxo auzo elkarteak.
- Concierto de acordeones con los ganadores del concurso de Arrasate.
- Gazte Asanbladako kideek Udal Jangela okupatzen dute.

Abendua 17 diciembre
- Txistularien kontzertua, Milagrosan.
- Musika eskolako abesbatzaren kontzertua, Milagrosan.
- Bizkaiko Leungane, Artzagane eta Mugarra mendietara (Mendiriz Mendi).
- Karabel auzoako krossa: Kerman Isasa eta Pili Bodegas azkarrenak.
- Santo Tomas Eguna ospatzen dute San Joan konpartsak eta Sorgintxulon.

Abendua 18 diciembre
- Chillida Leku entrega su grabado *Inguru* a diversas instituciones, al Ayuntamiento entre otras.

Abendua 20 diciembre
- El Ente Vasco de la Energía reparte casi 300 bombillas de bajo consumo.

Abendua 20 – 31 diciembre
- Bertso Lata.

Abendua 21 diciembre
- Santo Tomas Eguna. Hainbat ekitaldi herrian zehar.

Abendua 22 diciembre
- Gabonetako kontzertua Milagrosan: Ozenki abesbatza eta Musika Banda.

Abendua 24 diciembre
- Olentzeroren etorrera.

Abendua 25 diciembre
- Destrozos en el nacimiento instalado en Karabel auzoa.

Abendua 26 diciembre
- Ipuin kontaketa, liburutegian.

Abendua 29 diciembre
- Gabonetako kontzertua Milagrosan: Kantzu abesbatza eta Hernasax taldearekin.
- Atletismoa. Selekzioen txapelketa Donostian, 17 urtez azpikoetan. Gipuzkoako selekzioa irabazle Nafarroa, Pirénées Atlantiques, Bizkaia eta Araba aurretik. Atleta hernaniarrek oso lan ona egiten dute.

Abendua 31 diciembre
- Urte zaharreko erronda (Ohitura zaharrak).
- Hernani Musika eskolako txistularien kontzertua arkupeetan.
- Itziar Urdangarinek irabazten du Donostiako San Silvestre lasterketa; marka berria lortzen du 33:46 denborarekin.

CRONICA 2007ko KRONIKA

Urtarrila / Enero

•Etxebeste farmaziak egingo ditu gaueko guardiak 2007. urtean.
•Langileentzako zenbait ikastaro martxan Hernani Institutuan.
•Asociación de Amigos del Sahara. Prosigue, hasta el día 20 de enero, la recogida de alimentos para el pueblo saharaui en Biteri Kultur etxea. También se puede colaborar con ayudas monetarias. Se recogen 4.113 kg.
•El Patronato de Salud y Bienestar Social advierte de que una mujer se está haciendo pasar por asistente social en Hernani aprovechando la labor que desarrolla el/la contratado/a por los servicios municipales y suplantando su trabajo.
•*Iñaki Alkorta* Barne diseinua ganador del Concurso de olentzeros organizado por BERRIAK.
•TXOTX denboraldirako "arauak" sinatzen dituzte Udalak eta tabernariek.
•Igandeko bailea bertan behera Goiz Eguzki Jubilatu etxean.
•Lehen eta bigarren hezkuntzako ikasleentzat klase partikularrak Gure Etxola zentroan.
•Etiopiako Wukro herriarako, Angel Olaranen lanari laguntzeko, dirua biltzeko arte lanak salgai Biterin. Wukro herrian 100 hektarea baso berritzeko laguntza emango du ere Gipuzkoako Foru Aldundiak.
•155 jostailu kaja Hernanitik Perura. Ekimena Huancavelicaren lagunak izeneko gobernuz kanpoko erakundeak bultzatu egin du.
•Finalizadas las obras de remodelación de Leoka.
•Hitzaldi ziklo bat martxan *Erakundeetan ezkerreko politikak indartzeko modua eta herritarrek politika publikoetan eragina izateko aukerak* aztertzeko (NATZA elkartea).
•Buruntzaldeako enpresetan euskararen erabilpen plana berrituta.
•Udalak herriko espaloietako zoruak aldatzen ditu erortzea eta irristatzea ebitatzeko.
•Zilegi eskola AEK euskaltegian berriro martxan.
•Tras su ocupación como gaztetxe, el antiguo comedor escolar en las instalaciones del Polideportivo municipal pasará a ser habilitado como Gazte Txokoa. Gazte Txokoak antolatzen dituen aktibitateak berriro martxan.
•*Orreaga 778* taldearen disko berria kalean.
•Javi Setien hernaniarra Lisboa – Dakar rallyan.
•Urumeako autobideko Hernani – Urnieta zatia egiteko obrak hasi dira. Bakero eta Mandazubi baserriak botatzen dituzte.
•Kriskitina dantza taldeko Xabier Segura eta Lierni Martiarena txapeldunak Barakaldon.
•Las Ikastolas Langile, Urumea y Elizatxo toman parte en una campaña de reducción de residuos organizada por la Mancomunidad San Marcos.
•ASCODEL, asociación creada para la reinserción laboral de personas mayores de 45 años, obligada a desalojar el local que ocupaba en Sandiusterri, cedido por el Patronato de Salud y Bienestar Social. El colectivo se encuentra en una situación anómala con la Seguridad Social. La asociación presenta un recurso ante la decisión municipal.
•Iam Raros gana el concurso de pop-rock de Idiazabal. La formación musical, en la que toman parte los hernaniarras Patxi Sagarna e Iñaki Landa, grabará su primer disco.
•La Diputación Foral de Gipuzkoa invertirá más de 39.000.000 €. en Hernani durante 2007: el bidegorri a Urnieta y la ampliación de Sandiusterri serán las principa les actuaciones.
•Zine Kluba eta *Zine txiroa* berriro martxan.

Urtarrila 1 enero
•Hernani, 1 de enero de 2007: 18.943 hernaniarras.

Urtarrila 2 enero
•Hildako bat eta hiru zauritu Chillida Lekun inguruan izandako istripu batean.
•*Sirenatxoa* txotxongilo emanaldia Biterin.
•Ipuin kontaketa Udal liburutegian: Pello Añorga.

Urtarrila 4 - 5 enero
•Elkartasun denda (ASKATASUNA) Karkabako plazan.

Urtarrila 5 enero
•Errege Magoak Hernanin.

Urtarrila 6 enero
•DOBERA Euskara elkartearen *Sortuz eta sortuz* euskarazko sorkuntza bultzatzeko ekimenaren bueltan Hernaniko musikariek (*Afonia, Orreaga 778, Ania eta DJ Waterparties*) eginiko diskoaren auzrkezpena Tilosetan. Diskoa salgai herriko denda eta tabernetan.

Urtarrila 7 enero
•Beñat Azpitarte pelotaria Altzako txapelkatako garailea, Uzkudun lagun duela.

Urtarrila 9 enero
•Estresari aurre egiten ikasteko hitzaldia Goiz Eguzkin: Antxon Azkorreta.

Urtarrila 10 - 24 enero
•*Hernaniko emakueen* pintura taldea expone su obra pictórica en Biteri.

Urtarrila 11 enero
•DOBERAk antolatuta Lupe Lekuona ipuin kontalaria Biterin.
•*Turlach* taldea Kixkal tabernan.

Urtarrila 12 enero
•Borroka eguna SEGIk deituta. J.O. 21 urteko gaztea atxilotuta kontainerrak gurutzatzeagatik. Amnistiaren Aldeko Mugimenduak antolatuta De Juanaren aldeko enkartelada.
•Kontrakantxa gaztetxean izandako argazki erakusketa ixten da.

Urtarrila 13 enero
•Kalez kale kantari.
•Performance (espectáculo de arte y música) en Gudarien plaza (SagardoGunea).
•Bidezko merkataritza postua Plaza Berrian.
•Faustino torneoko finala Galarretan: Ezkurra eta San Miguel txapeldunak.
•Martindegiko Kultur astea. Bertso afaria Anjel Mari Peñagarikano eta Amets Arzalluz bertsolariekin.

Urtarrila 13 - 14 enero

- Iraupen eta alpino eski ikastaroak (Mendiriz Mendi elkartea).
- Medallas de plata para los atletas hernaniarras Joxeba Lizeaga y Maitane Iruretagoyena, en los Campeonatos de Gipuzkoa (pista cubierta) celebrados en el velódromo de Donostia.

Urtarrila 14 enero

- Ur ludoketa kiroldegian.
- Motozale hernaniarrak *Pingüinos* kontzentrazioan, Valladoliden.

Urtarrila 15 enero

- *Pertsona ezberdinen aurrean, begiratu ezberdinak* prebentziorako hitzaldiak Biterin (Osasun eta Gizarte Ongintzarako Patronatuko Prebentzio Zerbitzua).

Urtarrila 18 enero

- Udaletxe barruko euskara plana onartzen da Gobernu Batzarrean.

Urtarrila 19 enero

- Tabernetako bertsolari txapelketa Garinen: Arnaitz Lasarte txapeldun.

Urtarrila 20 enero

- EHNA tramitatzeko aukera BILDU Hernaniren lokalean.

Urtarrila 21 enero

- Primera etapa del Camino de Santiago del interior entre Bayona y Ghetari (Mendiriz Mendi).

Urtarrila 22 enero

- % 4ko deskontua Karabelgo gasolindegian BERRIAK txartelarekin.

Urtarrila 23 enero

- Charla - coloquio sobre las comunidades de propietarios en el Centro Sociocultural de la Mujer Elkano 17 (Ainhoa Blanco).

Urtarrila 24 enero

- Problemas con la señal de televisión a causa de las tormentas de estos días.
- Aprobados los Presupuestos Municipales para 2007: 33.906.826 €. El pleno municipal aprueba también el Plan de actuación AGENDA 21 a desarrollar en los próximos años: 118 actuaciones en materia de sostenibilidad, Medio Ambiente...

Urtarrila 25 enero

- Borroka eguna Jarrai-Haika-SEGIren aurkako epaia salatzeko.
- Kantu emanaldia Biteri Kultur etxean: Elena Orcoyen (sopranoa) eta Ana Mª Iparragirre (pianoa). Antolatzailea: Hernani Musika eskola.

Urtarrila 26 enero

- Gipuzkoako Trinkete Txapelketa: hernaniarrak txapeldunak maila desberdinetan.
- Inma Noble eta Pakito Lujanbiori omenaldia, 20 eta 22 urte espetxean eman eta gero. Kontzentrazioa Estatus politikoa orain, *Euskal presoak Euskal Herrira* lemapean.

Urtarrila 27 enero

- Udala eta AMHER elkartearen arteko hitzarmenaren aurkezpena Biteri Kultur etxean. Udalak dirulaguntza ematen dio elkarteari langile bat kontratatzeko. Este/a empleado/a se encargará de dar servicio e informar a personas inmigrantes.
- *ZEN* meditaziora hurbiltzeko saioa *Masusta* dendan.
- Paleta goma. Bi txapel eta hiru bigarren postu lortzen dituzte hernaniar pelotariek *Emakume Pelotari* txapelketan.
- *Badakizu zure buruaz par egiten?* izenpean arratsalde pasa Gazte Asanbladak antolatuta.

Urtarrila 28 enero

- Ur ludoteka kiroldegian.
- Gimnasia erritmikoko kurtso berriaren aurkezpena (erakustaldia) kiroldegian.
- TXOTX EGUNA, apertura de la temporada de sidra. Wazemank-eko aktoreak gonbidatuak. Hainbat ekitaldi antolatzen dira denboraldiak irauten duen bitartean.
- Otsabiora irteera (Mendiriz Mendi).

Urtarrila 30 enero

- Rai Bueno ipuin kontalaria liburutegian.

Urtarrila 31 enero

- Euskal Herrian 3 ikasleetatik 2 ez direla euskalduntzen. Egoera aztertzeko eta... *Bai eskolak euskalduntzeari!* ekimenak batzarra egiten du Biterin. Mobilizazioa (otsailak 25) hitzaldia (otsailak 27) eta haurrentzako jokoak (martxoak 3) antolatzen ditu. Erantzukizunez jokatu eta ikasle guztien euskalduntzea bermatuko duen plana eskatzen du.

Otsaila / Febrero

- EB-Berdeak desarrolla en la localidad la campaña *Por una fiscalidad justa. Por unos servicios sociales de calidad*, en protesta por la reforma del Impuesto sobre la Renta que impulsa Diputación.
- DOBERA Euskara Elkarteak hizkuntzaren inguruan kexak eta eskertzak bideratzeko web gunea indarrean izaten du.
- Biteriko ikasleen artelanak ikusgain Joxe Mari tabernan.
- Bonobusa (2006. urteko bukaera aldean modu esperimentalean martxan jarrita). ELKARTZENek txartel bakarraren inguruko balorazioa egiten du: *"Ikuspegi sozial eta parte hartzailea duen garraio publikoa nahi dugu; eskubidee kin ez da jolasten"*.
- ASKATASUNAk *Amnistia eta autodeterminazioaren bidean, musik ez* mus txapelketa antolatzen du Zumitza tabernan.
- La Diputación de Gipuzkoa cede a Hernani la titularidad de la carretera GI-131, entre Zinkoenea y Martindegi. Igualmente, el tramo inicial de la carretera a Goizueta (GI-3410) hasta Zikuñaga.
- *Eska ezazu arraina euskaraz* ekimena abian jartzen dute Burantzaldeko Udalek. Sariak zozketatzen dituzte errezetak aurkezten dituzten artean.
- Rosi Talavera, segunda y Eider Aldabe, tercera, en la I Challange de Cross de Gipuzkoa.
- Aiora Epelde, preso hernaniarra, Langraitz-etik Soto del Realera mugituta Curtiseko (Galiza) destinoarekin.
- Tilosetako ezkiak kimatzen hasten dira (hiru urtean behin egiten den lana da). Continúan los trabajos en la zona de las piscinas al aire libre con el objetivo de convertir el área en un parque urbano.

•Campaña de la Mancomunidad San Marcos sobre talleres de compostaje.
•En marcha el servicio de inspección de establecimientos comerciales.
•Osiñagako Olazagirre, S.A. zerrategiaren aktibitate litzentzia bertan behera uzten du epaitegiak. El Ayuntamiento recurre la anulación.

Otsaila 1 febrero
•Unai Fano hernaniarra "ekibokazioz" atxilotzen du Guardia Zibilak.
•Heriotzari buruzko hitzaldia Langile Ikastolako haurren gurasoentzat, Laubidietan: Patxi Irizar.
•Bidaiaren txokoa. Ane Lujanbioren diapositibak Biterin ikusgai.

Otsaila 1 - 15 febrero
•Pintura erakusketa Biterin: Bibiana Diez Arana.

Otsaila 2 febrero
•HERNANI 2006 urtekariaren aurkezpena.

Otsaila 3 febrero
•Kalderero konpartsa (Elur Txori).

Otsaila 3 - 4 febrero
•Cauterets-era irteera eskiatzera (Mendiriz Mendi).
•Atletismo, Campeonatos de Euskadi de pista cubierta: los atletas del CD Hernani consiguen varias medallas (Maitane Iruretagoyena, Enara Agirrezabala, Lide Redondo, Ane Villaverde y Joxeba Lizeaga). Joxe Mari Muruak eta José Mari Santanak ere dominak lortzen dituzte Beteranoen Txapelketan. Servando Rivas, lanzador de martillo hernaniarra (categoría juvenil) consigue la mejor marca de Euskadi (53,74 m.) con la bola de 5 kg. en las pruebas celebradas en la pista de Sagastialde.
•Campeonato zonal de Gipuzkoa de Caza Menor con Perro en Epele-erreka y Usoko-erreka (Txantxangorri). Lau hernaniarrak txapelketan: Juan Marti Ugalde bigarren.

Otsaila 4 febrero
•Banderak eramaten dituzte Txantxangorri elkartetik.
•Musika Bandaren kontzertua udaletxeko arkupeetan. Participa como invitado el subdirector de la Banda de Música de Errenteria.
•Elizatxo Ikastolako ikasleen programa Molotoff irratian.
•Santa Ageda bezpera.

Otsaila 6 febrero
•Ataque con pintura a la Casa del Pueblo, sede del PSE-EE/PSOE.

Otsaila 8 febrero
•Alberto Rey *Beto* presoa aske. Ongi etorri ekitaldia otsailaren 25ean.
•ETBko *Egin kantu* saioaren grabaketa Gudarien plazan.
•Ezker abertzalearen aurkezpen ekitaldia, hauteskundeei begira, Biterin: *Orain Hernani Orain Ezker abertzalea.* Hauteskundeetan parte hartzeko borondatea agertzen du Ezker Abertzaleak.
•*Turlach* taldearen kontzertua Kixkal tabernan.

Otsaila 9 febrero
•Bozeramale Batzordeak ezezkoa ematen dio Urumea bailara Bizirik-ek errausketaren aurkako aurkeztutako mozioari.
•ETXERATek mozioa aurkezten du Udalean Iñaki De Juanaren egoera salatzeko.
•*Zirt edo zart: murriztu*, hondakinak prebenitzeko eta ingurumena zaintzeko kanpaina San Marcos Mankomunitatearen eskutik herriko ikastetxeetan.
•Trinkete. Unai Alvarez txapeldun Abadiñoko San Blas Txapelketan.

Otsaila 10 febrero
•Atlestismo. Campeonato de Gipuzkoa; pruebas de lanzamiento en la pista de Sagastialde. Servando Rivasek Gipuzkoako txapela eta Euskadiko errekor berria (53,97 m.) lortzen ditu.
•Kalez kale kantari.
•Bidezko merkataritzako postua Plaza Berrian.
•Kronika pelota txapelketa martxan.
•Musika jaialdia Kontrakantxa gaztetxean: *Orreaga 778, Suburbio, Hurto, Aritz Sound System, Sistah Kata eta Raul Black Jiko.* Hurremgo egunetan eztabaida sortzen da Udala eta Gazte Asanblada artean itxiera dela eta. Gazte Asanbladak mobilizazioak antolatzen ditu.

Otsaila 10 – 11 febrero
•Atlestismo. Eider Aldabe (800 m.) eta Maitane Iruretagoiena (60 m.) Espainiako txapelketan, Zaragozan.

Otsaila 11 febrero
•Salida montañera a Arribe, Ulizar y Berastegi (Mendiriz Mendi).
•XLIV. Adarraga Memoriala Landaren: Gipuzkoako eskolarteko Kross Tapelketa eta LX. Hernaniko Krossa.
•KORRIKA 15. Postua KORRIKAko produktuak saltzeko.
•Iñude eta artzainak (Urumea Ikastola).
•Iñauteriko kontzertua udaletxeko arkupeetan: Musika Banda.

Otsaila 12 febrero
•Hauteskunde sindikalak udaletxean: LABek 5 ordezkari, ELAk bi. LAB garaile ere Ongintzan (maiatzaren 18an).

Otsaila 13 febrero
•Torturaren kontrako nazioarteko eguna.
•Hitzaldia Hernani Institutuak antolatua Biterin: *Herkuntza praktika eta balioen garapena* (Cochi Medrano, pedagogoa).
•Bizkarra zaintzen ikasteko hitzaldia Goiz Eguzkin: Alicia Magdalena.

Otsaila 14 febrero
•Haize bolada zakarrak.
•Haizearen Orraziaren 30. urteurrena dela eta aurkezpena Chillida Lekun. Hainbat ekitaldi antolatzen dira hurrengo asteetan... Matizaren 16an inauguratzen da "*Haize orrazia. Serie baten kronologia*" erakusketa.

Otsaila 15 febrero
•Hernaniko KORRIKA batzordeak aurkezten ditu herrian egingo diren ekitaldiak (Korrika kulturala).
•Migrazioari buruzko hitzaldia NATZAko Errotan: *Zer egin dezakete udalek kultur aniztasuna sustatzeko?*.

Otsaila 16 - 20 febrero
•Inauteriak. El cartel de Amaia Santana Amado anuncia los festejos. Los centros escolares de la localidad son homenajeados. Iruretagoyena resulta ganador del concurso organizado entre los establecimientos de BERRIAK.

Otsaila 17 febrero

- ENHA tramitatzeko eguna.
- *Kantuz* Abesbatza ofrece una parodia por varios rincones de la villa.

Otsaila 18 febrero

- Lur jauzia Fagollagan, Goizuetara doan errepide ondoko pretila erori da.
- Ixiar Urdangarin, bronce en el Campeonato de Euskadi de Kross celebrado en Ortuella (Bizkaia).
- Argazki emanaldia Maria Madalena Zaharren egoitzan: udazkeneko ekitaldiak, Gabonak eta San Sebastian eguneko argazkiak.

Otsaila 20 febrero

- Batzar orokorra Goiz Eguzki jubilatu etxean. Pako Goia nuevo presidente.

Otsaila 21 febrero

- Telelaguntza zerbitzua (adineko jendeari zuzendutako zerbitzua) egokitzeko araudia aztertzen da Ongintza Patronatuan: telealarmak 97 erabiltze ditu Hernanin. El 22 % de los mayoes de 80 años en Hernani requiere de algún tipo de asistencia. Diputación gestionará el servicio.
- Oialume etxea botatzen dute, zaharkituta zegoela. Bere lekuan etxe berri bat egitekoa dute.
- Kaxko Elkarteak antolatuta bilera Biterin hainbat gaitaz hitz egiteko: TAO sistema, Txotx garaia e.a. Se analiza y critica la actuación de la Guardia Municipal al considerar los vecinos que *"se puede mejorar en los fines de semana, temporada de txotx, etc."*
- Ezker Abertzalearen batzarra udara arteko plangintza aurkezteko.
- Detenido por la Ertzaintza un joven de 25 años cuando intentaba robar una furgoneta.

Otsaila 22 febrero

- Hitzaldia Chillida Lekun *Eduardo Chillida eta ingurumena* ziklo barruan: *Ingurumenaren biografiak* (Eider Huertas eta Andrew Richard).
- Conferencia en Biteri Kultur etxea: *La larga marcha hacia la igualdad de genero*: Elixabete Iriondo.
- *Turlach* taldea Kixkal tabernan.

Otsaila 23 febrero

- Ordu beteko geldialdia ETXERATek deituta (12:00etatik 13:00etara).
- Presentado para su firma entre el Ayuntamiento, la Cooperativa Oriamendi de Etxeberri y la constructora Arin Bizitzak, S.L., un nuevo convenio que desbloquea la "esperpéntica" situación creada en Etxeberri auzoa tras la construcción de los nuevos bloques de viviendas.
- *Kastillako dorreak* antzezlana berriro Biterin.
- *Sagaltialde* elkarte berri bat Antziolan.

Otsaila 23 - 24 febrero

- Greba deialdia Zikuñagako papertegian eta Celulosas de Hernanin.

Otsaila 24 febrero

- ZEN meditazio taillerra Masusta dendan.
- II Festival de Piano de Andoain. Toman parte 38 alumnos de *Hernani* Musika Eskola Publikoa.

Otsaila 24 - 25 febrero

- Karabel eta Astigarragako rotonden artean eta Galarreta eta Mandazubi artean, zuhaitzak kimatze lanak direla eta, bost astebukaeretan, errepidea moztuta.
- Zuhaitz eguna Aparrainen.
- Mendiriz Mendik trabesiako eski ikastaroa antolatzen du.
- Igeriketa. Gipuzkoako txapelketa Bergaran. Hernaniko igerilariek emaitza onak (bost domina) lortzen dituzte infantil eta junior mailan: Miren Bardajik, Gabriel Gartziak, Maitane Danborenak eta Ioritz Aldabek, zilarrezkoa, eta Amaia Amianok, brontzezkoa.

Otsaila 25 febrero

- Trialsin. Gipuzkoako txapelketako proba Fagollagan.

Otsaila 26 febrero

- *Bidegileak*, euskalgintzan aitzindari izan diren pertsonak ezagutzeko bildumaren azken aurkezpena. Bidegile berrien artean Pello Sarriegi hernaniarra (Pako Sudupe).

Otsaila 26 febrero – martxoa 12 marzo

- Marrazki erakusketa Biterin: Azucena Vieites (Emakumeen kontseilua).

Otsaila 27 febrero

- Ipuin kontaketa Udal Liburutegian: Lur Korta.
- Incendio en la "fabrica de órganos", edificio abandonado ocupado por personas de origen rumano.

Otsaila 28 febrero

- Hitzaldia Biteri Kultur etxean: *Errausketa, ondorioak eta alternatibak* (Urumea bailara bizirik).

Martxoa / Marzo

- Aproximadamente 70 hernaniarras se beneficiarán de ayudas para asistencia social, en un programa experimental del Patronato de Salud y Bienestar Social.
- Diversas actividades a lo largo del mes en conmemoración del Dia Internacional de la Mujer (8 de marzo) bajo el lema *"Por un Hernani igualitario, participa"*: encartelada, *"Postontziak tabernetan"*, proiekzioak, *Feminismo borrokatuz, sexua parekatuz*, performance, hitzaldiak, autodefensa ikastaroak... La bilbaína Sahatsa Jáuregui Azcarate, ganadora del concurso para elegir el cartel anunciador de las actividades a desarrollar en torno a la celebración. Mural sobre el tema de la mujer y taller de sex-drog en Gazte Txokoa.
- San Markosek hondakin arriskutsuak biltzeko zerbitzua bikoizten du: hilean lau aldiz bilduko dira olioa eta etxeko hondakin arriskutsuak.
- Se anuncia la elaboración de un censo de pisos vacíos en la localidad, en colaboración con el Departamento de Vivienda del Gobierno Vasco, a través del Programa Bizigune.
- Hernani participa en la primera escuela de empoderamiento para mujeres, una novedosa iniciativa en busca de la igual dad entre sexos. Horren inguruan bi ekimen aurkezten ditu Berdintasun Sailak: *Jabetze eskola eta Hiri debekatuaren mapa*. Finalmente, este mapa recoge 15 puntos peligrosos en el municipio.
- Pipiritako bizi lagunak kejaka "arriskua eta utzikeria" dela eta.
- Eskualdeko euskara zerbitzuen egitasmoak Interneten kontsulta daitezke (www.buruntzaldea.org).

- Erremontea. Xabier Iradi hernaniarra, Aner Bueno azpeitiarrarekin, Euskal Herriko txapeldun, afizionatu mailan.
- Desalojada una familia que ocupaba una vivienda propiedad del Patronato de Salud y Bienestar Social al no cumplir con las condiciones requeridas y trás informes desfavorables de las asistentes sociales. El Ararteko presenta un informe contrario a la medida adoptada por el Consistorio.
- Sagastialdeko atletismoko instalazioetan konpontze lanak hasten dira.
- Remodelación de la sala Sandiusterri.
- El Ayuntamiento pone en marcha una campaña de sensibilización con el fin de fomentar el ahorro en el consumo de agua; reparte un sencillo dispositivo, una bolsa, que en la cisterna del baño reduce el gasto en 4.000 l. por persona y año.
- Elizatxo, Inmaculada eta Urumea ikastetxeek *Klik* eta *Klik*-en proiektu pedagogikoan parte hartzen dute.
- Iñigo Gorrotxategi, campeon del mundo de hockey sobre hielo. El hernaniarra es internacional sub-18 y sub-20.
- Boleibola. Cadete mailako LANGILE HKE taldea Gipuzkoako txapeldun.

Martxoa 1 marzo
- Hitzaldi – solasaldia Biterin: *Bakea eraikitzeko aukera bila* (LOKARRI).
- Haizezko instrumentu kontzertua Biterin: *Hernani* Musika eskolako ikasleak.
- Juanbau Erauskinen testu irakurketa Karboneran.
- Arantxa, Antxon eta Ibon musikariak Kixkal tabernan.

Martxoa 2 marzo
- Kontrakanxa gaztetxea berriro tapiatuta. Gazteak berriro barrura: *"Beste zeozer eman arte hor jarraituko dugu"*.

Martxoa 2 - 4 marzo
- Excursión del Hogar del Jubilado a Suances (Cantabria).

Martxoa 3 marzo
- Haurrentzako antzerkia Biterin: *Andersen, ahatetxo itsusia.*
- Gazte eguna 07 Atsegindegi plazan. Manifestazioa *Epaiketen gainetik* gazteria aurrera lemarekin.

Martxoa 3 - 4 marzo
- Rugby. Seis hernaniarras en el campeonato estatal de selecciones autonómicas, categoría juvenil, a celebrar en Valladolid.

Martxoa 4 marzo
- Bi gazte hernaniar, U.C.I. eta H.I.A., biak 19 urtekoak, hilak Zikuñagan izandako auto istrupu batean.
- II Sagar eta Sagardo festa Chillida Lekun (Txotx garaia).
- Hernaniko moto lagunak San Vicente de la Sonsierrara.

Martxoa 5 - 7 marzo
- Antzerki zikloa Biterin: *"Walt Disney me jodió la vida"*, *"Artea"* eta *"Meando fuera de tiesto"*.

Martxoa 6 marzo
- AHTri buruzko proiekzioa Karbonera gunean.

Martxoa 6 - 9 marzo
- Elizatxo Ikastolako ikasleen programa Molotoff irratian.

Martxoa 7 marzo
- Haize bolada zakarren ondorioz zuhaiztak erori eta argi eta bide mozketak.

Martxoa 7 - 27 marzo
- Sorosle eta lehen sorospen ikastaroa DYAk antolatuta, Inmaculada ikastetxean.

Martxoa 8 marzo
- *Turlach* taldea Kixkal taberna.

Martxoa 9 marzo
- *Al Legno Duo* ofrece un concierto de violín en Biteri Kultur etxea (*Hernani* Musika eskola).

Martxoa 10 marzo
- Kalez kale kantari.
- Bidezko merkataritzako postua Plaza Berrian.
- VI Elgoibarko Herria. Concurso de conjuntos instrumentales. Los conjuntos formados por alumnos de *Hernani* Musika eskola, los grandes triunfadores al ganar en las tres modalidades del certamen.

Martxoa 11 marzo
- Gaztetxoentzako ibilaldi neurtua Tolosan, Mendiriz Mendik antolatua.
- AHTren kontrako mendi martxa.
- Ur ludoteka kirolegiko piszinan.
- Hernaniko Txistulari Bandaren kontzertua Milagrosan.
- Alzheimerra dutenen famili eta ingurukoak bazkari batean biltzen dira.
- Unai Agirrek jazten du Orixe txapela.

Martxoa 13 marzo
- Zaharren egoitzakoak Elutxeta sagardotegira.
- Charla informativa sobre esclerosis múltiple en Biteri Kultur etxea.
- Gozatu eta umore onari eusteari buruzko hitzaldia Goiz Eguzkin.
- *Emozio baikorrak garatu* hitzaldia Biterin (Hernani Institutua, Juana Mari Maganto).

Martxoa 14 marzo
- *Familia, eskola eta euskara, zeinek zer?* hitzaldia Langile ikastolan.
- *Hernani. Herri bat irudietan* liburua aurkezten du *Noticias de Gipuzkoa* egunkariak.
- *Asiatik Euskadira 9 hilebeteetan abioarik hartu gabe* hitzaldia, Bidaiaren txokoan.

Martxoa 15 marzo
- *Kultura herritarra eta udalgintza* hitzaldia NATZAko Errotan.
- 2004ko 11-M ondoren gertatutako Angel Berrueta eta Kontxi Sanchizen heriotzei buruzko dokumentala Karbonera gunean.
- *Turlach* taldea Kixkal tabernan.

Martxoa 16 marzo
- XI Gala de Euskal Mendizale Federazioa. Entrega de los XXIV Premios Pyrenaica de Artículos y Fotografía de Montaña; Andoni Arabaolaza es galardonado con el Premio *Amigos de Pyrenaica* por su colaboración con la revistas de la EMF.

Martxoa 16 - 17 marzo
•Sagarrondotik: Skalariak, The James Taylor Quartet, Zea Mays, Raimundo Amador, Julieta Venegas...

Martxoa 16 - 30 marzo
•Argazki erakusketa Biterin. Marisol Agirre: *Indiara egindako bidaiak.*

Martxoa 17 marzo
•EHNA tramitatzeko deialdi berezia.
•Goiz Eguzkiko jubilatuak Logroñora.
•Sua Kardaberaz kaleko etxe batean.
•Merkealdi azoka Atsegindegi plazan, BERRIAK antolatuta.
•*Milaka – bilaka* bake prozesua bultzatu nahi duen ekimenak babesa biltzen Hernanin. La iniciativa se presenta en Buruntzaldea, en acto que se celebra el 29 de marzo en Oialume.
•Eider Aldabe Euskadiko txapeldun 5.000 metroan, jubenil mailan.

Martxoa 18 marzo
•J.I. C. I., 32 urteko hernaniarra hil trenak harrapatuta.
•XII Capitulo de *Tolarea* Gipuzkoako Sagardo Naturalaen Kofradia: Txomin Perurena, Anjel Alkain, Juan Mari Beltrán y Rosi Talavera, nuevos cofrades.
•Ginkana Gazte txokoak antolatuta.

Martxoa 21 marzo
•Euskaraz egindako filme laburrak Biterin (DOBERA - Topagunea Euskara Elkartea): *Loturak* (Ane Muñoz), *Sarean* (Asier Altuna), *Xoxoak beleari ipurbeltz* (Ozkar Galan), *Osaba Jaxinto* (Iñaki Beraetxe), *Midori* (Koldo Almandoz) eta *Bilintx* (Jon Andueza) .
•*Gen verde* taldearen emanaldia Biterin Inmaculada ikastetxeak antolatuta.
•*Zer dakizu Oaxakaz?* hitzaldia eta bideo emanaldia Karbonera gunean.

Martxoa 22 marzo
•Alemanian egitekoa den G-8ko bileraren inguruan hitzaldia Karbonera gunean.

Martxoa 23 marzo
•KORRIKA txiki eta KORRIKA gaztea.

Martxoa 23 - 24 marzo
•Pantaila artean hazteari buruzko ikastaroa AUNDIko lokalean, Agustindarren plazan. (Jose Antonio Gabelak).

Martxoa 24 marzo
•KORRIKA dator.
•Eider Aldabek irabazten du Lasarte-Oriako miliako IV. proba.
•XVIII Buruntza Zirkuituko Koruen Topaketa Parrokian (Kantuz Abesbatza).

Martxoa 24 marzo – apirila 3 abril
•Herriko jubilatuak Benidorm-en.

Martxoa 25 marzo
•Urkiaga – Adi – Orreaga irteera (Mendiriz Mendi).
•Ur ludoketa Polikiroldegiko igerilekuan.

Martxoa 26 marzo
•*Arreta defizita eta hiperaktibitatea zer dira?* hitzaldia Biterin Ongintza Patrunatuko Prebentzio Zerbitzuak antolatuta.

Martxoa 27 marzo
•Ipuin kontaketa Udal liburutegian: Lupe Lekuona.

Martxoa 27 – 28 marzo
•*Hegoaldearekin sensibilizatzeko kanpaina* barruan hitzaldiak eta proiekzioak Biterin.

Martxoa 29 marzo
•*Los domingos si dios quiere*, película (Zine klub - Día Internacional de la Mujer).

Martxoa 30 marzo
•Arrisku kimikoentzako simulakroa.
•Pin Pon txapelketa Gazte txokoan.
•Legazpiko Musika Eskolako ikasleen kontzertua Biteri Kultur etxean (*Hernani* Musika eskola).

Martxoa 31 marzo
•Arantzazura erromesaldia.
•AHT gelditzeko bilera Biterin.
•Pelota. Berria txapelketako finala, Hernani – Irurtzun, Urnietan. Irurtzun txapeldun.
•Guardia Zibilak miaketak egiten ditu herriko hainbat etxeetan.
•Bai Euskal Herriari ekimenak herriko eragileen babesa aurkezten du Biterin.
•Musika Bandaren kontzertua arkupeetan.

Martxoa 31 marzo – Apirila 1 abril
•Extremadurako XV. Jardunaldiak.

Apirila / Abril

•Bigarren eskuko produktuen azoka apiriletik aurrera hilero egiten hasten da.
•Hernani Institutuak langileentzako ikastaro berriak antolatzen ditu.
•Goiz Eguzkiko dantzaldiak, taberna eta emakumeentzako ileapaindegia berriro martxan.
•Prorrogado el Plan municipal de Igualdad.
•Polemica por los desmanes y escandalos producidos durante la temporada de txotx.
•Blogak, bazkideentzako gunea eta foroa www.dobera.com web orri berrtuan.
•Pelota elkartea keja da frontoiko obrarekin. Los trabajos de sustitución de la cubieta no finalizan en la fecha prevista y queda en el aire la posibilidad de jugar el Torneo Interpueblos en él.
•Mikel Apezetxea eta Iñaki Zabala, "totemcan" eskalatzeko tresna berriaren sortzaileak.
•La Mancominidad San Marcos inicia la recogida de vidrio, directamente, de bares de la localidad.
•Biletek faltsuak herriko komertzio batzuetan.
•En marcha el mercadillo de libros en la Biblioteca municipal. *Saski-naski* azoka maitzaren 18ra arte irekita dago.
•Sagastiyan babes ofizialeko 295 etxebizitza egiteko plangintza onartzen du Foru Aldundiak.
•Igande musikatuak berriro martxan.
•Euskal preso politikoen senideek pairatzen duten zama arindu nahian *Askatasun garraxiak* diskoa kaleratzen duten herriko sei musika taldek.

Apirila 1 abril
•Gaztetxoentzako irteera Larrun mendira (Mendiriz Mendi).

Apirila 2 abril
- Guardia Zibilak miaketak egiten ditu herriko hainbat etxeetan.

Apirila 4 abril
- Gazte Asanbladaren asanblada Atsegindegi plazan.
- Urteurren festa Karbonera gunean (urtebete etxea okupatu zela): proiekzioa eta afari-festa.

Apirila 5 - 8 abril
- Aste Santua.

Apirila 9 abril
- Marta Igarrizen eta Jon Garmendiaren aurkako epaiketa martxan auzitegi nazionalean.
- La Guardia Civil localiza un zulo de ETA en los alrededores de la localidad, estaba vacio.

Apirila 10 abril
- "Abertzale Sozialistak" plataforma Udal hauteskundeetan izan dadin sinadura bilketa hasten da; 1.505 lortzen dira. Hernaniko Abertzale Sozialistak plataforma ilegalizatuta.

Apirila 13 abril
- AMHER eta SOS Arrazakeriak etorkinek bozkatzeko esku bidea aldarrikatzen dute udaletxean. Bozeramaile batzordeak aurkeztutako mozioa onartzen du apirilaren 26ko sesioan. Etorkien eskubideei buruzko mahai-ingurua (maiatzaren 17an, Biterin).
- Jon Garmendia *Txuria* aske.

Apirila 14 abril
- Kalez kale kantari.
- *Caudillo* dokumentala Karboneran.

Apirila 16 abril
- Sukaldaritza ikastaroa martxan Transpakarren (829 orduko ikastaroa Udalak eta INEMek antolatuta).
- *Las Hurdes: Toques y cantos de tamboril* kontzertua Biteri Kultur etxean (Hernani Musika eskola).

Apirila 16 – 21 abril
- *Bidezko merkataritzaren* astea, EMAUSek antolatuta. Nahas-Mahas bigarren eskuko azoka Atsegindegi plazan.

Apirila 17 abril
- Herriko elkarbizitza oztopatzen duten arazoen azterketa aurkezten du Udalak. *El conflicto político y la relación con el Consistorio* repercuten en el convivir diario. El siguiente paso será elaborar un plan de acción.
- Arabako ardo dastatze ikastaroa Txantxangorrin.
- *Berdinen arteko gatazketan helduen jarrera* hitzaldia Langile ikastolan, Laubidietan.
- *Nola zahartu modu aktiboan?* hitzaldia Goiz Eguzkin.

Apirila 17 – 25 abril
- Jornadas sobre el Africa subsahariana en Biteri Kultur etxea (Hernaniko Kooperazio Taldea).

Apirila 18 abril
- *Cien razones por las que dejé de ser español* liburuaren aurkezpena, Jose Mari Esparza egilearen eskutik, NATZAko Errotan.

Apirila 19 abril
- *Martxoak 31. Durango, isuldutako bonbardaketal* documentala Karboneran.
- *Turlach* taldea Kixkal tabernan.

Apirila 19 – 20 abril
- Musika emanaldiak Biterin: *Xarnege* taldea eta *Realpolitik* (Joseba Tapia).

Apirila 20 abril
- Hegazti harrapalariak ikusgai Gudarien plaza.
- Txotx denboraldian emakumeek jasaten duten egoera saltasen du HERNEk eta Bilgune Feministak.

Apirila 20 - 28 abril
- Dantzari festa.

Apirila 20 - 22 abril
- Goiz Eguzki jubilatuak Soriara.

Apirila 21 abril
- EHNA tramitatzeko eguna.
- AHTren kontrako asanblada irekia Biterin.
- *Hauteskunde demokratikoen alde* kontzentrazioa plazan, Ezker Abertzaleak deituta.
- Gipuzkoako Pelota Federazioak Juan Mari Jalon omentzen du Tilosetan.

Apirila 21 – 22 abril
- Karobi elkartea Leonera.

Apirila 22 abril
- Ur ludoketa kiroldegiko igerilekuetan.
- Azoka Antziola auzoan.
- Hernaniko VI. Argazki rallya. Exposición de las instataneas tomadas en el concurso en Biteri Kultur etxea entre los días 14 y 18 de mayo (día de entrega de premios).
- Concursos de pesca, organizados por Txantxangorri elkartea, en el Urumea.
- Fiestas multicultural organizada por AMHER: jai gastronomikoa Plaza Berrian.
- Atletismo. Campeonato de Gipuzkoa escolar en Sagastialde.

Apirila 23 abril
- Udaltzaingoa egoitza berrian, Agustindarren plaza 6. zenbakian.

Apirila 24 abril
- Ipuin kontaketa liburutegian: Lur Korta.
- Bizkarreko minari buruzko hitzaldia Goiz Eguzkin.

Apirila 26 abril
- *Gerrako bi istorio eta Gernikako bonbardaketa*: giza aztarna dokumentalak Karboneran.
- *Ania* bakarlari hernaniarra Kixkal tabernan.

Apirila 27 abril
- Lan segurtasuneko eta osasuneko barne jardunaldiak Udalean. Udaletxea itxita. LABen kontzentrazioak lan istripuak salatzeko (Elkartzen-ekin batera apirilaren 28n).
- *Disziplinaren erabilera okerrak eta erabilera egokiak* hitzaldia Urumea ikastolan.
- Buruntzaldeko Udalek eta sindikatuek enpresetan euskera bultzatzeko hitzarmena sinatzen dute.

Apirila 27 - 28 abril
- Nerabezaroari buruzko ikastaroa AUNDIko lokalean, Agustindarren plazan (Mª Jesús Uranga).

Apirila 28 abril
- Benta berriko bolatokian sartu eta su ematen dute.
- Haurrentzako antzerkia Biterin: *Zuk zuk jaunaren alfabeto berria* (Pok produkzioak eta Irrintzi taldea).
- Tirada de trap americano en Santa Barbara (Txantxangorri).

Apirila 29 abril
- Bertsolari eta trikitilariekin hamaiketakoa Plaza Berrian, EHEk antolatuta.

Maiatza / Mayo

- *Emakumeen lidergoa eta hego-iparra harremanak* bueltan ihardunaldiak Garaipen Emakume Etorkinen Elkarteak antolaturta.
- La sidrería Zelaia toma parte en SICER - I Muestra Internacional de Sidras de Calidad (Gijón).
- Udalaren izenean joaten diren bi gizonezkok lapurreta egiten duten herriko etxeetan.
- Puesta en marcha del *bono social* para personas mayores de 65 años. Tiene por objeto ayudar en las labores del hogar a todos aquellos que hayan solicitado ayuda domiciliaria. EUDELeko langileak eta LABeko ordezkariak kontra azaltzen dira: "*Bono soziala antisoziala*" dela.
- Lanbide Heziketako eskaintza berria aurkezten du Hernani Institutuak.
- Herriko ikasleak mugikortasunari buruzko proposamenak egiten dizkie udal agintariei.
- Liburu gomendagarrien gida osatzen ari da udal liburutegian.
- Joxe Alkorta hernaniarrak Brasilgo CPL fabelan sortutako eskola-tailerra laguntzeko diru bilketa martxan.

Maiatza 1 mayo
- Maiatzaren 1eko ospakizunak Goiz Eguzkin.

Maiatza 2 mayo
- Herriko ikastetxe guztietako bertsolaritzako ikasleek urtean ikasitakoa jende aurrean azaltzen dute Biterin.

Maiatza 3 mayo
- Udal herrietako hizkuntza politikei buruzko hitzaldia Biterin, EHEk antolatuta.
- Koldo Izagirreren hitzaldia NATZAko Errotan: *Bertsoa begian.*
- *Filmar el deseo* dokumentala Karboneran.

Maiatza 3 - 10 mayo
- Bide heziketa. Exposición de dibujos sobre *Educación vial* en Biteri Kultur etxea.

Maiatza 4 mayo
- *Ania* bakarlari hernaniarra Kixkal tabernan.
- Hitzaldia Urumea ikastolan: disziplinaren erabilera zuzen eta okerraz hitz egiten du Garbiñe Arrizabalaga.

Maiatza 4 - 6 mayo
- Hernaniko III. Txistulari jaialdia. Txistulari gazteen txapelketa.

Maiatza 5 mayo
- Kontrakantxa gaztetxea. Bertso bazkaria.

Maiatza 5 - 6 mayo
- Atletismoa, Gipuzkoako Txapelketa. Enara Agirrezabala txapeldun 100 metrotan eta jauzi hirukoitzean.

Maiatza 6 mayo
- Irunberriko arroilara gaztetxoentzako irtenaldia Mendiriz Mendik antolatuta.
- Ur ludoketa kiroldegiko piszinetan.
- Despedida de Bildu Hernani. La plataforma da por finalizado su recorrido, cediendo el testigo a la recien creada, e ilegalizada, Hernaniko Abertzale Sozialistak.

Maiatza 7 mayo
- Pleno municipal urgente para tratar la adecuación del estudio conjunto de impacto ambiental correspondiente a las NNSS (Normas subsidiarias) de Planeamiento de Hernani. Finalmente, las NNSS son aprobadas por la Diputación Foral de Gipuzkoa, y publicadas en el BOG, durante el mes de agosto.

Maiatza 8 mayo
- Hitzaldia Goiz Eguzkin: *Testamento y sucesiones. Incapacidad legal y tutela. El documento de voluntades anticipadas.*

Maiatza 9 mayo
- *Kirolean berdinketa lortu arte* mahaingurua Biterin Berdintasun kontseiluak antolatuta.
- *Ilegalizaziorik ez* lemarekin manifestazioa Ezker Abertzaleak antolatuta.

Maiatza 10 mayo
- Pineda haretegiko nagusieei despedida, jubilatu egin ondoren.
- Militares españoles se "pasean", armados, por la localidad.
- *Turlach* taldea Kixkal tabernan.

Maiatza 10 - 11 mayo
- Antzerki emanaldia Langile ikastolako ikasleen eskutik, Biterin: *Wets side story.*

Maiatza 11 mayo
- Pleno anual de AGENDA 21 Escolar. Escolares de la localidad presentan en el ayuntamiento sus iniciativas sobre movilidad.
- Txokolatada eta puzgarriak haurrentzako Gudarien plazan (BEERIAK antolatuta).

Maiatza 12 mayo
- Elkartasun eguna euskal presoen egoera salatzeko, Askatasunak antolatuta.
- Behemendi azoka Plaza Berrian.
- Día Mundial del Comercio Justo: *Comercio justo, me sienta bien.*
- Kalez kale kantari.
- Sagastiade auzoko urteurrenaren ospakizunak.
- Sagardo eguna Antziolan.
- Futbola: C.D. Hernanik (gorengoak) 3. mailara igotzeko promozioa lortzen du. Moraza (Bizkaia) eta Aurrera de Vitoria (Araba) dira areioak.

Maiatza 13 mayo
- Errugbia. Ohorezko mailara igotzeko "play-off" partida

landaren: Hernani – El Monte Ciencias. Sevillakoek irabazten dute lehenengo pardida: 23–25. Buelta partida, maitzaren 20an Sevillako La Cartuja estadioan. Hernanik ez du lortzen igoera.
- Unai Alvarezek GRAVN txapelketako finala irabazten du.
- Reggae topaketak Urbieta kaleko kioskoan.

Maiatza 14 mayo
- Hitzarmena sinatzen dute Udalak eta Eusko Jaurlaritzak, Portu eta Karabel artean 87 Babes Ofizialeko Etxebizitzak egiteko. Está previsto se construyan 306 viviendas.
- Inicio del curso para comerciantes organizado por BERRIAK y DENDARTEAN: *Gestión y organización eficaz del tiempo.*
- Muga eta heziketaren mugei buruzko hitzaldia Langile ikastolan.

Maiatza 15 mayo
- San Isidro eguna: meza, bertsolariak, pelota partidak...
- Hitzaldia Langile ikastolan, gazteei pentsatzen eta izaten laguntzeaz.

Maiatza 16 mayo
- Udaran Saharako haurrak familietan hartzeko bilera informatiboa Biterin. Izena emateko epea maitzaren 22an ixten da. Azkenean, 5 haur etortzen dira.

Maiatza 17 mayo
- Mahai ingurua: *Hiritasuna denontzat* (komunitate-kanpoko etorkinen eskubide politikoen berdintasunari buruzkoa). Udal hauteskundetarako alkategaiak direnak bertan daude.
- Kontzertua Kixkal taberna: Julen Cobos.

Maiatza 17 – 19 mayo
- Txalaparta festa.

Maiatza 18 mayo
- Hiru hernaniar *Emakume pilotari*-ko trinkete finalean: Arrondo, Lukas eta Pérez.
- Bertsoa. GR 12 Sariketa Karboneran: Hernani – Lesaka. Hernani nagusi.

Maiatza 19 mayo
- AHTaren kontrako bizikleta martxa.
- Angel Kruz Arrozpide preso hernaniarra Mureteko espetxetik ateratzen da, Frantziatik Espainaratuta.
- Gazte Asanbleda, bilera Atsegindegin.

Maiatza 20 mayo
- Kontzertua arkupetan: *Hernani* Musika eskola publikoko txistulatiak eta Hernasax.
- II. Enkajeren Topaketa Atsegindegin, BERRIAKek antolatuta.

Maiatza 20 - 26 mayo
- Goiz Eguzki jubilatuak Peñiscolara.

Maiatza 21 mayo
- La directora de cine Helena Taberna da inicio al rodaje de *La buena nueva*, nueva película centrada argumentalmente en la Guerra de 1936. Hernani entre las localizaciones donde se grabará (el 18 de junio).

Maiatza 22 mayo
- Udalak hitzarmena sinatzen du Aranzadirekin herriko natur ondarea ikertzeko.

Maiatza 24 mayo
- *Hernaniko landaredia,* Biteri Kultur etxean (Aranzadi zientzi elkartea).
- *Rebista* ikuskizuna Biterin.
- *Resquicios* aldizkariaren aurkezpena Karboneran.

Maiatza 25 mayo
- Inmaculada ikastetxeko ikasleen abesbatzaren kontzertua. Maiatzaren 26an, ikastetxeko jaialdia.
- Akordeoi kontzertua *Jean Louis Noton*ekin, Biteri Kultur etxean.
- Kontzertuua: Dezibelioen matxinada Kontrakantza gaztetxean (Gazte asanblada).
- SEGIk deituta kontzentrazioa *irtenbide demokratiko baten alde.*

Maiatza 25 - 26 mayo
- *Osasun heziketa ikastetxeetan* hitzaldia (ASKAGINTZA).

Maiatza 26 mayo
- *Kantuz eguna* (Kantuz abesbatza).

Maiatza 27 mayo
- Udal hauteskundeak. AMHERek etorkinek botatzeko eskubidea aldarrikatzen du, bere botoa haiei utziz. EHNArekin botatzeko deia. Emaitzak: EAE / ANVk 8 zinegotzi; PSE-EE / PSOEk, 3; EAJ / PNVk, 2; EAk, 2; EB-ARALARrek, 1; eta PPk 1.

Maiatza 29 mayo
- Ipuin kontaketa *Kontu kantoi* taldearekin, Udal liburutegian.

Maiatza 29 mayo – ekaina 4 junio
- Exposición de trabajos de escolares de la localidad sobre medio ambiente (Artelatz).

Ekaina / Junio

- Lurraldebus-eko txartel bakarra martxan. Hernani es el municipio con mayor demanda del billete único. Polemica el primer día de su implantación por el retraso en la entrega de tarjetas y la subida del precio de billete "normal".
- Euskaraz ikastera bultzatzeko Buruntzaldeak kanpaina berri bat martxan jartzen du.
- Errapia elkarteko kideen arte lanak Arbonan ikusgai.
- Foru Aldundiak onartzen ditu Arau Subsidiario berriak; 2.748 etxebizitza berri aurreikusten dituzte.
- Garbiñe Etxeberria primera entrenadora del equipo femenino de la Real Sociedad, equipo que milita en la Superliga femenina, la primera división femenina.
- Firmado el convenio de colaboración entre el Ayuntamiento de Hernani y la Fundación Chillida, Chillida Leku, por el que se organizarán actividades en común y se fomentará el acercamiento de los hernaniarras al museo.
- Surf. El hernaniarra Ibon Amatriain, afincado en Zarautz, al *Eddie Aikau;* primer surfista europeo invitado a la prueba de olas gigantes más selecta del mundo, a celebrar en Hawaii.
- Diputazioak Hernaniko bariantea lau karriletara zabalduko duen proiektua onartzen du. Aurrekontua 775.000 €.koa izango da.

Ekaina 1 junio

•Bertsolaritza. Hernaniko taldea eta Arnaitz Lasarte Bergarako finalean.

Ekaina 2 junio

•Txakolin eguna Santa Barbara elkartean.
•Haragiaren eguna plazan (BERRIAK).
•Langile ikastolako festa.
•Kontzertua Kontrakantxa gaztetxean: gau elektronikoa.

Ekaina 2 - 3 junio

•Osiñagako festak.
•Eskalada ikastaroa Mendiriz Mendik antolatuta.

Ekaina 4 junio

•En marcha un ciclo sobre transexualidad, organizado por el Consejo de Igualdad municipal y asociaciones varias (HERNE Neska Taldea, GARAIPEN, MEDEAK, EHGAM, etc.).

Ekaina 4 – 6 junio

•Pintura, zeramika eta esku lan erakusketa Belkara auzo elkarteko egoitzan, Karabelen.

Ekaina 6 junio

•Joxe Mari Pérezen hitzaldia NATZAko errotan. Bere azken liburua *Los nuevos vascones* aurkezten du.

Ekaina 7 junio

•Rueda de prensa de APARS-EZATE, la plataforma de pequeños accionistas de la Real Sociedad, contraria a la gestión llevada a cabo por el consejo de administración del club, en Biteri Kultur etxea.

Ekaina 9 junio

•Kalez kale kantari.
•Elizatxo ikastolako festa.
•Auzo-lana eta festa La Cumbre-n, "*Udalak egiten ez duelako*".
•3 Hip – Hop eguna Tilosetan.

Ekaina 10 junio

•Nafarroako Senda Viva parkera irteera Txantxangorrik antolatuta, gazteentzako.
•Urumea ikastolako festa.
•Naziotasun eguna Bai *Euskal Herriari* ekimenak antotatuta Hernanin.

Ekaina 11 junio

•El director donostiarra Gorka Merchan da inicio al rodaje de *La casa de mi padre*, película sobre la vuelta de una familia que años antes había emigrado a Argentina. Hernani entre las localizaciones donde se grabará. Filme honetan, besteak beste, Carmelo Gómez, Juanjo Ballesta "El bola" eta Emma Suarezek parte hartzen dute.
•*Ornitorrinkus* (Maialen Lujanbio eta Judith Montero) taldearen kontzertua Leoka labaderoan.

Ekaina 12 – 17 junio

•San Antonio festak Ereñotzun.

Ekaina 14 junio

•Presentación del libro *El otoño de 1936 en Guipúzcoa. Los fusilamiento de Hernani / 1936ko udazkena Gipuzkoan. Hernaniko fusilatzeak*, sobre la Guerra Civil y los fusilamientos llevados a cabo en la localidad en el transcurso de la misma. Se acto se lleva acabo en el Salón de actos del ayuntamiento.

Ekaina 16 junio

•Constitución del nuevo Ayuntamiento. Marian Beitialarrangoitia (ANV), nueva alcaldesa.
•Xalaparta elkartearen urteurrnea. José Maria Setien, *Hernaniar bikaina*.
•9 Azeri bila.
•14 San Joan jaietako iragarpen kontzertuak, Preludioa.

Ekaina 17 junio

•Memorial Gerardo Plaza de ajedrez.

Ekaina 18 junio

•Charla – coloquio organizado por BERRIAK en Biteri Kultur Etxea: *¿Por qué desertan los clientes? ¿Qué engancha a los clientes?*.

Ekaina 18 - 19 junio

•Jornadas de trabajo sobre educación vial, en Biteri Kultur etxea. A ellas acuden monitores y educadores de distintos Ayuntamientos e instituciones de la CAV.

Ekaina 19 junio

•Solsticio de Verano en Chillida Leku.

Ekaina 23 - 24 junio

•Atletismo. Maitane Iruretagoiena consigue, en el Campenonato de España juvenil, plaza para acudir al Mundial junior (11-15 de julio, Ostrava - Chequia). Logra la medalla de plata con una marca de 12,14 en los 100 m. Sergio Rivas, medalla de bronce en el concurso de martillo (58,48 m.).

Ekaina 23 - 27 junio

•Gora San Juan! Ainara Azpiazu Aduriz San Joanetako kartel lehiketako irabazlea. Xalaparta eta Elur Txori elkateak omenduak.

Ekaina 24 junio

•Euskal preso eta iheslariei omenaldia, Amnistiaren Aldeko Mogimenduak antolatuta.

Ekaina 25 junio

•Manifestación y acto político organizado por SEGI.
•Clausura de las Jornadas NATURALDIA en Chillida Leku, con la presencia del premino Nobel de química, Mario Molina que diserta sbre el *calentamiento global*.

Ekaina 30 junio

•Remo. XI. Hernaniko Ikurriña, Orion.
•Sinadura bilketa kontsultaren alde (LOKARRI, akordioa era kontsultaren aldeko gizarte sarea).
•Campeonatos de España junior, por clubs, de atletismo. En las pistas de Sagastialde se llevan a cabo las pruebas de lanzamiento. Atletas hernaniarras (4) también toman parte en el mismo, algunos en las pistas de Anoeta, obteniendo una notable actuación.

Uztaila / Julio

- Biblioteca de verano, stand de la biblioteca municipal en el parque acuatico de Mendi mendia. Udal liburutegiak irakurketa gida bat kaleratzen du.
- Atletismoa. José Mari Muruak brontzezko dominak lorten ditu 1.500 eta 5.000 metroetan, Beteranoetako Espainiako Txapelketan, Murtzian.
- Pelota. Hernaniko lauterdiko txapelketa martxan. Josu Oiaga, Ioritz Arrieta eta Ander Lopez txapeldunak.
- Igeriketa. Olatz Altunak Euskadiko errekorra hobetzen du 50 m. librean, 25:98 denborarekin. Bi urre eta zilar bat lortzen ditu Euskadiko txapleketan.
- *Pilotari* telesaia, ETB 1ean ikus ahal izango dena, Hernanin grabatzen dute ere.
- Hernaniko hiru paletari (Eneritz Perez, Mirari Pagola eta Irati Ugalde) Durangoko nazioarteko topaketan.

Uztaila 1 julio

- Hernaniko *Hernasax* saxofoi taldea Chillida Leku museoan. Haizearen orraziak 30 urte bete ditu eta haizezko instrumentu emanaldi batean parte hartu zuen taldeak.

Uztaila 2 julio

- 600 neska – mutilentzako udaleku irekiak hasten dira.

Uztaila 6 - 8 julio

- San Ferminak Martindegin.

Uztaila 7 julio

- Plater tiroa. VII. Hernaniko Sari Nagusia, Txirta Hernani Toke taldeak antolatuta, Legazpin.

Uztaila 8 julio

- Txantxangorrik antolatuta VII. Itsas arrantza lehiaketa Donostian.

Uztaila 10 - 12 julio

- NATZAK kultur elkarteak antolatuta udako zinea, karkaban: *Sanfermines 78, La toma eta Paradise Now.*

Uztaila 12 julio

- Berrogei abiadore britaniar Hernanira Florentino Goikoetxea zenari omenaldia egitera.
- Espainiar militarrak maniobretan Adarra, Oindi eta Latxe inguruan.

Uztaila 14 - 15 julio

- Panticosa – Pont d´Espagnera irteera Mendiriz Mendik antolatuta.

Uztaila 16 julio

- Karmengo festak kaxkoan. Juli Ayerra kaxkoko alkatea; Juan Manuel Pineda eta Benita Urruzola (Pineda hartegia) omenduak.

Uztaila 19 julio

- El delegado del Gobierno español en el País Vasco, Paulino Luesma, estudia actuar contra el Ayuntamiento por la constitución de la Comisión de Presos. Solicita el acta de constitución de la misma y, finalmente, el 29 de agosto, la impugna.

Uztaila 19 - 21 julio

- Udako zinea Atsegindegi plazan: Ocean´s thirteen, *Azur eta Asmar eta Piratas del Caribe 3.*

Uztaila 20 julio

- Aitor Mediluze ata Iker Zubeldia bertsolarien saioa Kixkal tabernan Morkaiko taldeak antolatuta.
- Juan Ra preso ohi kataluniarrari omenaldia Tilosetan.

Uztaila 21 - 22 julio

- Atletismoa. Euskal Herriko Txapelketa Gasteizen. Peio Errastik (Real Sociedad) urrea lortzen du mailu jaurtiketan (58,25 m.) eta Maitane Iruretagoienak zilarra 100 metroko frogan (12:40). Errasti consigue minima para estar presente en el Campeonato de España, que se celebra en Donostia, los días 4-5 de agosto.

Uztaila 24 julio

- Igeriketa. Olatz Altuna eta Mañel Aizpurua Espainiako Txapelketan, Bartzelonan. Olatzek brontzea lortzen du 4 x 50 metro libreetako proban, errelebotan.

Uztaila 29 julio

- Natación. Maitane Danborenea, tras proclamarse campeona de Euskadi, en el campeonato estatal infantil que se celebra en Madrid.

Uztaila 31 julio

- San Inazio eguna Santa Barbaran.

Abuztua / Agosto

- Donostiako Musika Hamabostaldiko hainbat kontzertu Chillida Lekun.
- Arkakuso izurritea Aristizabal kalean. Inguruan dauden eta dabiltzan katuak dira izurritearen arrazoia.
- Ur parkearen inguruko kejak. Irrist eginda izanen diren istripuengatik, garbitasunagatik edo euriarekin sortzen den lokatzagatik dira ugarienak.

Abuztua 6 - 8 agosto

- Taller infantil de/sobre escultura en Chillida Leku.

Abuztua 14 agosto

- Vicente Zaragüeta recibe el *Festara de Honor* de Gaztelubide de la Parte Vieja donostiarra, en la tradicional cena de la vispera del 15 de agosto, en el contexto de la Semana Grande de Donostia - San Sebastián.

Abuztua 15 agosto

- Peru Alfarok irabazten du Paseo Berriko (Donostia) igeriketa trabesia.
- Localizada en Jumilla (Murcia) una joven adelescente de 14 años, residente en Hernani, desaparecida a finales de julio.

Abuztua 21 - 24 agosto

- Temporal de lluvia y viento que provoca cortes de tráfico por la caida de arboles, cortes de suministrico eléctrico e inundaciones en la zona de Landare.

Abuztua 23 agosto

- Fallece Luis Llopis Mansilla, "historiador gráfico" de la localidad durante la segunda mitad del s. XX.

Abuztua 24 - 26 agosto
•Potuko festak.

Iraila / Septiembre

•Entra en vigor la nueva ordenanza cívica de la locdalidad: los comportamientos considerados incívicos serán, en adelante, sancionados con multas de entre 60 y 3.000 €.
•Igande musikatuak berriro martxan.
•Gas instalazioen errebisioetan iruzurrak antzematu egin dira herrian.
•Inicio de los nuevos cursos en los centros municipales (Biteri Kultur etxea, Hernani Musika eskola publikoa, Udal euskaltegia, Gazte txokoa, etc.).
•Eziagoko bidegurutzean errotonda egingo du Diputazioak.
•Hernaniko Udalak baliabideen gida kalertzen du etorkinentzat.
•Hainbat aldaketa eta mungimenduak udaletxean herritarreriko harremanak eta zerbitzuak hobetzeko asmoz.
•Gazte Txokoa berriro martxan,oporrak ondoren.

Iraila 8 septiembre
•Kalez kale kantari.
•Beherapen azoka Atsegindegi plazan. Behemendi azoka Plaza Berrian.
•Latsunbeberri eta Marielutsen auzo eguna.

Iraila 8 – 9 septiembre
•Zikuñagako festak.

Iraila 13 septiembre
•Karbonerako sei lagun deklaratzea, 2006ko uztailaren 17an identifikatuta izan ondoren. *Delitu bakarra hutsik zegoen etxe batean lo egitea* izan dela diote.

Iraila 13 – 16 septiembre
•IV Garagardo azoka (Hernani Errugbi elkartea).

Iraila 15 septiembre
•II. Sega Elkartasun jaialdia *Milaka bilaka* ekimenaren alde, Arkaitzpe baserriko belazean.

Iraila 16 septiembre
•Sagarra eta sagardoaren eguna (*TOLAREA* Gipuzkoako Sagardo Naturalaren Kofradía).
•IX. Gazte Trikitixa Txapelketa.
•Wukrorekiko elkartasun bazkaria.

Iraila 17 septiembre
•Plenoa udaletxean. Giza eskubideen Batzordea sortzen da.

Iraila 18 septiembre
•Detenida una persona que momentos antes habia robado en un establecimiento de la localidad.

Iraila 21 septiembre
•Festival benefico en favor de los afectados (enfermos) de esclerosis multiple: Pirritx eta Porrotx en el frontón del polideportivo municipal.

Iraila 22 septiembre
•Karabel auzoko eguna.

Iraila 23 septiembre
•Gipuzkoako Bertsolari txapelketako saioa Biteri Kultur etxean.

Iraila 24 septiembre
•Urtzi Garcia eta Aitziber Otegi atxilotuak iparraldean. Rocian con gasolina la Casa del Pueblo del PSE-EE-PSOE. Aitziber aske geratzen da eta Paueko apelazio epaitegiak onartzen du Urtziren aurkako euroagindua.

Iraila 25 septiembre
•Ipuin kontaketa Udal Liburutegian.

Iraila 29 septiembre
•XVIII. Mugarri bisita.

Iraila 30 septiembre
•Amnistiaren aldeko futbito txapelketa Zubipen.

Urria / Octubre

•En marcha los cursos organizados por la Escuela de Empoderamiento, centrados en la figura de la mujer.
•Victor Goikoetxeak egin berri duen murala ikusgai udaletxean (urriak 12ra arte).
•Mikologia jardunaldiak martxan (URRETXA Mikologia elkartea).
•Eguzki plakak jarriko dira kultur etxeko eta euskaltegiko teilatuetan.
•Imanol Rueda campeón de Gipuzkoa de judo en categoría senior.
•El Ayuntamiento se ofrece a retirar símbolos franquistas de la localidad.

Urria 1 octubre
•Gizonezko bat atxilotuta emaztea, haurdun zegoena, erasotzeagatik.

Urria 2 octubre
•Txotx denboraldia antolatzeko bilerak hasten dira.

Urria 2 - 16 octubre
•Oscar Galianaren argazkiak eta lan plastikoak Biterin.

Urria 3 octubre
•Berdintasun Kontseilua martxan.

Urria 4 octubre
•*Turlach* taldea Kixkal tabernan.

Urria 6 octubre
•Artixten topaketa, Urbieta kalean (Atsegindegi plazan).
•*DJ Rockaiet* Bodegan.
•Spinning, Body training eta Indoor walking dohain kiroldegian.
•*Zo Zongo* perkusio taldea herriko kaleetan (BERRIAK).

Urria 7 octubre
•José Luis Aperribai nuevo párroco al sustituir a Manolo Odriozola.
•Musika Bandaren kontzertua.
•Reunión anual de exalumnas de las antiguas escuelas Viteri.

Urria 8 octubre
•"Herriko etxe" ordez "Herriko etxeA" udaletxeko fatxadan.

Urria 10 octubre
•*El momento presente es un barco sin muelle de atraque* hitzaldia Biterin (Nazioarteko Zen Institutuko Sishin A. Mendrick).
•Memoria galerari buruzko hitzaldia Goiz Eguzkin (Xabier Susperregi).

Urria 11 octubre
•Presentación del libro y video *Esclavos del franquismno en el Pirineo* en Karbonera.

Urria 12 octubre
•Arriatsun ibilitako ikasleen bazkaria.

Urria 13 octubre
•Kalez kale kantari.
•Inicio de la temporada de cine en Biteri Kultur etxea.

Urria 14 octubre
•Xake txapelketa herrikoia martxan.

Urria 15 – 21 octubre
•Kulturarteko astea (AMHER): hitzaldiak,...

Urria 15 octubre – Azaroa 16 noviembre
•Mercado de libros Saski-Naski en la biblioteca municipal.

Urria 16 octubre
•Un trabajador resulta herido al precipitarse de un tejado.

Urria 17 octubre
•Bidezko merkataritzari buruzko hitzaldia Biterin (Ideas Cooperativa).

Urria 17 - 19 octubre
•Antzerki zikloa: *Bota patsa!!!* (Txalo antzerki taldea), *Eguneko mengua* (Dar–Dar produkzioak) eta *Ama quiero ser lehendakari* (Glu Glu producciones).

Urria 18 octubre
•Sagastiyako plana Udaletxean ikusgai.

Urria 20 octubre
•Sagardo txapelketa Xalaparta elkartean.
•Haurrentzako *Txanogorritxo eta marrubi zaporeko gaztainak* antzezlana Biterin (Glu glu producciones).
•Haurrentzako jaia Osiñagan.
•Eskola Kirola martxan.

Urria 20 octubre – abendua 23 diciembre
•Buruz buruko Kronika pelota txapelketa martxan.

Urria 20 – 21 Octubre
•Enara Arrizabalaga C.D.Hernaniko atleta hernaniarra Espainiako Txapelketan.

Urria 21 octubre
•Dobera Euskara Elkarteak autobusa antolatzen ditu Vianako Nafarroa Oinez joateko.
•Igande musikatuak Tilosetan.
•El pelotari Aritz Otaegi debuta, con 16 años, en categoría señor.

Urria 22 – 29 octubre
•Adineko ezinduak dituzten familientzat ikastaroa (Ongintza Patronatua eta Foru Aldundia).

Urria 22 – 31 octubre
•Haizea eta Aurki dendetan egindako lanak ikusgai Biterin.

Urria 24 octubre
•Angel Unzu Biterin (Hernani Musika Eskola Publikoa).
•Kooperazio taldeko lehen bilera Biterin.
•Técnicos de AMR y Electroquímica en el ayuntamiento para atender a dudas de los ciudadanos.

Urria 24 – 31 octubre
•Ereñotzuko XIX. Kultur astea.

Urria 25 octubre
•Luis Zabala Mendia poeta eta eskultorea Karbonera gunean.
•Urtzi Garcia Espainaratuta.

Urria 26 octubre
•Garagardo Festa Karobi elkartean.
•Kutxak eta Buruntzaldeko Udalek euskararen erabilera are agotzeko hitzarmena sinatzen dute.

Urria 27 octubre
•Errepresioak hildakoak oroitzeko urtero egiten den ekitaldia debekua.
•Mercado para la venta de objetos de segunda mano *Nahas-Mahas* en Atsegindegi. Obra teatral con el grupo *Trapu Zaharra.*

Urria 28 octubre
•Salida a Arano (Xalaparta elkartea).
•Buruntzaldeko Ibilbideen Eguna.
•*Rootsseeker* eta *Benjamin* Igandeko Sargorian, Tilosetan.
•Calcinan con líquido infamable un autobus.

Urria 29 – 30 octubre
•Arkema (Atofina) enpresako teknikariak udaletxean galderak eta kexkak erantzuten.

Urria 30 octubre
•Tabernarien bilera txotx denboraldiaz hitz egiteko.
•Ipuin kontaketa Udal Liburutegian: *Kontu Kantoi.*

Azaroa / Noviembre

•Gatazkei irtenbidea bilatzeko tailerrak gurasoentzat (GEUZ eta Hernaniko Udala).
•EGA prestatzeko klaseak AEK euskaltegian.
•*Gure Artean Euskaraz* egitasmoa martxan.
•Zine Kluba ostegunero Biterin.
•El Ayuntamiento elaborará una red de senderos y caminos del municipio en colaboración con Aranzadi.
•El foco de lengua azul se extiende por explotaciones agricolas de Hernani.
•Etxebizitzaren inguruko inkesta martxan (Ate joka elkartea).
•2008ko Udal aurrekontuak osatzeko batzarrak martxan.
•Emakumeen aurkako indarkeria salatzeko hainbat ekitaldi (Berdintasun saila): adierazpen instituzionala, *Gizonak zainketa eta etxeko lanekin goxatzen* argazki lehiaketa.

Azaroa 1 noviembre
•Sutea Zikuñagako Foresur Celulosas paper fabrikan.

Azaroa 3 noviembre
- Elur Txoriko sagardo lehiaketa.
- Iratxera irteera (Goiz Eguzki etxea).

Azaroa 5 noviembre
- Elkarte arteko 23. Mus txapelketa martxan Txantxangorri elkartean.

Azaroa 6 noviembre
- Irakurketa txokoa Udal liburutegian.

Azaroa 6 – 18 noviembre
- Mendizale astea (Mendiriz Mendi elkartea): argazkilaritza digitala ikastaroa, irteeretan parte hartu duten haurrentzako saribanaketa, proiekzioak, 28. Argazki lehiketa,...
- *Gosari osasuntsua* Urumea ikastolan (Bihotz Bizi elkartea).

Azaroa 10 noviembre
- 1946an jaiotako emakumeen bazkaria.
- Kalez kale kantari.
- Hernaniko *Nazka* punk taldearen kontzertua Igeldon.
- Tuterako *Fernando Remacha* abesbatzaren kontzertua Milagrosan (Kantuz abesbatza).
- Bidezko merkataritzako postua Plaza Berrian.
- Lagun Artea elkarteko urteurren afaria.

Azaroa 11 noviembre
- 50. urteurrena ospatzeko haurrentzako Pagoetara mendi irteera (Elur Txori elkartea).
- Iñaki Gebrero eta Eva Esnaola hernaniar askarrenak Behobia-San Sebastián lasterketan.
- Comienzo de las jornadas de iniciación al baloncesto en el Polideportivo (Hernaniko Kirol elkartea).

Azaroa 12 noviembre
- Charla sobre higiene y el cuidado corporal en el Hogar del Jubilado: Pablo Mendia.

Azaroa 13 noviembre
- Markel Olano Gipuzkoako Diputatu Nagusia udaletxean.

Azaroa 14 noviembre
- Ezindun adinduak etxean dituztenentzako laguntza taldea martxan.
- Medalla Milagrosaren zeladoreen Batzar Nagusia Inmaculada ikastetxean.

Azaroa 14 – 15 noviembre
- AMR enpresako teknikaria Udaletxean herritarren galderak erantzuteko.

Azaroa 15 noviembre
- *Turlach* irlandar musika taldea Kixkal tabernan.
- Bost minutuko argi etenaldia egiteko aldaketa klimatikoari aurre egiteko (EB-Berdeak).
- Magia Goiz Eguzkin.

Azaroa 16 noviembre
- Cena de San Huberto, patrón de los cazadores, en Txatxangorri.
- Joxan Goikoetxea presenta su último disco *Innervisions*.

Azaroa 17 noviembre
- Comida de nacidos en la "Casa del Catalán".
- Abiadura Haundiko Trenaren inguruko konferentzia.
- Haur jolasak Antziolan.

Azaroa 18 noviembre
- Hernaniko albokarien XIV. Topaketa *Alboka Iragana, oraina eta geroa* lelopean.
- Musika Bandaren kontzertua udaletxeko arkupeetan.
- Ur ludotekan Kiroldegiko igerilekuetan.

Azaroa 19 – 24 noviembre
- Orientazioari buruzko ikastaroa (Mendiriz Mendi).

Azaroa 22 noviembre
- Santa Zezilia eguna: Hernani Musika eskola publikoko ikasleen kontzertua Sandiusterrin.
- *Herri Komunikabideak: iragana eta etorkizuna* (Natza elkartea).
- Pedro Mari Goikoetxea Elorza atxilotua Behobian; aske epaiketa izan arte.

Azaroa 23 noviembre
- *Assai*-ren konzertua Sandiusterrin.
- *Neii* taldearen kontzertua Leoka tabernan (Hernaniko Euskal Herrian Euskaraz).
- Emakumeenganako indarkeriaren aurka mural pintaketa Txantxilla aparkalekuan (Berdintasun saila).
- Euskal Herriko historiari buruzko hitzaldia Biterin: Mikel Arrieta.

Azaroa 24 noviembre
- Santa Zezilia eguneko kontzertua Sandiusterrin.
- *Haur kabareta* antzerki ikuskizuna Biterin.
- Musika "pepinofonikoa" txikientzat Biterin.
- Sinadura bilketa independientziaren alde (Hernaniko ANV).

Azaroa 24 - 25 noviembre
- Elur Txori elkartearen 50. urteurrena ospatzeko ekitaldiak: pelota partiduak, bola txapelketa, meza, bazkaria...

Azaroa 25 noviembre
- Emakumeenganako indarkeria salatzeko eguna. Genero indarkeriaren kontra kontzentrazioa antolatzen du Berdintasun sailak.
- *Afrika Bibang*-en kontzertua Atsegindegin.
- Jangela Solidariaren aldeko jaia Chillida-Lekun.
- Asier Larrañagak Hernaniko markarik onena Donostiako maratoian lortzen du: 2:26:59.

Azaro 25 – 27 noviembre
- Triduo de la Virgen Milagrosa en la Parroquia San Juan Bautista.

Azaroa 26 – 30 noviembre
- *Laguntzaileen estresa* ikastaroa: Ainhoa García (Onginza Patronatua).

Azaroa 27 noviembre
- Lur Korta ipuin kontalaria Udal liburutegian.

Azaroa 28 noviembre
- Tratu txarren inguruko tailerrak Langile ikastolan.
- Bajo el título de *Estrategias para hacer frente a la violencia de género*, charla de Belén González en Biteri.

Azaroa 29 noviembre

•*Hezkuntza eta komuinikazio teknologia*: Antxon Alfaro, Kike Riaños eta Elena Sarasa (Natza elkartea).

Azaroa 30 noviembre

•Bideo proiekzioa Zumitzan (Hernaniko ANV).
•Eskalatzera irteera Donostiako Pio Baroja kiroldegira (Gazte Txokoa).

Abendua / Diciembre

•Gatazkei irtenbidea bilatzeko tailerrak gurasoentzat (GEUZ eta Hernaniko Udala).
•Euskararen inguruko motibazio saioak Hernaniko ikastetxeetan.
•Jaione Tejedor 3.a (taldeka) Espainako gimnasia erritmikoa txapelketan.
•Rafa Romerok irabazten ditu Euskadiko Txapelketa eta Euskal Liga orientazio kirolean.
•Hernani aprueba la creación de una comisión asesora para temas de planeamiento urbanístico municipal.
•*Lauhaizeta* Akordeoi orkestra, en la que toman parte acordeonistas locales, vencerdor en el certamén de Arrasate.
•Santa Lutzi feria 2007 Zumarragan eta Urretxun. Maddi Iradik Fruta lehiaketak irabazten ditu.
•El pelotari Aitor Gorrotxategi consigue el campeonato Andra Mari (sub 22) celebrado en Getxo.
•Hernani abandona el servicio mancomunado deportivo del área de Buruntzaldea.
•Juan Mari Ugalde gana el XXIX Campeonato de Caza Menor con perro organizado por Txantxangorri elkartea.

Abendua 1 diciembre

•Marcha contra el tren de alta velocidad.

Abendua 2 diciembre

•Gaztetxoentzako mendi irteera Aldurara (Mendiriz Mendi elkartea).
•Hernaniko 28. *Pablo Lasa* artisau azoka Atsegindegin.
•XIII. Gazteen dantza txapelketa Plaza Berrian (Kriskitiña Dantza taldea).
•Santa Barbara elkarteko hildakoak gogoratzeko meza.
•Ur ludoteka Kiroldegian.

Abendua 3 diciembre

•Elkarte arteko mus txapelketako finala Txantxangorrin.

Abendua 4 diciembre

•*Herri komunikabideen etorkizuna Hernanin*: Aritz Usandizaga, Amaia Miner eta Eñaut Agirre (Natza elkartea).

Abendua 5 diciembre

•Elkarte arteko mus txapelketako sari banaketa afaria Txantxangorrin.

Abendua 6 diciembre

•Gorka Loran presoa Hernanira familia bisitatzera.

Abendua 7 diciembre

•Gabonetako argiak herriko kaleetan.

Abendua 8 diciembre

•Kontrakantxa gaztetxearen urteurrena.

Abendua 9 diciembre

•49ko kintoen bazkaria.
•Mendi martxa Asier Ormazabalen alde (Amnistaren aldeko mugimendua).

Abendua 10 diciembre

•Biteri eskolei buruzko hitzaldia Biterin: Eulali Aranburu Urkizu.

Abendua 11 – 18 diciembre

•Wukroko umeen alde arte lanak salgai Biteri kultur etxean.

Abendua 12 diciembre

•Sahararako janari bilketa antolatzeko bilera Biterin.

Abendua 12 – 13 diciembre

•Gabonetako sukaldaritza ikastaroa Gure Etxolan.

Abendua 12 – 14 diciembre

•Argazki proiekzioak eta saribanaketa (Urretxa Mikologia elkartea).

Abendua 13 diciembre

•Lanuztea 18/98+ Plataformak deituta.
•Gabon kanten jaialdia San Joan Bataiatzailea Parrokian.
•Hitzaldia elikadurari buruz Goiz Eguzkin: Ana Elbusto.
•*Turlach* talde irlandarren emanaldia Kixkal tabernan.
•Reunión abierta, en Biteri Kultur etxea, para establecer prioridades en el presupuesto municipal de 2008.
•El ciclo del cine-club acoge la última pelicula del año en Biteri Kultur etxea.

Abendua 14 diciembre

•Jorge Pachecok ematen dio hasiera Hernaniko musikaren kontzertu zikloari.
•Pintxo festa AEK euskaltegian.
•Colina eta Barandiaran Biterin (Bertsolata).
•Mani-kalejira AHTren aurka (Gazte asanblada).
•Karobi elkartearen 7. urteurrena afaria.

Abendua 15 diciembre

•Kalez Kale kantari.
•Presoen alde antolatutako kanta eta dantza jaialdia debekatua.
•Jaiotza jartzen dute Atarrabiyo parkean (Iturritxo auzo elkartea).
•Akordeoi kontzertua Milagrosan.

Abendua 15 – 16 diciembre

•Judo erakustaldia eta txapelketa Kiroldegian.

Abendua 16 diciembre

•DYAk 25. urteurreneko bazkaria antolatzen du aritu diren herritarrekin.
•Bertso Eskolako lau kide Gipuzkoako Bertsolari Txapelketan: Mendiluze txapeldun eta Gaztelumendi bigarren.
•Santo Tomas eguna ospatzen dute Zikuñagan eta Sorgintxulon. San Joan konpartsak jailadi bat antolatzen du Plaza Berrian.
•Herrian zehar dantzan (Ttarla dantza taldea).
•*Saskibaloia igandeetan* azkeneko saioa (Hernaniko Kirol elkartea).
•Gabonetako jaiotza Karabelen (Karabel auzo elkartea).
•Rosi Talavera campeona de Gipuzkoa de kross.

Abendua 17 diciembre
- Celebraciones eclesiásticas comunitarias en la Parroquia San Juan Bautista.

Abendua 19 diciembre
- Gabonetako menua Xalaparta elkartean L. Irizar sukaldariarekin (Elkano Emakumeen zentroa).
- Celebraciones eclesiásticas comunitarias en la Parroquia San José Obrero de Florida azuoa.
- Martuteneko kartzelan dauden presoentzako opariak (Bailarako Parrokiarteko Pastorala).
- Lanzan 7 cócteles molotov contra la sede del PSE-EE/PSOE. Patxi López-en bisita abenduaren 23an.

Abendua 20 diciembre
- Celebraciones eclesiásticas comunitarias en Ereñotzu.
- Gabonetako jaialdia Inmaculada ikastetxean.

Abendua 21 diciembre
- Santo Tomas eguna. Txistorra barra-barra herriko hainbat tokitan, Bertsolatak antolatutako saioa Tripontzi tabernan, azoka berezia Inamculada ikastetxeak antolatuta...
- Haurrentzako antzerkia Atsegindegi plazan.

Abendua 22 diciembre
- Bertso afaria Errioguardan (Bertsolata).
- *Errapiaren* festa Zikuñagan.
- Jornada sobre menores inmigrantes en Plaza Berria (AMHER).
- Teatro de calle con *Kontu Kantoi* en Plaza Berria (Berdintasun saila).
- Haur jolasak, txistorra, sagardoa... Orkolagan.
- *Ozenki* abesbatza eta Musika bandaren Gabonetako kontzertua Milagrosan.
- *Hernasax* y el coro de Hernani Musika eskola publikoa actúan en Donostia.

Abendua 23 diciembre
- Concierto de Navidad de la Banda de Txistularis en la Milagrosa.
- Gabonetako bingo berezia Zaharren egoitzan.
- *Erreala primeran* kandidatura aurkezten du Iñaki Badiolak Santa Barbara elkartean.

Abendua 24 diciembre
- Olentzeroren etorrera. Errondak eta kantak herriko kaleetan, baserriz baserri eta egoitza desberdinetan.

Abendua 25 diciembre
- Bailea Goiz Eguzkin.

Abendua 26 diciembre
- Ur jailadia kiroldegian.

Abendua 26 diciembre – Urtarrila 9 enero
- Exposición 30 *urte Ekologia* en Biteri Kultur etxea (Eguzki).

Abendua 27 diciembre
- Ipuin ordua Udal Liburutegian: Lupe Lekuona.
- Eskupilota barrene herrikoia kiroldegian.
- *Goiz Eguzki*-ko abesbatzaren estreinako emanaldia.

Abendua 27 - 28 diciembre
- Jolasak gazteentzat Iturritxo elkarteko lokalean.

Abendua 27 - 29 diciembre
- Torneo Labayen de Fúbol (C.D.Hernani).

Abendua 28 diciembre
- *Gu ta Gutarrak*-en kontzertua Biterin (Bertsolata).
- Pala barrene herrikoia kiroldegian.
- Concierto de *Red Little Suitcase* en Chillida-Leku.
- Haur festa (Karobi elkartea).

Abendua 29 diciembre
- Titin III - Goñi III vs. Xala - Pascual en el frontón del polideportivo.
- *Kantuz* eta *Salatxo* abesbatzeen kontzertua Milagrosan.

Abendua 30 diciembre
- Bertso jaialdia kiroldegiko frontoian (Bertsolata).
- *Bizi festa* organizada por varios colectivos.
- *Hernani* Musika eskolako Txistulari taldearen kontzertua udaletxeko arkupeetan.
- *Kronika* Pelota txapelketa. Finala Tilosetako frontoian.

Abendua 31 diciembre
- Urtea bukatzen da. Urte Zaharreko erronda (Ohitura Zaharrak elkartea) eta bingo berezia Zaharren egoitzan.

HERNANIKO HERRIARI BURUZKO ARGITALPENAK
(MONOGRAFIAK ETA ARTIKULUAK, LABURPENA)
PUBLICACIONES RELACIONADAS CON HERNANI
(MONOGRAFIAS Y ARTICULOS, RESUMEN

ALDABA JOKA. HERNANI: AHOZKO HISTORIA TXIKIA (1931-1981).
Urko Apaolaza Avila. DOBERA Euskara Elkartea. Donostia, 2003.

ANCLAS DE HERNANI. El registro de cartas de D. Francisco Antonio de Oquendo.
1750-1755. J. Ignacio Tellechea Idígoras. Grupo Doctor Camino de Historia Donostiarra, de la RSVAP. Obra cultural de la Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. San Sebastián, 1.977.

APUNTES PARA UNA HISTORIA DE LA N.L. E INVICTA VILLA DE HERNANI.
Salustiano Gastaminza. Imprenta de Raimundo Altuna. San Sebastián, 1.913.

ARKEOIKUSKA 85
Eusko Jaurlaritza. Kultur eta Turismo Saila. Ondare Historiko-Artistiko Zuzendaritza. Gasteiz, 1986. "**Mulisko Gainako multzo megalitikoa (Urnieta-Hernani, Gipuzkoa)**". Xabier Peñalver. 42-43-44 orr.

ASI SON DOS BARRIOS HERNANIARRAS: FLORIDA Y ANZIOLA.
Jesús Alústiza Yarza. Hernani, 1972.

ASKATASUNAREN BIDEA. Florentino Goikoetxea eta beste hernaniar batzuk nazismoaren aurkako borrokan bigarren Mundu Gerran/EL CAMINO DE LA LIBERTAD. Florentino Goikoetxea y otros hernaniarras en la lucha contra el nazismo durante la II Guerra Mundial.
Juan Carlos Jiménez de Aberásturi. Hernaniko Udala/Ayuntamiento de Hernani. Hernani, 2006.

BOLETIN DE ESTUDIOS HISTORICOS SOBRE SAN SEBASTIAN, 9.
Publicación del Grupo Dr. Camino de Historia Donostiarra de la RSVAP. Obra cultural de la Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. San Sebastián, 1.975. "**D. Francisco Antonio de Oquendo y la fábrica de Anclas de Hernani**". J. Ignacio Tellechea Idígoras. Págs. 71 a 184.

BOLETIN DE ESTUDIOS HISTORICOS SOBRE SAN SEBASTIAN, 16-17 (I).
Homenaje a J. Ignacio Tellechea Idigoras. Publicación del Grupo Dr. Camino de Historia Donostiarra de la RSVAP. Obra cultural de la Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. Donostia-San Sebastián, 1982-1983. "**Orígenes de la nueva iglesia parroquial de San Juan Bautista de Hernani. Siglos XV-XVI**". Mª Rosa Ayerbe Iribar. Págs. 341 a 373.

BOLETIN DE ESTUDIOS HISTORICOS SOBRE SAN SEBASTIAN, 18.
Publicación del Grupo Dr. Camino de Historia Donostiarra de la RSVAP. Obra cultural de la Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. Donostia-San Sebastián, 1984. "**Confluencias de la jurisdicción eclesiástica en las caserías de Hernani en relación con los pagos de diezmos y primicias (1610)**". Mª Rosa Ayerbe Iribar. Págs. 3 a 38. "**Anclas de Hernani. Un folio traspapelado**". J. Ignacio Tellechea Idígoras. Págs. 305 a 308.

BOLETIN DE ESTUDIOS HISTORICOS SOBRE SAN SEBASTIAN, 19.
Publicación del Grupo Dr. Camino de Historia Donostiarra de la RSVAP. Obra cultural de la Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. Donostia-San Sebastián, 1.985. "**Monasterio de las Madres Canónigas Lateranenses de la Orden de San Agustín de la Villa de Hernani. Las Agustinas de Hernani I. Notas para un historial del Monasterio de San Agustín de Hernani**". Fausto Arocena. Págs. 7 a 21. "**Monasterio de las Madres Canónigas Lateranenses de la Orden de San Agustín de la Villa de Hernani (1514-1800) II. Documentos del Archivo del Monasterio**". Mª Rosa Ayerbe Iribar y Luis Miguel Diez de Salazar. Págs. 23 a 103.

BOLETIN DE ESTUDIOS HISTORICOS SOBRE SAN SEBASTIAN, 22.
Publicación del Grupo Dr. Camino de Historia Donostiarra, filial de la RSVAP. Obra Cultural de la Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. Donostia-San Sebastián, 1988. "**El Ayuntamiento de Hernani: un proyecto trazado y llevado a cabo por Juan de Lizarraga**". Mª Isabel Astiazarain Achabal. Págs 219 a 234.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año I. San Sebastián, 1.945. "**Un organismo laboral de conciliación y arbitraje constituido en la Villa de Hernani a principios del siglo XVII**". José Manuel Gandásegui Larrauri. Págs. 403 a 405.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año IV. San Sebastián, 1948. "**El Padre Cardaveraz y el Conde de Peñaflorida**". J. De Yrizar. Págs. 113 a 115.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año VII. San Sebastián, 1.951. "**Cómo desapareció un archivo**" (el de Hernani). Jenaro Bermejo. Págs. 102-103.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Estudios relativos al País Vasco. Número extraordinario. Homenaje a D. Julio de Urquijo e Ybarra. Tomo III. San Sebastián, 1951. "**Historia y toponimia donostiarras. El primer grupo de documentos referentes a San Sebastián de Hernani**". Ricardo de Izaguirre. Págs. 336-337-338-343-344-346-350-353-354-356-367-369-372-400-401-405.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año IX. San Sebastián, 1.953. "**Hernani en 1.831**" (Sobre un manuscrito de D. José Mª Zuaznavar y Francia). J. Vallejo. Págs. 465 a 469.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XI. San Sebastián, 1.955. "**Carta de segregación de los vecinos de Astigarraga, de la Villa de Hernani, 1382**". Ignacio Arocena. Págs. 332-333.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XXVI. San Sebastián, 1.970. "**Relación de las casas extramurales de la Villa de Hernani, que diezmaban y tenían sepultura en la Parroquia**" (Data: 11 Agosto 1610). Págs. 495 a 497.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XXVII. San Sebastián, 1.971. "**El límite meridional de San Sebastián. La Villa de Hernani y los montes francos de la Urumea**". José Luis Banús y Aguirre. Págs. 47 a 60.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XXVIII. San Sebastián, 1.972. "**Un testimonio en euskera. Hernani, 1777**" (AMH/HUA. E-7-III-13/1). Luis Murugarren Zamora. Págs. 378 a 380.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XXXVI. San Sebastián 1.980. "**Carta Puebla de Hernani. Una hipótesis de trabajo**". Luis Murugarren Zamora. Págs. 409 a 411.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XXXVII. Donostia-San Sebastián, 1.981. "**Guerras carlistas. Hernani**". Luis Murugarren Zamora. Págs. 609 a 630.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XXXVIII. Donostia-San Sebastián, 1982. "**Ordenanzas Municipales de Hernani (1542). Estudio y transcripción**". Mª Rosa Ayerbe Iribar. Págs. 257 a 335.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XXXIX. Donostia-San Sebastián, 1.983. "**Fundación del Convento de San Agustín, de Hernani**". Luis Murugarren Zamora. Págs. 257 a 271.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XLI. Donostia-Sansebastián, 1985. "**Una carta de 1726 escrita en euskara procedente del Archivo Municipal de Hernani**". Ignacio Carrión Arregui.

BOLETIN DE LA REAL SOCIEDAD VASCONGADA DE AMIGOS DEL PAIS.
Año XLV. Donostia-San Sebastián, 1989. "**Joaquín Fernandez Ayarragaray. Un arquitecto de Hernani en Sevilla**". Carlos Alberto González. Págs. 311-312.

COLECCION DE DOCUMENTOS INEDITOS PARA LA HISTORIA DE GUIPUZCOA II.
Publicaciones de la Excma. Diputación Provincial de Guipúzcoa. San Sebastián, 1.958. "**Inventario de los papeles que la Ciudad de San Sebastián tiene en su archivo, formado por Luis de Cruzat. Año de 1.581**" (Hernani, aldea de San Sebastián). Pag. 69.

COLECCION DE DOCUMENTOS INEDITOS PARA LA HISTORIA DE GUIPUZCOA VII.
Publicaciones de la Excma. Diputación Provincial de Guipúzcoa. San Sebastián, 1.966. "**La huella de Larramendi en el archivo municipal de Hernani**" (Documentos de 1.750 concernientes a la fábrica de Anclas de Hernani). Fausto Arocena. Págs. 59 a 76. "**Cartas del P. Larramendi, en nombre de la Villa de Hernani, a la Diputación de Guipúzcoa, 1.752**" (Sobre montes y ferrerías). J. Ignacio Tellechea. Págs. 77 a 103. "**Cartas del P. Larramendi a Ensenada y Carvajal, sobre la fábrica de Anclas de Hernani, 1.752**". J. Ignacio Tellechea. Págs. 105 a 173.

COMPENDIO HISTORIAL DE LA MN. Y ML. PROVINCIA DE GUIPUZCOA,
por el Dr. D. Lope Martínez de Isasti. Editorial Amigos del Libro Vasco. 1.985. Tomo VI. Parte II. Capítulo VIII. "**De la villa de Hernani, de su sitio, antigüedad y calidades. Y del Capitán Juan de Urbieta, que prendió al Rey de Francia. Ponese su certificación y privilegio de armas**". Págs. 525 a 530.

CONCURSO DE AGRICULTURA Y DE GANADERIA patrocinado por la Excma. Diputación de Guipúzcoa. Bases, programa, premios y condiciones del que tendrá lugar en la villa de Hernani los días 17, 18 y 19 de Septiembre de 1909.
Diputación Provincial de Guipúzcoa. Imprenta de la Provincia. San Sebastián, 1914.

DANTZARIAK, 5.
1.974. "Axeri dantza". J.A. Donosti. Págs. 22-23.

ERNANI-CO ABADE JAUNAC, IGARON DEN ILLAREN 26AN ASCO ETA ASCOREN AURREAN ESAN EBANA, GURE FORUEN ALDE ETA ONEN ARERIO EUSQUELDUNAC GAITIC / DISCURSO PRONUNCIADO POR EL SEÑOR CURA DE HERNANI, EL DÍA 26 DE FEBRERO DE 1905 EN DEFENSA DE LOS FUEROS Y EN CONTRA DE SUS ENEMIGOS.
Imp. de R. Soloaga. Durango, 1905.

EL CARDAVERAZ DE FRANTZ VAN ERMENGEN.
Pierre Lhande, S.J. El Pueblo Vasco, 14 de Noviembre de 1916. Pág. 4ª.

EL OTOÑO DE 1936 EN GUIPUZCOA. LOS FUSILAMIENTOS DE HERNANI / 1936KO UDAZKENA GIPUZKOAN. HERNANIKO FUILATZEAK.
Mikel Aizpuru (zuz.), Urko Apaolaza, Jesús Mari Gómez, Jon

Odriozola. Ed. Alberdania argitaletxea. Hernaniko Udala. Hernani, 2007.

EL P. CARDAVERAZ EN HERNANI.
D. Mariano Maiza, Pbro. Hernani, 1918.

ELIZ KANTUAK, herriarentzat eta abesbatzarentzat.
Joan José Arregi. San Joan Bataiatzailea Parrokia. 1955 Hernani 2005. Donostia-San Sebastián, 2005.

ERNANI´AR OSPETSUAK. ITURRIAGA, KARDABERAZ, URBIETA.
Mujika'ko Gregorio. Ernani'n egindako Euskal-jaietan saritutako idaztia. Donostia, 1910.

ESTUDIOS GEOGRAFICOS. C.S.I.C. Instituto "Juan Sebastián Elcano".
Madrid, febrero 1.963. "Vida rural y urbana en la Villa y término de Hernani", por Bartolomé Taltavull Estrada. Págs. 57 a 108.

EUSKAL TESTU ZAHARRAK. L AYEREGARAY-REN BERSOPAPERAK. HERNANI 1847.
Lazaro Ayeregaray. Euskal Testuen Gordailua (S.L.). 2001.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo XII (Primer semestre de 1885). "**Aita Agustín Cardaveraz, Poesía**". José Ignacio de Arana. Pag. 237. "**Aita Agustín Cardaberaz'i. Kantaera**". Pedro Miguel de Urruzuno. Págs. 239 a 242.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo XIV (Primer semestre de 1886). "**Ernanin**". Victoriano Iraola. Pag. 576.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo XVI (Primer semestre de 1887). "**Nuestros autógrafos (Agustín Pasq. Iturriaga)**". Págs. 282-283.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo XXIII (Segundo semestre de 1890). "Ernanin. (**On Ignazio Uranga Jaunari**)". Ramón Artola. Págs. 174-175. "**Hernani**". José G. Garrido. Págs. 476-477.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo XXXI (Segundo semestre de 1.894). Arqueología Guipuzcoana: "**Hernani. Monasterio de San Agustín**". Pedro Manuel de Soraluce y Antonio Arzác. Págs. 172 a 176-277 a 282. "**Las Ferrerías de Ereñozu y Fagollaga (Nuestros ola - gizonak y el comandante Arantegui)**". Pedro Manuel de Soraluce y Antonio Arzác. Págs. 283 a 286. "**Hernani**". Pedro Manuel de Soraluce. Antonio Arzác. Págs. 340 a 343-377 a 382-442 a 448-507 a 512-572 a 576.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo LII (Primer semestre de 1905). "**Gure Lege-Zarren festa Ernanin**". Mendiz-Mendi. Págs. 191-192.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo LIII (Segundo semestre de 1905). "**Guipuzcoanos ilustres: Agustín Iturriaga**". José. Manterola. Págs. 152 a 160.

EUSKAL-ERRIA.
Tomo LXI (Segundo semestre de 1909). "**Hernaniko Euskal Festak. Fiestas Euskaras en Hernani. 1.909**". F. López Alén. Págs. 1 a 4. "**Año 1.909. Fiestas Euskaras en Hernani**". Mendiz-Mendi. Págs. 193 a 196. "**El capitán Urbieta. En la Villa de Hernani, Juan de Urbieta**". F. López Alén. Págs. 197 a 212. "**Ernaniarra ilustre. Agustín de Cardaberaz**". F. López Alén. Págs. 213-214. "**Ernaniarras ilustres. Agustín de Iturriaga**". José Manterola. Págs. 215 a 222. "**Donostiarra ilustre y vecino de Hernani. José María de Zuaznabar**". F. López Alén. Págs. 223 a 225. "**El tamborilero de Hernani. Teodoro de Erausquin**". Pag. 226. "**Hernaniko Euskal Festak. Fiestas Euskaras en Hernani. 1.909**". Págs. 228 a 297. "**Discurso leído en las Fiestas Euskaras de Hernani**". Alfredo de Laífttte y Obineta". Págs. 298 a 309. Otros artículos: "**Hernani. Calle Mayor**". "**Concurso de agricultura y ganadería de Hernani (17, 18 y 19 de septiembre de 1909)**". "**Juegos florales de 1909 en Hernani. Trabajos presentados**".

EUSKAL-ERRIA.
Tomo LXII (Primer semestre de 1910). "**1909-garren urteko Agorraren emeretzi-an. Jesús María Echeberri-tarrak, Ernani'ko Elizan eman zan meza nagusian egin zuan sermoya**". Págs. 9 a 17 y 49 a 59. "**Costumbres del País. Iri apustua Hernanin**". Francisco Grandmontagne. Págs. 390 a 397.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año II, n° 32. "**Estancia del Serenísimo Señor Conde de Artois en la Villa de Hernani, a su paso para el sitio de Gibraltar. 1782**". Salustiano Gastaminza. Págs. 232 a 235.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año III, n° 50. "**Hernani ante la invasión francesa. 1807 a 1813**". Salustiano Gastaminza. Págs. 48 a 52.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año III, n°54. "**De la parte que la Villa de Hernani tomó en la sofocación de la machinada de Azcoitia. 1766**". Salustiano Gastaminza. Págs. 173 a 176.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año IV, n° 73-74 (enero 1.914). "**El ducado de Hernani**". Bonifacio de Arregui. Págs. 33 a 35.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año IV, n° 75 (febrero 1.914). "**Apuntes para una historia de la Noble, Leal e Invicta Villa de Hernani, recopilados por Salustiano Gastaminza, Secretario del ilustre Ayuntamiento de la misma. Año 1.913**". Gregorio de Mújica. Págs. 94 a 96.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año IV, n° 90 (septiembre 1.914). "**Escenas de la montaña - Zikuñako Amaberjiñ beltza. La Virgen negra de Zikuña**". Salustiano de Gastaminza. Págs. 564-565. "**Juan Miguel de Orkolaga**". Eduardo de Urrutia. Págs. 566-567.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año IV, n° 96 (diciembre 1.914). "**Un retrato de Orcolaga pintado por Salaverría**". Berrizale. Pag. 776.

EUSKALERRIAREN ALDE.
Año VI, n° 139. "**La ermita de Ereñozu**". G. de Biona. Págs. 573-574.

EUSKO IKASKUNTZA. SOCIEDAD DE ESTUDIOS VASCOS. Cuadernos de Sección. ANTROPOLOGÍA ETNOGRAFÍA 11.
Donostia, 1994. "**Las ermitas de Hernani**". Antxon Aguirre Sorondo. Págs. 9 a 70.

EUSKO IKASKUNTZA. SOCIEDAD DE ESTUDIOS VASCOS. VASCONIA, Cuadernos de Historia-Geografía, 35.
Donostia, 2006. "**Crónica de las mujeres de Hernani II. Estudios sobre las mujeres inmigrantes llegadas a Hernani entre los años 1945-1980**". Begoña Gorospe Pascual. Págs. 407-426.

FERRERIAS DE HERNANI EN EL SIGLO XVI. **Aportación al estudio de la siderurgia vasca.**
Luis Miguel Diez Fernández Memoria de Licenciatura presentada en la Universidad Central de Barcelona (23 sep. 1.977). Urnieta, 1977.

GANBARAKO AHOTSAK. HERNANIKO HISTORIAN EMAKUMEEK EGINIKO EKARPENAK (1936-1970) / VOCES EN EL DESVAN. APORTACIÓN REALI-ZADA POR LAS MUJERES A LA HISTORIA DE HERNANI (1936-1970).
Usoa Barrutiabengoa. Nerea Elias. Garoa González. Araitz Rodríguez. Hernaniko Udala/Ayuntamiento de Hernani. Hernani, 2004.

GORATZARREAK.
Juan José Arregui. Idatz argitarapenak. Donostia, 1.980 (Zinta: Hernaniko Parroki Abestaldea - M. Zubillaga, organoan).

GUIPUZCOA - SAN SEBASTIAN. 1857-1873.
Didier Petit de Meurville, Fernando Altube. "Gipuzkoa Bilduma". Kutxa Gizarte eta Kultur Fundazioa. Gipuzkoa Donostia Kutxaren Gizarte Ekintza. Donostia, 1994. "**Puente Carabel sobre el Urumea, Hernani. Monte Adarra**" (gouache). "**Hernani**" (gouache). 52-60 orr

GURE BASERRIAK. HERNANI.
Hiazinto Fernadorena eta Mariaje Iartza. Kultura Batzordea. Hernaniko Udala. Hernani, 2003

HERNANI 1.962. **Estudio sociológico de un pueblo industrial guipuzcoano.**
I. Larrañaga y R. Iruretagoyena. Ed. Icharopena. Zarauz.

HERNANI. Anuario / Urtekaria
(nº. I - XIV, 1992 – 1999 / 2000 - 2006). Kultura Batzordea. Hernaniko Udala.

HERNANI. FIESTAS DE SAN JUAN.
(Programa de las Fiestas de San Juan 1942 – 1966) . Ayuntamiento de Hernani.

HERNANI ENTRE DOS GUERRAS 1.872-1.936. **Medio siglo de la vida de Hernani.**
Luis Blas Zuleta. Hernaniko Udala. 1.985.

HERNANI ETA HERNANIARRAK (Mendeetako zertzeladak) / HERNANI Y LOS HERNANIARRAS (Retazos de siglos).
Antxon Aguirre Sorondo. "Gure hiriak" bilduma / Colección "Nuestras ciudades". Kutxa Gizarte eta Kultur Fundazioa. Gipuzkoa Donostia Kutxaren Gizarte Ekintza / Fundación Social y Cultural Kutxa. Obra Social de Kutxa. Caja Gipuzkoa San Sebastián. Donostia-San Sebastián, 1998.

HERNANI ETA TXISTUA. BERE TXISTULARIAK / SUS TXISTULARIS.
Patxi Apezetxea Agirre. Kutxa fundazioa. Donostia, 1.992.

HERNANI HISTORIAN ZEHAR / HERNANI A LO LARGO DE LA HISTORIA.
José Luis Aperribai. KUTXA. Gizarte ekintza / Obra social. Hernani, 2004.

HERNANI, HERRI BAT IRUDIETAN.
Noticias de Gipuzkoa, Ayuntamiento de Hernani / Hernaniko Udala. 2007.

HERNANI, NOBLE, LEAL E INVICTA (GEOGRAFIA E HISTORIA).
Luis Blas Zuleta. L. Berasategui. San Sebastián, 1939.

HERNANI, SU HISTORIA E INSTITUCIONES.
Luis Murugarren. Concurso literario "Pueblos de Guipúzcoa". Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. San Sebastián, 1.970.

HERNANI. **Programa de fiestas organizadas por la J.P. de Luises, en honor de su santo patrono. 20 y 21 de junio 1948.**
Luis'tar Gaztediya. Hernani, 1948.

HERNANI. GRANDES FIESTAS. SAN LUIS, 16 de Junio 1949.
Luises de Hernani. Hernani.

HERNANI. HIRI BAT NOLA IRAKURRI IKASI NAHIAN.
Ramón Leturiondo, Inés Flores, María José Valverde. Ipar haizea bilduma. 49. Txertoa argitaldaria. Donostia, 1996.

HERNANI. KULTUR INTERESA DUTEN IBILBIDEAK / ITINERARIOS DE INTERES CULTURAL.
Luis del Barrio. Kultura Batzordea. Hernaniko Udala. Hernani, 1999.

HERNANI. **Udal komunikazioaren aldizkaria.**
Hernaniko Udala.

HERNANI. XX. MENDE HASIERAKO ARGAZKIAK.
DOBERA Euskara Elkartea. Hernani, 1999.

HERNANIKO FLORIDA HAUZOA ETA JOSE LANGILE DONEA PARROKIA.
Kondairako argi-izpiak. Astialdiko eskola, astialdiko aholkariak. José Langile Donea Parrokia. Hernani, 1.989.

HERNANIKO INAUTERIA OROITUZ.
Hernaniko Udala, 2004.

HERNANIKO MAPA
(1:15.000). Luis Ma Zaldua, Luis del Barrio. Aranzadi Zientzi Elkartea. Hernaniko Udala. Hernani, 1.992.

HISTORIA DE LA MEDICINA EN LA VILLA DE HERNANI.
Fernando de Santiago Urquijo. Tesis doctoral. Universidad de Salamanca. Facultad de Medicina. 1.985.

INDICE DE DOCUMENTOS DEL ARCHIVO MUNICIPAL DE LA VILLA DE HERNANI.
Fausto Arocena. Grupo Doctor Camino de Historia Donostiarra. Obra de la RSVAP y Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. San Sebastián 1.976.

ITURRIAGA.
Mujika'ko Gregorio. Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintziala. Donostia. 1.978.

JUAN MIGUEL ORCOLAGA Y EL OBSERVATORIO METEOROLOGICO MARITIMO DE IGUELDO.
Miguel Laburu Mateo. Grupo Doctor Camino de Historia Donostiarra, filial de la RSVAP. Obra cultural de la Caja de Ahorros Municipal de San Sebastián. Edita: Sociedad Guipuzcoana de Ediciones y Publicaciones. San Sebastián - Donostia. 1.988.

KARDABERAZ AITARI OMENALDIA.
Kardaberaz bilduma; 1. Kardaberaz bazkuna. Donostia, 1.971.

KARMELO LABAKA INSTITUTU POLITEKNIKOA. 50. URTEURRENA / 50 ANIVERSARIO (1948-1998). Por la formación de la juventud hernaniarra / Hernaniko gaztediaren heziketaren alde.
Dirección del Instituto Politécnico Karmelo Labaka - Comisión organizadora del 50 Aniversario. Hernani, 1998.

LA POLYCHROMIE DU RETABLE DE SAINT JEAN BAPTISTE DE HERNANI, GIPUZKOA, ESPAGNE. CONTRAT ET ANALYSE.
Maite Barrio Olano, Ion Berasain Salvarredi. ICOM Committee for Conservaron. 12 th. Triennial Meeting Lyon (France). 1999. Págs. 438 a 442.

LE MOULIN D´ HERNANI (Récits de Navarre et du Pays Basque).
Pierre Lhande. París. MCMXXXVI. Págs. 89 a 125-239.

LES ANNALES D´ HERNANI.
Imprimerie de la Manufac-ture de la Charité. Pierre-Rouge. Montpellier, janvier 1.926.

LOS HOMBRES Y LOS BIENES DE LA VILLA DE HERNANI ENTRE 1.585 Y 1.650.
Mª Lourdes Soria. Memoria de Licenciatura. Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa. 1.982.

MI GUIPUZCOA.
José de Arteche. Editorial Icharopena. Zarauz. 1.946. "**Las campanas de Hernani. 1.840-1.843**". Págs. 147-148.

MUNIBE (Antropología - Arkeologia). 41.
Sociedad de Ciencias Aranzadi Zientzi Elkartea. San Sebastián-Donostia, 1989. "**El puente de Etxola-erreka**". M. Mercedes Urteaga. Págs. 153 a 160.

NOTICIA DE LAS COSAS MEMORABLES O HISTORIA GENERAL DE GUIPUZCOA.
Tomo V. Compendio Historial de Guipúzcoa, de Lope Martínez de Isasti. Editorial La Gran Enciclopedia Vasca. Bilbao, 1.972. **Capítulo VIII. "De la villa de Hernani, de su sitio, antigüedad y calidades. Y del Capitán Juan de Urbieta, que prendió al Rey de Francia. Ponese su certificación y privilegio de armas**". Págs. 525 a 530.

ONDARE HISTORIKO-ARTISTIKOAREN ZAHARBERRIKUNTZA. GIPUZKOA 1984-1987. RESTAURACION DEL PATRIMONIO HISTORICO-ARTISTICO.
Kultur Departamentua. Gipuzkoako Foru Aldundia. Donostia, 1987. José Luis Viteri, Manu Izaguirre. "**Hernani Monja Agustindarren Komentua**". 96-97 orr.

ONDARE HISTORIKO-ARTISTIKOAREN ZAHARBERRIKUNTZA. GIPUZKOA 1991-1994. RESTAURACION DEL PATRIMONIO HISTORICO-ARTISTICO.
Kultura eta Turismo Departamentua. Gipuzkoako Foru Aldundia. Donostia, 1995. José Luis Viteri Mendia. "**Hernani, San Joan Bataiatzailearen Eliza**". 108-109 orr.

POR QUE FUIMOS A LA GUERRA (para que el mundo se entere).
José Juanes. Avila, 1.937. "**La tragedia de San Sebastián y Hernani**". Págs. 146-147-148-149-150-151-286.

PROVINCIA DE GUIPÚZCOA. Plano topográfico de las posiciones que ocupan las fuerzas liberales y carlistas en las inmediaciones de San Sebastián, Guetaria, Hernani, Pasajes, Rentería, Irún y Fuenterrabía.
Gil, J.F. 1875

REGISTRO DE LAS JUNTAS GENERALES celebradas por la M.N. y M.L. provincia de Guipúzcoa en la villa de Hernani del 14 al 24 de noviembre de 1596.
Juntas Generales de Guipúzcoa. Imprenta de la Diputación de Guipúzcoa, San Sebastián, 1930

REGISTRO DE LAS JUNTAS GENERALES celebradas por la M.N. y M.L. Provincia de Guipúzcoa en la villa de Hernani del 14 al 24 de noviembre de 1670.
Juntas Generales de Guipúzcoa. Imprenta de la Diputación de Guipúzcoa. San Sebastián, 1935.

REGOYOS Y EL PAIS VASCO.
Colección "Antologías Kutxa". Nº 52. Fundación Social y Cultural Kutxa. Obra Social de la Caja Gipuzkoa - San Sebastián. Donostia, Julio 1994. "**Hernani, 1895**". "**A la fuente, Hernani, 1895**".

REVISTA INTERNACIONAL DE LOS ESTUDIOS VASCOS.
Publicación de Eusko Ikaskuntza / Sociedad de Estudios Vascos. Tomo II. Año 1.908. "**Cartas escritas por el Príncipe L.L. Bonaparte a algunos de sus colaboradores**" (8° - Don A.P. Iturriaga, guipuzcoano). Pag. 216.

REVISTA INTERNACIONAL DE LOS ESTUDIOS VASCOS.
Publicación de Eusko Ikaskuntza / Sociedad de Estudios Vascos. Tomo IV. Año 1.910. "**Ernani'ar ospetsuak, Iturriaga, Kardaberaz, Urbieta. Mujikako Gregorio'k idatzitako idaztia**". A.M. Pag. 611.

REVISTA INTERNACIONAL DE LOS ESTUDIOS VASCOS.
Publicación de Eusko Ikaskuntza / Sociedad de Estudios Vascos. Tomo XV. Año 1924. "**El capitán Urbieta**". E. de Munarriz Urtasun. Págs. 29 a 32.

REVISTA INTERNACIONAL DE LOS ESTUDIOS VASCOS.
Publicación de Eusko Ikaskuntza / Sociedad de Estudios Vascos. Tomo XXIV. Año 1.933. "**La introducción del maiz. Gonzalo de Percaztegui**". Fausto Arocena. Págs. 362 a 364.

REVISTA INTERNACIONAL DE LOS ESTUDIOS VASCOS.
Publicación de Eusko Ikaskuntza / Sociedad de Estudios Vascos. Tomo XXV. Año 1.934. "**Más sobre Gonzalo de Percaztegui. ¿Fue guipuzcoano o vizcaíno?**". Fausto Arocena. Págs. 310-311. "**Juan de Urbieta y la prisión de Francisco I**". Fausto Arocena. Págs. 445 a 452.

SAN AGUSTÍN DE HERNANI. **Fundación y consolidación de un monasterio guipuzcoano del siglo XVI.**
Mª Rosa Ayerbe Iribar. Ayuntamiento de Hernani. 1998.

TXIRRITA (1.860-1.936) 50. URTEURRENA.
Juanjo Uria Zubiarrain. Euskara batzordea, Hernaniko Udala - Gipuzkoako Foru Aldundia. 1.986.

TXIRRITA **José Manuel Lujanbio Retegi (1.860 - 1.936). Bizitza eta bertsoak.**
Antonio Zavala. Auspoaren sail nagusia. Auspoa argitaratzailea. 1.992.

TXIRRITA. BIZITZA TA BAT-BATEKO BERTSOAK.
Antonio Zavala S.I. Auspoa liburutegia. 18-19. Donostia, 1962. 11-13-14-15-20-21 -33-41-48-49-52-68-88-111-127-141-143-154-157-159-169-171-172-173-174-178-180-182-183-185-189-192-211 orr.

UN SOIR A HERNANI.
Edmond Rostand. Librairie Charpentier et Fasquelle. Paris, 1902.

VIDA DEL PADRE AGUSTIN DE CARDAVERAZ.
P. Gaspar González Pintado, S.J. Editorial Fax. San Sebastián 1.947.

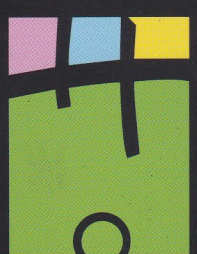
VIDA VASCA.
Año 1.931, nº VIII. "**Galtzara, la antigua carretera a Hernani por Ayete**". José Zapiain Irastorza.

VIDA VASCA.
Año 1.933, nº X. "**Apuntes Vascos: Hernani**". Antequera Azpiri. Págs. 1-55.

VIDA VASCA.
Año 1.943, nº XX. "**El soldado de Hernani que hizo prisionero al Rey de Francia**". Joaquín Alcaide de Zafra.

VIDA VASCA.
Año 1.946, nº XXIII. "**Joanes de Urbieta en la Batalla de Pavía y prisión de Francisco I**". Gregorio H. Oñativia. Págs. 105 a 112.

80 AÑOS DE ATLETISMO EN HERNANI. 1.914-1.994.
Evaristo González "Matxain". C.D. Hernani. Hernani, 1.994.

Hernaniko
Udala